EBUBEKİR CÂBİR EL-CEZÂİRÎ

En Kolay TEFSİR

mektup

اَعُوذُبِاللّٰه مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَن الرَّحِيمْ

Ebubekir Câbir el-Cezâirî
Mescid-i Nebevî-i Şerif Vâizi

EN KOLAY TEFSIR
(EYSERU'T-TEFÂSİR)

Mektup Yayınları: 39

Yayına hazırlayan
RECEP ÖZKAN,
EMİNE ÖZKAN ŞENLİKOĞLU

Arapça adı
EYSERU'T-TEFÂSİR

Yayın Danışmanı
ZİYA ERYILMAZ

Türkçe Kontrol
KAMİL DORUK

Dizgi-Mizampaj
MET & FAN

Baskı
ÖZENER MATBAASI
Tel: 0(212) 612 50 70

Cilt
SEZGİN NEŞRİYAT
Tel: 517 79 88

Mektup Yayınları

Yavuzselim Caddesi No: 19 34240 - Fatih-İSTANBUL
Tel: 525 27 06 - 521 83 10 - Fax: 534 18 71

Tercüme Kurulu

Ziya ERYILMAZ
Salih UÇAN
Vahdettin İNCE
Ahmet ÖZDEMİR
Ali KELEŞ
Ahmet VAROL

10. CİLT

ÇEVİRİ: Onuncu Cilt

Salih UÇAN
Ziya ERYILMAZ

Sûre 65
Talâk Sûresi

Medine Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 12

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ
وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ
وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللّٰهَ
يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ أَمْرًا ①

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Ey peygamber, kadınları boşamak istediğiniz zaman, onları iddetleri içinde adetten temiz oldukları sırada boşayın ve iddeti sayın, üç defa adet görüp temizlenmelerini hesabedin. Rabbiniz Allah'tan korkun bekleme süresi içinde onları evlerinden çıkarmayın. Kendileri de çıkmasınlar. Ancak apaçık bir edepsizlik yapmaları durumu, bu hükmün dışındadır o zaman evden çıkarabilirsiniz. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını geçerse, kendine yazık etmiş olur. Bilmezsin belki Allah, bundan sonra iddet süresi içinde yeni bir iş ortaya çıkarır, gönülleri uzlaştırıp birleşme ortamı yaratır.

SÖZLÜK

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ — Ey peygamber. Yüce Allah bu seslenişte hem peygamberimizi, hem de O'nun ümmetini kasdediyor. Bunu ayetin devamından anlıyoruz.

إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ — Kadınları boşadığınız zaman. Eşlerinizi boşamak istediğinizde.

فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ — Onları iddetleri dolunca boşayın. Onları bekleme süresi dolun-

ca, içinde cinsel ilişkide bulunmadığınız temizlik dönemlerinde boşayın.

وَ اَحْصُوا الْعِدَّةَ İddet'i sayın. Bekleme sürenizi aklınızda tutun ki, o süre içinde geri dönmeniz mümkün olsun.

وَ اتَّقُوا رَبَّكُمْ Rabb'inizden korkun. Emirlerinde ve yasaklarında Rabbinize itaat edin.

لاَ تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ Onları evlerinden çıkarmayın. Boşanmış kadınları, bekleme süreleri dolmadan, kendilerini boşayan kocalarının evlerinden çıkarmayın.

اِلاَّ اَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ Ispatlanmış bir edepsizlik yapmadıkça. Kaba sözleri ve huysuzlukları ile eziyet vermedikçe, ya da açık ve şüphe götürmez biçimde zina işlemedikçe.

وَ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır. Sözü edilen temizlik döneminin başında boşamak, bekleme süresini saymak ve boşanmış kadını bekleme süresi dolmadan evinden çıkarmamak gibi hükümler, Allah'ın koyduğu sınırlardır.

لاَ تَدْرِى لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ اَمْرًا Bilmiyorsun. Belki bundan sonra Allah başka bir durum meydana getirir. Eğer söz konusu boşama, üçüncü boşama değilse, kim bilir? Belki de Allah kocanın gönlünde, eşine dönmesi yolunda bir arzu uyandırır ve kadınına geri döner.

AÇIKLAMA

Yüce Allah bu sûreye şöyle başlıyor:

"Ey peygamber, eşlerinizi boşamak istediğinizde onları belirli sürelerini gözeterek boşayın."

Yüce Allah, peygamberimizin şahsında İslâm ümmetinin erkeklerine şöyle sesleniyor: Eşlerinizi haklı bir gerekçeye dayanarak boşamak istediğinizde onları bekleme sürelerinin başlangıcında boşayın. Bu da cinsel ilişkinin yapılmadığı, temizlik döneminin başlangıcında olur. Temizlik dönemi, kadının bekleme süresinin başı kabul edilir.

"Bu belirli süreyi sayın."

O süreyi aklınızda tutun, başını ve sonunu bilin. Çünkü kadınla tekrar barışıp barışmama, nafaka, onu evde barındırıp barındırmama gibi hükümler bu bekleme süresine dayanır.

"Rabb'iniz olan Allah'dan korkun."

O'nun emirlerine uyun ve koyduğu sınırlar önünde durun, onları aşmayın.

"Ispatlanmış bir edepsizlik yapmadıkları sürece onları bu bekleme süresi içinde evlerinden kovmayın, onlar da evlerini terketmesinler."

Boşadığınız eşleri, boşanmadan önce oturdukları evlerden çıkarmayın. Onların da, kendi istekleri ile bu evlerden çıkmamaları gerekir. Evlerinden kovulabilmeleri için açığa çıkmış bir zina işlemeleri, ya da ağır huysuzlukları veya çirkin sözleri ile, ev halkını dayanılmaz biçimde huzursuz etmiş olmaları gerekir. Eğer böyle yaparlarsa evlerinden çıkarılmaları mübah olur.

"Bunlar Allah'ın belirlediği sınırlardır."

Yani temizlik döneminin başında boşamak, belirli süreyi hesap etmek ve boşanan eşleri evlerinden kovmamak gibi hükümler Allah'ın koyduğu sınırlardır.

"Kim Allah'ın belirlediği sınırları çiğnerse, kuşkusuz kendine zulmetmiş olur."

Kim bu sınırların önünde durmaz, onları aşarsa, kendine zulmetmiş, er ya da geç Allah'ın cezasına çarpılmayı haketmiş olur.

"Kim bilir? belki de Allah, bu olayın ardından başka bir durum ortaya çıkarır."

Belki Yüce Allah, kocanın gönlünde boşadığı karısına dönmeye yönelik bir arzu uyandırır da adam tekrar karısına döner. Bu da çok hayırlı bir iştir.

SONUÇ

1- Burada sünnete uygun boşamanın ne olduğu anlatılıyor. Sünnete uygun boşama, kadını cinsel ilişkinin yer almadığı bir temizlik döneminde boşamaktır.

2- Boşama tek tek yapılmalıdır. Üç boşama hakkından ikisini bir veya ücünü birarada kullanmamak gerekir.

3- Kocanın, boşadığı eşinin bekleme süresinin ne zaman dolduğunu bilebilmesi için belirli sürelerinin hesabını bilmesi gerekir. Çünkü eşine dönebilme, nafaka ve evinde barındırma gibi hükümler bu süreye dayanır.

4- Boşanan kadını, bekleme süresi dolmadan, boşanmadan önce yaşadığı evden gitmesini istemek haramdır. Yalnız, eğer kadın zina gibi, ağır sözler söylemek gibi, huysuzluk ve çekilmez geçimsizlik gibi açık bir edepsizlik yaparsa, o zaman evden çıkıp gitmesi istenir.

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ
وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ
لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ
قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾

2- Sürelerinin sonuna vardıklarında ya onları güzelce yanınızda tutun, yahut, güzellikle onlardan ayrılın. Eşinizi yanınızda tutmak veya ondan ayrılmak için içinizden adaletli iki kişiyi de şahit tutun. Şahitliği Allah için yapın. İşte içinizden Allah'a ve son güne inanan kimseye öğütlenen budur. Kim Allah'ın yasaklarından sakınırsa Allah ona bir çıkış yolu yaratır.

3- Ve onu ummadığı yerden rızıklandırır. Kim Allah'a dayanırsa O, ona yeter. Allah, buyruğunu yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

SÖZLÜK

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ — Sürelerinin sonuna geldikleri zaman. Bekleme sürelerinin dolması yaklaştığı zaman.

فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ — Onları iyilikle tutun. Onlara zarar vermeksizin, kendilerine dönmek suretiyle, onları iyilikle tutun.

أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ — Ya da onlardan iyilikle ayrılın. Bekleme süreleri doluncaya kadar onları bırakın, geri dönerek onlara zarar vermeyin.

وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ — Sizden iki güvenilir kişiyi şahit tutun. Sizden, yani müslümanlardan iki güvenilir kişiyi boşamaya ve vazgeçmeye şahit

tutun. Kafirlerden şahit olmaz.

وَ اَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلّٰه — Şahitliği Allah için yapın. Şahitlik edilen kimsenin aleyhine ya da lehine değil, sırf Allah için şahitlik yapın.

ذٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ — Bu öğütler, Allah'a ve ahiret gününe inanlara veriliyor. Surenin başından beri söylenen hükümler, Allah'a ve ahiret gününe inananlara emrediliyor, bu hükümleri onlar uygulamaya koyar.

وَ مَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ — Kim Allah'dan korkarsa. Emirlerinde ve yasaklarında kim Allah'dan korkar da bunlarda O'na karşı gelmezse.

يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا — O'na bir çıkış yapar. Ona dünya ve ahiret sıkıntılarından bir çıkış yolu gösterir.

وَ يَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ — Ona beklemediği yerden rızık verir. Ona ummadığı ve beklemediği taraftan rızık verir.

فَهُوَ حَسْبُهُ — O, ona yeter. Allah onun kafasındaki din ile, ya da dünya ile ilgili problemleri çözmeye yeter.

قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا — Allah her şey için, bir ölçü koydu. Allah boşama, bekleme süresi ve diğer her şey için varıp dayanacağı bir sınır, bir süre, bir ölçü belirledi.

AÇIKLAMA

Okuduğumuz ayetlerde kadının belirli süreleri, boşamaya ve boşamadan vazgeçmeye ilişkin hükümler ele alınıyor. Yüce Allah okuduğumuz ayetlerin ilkinde şöyle buyuruyor:

"Boşadığınız eşleriniz bekleme sürelerini doldurdukları zaman."

Bekleme sürelerinin dolması yaklaşınca "ya onları meşru biçimde tutun ya da onlardan meşru biçimde ayrılın."

Onlara iyi geçinme ve karşılıklı anlayış temeli uyarınca geri dönün, niyetiniz onlara zarar vermek olmasın. Mesela onlarla sözde barıştıktan sonra kendilerini boşamayı, böylece bekleme sürelerini uzatıp kendilerini oyalamayın. Böyle hareket etmek caiz değildir. Çünkü insanlara zarar vermek haramdır. Nitekim Müslim'de yer alan bir hadise göre, "zarar vermek ve zarara uğramak İslâm'da yoktur."

"Ya da onlardan meşru biçimde ayrılın."

Bunun için kocanın, eşine mihrinin geride kalan bölümünü ve maddi du-

rumuna, yani zenginlik ya da fakirlik durumuna göre, ona uygun bir hediye vermelidir.

"İçinizden sözüne güvenilir iki kişiyi bu olaylarda şahit tutun."

Evlenirken, boşarken ve boşamadan vazgeçerken iki şahit bulundurun. Evlenirken şahit bulundurmak temel şarttır. Şahitsiz nikah olmaz. Boşamada ve boşamadan vazgeçmede şahit bulundurmak da çok iyidir. Boşama ve boşamadan vazgeçme şahitsiz olarak da geçerlidir. Şahitlerin sözlerine güvenilir ve müslüman olmaları gerekir. Kafirden şahit olmaz.

"Bu şahitliği Allah için yapın."

Şahitliği gereği gibi yapın, onu yaparken sadece Allah'ın rızasını gözetin.

"Bunlar Allah'a ve ahiret gününe inananlara yönelik öğütlerdir."

Boşamanın cinsel ilişkinin yer almadığı bir temizlik döneminde yapılması, kadının belirli sürelerinin hesabının tutulması, boşanan eşin evinden çıkarılmaması, eşi ya iyilikle tutmak veya yine iyilikle ondan ayrılmak; nikahta, boşamada ve boşamadan vazgeçmede şahit bulundurmak ve şahitliği doğru yapmak gibi bu sürenin başından beri sayılan hükümler var ya? Bunların hepsi Allah'a ve ahiret gününe inananlara yönelik emirlerdir, onları ancak onlar uygular. Çünkü ancak onlar, Allah'ın cezasından ve azabından korkarak O'na karşı gelmekten kaçınırlar.

"Kim Allah'dan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu gösterir."

Bu ayet, Avf b. Malik Eşcai hakkında inmiştir. Bu zat peygamberimize gelerek: "Oğlumu düşman esir aldı ve bu yüzden annesi çok üzülüyor, bana ne yapmamı emredersin?" dedi. Hz. Peygamber ona: "Sana ve eşine sık sık 'la havle vela kuvvete illa billah (güç ve hareket ancak Allah'ın izni ile olur)" demeyi emrediyorum" dedi. Adamın eşi: "Peygamber sana ne güzel bir emir verdi" dedi. Karı-koca bu cümleyi sık sık söylemeye başladılar. Bir süre sonra düşman, oğulların gözden kaçırdı. O da onların koyunlarını sürüp ana-babasına getirdi. Bu olay üzerine bu ayet indi.

Bu ayet, Allah'dan korkan herkes için geçerlidir. Allah kendisinden korkan herkese, her sıkıntı karşısında bir çıkış yolu, her dertten bir kurtuluş çaresi gösterir. Onlara beklemedikleri, ummadıkları, akıllarının ucundan geçmeyen yerlerden rızık verir. Kim her işinde Allah'a dayanır da Allah'ın emirlerini ihmal etmez, O'na karşı görevlerini savsaklamaz ise, Allah ona önündeki dini ve dünyası ile ilgili problemlerinde yeterli yardımı yapar.

"Allah buyruğunu kesinlikle gerçekleştirir."

Allah, kulları ile ilgili emrini kesinlikle yürütür, kullar O'na asla engel olamazlar.

"Allah her iş için bir ölçü belirlemiştir."

Allah her şey için bir miktar, bir zaman, bir yer belirledi. Hiç bir şey bu belirlenen ölçülerin ne önüne geçebilir ne gerisinde kalabilir, ne ondan fazla, ne de az olabilir. Kim bu takdire razı olursa, Allah'ın rızasını kazanır, kim ondan hoşlanmazsa, Allah'ın hoşnutsuzluğu ile karşılaşır. Allah'ın mülkünde, O'nun dilediğinden başkası olmaz.

SONUÇ

1- Ancak kadının bekleme süresi içinden boşama kararından vazgeçilebilir. Süre bittikten sonra boşamadan vazgeçilemez. Boşanmış kadın süresi dolduğu andan itibaren kendisinin istediği ya da başkasının uygun gördüğü bir erkekle evlenebilir.

2- Kadına zarar vermek için boşama kararından vazgeçmek helal değildir. Vazgeçme kararının iyilik, dirlik ve eolgunluk niyetine dayanması gerekir.

3- Hem boşamada ve hem de boşamadan vazgeçmede şahit bulundurulması meşrudur.

4- Tutulan şahitlerin, sözüne güvenilir kişiler olması şarttır. İnsanların güvenilirlik derecesi düşük olduğunda, şahitlerin sayısı çoğaltılır.

5- Yüce Allah, kendisinden korkan kişilere kısa vadede kurtuluş yolu ve ummadıkları taraftan rızık vaadediyor.

6- Burada ayrıca kaza ve kader inancı da pekiştiriliyor.

7- Allah'ın, kendisine güvenenlere yeteceği belirtiliyor.

يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾ ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ
وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾

4- Yaşlılıklarından ötürü adetten kesilen kadınlarınızın bekleme süresinden şüphe ederseniz, bilin ki onların bekleme süresi üç aydır. Henüz adet görmeyenler de böyledir. Gebe olanların bekleme süresi, yüklerini bırakmalarına kadardır. Kim Allah'tan korkarsa Allah ona, işinde bir kolaylık yaratır.

5- Bu, Allah'ın size indirdiği buyruğudur. Kim Allah'tan korkarsa, Allah onun kötülüklerini örter ve onun mükafaatını büyütür.

SÖZLÜK

وَ اللاَّئِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ	Hayızdan umut kesen kadınlar.
اِنِ ارْتَبْتُمْ	Eğer kuşkulandıysanız. Bekleme süreleri hakkında kuşkuya kapıldınız ise.
وَ اللاَّئِي لَمْ يَحِضْنَ	Aybaşı olmayan kadınlar. Yaşlarının büyüklüğü ya da küçüklüğü nedeni ile aybaşı olmayan kadınlar.
وَأُولاَتُ الأَحْمَالِ	Hamile kadınlar.
أَجَلُهُنَّ	Vadeleri. Bekleme sürelerinin sona ermesine ilişkin vadeleri, doğum yapmalarıdır.
ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ	Bu, Allah'ın emridir. Bekleme süresi, onun ayrıntıları hakkındaki anlatılan hükümler, Allah'ın emridir.
أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ	Onu size indirdi. Kabul edip gereğini yapasınız diye onu size indirdi.

AÇIKLAMA

Yukarda okuduğumuz ayetlerde boşamaya, boşamadan vazgeçmeye ve kadının bekleme süresine ilişkin hükümler anlatılıyor.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Aybaşı olmayan eşlerinizin bekleme sürelerinin nasıl hesaplanacağı konusunda kuşkuya düşerseniz, biliniz ki, bunların bekleme süreleri üç aydır."

Yaşları büük olduğu için aybaşı olmayan eşleriniz. Elli yaşını geçen kadınlar gibi. Bunlar cinsel ilişkiden sonra boşandıkları zaman. Ey mü'minler eğer bunların bekleme sureleri konusunda şüpheye düştüyseniz bilin ki, bunların bekleme süreleri üç aydır.

"Yaşlarının gençliği ya da organik rahatsızlıkları yüzünden aybaşı olmayan eşlerinizin bekleme süreleri de o kadardır." Yani üç aydır.

"Hamile olan eşlerinizin bekleme süreleri doğum yaptıklarında dolar."

Hamile kadınlar, eğer boşanırlar ya kocaları ölürse bekleme süreleri doğum yaptıklarında sona erer. Böyle bir kadın karnındaki cenini doğurunca bekleme süresi biter. İsterse dokuz ayı doldurmadan doğum yapmış olsun. Yalnız kadının günümüzde, kafirlerce bilinen yöntemlerle karnında cenini kasten düşürmemiş olması gerekir.

"Kim Allah'dan korkarsa."

Ey mü'minler, kim boşamaya, boşamadan vazgeçmeye ve kadının bekleme süresine ilişkin bu hükümlerde Allah'dan korkar da bu konularda O'nun emirlerine ters bir şey yapmaktan kaçınırsa, Allah kendisine lutfu ile bu duyarlılığının karşılığını vererek "ona işlerinde kolaylık gösterir." Böylece işleri kolay olur, Allah ona yüzünü güldürecek ve durumunu düzeltecek bir rızık verir.

"Bu, Allah'ın size indirdiği buyruğudur."

Bu surede anlatılan boşamaya, boşama kararından dönmeye, kadının bekleme süresine ve bunların ayrıntılarına ilişkin bu hükümler, Allah'ın size indirdiği hükümleridir. Maksat onları kabul edip onları uygulamanızdır. O halde Allah'a itaat etmek için ve O'nun azabından korkarak bu hükümleri uygulayın, onları ihmal etmeyin. Kim emirleri ve yasakları konusunda Allah'dan korkar, farzları yapar ve haramlardan kaçınırsa, "Allah onun kötülüklerini siler ve kendisine büyük mükafat verir." Allah onun günahlarını affederek kendisini cennete koyar.

SONUÇ

1- Burada boşanan kadının bekleme süresi şu şekilde açıklanıyor:

a) Kocası ölen ve hamile olmayan kadının bekleme süresi dört ay on

gündür.

b) Kocası ölen hamile kadının bekleme süresi doğum ile sona erer.

c) Yaşının büyüklüğü ya da gençliği yüzünden aybaşı olmayan ve kendisi ile cinsel ilişkide bulunulduktan sonra boşanan kadının bekleme süresi üç aydır.

d) Aybaşı olabilen boşanmış kadının bekleme süresi üç "kuru"dur. Yani içinde boşandığı temiz dönemden sonra gelen kanamalı dönem. Bu ifade, üç temizlik dönemi anlamına da gelebilir. O zaman süre, boşamanın gerçekleştiği kanamalı dönemi izleyen temiz dönemde işlemeye başlar. "Kuru" kelimesi, hem kanamalı hem de kanamasız dönemler için kullanılan ortak bir terimdir.

2- Boşamaya , boşama kararından dönmeye ve kadının bekleme süresine ilişkin hükümler, Yüce Allah'ın vahiyle bildirdiği ve Kur'an'da yer verdiği hükümlerdir. Bu hükümleri uygulamak gerekir, bunlar asla ictihadla değiştirilemez ve bozulamaz.

3- Takvanın en üstün şey olduğu, her kolaylığın başının takva olduğu, dünyada ve ahirette hayır kaynağı olduğu belirtiliyor.

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم مِّن وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا
عَلَيْهِنَّ ۚ وَإِن كُنَّ أُو۟لَٰتِ حَمْلٍ فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ
فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۖ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ ۖ
وَإِن تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُۥٓ أُخْرَىٰ ﴿٦﴾ لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦ ۖ
وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ فَلْيُنفِقْ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا
إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَا ۚ سَيَجْعَلُ ٱللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

6- Boşadığınız O kadıları, gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun ve onları sıkıştırıp evden çıkmağa zorlamak için kendilerine zarar vermeğe kalkışmayın. Şayet gebe iseler, yüklerini bırakıncaya kadar onların geçimini sağlayın. Sonra sizin için çocuğunuzu emzirirlerse onlara ücretlerini verin ve aranızda güzellikle konuşup anlaşın. Eğer anlaşmakta güçlük çekerseniz, o zaman çocuğu başka bir kadın emzirecektir.

7- Eli geniş olan, genişliğine göre nakafa versin. Rızkı kısılmış bulunan da Allah'ın kendisine verdiğinden versin. Allah, bir kişiye ne vermişse, ancak onu yükler, kimseye gücünün üstünde bir teklifte bulunmaz. Allah, bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır.

SÖZLÜK

مِنْ وُجْدِكُمْ — Gücünüzden. Yani erkek, boşadığı eşini, evinin bir bölümünde oturtur.

وَ لاَ تُضَارُّوهُنَّ — Onlara zarar vermeyin. İster evinizde barındırma, ister nafaka konusunda olsun, onların hiç bir konuda zararlarını istemeyin.

لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ — Onlara baskı yapmak için. Evlerinizde otururken onlara baskı yapıp, evi size bırakıp oradan çıkmalarını sağlamak için.

وَ اِنْ كُنَّ أُولاَتِ حَمْلٍ — Eğer onlar hamile iseler. Karınlarında cenin taşıyorlarsa.

فَاِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ — Eğer sizin için emzirirlerse. Eğer çocuğunuzu emzirirlerse.

فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ — Onlara ücretlerini verin. Onlara emzirmenin karşılığı olan ücretlerini verin. Bu, boşanmış kadınlarla ilgili hükümdür.

وَ أْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ — Aranızda tatlılıkla istişare edin. Karşılıklı istişare edin. Ne çok az ne çok fazla olacak, ama kul, bir ücret konusunda biriniz öbürünüze sonunda uzlaşacağınız bir teklif yapın.

وَ اِنْ تَعَاسَرْتُمْ — Eğer sıkıntıya düşerseniz. Eğer anne çocuğu emzirmek istemez ya da baba emzirme ücreti vermek istemezse.

لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ — İmkan sahibi olan versin. Zengin erkek, çocuğunu emziren boşanmış karısına malından versin.

وَ مَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ — Rızkı daraltılan erkek. Geçim sıkıntısı çeken erkek, maddi durumu oranında bir şey versin.

AÇIKLAMA

Yüce Allah, daha önce "rici" (geriye dönülebilir boşama) ve "bain" (geriye dönülemiyen boşama) türleri ile boşamayı ve farklı türleri ile bekleme sürelerini anlattıktan sonra, okuduğumuz iki ayette nafakalar ve çocuk emzirmesi ile ilgili hükümleri açıklamak üzere şöyle buyuruyor:

"Boşadığınız eşlerinizi bekleme süreleri boyunca gücünüz oranında oturduğunuz evlerde oturtun. Evlerinizden çıkmak zorunda kalsınlar diye onlara zarar dokundurmaya kalkışmayın."

Sizin baskılarınız altında sıkılarak evlerinizde barınmaktan vazgeçerek çıkıp gitsinler diye, onlara barınma ve yeme-içme konularında ya da başka konularda zarar vermeyin.

"Eğer hamile iseler, doğum yapıncaya kadar geçimlerini sağlayın."

Eğer boşanmış kadının boşanma işlemi kesinleşmiş ise, yani üç talakla boşanmış ise, karınlarındaki çocuklarını doğuruncaya kadar onların geçimlerini üstlenin. Yani doğumu yapıncaya kadar barınma ve beslenme ihtiyaçlarını karşılayın. Kadın doğumu yapınca serbesttir. İsterse çocuğunu eski kocası ile üzerinde anlaşacakları bir ücret karşılığında emzirir. İsterse adam çocuğuna annesi dışında bir süt annesi tutar bilir. "Eğer çocuğunuzu emzirirlerse, emzirme ücretlerini verin, bu tür problemleri biribirinizle konuşarak çözüme bağlayın, eğer anlaşmazlığa düşerseniz; çocuğunuzu başka bir kadın emzirecektir" anlamı budur. Bu uyuşma, karşılıklı görüş alış-verişi yolu ile belirli bir ücret üzerinde anlaşarak gerçekleşir. Eğer aralarında anlaşmazlık çıkarsa, biri öbürünü zora koşar ve ücret üzerinde tartışırlarsa ve belli bir noktada uzlaşma sağlayamazlarsa adam ücretsiz olarak emzirebilecek kadınlardan birini süt annesi olarak tutabilir.

"Maddi durumu olan erkek, boşadığı eşine maddi durumuna göre bir yardımda bulunsun. Geçim sıkıntısı çeken erkekler de, Allah'ın kendilerine verdiği malın uygun bir bölümünü eski eşlerine versinler."

Yüce Allah eşini boşayan erkeğe, çocuğunu emziren ya da evinde süresinin dolmasını bekleyen boşanmış eşinin, maddi durumunun genişliği ya sıkışıklığına göre, zengin ya da fakir oluşuna göre geçimini sağlamasını emrediyor. Çünkü Yüce Allah kuluna verdiği zenginlik ve imkan kadar yük yükler. Taraflar arasında anlaşmazlık çıktığı takdirde bu nafakayı belirleyecek olan hâkim, bu belirlemeyi erkeğin gelirine ve malına göre yapar.

"Allah her sıkıntının arkasından kesinlikle bir kolaylık gösterecektir."

Bu, Yüce Allah'ın, peygamberin sahabileri hakkında gerçekleştirdiği doğru bir vaaddır. Nitekim onlar sıkıntıdayken İran ve Bizans topraklarını ellerine vererek sıkıntılarını genişliğe dönüştürdü. Diğer insanların durumlarının düzelmesi, daha önce belirtildiği gibi, takva şartına bağlıdır. yukarda okuduğumuz ayetlerde şöyle buyurulmuştur:

"Kim Allah'dan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu gösterir, ona rızkını beklemediği taraftan gönderir." (Talak suresi: 2) "Kim Allah'dan korkarsa, Allah ona işlerinde kolaylık gösterir." (Talak suresi: 4)

SONUÇ

1- Rici talakla boşanan kadını barındırmak ve geçimini sağlamak farzdır.

2- Boşanmış hamile kadının doğum yapıncaya kadar, barındırılması ve geçiminin sağlanması farzdır.

3- Eşi ölen hamile kadının barındırılması ve geçiminin sağlanması farzdır.

4- Bain talakla ve kesin olarak boşanan kadınlar için peygamberimiz barındırma ve geçimlerini sağlama kararı vermedi. Dahhak'ın kızkardeşi Fatıma binti Kays ile ilgili hadis bunun delilidir. Fakat böyle bir kadını besleme süresi boyunca besleyip barındırmak, unutulmaması gereken bir fazilet görevidir. Bunun sevabı büyüktür. Çünkü böyle yapan erkek iyilik yapmış olur ve Allah iyilik yapanları sever.

5- Gerekli olan nafaka miktarı, boşayan erkeğin zengin ya da fakir oluşuna göre belirlenir. Eğer taraflar aralarında anlaşamazlar ise, bu miktarı hâkim belirler.

6- Bain talakla boşanan kadın eğer çocuğunu emzirirse, ana ile babanın, üzerinde anlaşacakları bir emzirme ücretini, annenin alma hakkı vardır.

7- Herkesin mükellefliği, gücü oranındadır.

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ
عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا
عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨﴾ فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ
آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾ رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ
لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ
سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

8- Nice şehir var ki Rabb'inin ve Elçilerinin buyruğuna baş kaldırdı, biz de onu çetin bir hesaba çektik ve ona görülmemiş biçimde azab ettik.

9- İşinin vebalini taddı. İşinin sonucu da tam bir ziyan idi.

10- Allah o insanlara şiddetli bir azab da hazırlamıştır. Ey inanmış olan sağduyu sahipleri, Allah'tan korkun, Allah size bir uyarı indirdi.

11- Yani size Allah'ın açık açık ayetlerini okuyan bir elçi gönderdi ki, inanıp yararlı işler yapanları, karanlıklardan aydınlığa çıkarsın. Kim Allah'a inanır ve yararlı iş yaparsa Allah onu, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları cennetlere sokar. Allah ona gerçekten güzel rızık vermiştir.

12- Allah O'dur ki; yedi göğü ve yerden de onların benzerini yarattı. Allah'ın buyruğu, bunlar arasında iner ki, Allah'ın her şeye kadir olduğunu ve Allah'ın bilgice, her şeyi kuşatmış bulunduğunu bilesiniz.

SÖZLÜK

وَ كَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ	Nice şehirler. Bir çok şehirler.
عَتَتْ عَنْ اَمْرِ رَبِّهَا	Rabb'lerinin emrine karşı geldiler. Halkları Allah'a ve O'nun peygamberine karşı geldiler.
عَذَابًا نُكْرًا	Eşi görülmemiş azap. Feci azap.
ذِكْرًا رَسُولاً	Kur'an ve peygamber. kur'an'ı ve size peygamber gönderdi ki, O, Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir.
مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ	Karanlıklardan aydınlığa. Kafirlik ve müşriklik karanlıklarından iman ve tek Allah aydınlığına.
قَدْ اَحْسَنَ اللّٰهُ لَهُ رِزْقًا	Allah ona güzel rızık verdi. Onlara nimetleri hiç bitmeyecek olan cennet rızkını verdi.
وَ مِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ	Yerden bir o kadarını. Üstüste yedi gök gibi üstüste yedi yer.
يَتَنَزَّلُ الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ	Aralarında emir iner. Gök ile yer arasında vahiy iner.
لِتَعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ	Allah'ın gücünün her şeye yettiğini bilesiniz diye. bu büyük yaratışla ve bu şaşırtıcı indirme ile size bildiriyorum ki...

AÇIKLAMA

Yüce Allah boşamaya, boşama kararından vazgeçmeye, kadının bekleme süresine ve nafakalara ilişkin hükümlerini anlatınca ve "bunlar Allah'ın size indirilmiş emirleridir" dedikten ve onlarla amel etmeyi farz kıldıktan sonra okuduğumuz ayette bu hükümleri savsaklamaktan, onları bilmezlikten gelmekten ve uygulamamaktan sakındırmak üzere şöyle buyuruyor:

"Nice şehir var ki, halkları Rabb'lerinin ve peygamberlerinin emirlerine başkaldırdı da, onları çetin bir hesaptan geçirerek o güne kadar eşi görülmemiş bir azaba çarptırdık."

Çok sayıda şehir var ki, halkları Allah'a ve peygambere karşı geldi. Büyüklük taslayarak Allah'ın ve peygamberin emirlerine burun kıvırdılar, onlara uymadılar ve Allah ile ilgili hakları gözetmediler. Allah dünyada bu halkları önce çetin bir hesaptan geçirdi, sonra feci bir azaba çarptırdı.

"Onlar yaptıkları işlerin vebalini tattılar. Bu tutumlarının sonu hüsran oldu, Allah onlara ağır bir azap hazırladı."

Bu azap, kıyamet gününün azabıdır. Tehdidi tekrar etmenin maksadı,

müşriklik ve zalimlik sebebi ile bu tehdidin ağına düşmekten sakındırmaktır.

"Ey aklı başında olan mü'minler, Allah'dan korkun, Allah size öğüt dolu bir kitap olan Kur'an'ı indirdi."

Allah'ın azabından korkun, O'nun hükümlerine uymayı ihmal ederek onları rafa kaldırmayın. Yoksa Rabb'lerinin ve peygamberin emirlerine karşı çıkan milletlerin başlarına gelenler sizin de başınıza gelir. Ey aklı başında olan mü'minler, Allah size zikri, yani Kur'an'ı indirdi.

"Ayrıca size Allah'ın açık anlamlı ayetlerini okuyan bir peygamber gönderdi."

Bu peygamber; Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir. Size okuduğu ayetler sözleri itibarı ile açıktırlar, gizli ve belirsiz yanları yoktur.

"Maksat, iman edip iyi işler yapanları karanlıklardan çıkarıp aydınlığa kavuşturmaktır."

Onları küfür ve şirk karanlıklarından çıkarıp iman, Allah'ın birliğine ve iyi amele kavuşturmaktır. İşte gerçek aydınlık budur.

"Allah, iman edip iyi ameller işleyenleri, içlerinde sonsuza dek temelli kalacakları, altlarından çeşitli ırmaklar akan cennetlere yerleştirir. Allah onlara en güzel geçim kaynaklarını vermiştir."

Bu cömertce yapılan bir vaaddir. Onu yapan merhametli Rabb'dır. O, onları altlarından çeşitli ırmaklar akan cennetlere yerleştirmeyi ve orada sonsuza kadar ağırlamayı vaad ediyor. Onlara orada rızık bağışladığını müdeliyor. Bu rızık, bitmez-tükenmez, ebedi cennet nimetleridir.

"Allah, yedi kat göğü ve bir o kadar kat olan yeri yarattı."

Allah, biri öbürü üzerinde duran yedi kat yeri yarattı. Tıpkı biri öbürü üzerinde olan yedi kat gökler gibi. Bu, gerçek mabud olan, kendisinden başka bir ilah, kendisinden başka bir Rabb olmayan Allahtır.

"Maksat, Allah'ın gücünün her şeye yettiğinin ve her şeyi bilgisi ile kuşattığının bilincine ermenizdir."

O, gökler ile yer katları gibi büyük yaratıkları ve gökler ile yer arasında her an buyruğunu indirişi hakkında size bilgi veriyor. Bunun hikmeti şudur: O'nun her şeye gücünün yettiğini bilerek O'nun katındaki sevaba rağbet edersiniz ve O'nun bütün varlıkları bilgisi ile kuşattığını bilerek O'ndan korkasınız ve kendinizi gözetimi altında hissedesiniz. Ancak böylece O'nun nimetlerine ve rızasına hazır hale gelebilirsiniz.

SONUÇ

1- Burada insanlar şeriat hükümlerini bırakmaktan, ihmal etmekten ve onlarla oyun oynamaktan sakındırılıyor.

2- Bu ümmetin yüce Allah'a olan şükür borcu pekiştiriliyor. Çünkü Allah bu ümmete Kur'an'ı indirdi ve peygamberimizi gönderdi. Bundan daha büyük bir nimet olur mu?

3- Kafirliğin karanlık ve imanın nur olduğu bildiriliyor.

4- Allah'ın yüceliği ve bilgisinin genişliği pekiştirilerek açıklanıyor.

Sûre 66
Tahrîm Sûresi

Medine Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 12

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللّٰهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ وَاللّٰهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ① قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللّٰهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ ② وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ
وَأَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ
قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَٰذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ③ إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللّٰهِ
فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ
وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ ④ عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ
أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ
عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا ⑤

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Ey peygamber niçin, Allah'ın sana helal kıldığı şeyi, eşlerinin hatırı için haram kılıyorsun? Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

2- Allah size, yeminlerinizi keffaretle çözmeyi serbest kılmıştır. Allah sizin sahibinizdir. O bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

3- Peygamber, eşlerinden birine gizli bir söz söylemişti. Fakat eşi, o sözü başkasına haber verip, Allah da peygamberi, eşinin bu davranışına muttali kılınca peygamber, eşine o söyledi-

ğinin bir kısmını bildirmiş şunlar, şunları filana söyledin demiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Peygamber bunu eşine haber verince eşi: "Bunu sana kim söyledi?" dedi. peygamber: "Her şeyi bilen, haber alan Allah bana söyledi" dedi.

4- Eğer ikiniz, kalblerinizin sapmış olmasından dolayı Allah'a tevbe ederseniz ne a'lâ. Ve eğer peygambere karşı birbirinize arka olursanız bilin ki onun koruycusu ve yardımcısı Allah, Cibril ve mü'minlerin iyileridir. Ayrıca melekler de ona arkadır.

5- O sizi boşarsa belki de Rabbi ona, sizden daha hayırlı, kendisini Allah'a teslim eden, inanan, gönülden itaat eden, tevbe eden, ibadet eden, seyahat eden dul ve bakire eşler verir.

SÖZLÜK

لِمَ تُحَرِّمُ مَا اَحَلَّ اللّٰهُ لَكَ	Allah'ın sana helal kıldığını niye haram ediyorsun? Allah'ın sana helal kıldığı cariyen Mariya'yı niçin kendine haram ediyorsun?
تَبْتَغِى مَرْضَاتَ اَزْوَاجِكَ	Eşlerinin hoşnutluğunu arıyorsun. Onu kendine haram etmekle.
قَدْ فَرَضَ لَكُمْ تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْ	Allah size yeminlerinizi çözmeyi meşru kıldı. Allah, Maide Sûresinde anlatılan kefaret yolu ile yeminlerinizi çözmeyi size meşru kıldı.
وَ اِذْ اَسَرَّ النَّبِىُّ اِلَى بَعْضِ اَزْوَاجِهٖ حَدِيثًا	Hani peygamber, eşlerinden birine gizlice bir söz söyledi. Sır verdiği eşi Hz. Ömer'in kızı hafsa ve verdiği sır Mariya'yı kendine yasaklamaktı. Hafsa'ya bunu hiç kimseye yaymamasını söyledi.
فَلَمَّا نَبَّاَتْ بِهٖ	Hafsa bu sırrı haber verince. Hz. Hafsa (r.a.) kendi görüşü ile sakıncalı olmayacağını düşünerek Hz. Aişe (r.a.)'ye o sırrı haber verince.
وَ اَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ	Allah O'na bunu açıkladı. Allah, peygambere haber verilen sözü bildirdi.
عَرَّفَ بَعْضَهٗ	Bazısını ona bildirdi. Hz. Hafsa (r.a.)'ya.
وَ اَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ	Bazısını bildirmekten kaçındı. Peygamberimiz böylece nezaket gösterdi.

اِنْ تَتُوبَا اِلَى اللّٰهِ	Eğer ikiniz tevbe ederseniz. Ey Hz. Hafsa (r.a.) ile Hz. Aişe (r.a.) tevbe ederseniz tevbeleriniz kabul edilir.
فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا	Kalpleriniz kaydı. Kalpleriniz Mariya'nın yasak sayılmasına doğru kaydı, bu durum sizi sevindirdi.
وَ اِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ	Eğer ikiniz biribirinizi tutarsanız. Eğer peygamberin hoşlanmadığı bir konuda O'na karşı işbirliği yaparsanız.
فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلاهُ	Allah O'nun destekçisidir. O'nun yardımcısıdır.
وَ صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ	Ve mü'minlerin iyileri. Hz. Ebu Bekir (r.a.) ve Hz. Ömer (r.a.).
وَ الْمَلائِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيرٌ	Bunun ötesinde melekler destekçidirler. O'nu destekleyici ve yardımcıdırlar.
قَانِتَاتٌ	İbadet eden kadınlar.
سَائِحَاتٌ	Gezen, göç eden kadınlar. Hicret eden ya da oruç tutan kadınlar.

AÇIKAMA

Yüce Allah, okuduğumuz ayetlerin başlangıcında şöyle buyuruyor:

"Ey peygamber, niçin eşlerinin hatırı için Allah'ın sana helal kıldığı şeyi kendine yasak ediyorsun." Bu ayette, yüce Allah, peygamberimizi ikaz ediyor. Çünkü eşlerini hoşnut edebilmek için cariyesi Mariya'yı kendine yasaklamıştı. Olay şöyle oldu: Peygamberimiz, Mariya ile eşlerinden birinin evinde başbaşa kaldı. Eşi durumu görünce "ya Rasûlüllah, benim odamda ve yatağımda, öyle mi?" dedi. Bunun üzerine peygamberimiz odanın ve yatağın sahibesi olan eşinin gönlünü almak için mariyye'yi kendine yasakladı. Bunun üzerine Yüce Allah, bu olayı da içermek üzere bu ayetleri indirdi. "Ey peygamber, niçin eşlerinin hatırı için Allah'ın sana helal kıldığı şeyi kendine yasak ediyorsun?" Peygamberimizin kendine yasakladığı şey kıpti kökenli ve İbrahim'in annesi olan cariyesi Mariya ile bir araya gelmekti.

"Allah affedici ve merhametlidir."

Allah seni affeder. Bundan sonra sen kınanmayacak, azarlanmayacaksın. Cariyen sana haram değildir. Yeminin kefaretini yerine getir. Çünkü peygamerimiz "o bana haramdır vallahi onunla bir daha yatmam" demişti.

"Allah kefaret karşılığında yeminlerinizi geri almanızı meşru kılmıştır."

Allah yemin ettiğinizde bu yeminlerinizi çözecek çareleri size serbest

kıldı. Yüce Allah bu konuda şöyle buyuruyor:

"Böyle bir yemini bozmanın cezası, kefareti ya ailenize yedirdiğiniz yemeğin ortalaması üzerinden on yoksulu doyurmak, ya yine on yoksulu giydirmek ya da bir köleyi azad etmektir. Bunların hiç birini imkansızlığından dolayı yapamayan kimse üç gün oruç tutar. İşte bozduğunuz yeminlerin cezası, kefareti budur." (Maide suresi, 89) Evet "Allah sizin koruyucunuz, kayırıcınızdır. O her şeyi bilir ve her işi yerinde yapar."

Allah sizin işlerinizin çözümünü üstlenendir, size yardımcıdır. O, kullarının durumlarını bilir, yaratıklarına yönelik takdir ve tedbirlerinde hikmet sahibidir.

"Hani peygamber, eşlerinden birine gizlice bir söz söylemişti."

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in, eşlerinden birine gizli bir söz söylediğini hatırla. Peygamberimizin sözü edilen eşi, Hz. Ömer (r.a.)'in kızı Hz. Hafsa (r.a.) idi. Peygamberimiz ona: "Falancayı kendime yasakladım, vallahi onunla bir daha yatağa girmeyeceğim" dedi. Hz. Peygamber, eşinden bu sırrı yaymamasını istedi. Fakat o, bu sırrı Hz. Aişe (r.a.)'ye açtı. Hz. Hafsa (r.a.) ile Hz. Aişe (r.a.) arasında samimiyet vardı, biribirlerini seviyorlardı. Yüce Allah, bu durumu peygambere bildirdi:

"Fakat eşi o sözü öbür eşine açıkladı. Allah bu durumu peygambere bildirince, peygamber o sır tutmayan eşinin sözlerinin bir bölümünü yüzüne vurdu, geri kalanını yüzüne vurmaktan kaçındı."

Allah bu durumu Hz. Peygambere bildirince, Hz. Peygamber, Hz. Hafsa (r.a.)'nın söylediği sözlerin bazılarını yüzüne vurdu, fakat nazik bir davranışla geri kalanını yüzüne vurmak istemedi.

"Kadın bu açıklama üzerine peygambere 'bunları sana kim söyledi' dedi. Peygamber de ona 'Bunları bana her şeyi bilen ve her olaydan haberdar olan Allah bildirdi' dedi. Ey peygamber eşleri, eğer ikiniz de tevbe eder, Allah'dan af dilerseniz iyi olur, çünkü kalplerinizde gerçekten kayma meydana geldi." Ey Hafsa ve Aişe, tevbe edin, çünkü kalpleriniz Mariya'nın haram edilmesine doğru kaydı, yani peygamberin bu kararına sevindiniz. "Eğer tevbe ederseniz" şartının cevabı "tevbeleriniz kabul edilir" biçimindedir.

"Yok, eğer elele verip peygamberi sıkıntıya sokmaya kalkışırsanız?"

O'na karşı hoşuna gitmeyecek bir konuda işbirliği yaparsanız, ey Hafsa ve Aişe, sizin işbirliğiniz O'na asla zarar vermez. Çünkü "başta Allah olmak üzere Cebrail ve mü'minlerin seçkinleri, O'nun koruyucularıdır. Bunların

ötesinde melekler de O'nun destekçileridir."

"Seçkin mü'minler" deyimi ile Hz. Ebu Bekir (r.a.) ve Hz. Ömer (r.a.) kasdediliyor. Ona sıkıntı vermek, O'na kötülük etmek isteyenlere karşı melekler de O'nun destekleyicileri ve yardımcılarıdırlar.

"Eğer peygamber sizi boşarsa, Rabb'i O'na sizin yerinize daha iyi eşler verir." Bu ayet, peygamberimizin eşlerine yönelik ağır bir korkutma ve yola getirme amaçlı büyük bir ilahi tehdittir. Çünkü Yüce Allah, peygamberimize, eğer eşlerini boşarsa, onlardan daha iyilerini bulabileceğini vaadediyor. Bu kadınlar "müslüman, mü'min, itaatkar, günahlarına tevbe eden, ibadet eden, gezip gördüklerinden ibret alan dul ya da bakire eşler olurlar."

Bu kadınlar ensardan ya da muhacir kadınlardan olurlar. Ayrıca kimi dul, kimi bakire olur.

Fakat peygamberimiz eşlerini boşamadı ve Allah O'na eşleri yerine başka eşler vermedi. Dolayısıyla o eşler dünyada O'nun eşleri olarak kaldıkları gibi ahirette de peygamberin eşleri olacaklardır. Öte yandan Hz. Peygamber (s.a.v.) bir şeyi kendi yasak saymış, bu yüzden Allah kendisini azarlayarak o şeyin kendisine helal olduğunu belirtmiştir. Bu "şey"in ne olduğu konusu, tefsir bilginleri arasında tartışmalıdır. Bu "şey" acaba peygamberimizin sevdiği bir içecek miydi, yoksa cariyesi Mariya mı idi? O şey, bizim yukarıda söylediğimizden başka bir şey olabilir. Çünkü Yüce Allah, peygamberimizin ne tür bir şeyi kendine yasakladığını belirtmedi. Sadece "niçin Allah'ın sana helal kıldığı bir şeyi kendine yasaklıyorsun?" diye buyurdu. Alimlerin çoğunluğuna göre yasaklanan şey, Cariye Mariya idi. Buhari'ye göre ise baldı. Doğrusunu bilen Allah'tır. Eğer Allah hakkında ya da peygamberimiz ile ilgili olarak onların hoşuna gitmeyecek bir şey söylediysem Allah beni affetsin. Şüphe yok ki, Rabb'im affedici ve merhametlidir.

SONUÇ

1- Burada Hz. Peygamber (s.a.v.)'in kamil bir insan oduğu vurgulanıyor.

2- İmam-ı Şafii ve İmam-ı Ahmed bu ayete dayanarak eşine "sen bana haramsın" ya da "seni kendime haram ettim" diyen erkek, eğer bu sözleri eşini boşama niyeti ile söylemedi ise kendisine sadece yemin kefareti düşeceğini ileri sürdüler. Oysa tefsir bilgini Kurtubi bu mesele hakkında fıkıh bilginlerinin onsekiz farklı görüşünü aktarıyor. Bu görüşlerin en sert olanına göre adamın karısı kesinlikle boşanmış sayılırken İmam-ı Şafii ile Ahmed'in de sa-

vundukları en yumuşağına göre adama yemin için sadece yemin kefareti düşmektedir.

3- Hz. Peygamgamberin (s.a.v.) Allah nazarındaki değeri vurgulanıyor.

4- Hz. Ebu Bekir (r.a.) ile Hz. Ömer (r.a.)'in üstünlüklerine dikkat çekiliyor.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ
وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ
شِدَادٌ لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ
أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ
يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا
وَاغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

6- Ey inananlar, kendinizi ve ailenizi bir ateşten koruyun ki onun yakıtı insanlar ve taşlardır. Onun başında gayet katı, şiddetli, Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve emre-

dildikleri şeyi yapan melekler vardır.

7- Cehennem muhafızları, oraya girenlere derler ki: Ey nankörlük edenler, bugün özür dilemeyin. Çünkü siz, ancak yaptığınız şeylerle cezalandırılıyorsunuz!"

8- Ey inananlar, Allah'a yürekten tevbe edin. Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter Allah'ın, peygamberi ve onunla beraber inanmış olanları utandırmayacağı günde, sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. O gün onların nuru, önlerinden ve sağ yanlarından koşar. Derler ki: "Rabb'imiz, nurumuzu tamamla, bizi bağışla. Doğrusu, senin her şeye gücün yeter!"

SÖZLÜK

قُوا اَنْفُسَكُمْ وَ اَهْلِيكُمْ — Kendinizi ve ailenizi koruyun. Allah'a ve Peygamber'e itaat ederek kendinizi ve ailenizi koruma altına alın.

نَارا وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ — Yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten. Yakıtı kafirler ile Allah dışında tapılan putlardır, odun ve benzeri yakıtları kullanmaz.

لاَ تَعْتَذِرُ الْيَوْمَ — Bugün mazeret ileri sürmeyin. Çünkü mazeret ileri sürmenin size hiç bir faydası olmaz. Bu söz, cehennemliklere cehenneme girdikleri sırada söylenir.

تَوْبَةً نَصُوحًا — Samimi tevbe. Tekrar günah işlenmeyeceği, günah işlemeye dönmek istenmeyeceği yolunda samimi bir tevbe.

يَوْمَ لاَ يُخْزِى اللّٰهُ النَّبِيَّ وَ الَّذِينَ اٰمَنُوا — Allah'ın peygamberi ve O'nun yanındaki mü'minleri utandırmayacağı gün. Onları cehenneme koymayacağı gün.

يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَ بِاَيْمَانِهِمْ — Onların nurları önlerinde ve sağ taraflarında koşar. Onların nurları önlerinde ve amellerinin derecesine göre her yanlarında koşar.

رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا — Ey Rabb'imiz, nurumuzu tamama erdir. Yani nurumuzu cennete kadar sürdür. Çünkü münafıkların nuru yarı yolda söner.

AÇIKLAMA

Yüce Allah okuduğumuz ayetlerin başında "Ey mü'minler, kendinizi ve aile fertlerinizi, yakıtı insan ve taş olan cehennem ateşinden koruyun." buyuruyor. Bu, Yüce Allah'ın mü'min kullarına yönelik bir seslenişidir. Bu sesle-

nişte onlara kendilerini, eşlerini ve çocuklarını büyük ateşten korumaları yolunda öğüt vererek nasihat ediyor. Bu büyük ateşin yakıtı müşrik insanlar ile o müşriklerin taptıkları taşlardan yapılmış putlarıdır. Onlar bu ateşte yanmaktan Allah'a ve O'nun peygamberine itaat ederek korunabilirler. Bu korunma sayesinde nefislerini arındırıp kendilerini cehennemden kurtararak cennete girmeye layık hale getirebilirler.

"O cehennemin görevlileri, Allah'ın verdiği emirlere karşı gelmeyen, aldıkları buyrukları hemen yerine getiren, acımasız ve sert meleklerdir."

Bu cehennemde görev yapan ve sayıları ondokuz olan zebaniler, kalpleri ve huyları katı, yakaladıklarını sert yakalayan meleklerdir. Allah'ın emrine karşı gelmezler, aldıkları emri sonuna kadar uygularlar. İşte "aldıkları emri hemen yerine getirirler" cümlesinin anlamı budur.

"Ey kafirler, bugün mazeret göstermeyin. Çünkü alacağınız ceza sadece yaptıklarınızın karşılığıdır."

Bu söz, cehennemliklere söylenir. Onlara yüksek sesle denir ki: bu gün mazeret ileri sürmeyin. Çünkü bunun size hiç bir yararı olmaz. Siz yaptıklarınızın karşılığını göreceksiniz. İyiliğinizin karşılığı iyilik, kötülüğünüzün karşılığı kötülük olacaktır.

Devam ediyoruz:

"Ey mü'minler, yürekten tevbe ederek Allah'tan af dileyin."

Bu sesleniş, okuduğumuz ayetlerde yer alan Yüce Allah'ın mü'min kullarına yönelik ikinci seslenişidir. Bu seslenişte onlara hemen tevbe etmelerini emrediyor. Bu tevbe, samimi ve kararlı bir tevbe olmalı. Nasıl sağılan süt içinden geçtiği memeye bir daha dönmüyorsa, bu tevbeyi yapan kimse de bir daha günaha dönmemelidir. Yüce Allah bu ayette bir vaadde bulunuyor ve bir müjde veriyor. Onlara günahlarını silmeyi vaadediyor ve kendilerini sürekli nimetlerin yurdu olan cennete koyacağını şöyle müjdeliyor:

"Olaki Rabb'iniz kötülüklerinizi siler ve peygamberi ile O'nunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı günde sizleri altlarından çeşitli ırmakların aktığı cennetlere yerleştirir."

Allah günahlarınızı sildikten sonra peygamberin ve O'nunla birlikte iman edenlerin yanısıra sizi de cennete koyar.

"O gün nur onların önlerindan ve sağ yanlarından koşar ve derler ki; 'Ey Rabb'imiz, nurumuzu tamamla."

Onlar sırat'tan geçerken Rabb'lerinden nurlarının çevrelerini aydınlatmaya devam etmesini, onun kesilmemesini, böylece Sırat'ı geçip cehenneme düşmekten kurtulmalarını isterler. Bunun yanısıra Sırat'ı geçtikten sonra cehenneme döndürülmelerine yol açabilecek olan günahlarının affedilmesini de isterler.

"Senin gücün her şeye yeter."

Onların bu sözleri, dualarının kabul edilmesini amaçlayan bir sığınma yakarışıdır. Onlar Allah'ın güç-kudret sıfatına sarılarak "senin gücün her şeye yeter, o halde nurumuzu tamama erdir ve bizi affeyle" diye dua ediyorlar.

SONUÇ

1- Eş ve çocuklarla ilgilenmek, onları eğitmek, onlara Allah'a ve peygamber'e itaat etmeyi emretmek ve onları haramlardan sakındırmak farzdır.

2- Mü'min erkeklerin ve kadınların günah işleyince hemen tevbe etmeleri gerekir. Bu tevbe, günahdan hemen uzaklaşmak, onunla ilgiyi kesin olarak kesmek demektir. Arkasından bir daha o günahı işlememeye samimi olarak karar vermek gerekir. Arkasından da pişmanlığı ve af dilemeyi devam ettirmek gerekir. Yani mü'min günahını her hatırlayışında Rabb'inden af dilemeli, pişmanlığını belirtmelidir. Eğer işlenen günah adam dövmek, başkasının hakkını yemek, birinin ırzına tecavüz etmek gibi kul hakkı ile ilgili ise hak sahibinin helallığını almak gerekir. Allah'ın affı ve bağışlaması ancak o zaman gerçekleşir.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ
جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا
امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ ۖ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ

مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ
مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي
عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾ وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي
أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ
بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾

9- Ey peygamber! Kafirlerle ve iki yüzlülerle savaş, onlara karşı katı davran. Onların varacağı yer cehennemdir. Ne kötü varılacak yerdir o!

10- Allah inkar edenler hakkında Nuh'un karısı ile Lut'un karısını misal verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki salih kulun nikahı altında idiler, onlara hıyanet ettiler. Kocaları Allah'tan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara: "Haydi, girenlerle beraber siz de ateşe girin" denildi.

11- Allah inananlar hakkında da Firavun'ın karısını misal verdi. O şöyle demişti: "Rabb'im, bana katında, cennetin içinde bir ev yap, beni Firavun'dan ve onun kötü işinden kurtar. Ve beni şu zalimler topluluğundan kurtar!"

12- Yine Allah, inananlara İmran'ın kızı Meryem'i de misal verdi. O ırzını korumuştu, biz de onun rahmine ruhumuzdan üflemiştik. O Rabb'inin kelimelerini ve Kitablarını doğrulamış ve gönülden itaat edenlerden olmuştu.

SÖZLÜK

جَاهِدِ الْكُفَّارَ	Kafirlere karşı savaş. Kılıçla savaş.
وَ الْمُنَافِقِينَ	Ve münafıklara karşıda. Dil ile...
وَ اغْلُظْ عَلَيْهِمْ	Onlara karşı sert ol. Onlarla sert konuş, yumuşak davranma.
فَخَانَتَاهُمَا	Onlara ihanet ettiler. Din konusunda onlara ihanet ettiler. Çünkü kafir idiler.
فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا	O ikisinden kocaları savamadı. Hz. Nuh ve Hz. Lut, eşlerini başlarından savamadılar.
مِنَ اللَّهِ شَيْئًا	Allah'dan hiç bir şey. Allah'ın azabından az da olsa hiç bir şey savamadılar.
امْرَأَةَ فِرْعَوْنَ	Firavun'un eşi. Asiye binti Muzahım, Hz. Musa'ya iman etti.
اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا	Edep yerini korudu. Oraya ne nikahlı olarak ne de zina yolu ile erkekler ulaşamadılar.
فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا	Biz ona ruhumuzdan üfledik. "Ruhul kuds" lakabı ile anılan cebrail aracılığı ile ona ruhumuzdan üfledik.
وَ صَدَّقَتْ بِكَلِمَةِ رَبِّهَا	Rabb'inin kelimelerini tasdikledi. Oğlu Hz. İsa (a.s.)'yı tasdikledi. Çünkü Hz. İsa (a.s.) Allah'ın kelimesi, kulu ve peygamberidir.

AÇIKLAMA

Okuduğumuz ayetlerin başında Yüce Allah, peygamberimizi şereflendirmek ve onurlandırmak amacıyla O'na peygamber ünvanı ile seslenerek kafirlerle ve münafıklarla savaşmayı emrediyor. Kafirlere karşı verilecek savaş kılıçla, üzerlerine saldırılar düzenlenerek yapılacak ve bu savaşlar sonunda teslim olmaları sağlanacaktır. Münfaıklarla ağır sözlerle tehdit edici korkutucu ve etkili ifadelerle savaşılacaktır.

"Onlara karşı sert davran."

Münafıklar üzerine dille ve kafirler üzerine kılıçla şiddetli baskı kur.

"Onların varacakları yer cehennemdir, orası ne kötü bir barınaktır."

Münafık ve kafir olarak öldükleri takdirde. Ya da Yüce Allah'ın bu durumda öleceklerini bildiği kimseler söz konusudur.

Okuduğumuz ayetlerin ikincisinde Yüce Allah, kafirlere bir örnek veriyor. Bu örnekte mü'minler ile olan akrabalıklarının, bu akrabalık ne kadar ya-

kın olursa olsun, kafirlere fayda vermeyeceği anlatılıyor. Bu örneğin kahramanları Hz. Nuh (a.s.) ve Hz. Hud (a.s.) peygamberlerin eşleridir. Bunların her biri birer peygamber eşi idiler. Fakat kocalarının dinine ihanet ederek kafirliklerini sürdürdüler. Hz. nuh'un eşi kocasına inananları açığa vuruyor, onları Hz. Nuh'un soydaşlarının zorbalarına ihbar ederek yakalanmalarını sağlıyordu. Ayrıca o zorbalara kocasının deli olduğunu söylüyordu. Hz. Lut peygamberin eşi de kafirdi. O da Hz. Lut peygamberin evine misafir geldiğinde bu misafirlerin geldiğini gizli şifrelerle günahkar soydaşlarına haber veriyordu. Bu gizli haberleşme şifreleri geceleri ateş, gündüzleri duman idi. Bu iki kadın, kafir oldukları için kocalık akrabalığı zerrece işlerine yaramadı. Kıyamet günü onlara "Nuh ve Hud kavminden cehenneme girenlerle birlikte siz de cehenneme girin" denecektir.

Şimdi sıra başka bir örnekte. Bu örnekte mü'minin kafir ile arasındaki akrabalıktan zarar görmediği anlatılıyor. Bu akrabalık, karı-koca akrabalığı ya da daha yakın bir akrabalık bile olsa farketmez. Bu örneğin kahramanı kafir ve zorba Firavun'un eşi Asiye binti Muzahim'dir. Bu kadın diğer mü'minlerle birlikte Hz. Musa peygambere iman etti. Firavun onun iman ettiğini öğrenince öldürülmesini emretti. Kadın, zorba kocasının kendisini öldüreceğini öğrenince Rabb'ine şöyle seslendi: "Ya Rabbi, bana yüce huzurunda, cennette bir ev hazırla; beni Firavun'dan ve O'nun kötü eylemlerinden kurtar" beni onun kafirlik ve zorbalıktan ibaret olan eylemlerinden uzak tut da ben de seni inkar eden ya da herhangi bir kuluna zulmeden biri olmayayım.

"Beni şu zalim toplumdan kurtar."

Bana onların işkencelerini çektirme.

Bir süre sonra kadının elleri ve ayakları bağlandı. Eğer imanında ısrar ederse üzerine kocaman bir kaya atılarak öldürülecekti. Bu sırada gözlerini göğe çevirdi ve cennetteki evini gördü. Bunun üzerine Yüce Allah'a ve gözleri ile gördüğü cennetteki evine karşı içinde kabaran özlemin etkisi ile ruhu bedeninden çıkıp uçuverdi. Attıkları kaya, ruhu uçtuktan sonra üzerine düştü. Böylece Firavun'un ve onun kafir ve zorba çetesinin bu kadına uygulamak istedikleri ölüm işkencesinden Yüce Allah onu kurtarmış oldu.

"Mü'minlere gösterdiğimiz diğer bir örnek, ırzına dokundurmayan İmran kızı Meryem'dir."

Yüce Allah, ilk örneğin iki kafir kadından oluşmuş olmasına karşılık olarak bu örneğin de iki mü'min kadından oluşması için Meryem'e ve Asiye'ye

bağlayarak "mü'minlere gösterdiğimiz diğer bir örnek namusunu ve iffetini koruyan İmran kızı Meryem'dir" buyurdu. Tıpkı günümüzde yahudilerin benzeri milletlerin ülkelerinde olduğu gibi zinanın ve cinsel sapıklığın alabildiğine yaygın olduğu bir zamanda Meryem, edep yerini erkeklerden korumuştu. O dönemde zina yapmamış tek bir kadına rastlamak bile zordu. Fakat bu salgın ahlaksızlık Meryem'e zarar vermedi. Çünkü o iffetli ve namuslu bir kadın idi. Edep yerini böylesine titizlikle koruduğu için kendisini onurlandırmak üzere Yüce Allah ona "ruh"u olan Cebrail'i gönderdi. Cebrail'e gömleğinin kolundan içeriye doğru üflemeyi emretti. Allah'ın gücü ile bu soluk vücuduna girdi ve Yüce Allah'ın "ol" emri ile oluveren Hz. İsa peygambere hamile kaldı. Cebrail'in soluğu vücuduna girdiği anda bu hamilelik gerçekleşti. Allah'dan korktuğu ve O'nun yakınlığını kazanmak izin ırzına dokundurmayan bu kadına O'nun bir ikramı olarak kısa zamanda Hz. İsa peygamberi doğurdu. Kendisi temiz namuslu olduğu için çevresinde açık-saçıklığın ve zinanın yaygın oluşu ona hiç bir zarar vermedi. Nitekim Firavun'un kafirliği de temiz kalpli Asiye'ye zarar vermemişti. Buna karşılık Hz. Nuh ve Hz. Hud peygamberlerin mü'min ve iyi kullar olmaları da onların kafir ve hain eşlerine fayda sağlamamıştı.

Abdullah b. Abbas diyor ki: "Hiç bir peygamber eşi ahlaksızlık yapmadı. Nitekim peygamberimiz "vallahi, hiç bir peygamberin hanımı zina etmemiştir" buyurdu. Çünkü Yüce Allah, peygamberlerini koruması altında tutuyor. Nasıl olur da onları küçük düşürür, rezil eder? O, dostlarını rezil etmekten ve küçük düşürmekten uzaktır. Yüce Allah'ın "onlar kocalarına ihanet ettiler" sözün-de kasdedilen ihanet, din konusunda yapılmış bir ihanettir ve bu kadınların kocalarının sırlarını düşmana sızdırmalarıdır. Ayette geçen "Meryem, Rabbinin sözlerini tasdikledi" ifadesi "O'nun yasalarını ve peygamberlerine indirdiği kitapları tasdikledi." anlamına gelir.

"O, gönülden ibadet edenlerden oldu" demek, "Allah'a itaat edenlerden, O'na yalvaranlardan ve O'na yürekten saygı besleyenlerden oldu" demektir.

SONUÇ

1- Kafirlere karşı kılıçla ve münafıklara karşı sözle cihad etmek farzdır. Müslüman hükümdarlar, peygamberimizin ümmeti içinde O'nun vekilleri oldukları için bu görevi yerine getirmekle yükümlüdürler.

2- Hiç kimsenin başkasının sorumluluğunu taşımayacağı ilkesi vurgu-

lanıyor. Nitekim kıyamet gün kafir, mü'minden fayda sağlayamaz.

3- Ahirette, mü'min de kafirden zarar görmez. Arada peygamberlik gibi manevi bir ilişki ya da baba-oğul akrabalığı ilişkisi bile olsa farketmez. Nitekim ne Hz. İbrahim peygamber, babası Azer'in kafir oluşundan ne de Hz. Nuh peygamber oğlu Kenan'ın kafir oluşundan zarar görmedi. Buna karşılık Azer ve Kenan'da babasının ve oğlunun mü'min ve iyi kul oluşundan fayda sağlayamadı. Yalnız mü'min ve iyi amel işleyen akraba mü'mine fayda verir, fakat iyi amel işleyen fayda sağlamaz. Çünkü Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"İman edip de zürriyetleri iman ile kendilerine tabi olanlara zürriyetlerini kavuşturuyuruz." (Tur suresi)

Sûre 67
Mülk Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 30

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ
وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾ الَّذِي خَلَقَ
سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۖ مَّا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ مِن تَفَاوُتٍ ۖ فَارْجِعِ الْبَصَرَ
هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ ﴿٣﴾ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ
خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ
وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِّلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Mülk mutlak hükümranlık ve yönetim, elinde bulunan Allah, yücedir. O'nun her şeye gücü yeter.

2- O hanginizin daha güzel iş yapacağınızı denemek için ölümü ve hayatı yarattı. O, üstündür, bağışlayandır.

3- O, yedi göğü, biribiri üzerinde tabaka tabaka yarattı, Rahman'ın yaratmasında bir aykırılık, uygunsuzluk görmezsin. Gözünü döndür de bak, bir bozukluk görüyor musun?

4- Sonra gözünü iki kez daha döndür bak. Göz aradığı bozukluğu bulmaktan umudu keserek hor ve bitkin bir halde sana döner.

5- Andolsun biz, en yakın göğü lambalarla donattık ve onları, şeytanlar için taşlamalar yaptık. Ve onlara çılgın ateş azabını hazırladık.

SÖZLÜK

تَبَارَكَ الَّذِى بِيَدِهِ الْمُلْكُ — Mülkü elinde tutan Allah yücedir. Hakimiyeti elinde tutan, mülkiyeti, tasarrufu ve yönetmeyi aynı anda uhdesinde bulunduran Allah yüce ve çok hayırlıdır.

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْئٍ قَدِيرٌ — O, her şeye gücü yetendir. O, her mümkünü hem varetmeye hem yoketmeye gücü yetendir.

اَلَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَيَاةَ — O ki, ölümü ve hayatı yarattı. O, ölümü ve hayatı varetti. Her canlı Allah'ın yarattığı hayat sayesinde yaşadığı gibi her ölü de Allah'ın yarattığı ölümle ölmüştür.

لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً — Hanginiz daha iyi amel işleyeceksiniz diye sizi denemek için. Hanginizin daha iyi amel işlediğini belirlemek için size hayat verdi. Sonra işlediğinizin karşılığını vermek için sizi öldürüp diriltiyor.

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ — O, üstün iradeli ve affedicidir. O, azizdir, hükmünü engel tanımaksızın yürütür; ğafurdur, tevbe edenleri bol bol affeder.

طِبَاقًا — Üstüste tabakalar halinde. Biribirine değmeyen, üstüste tabakalar halinde yedi kat.

مَا تَرَى فِى خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍ — Allah'ın yaratmasında hiç bir uyumsuzluk göremezsin. Bir zıdlık, bir uyuşmazlık göremezsin.

هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ — Herhangi bir çatlak görüyor musun? Bir yarık, bir gedik görüyor musun?

كَرَّتَيْنِ — İkinci kez. Birkereden sonra bir kere daha.

خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ — Umut kesmiş ve yorgun düşmüş. Alçalmış, gururu kırılmış, yorgun, bitkin. Allah'ın yaratıklarında herhangi bir bozukluk görmediği için bakmaktan bıkmış olarak.

بِمَصَابِيحَ — Kandiller ile. Kandiller gibi ışık saçan yıldızla.

رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ — Şeytanlara mermiler olarak.

وَ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ — Onlar için çılgın alevli bir azap hazırladık. Onlar için gürül gürül yanan, çılgın alevli bir ateş azabı hazırladık.

AÇIKLAMA

Bu sûrenin ilk ayetinde şöyle buyuruyor:

"Sınırsız hakimiyeti elinde tutan Allah yüceler yücesidir. O'nun gücü her

şeye yeter."

Bu ayette Rabb'imiz, yüceliğini ifade ediyor. Kendini mülk sahipliği, hükümranlık, güç, ilim ve hikmet gibi şanına layık sıfatlarla övüyor. Şunu hatırlatıyor: O Allah, ki, gerçek mülk ve hakimiyet elindedir; ilmi ve hikmeti ile hükmeder, tasarrufta bulunur ve yönetir. Bu hakimiyettee, yönetimde ve mülkiyette O'nun hiç bir ortağı yoktur.

"Onun gücü her şeye yeter."

Var olmasını istediği her şey mutlaka var olur, yokolmasını istediği her şeyde mutlaka yokolur.

"O ki, ölümü ve hayatı yarattı."

O ölümü ve hayatı asılsız olarak ya da oyun olsun diye değil, yüce bir hikmete bağlı olarak yarattı. Oysa kafirler ve Allah tanımaz maddeciler Allah'ın, ölümü ve hayatı boşuboşuna ya da oyun olsun diye yarattığını ileri sürerler. Tersine "Sizi imtihandan geçirerek hanginizin daha iyi işler yapacağınızı belirlemek için." O, bütün canlıları ve hayatı, bazı kulları O'nu ansınlar, kendisine şükretsinler diye yarattı. Kim Allah'ın adını anar, O'na şükreder ve bunları güzel yaparsa, Allah ona cennetler hazırladı. O kimseyi hayat ve hayat sırasındaki çalışma sona erince oraya ulaştırır. Kim Allah'ın adını anmaz, O'na şükretmezse, ya da zikreder ve şükreder ama bu amelleri güzel yapmazsa, mesela bu amelleri sırf Allah için yapmaz veya Allah'ın emrettiği biçimde yerine getirmez ise onun için cehennemi hazırladı. Çalışma ve iş hayatı olan dünya hayatı sona erince, onu oraya ulaştırır. Çünkü bu hayat çalışma için ve ahiret hayatı da çalışmaların karşılıklarının alınması içindir.

"O, üstün iradelidir ve affedicidir." Bu da Yüce Allah'ın kendini övdüğü bir başka övgüdür. O bildiriyor ki, azizdir, O'nunla isteği arasına girilemez. Bol bol affedicidir. Çünkü günahlar, dağlar ve deniz köpükleri kadar bile olsa, tevbe edenlerin günahlarını affeder.

"O, üstüste katlardan oluşmuş yedi gök yarattı."

Bu da Allah'ın büyük gücünü ve geniş bilgisini pekiştiren bir başka övgüdür. O, üstüste katlar halinde yedi gök yarattı. Bu katlar aynı büyüklüktedirler, ama biribirine değmezler. Bir rivayete göre, her iki kat arasında beşyüz yıllık mesafesi olan bir boşluk ve hava vardır. Aynı büyüklükte olmak, eşit irilikte olmaktır. Yoksa tencere kapağı gibi katlardan biri öbürü üzerine oturmuş demek değildir.

"Rahman olan Allah'ın bu yaratmasında hiç bir uyumsuzluk göremezsin."

Bu yaratmada bir bağdaşmazlık, bir çelişki ve bir uyuşmazlık göremezsin. Gök, başının üstündedir. Sen orada uyumdan ve düzenden başka bir şey bulamazsın. Ne gediği, ne çatlağı vardır. İstersen "gözünü çevir ve bak, bir çatlak görebiliyor musun?" Böyle bir şey göremezsin. İkinci kez gözünü çevir de bak. Sen asla bir uyumsuzluk ve bağdaşmazlık bulamazsın. Ey gözleri gören insan, yüzyıllar boyunca göğe baksan, bakışların kusur bulma umudunu yitirmiş, zillete düşmüş, yorgun ve bitkin olarak geri döner.

"Biz dünyaya en yakın gök katını yıldızlarla donattık."

Dünyaya yakın bu gök katını "kandillerle" yani yıldızlar ve gezegenlerle donattık.

"Bu yıldızlara, şeytanlara atılacak mermiler olma görevini verdik."

Meleklerin sözlerini işitip sızdırmak isteyen cin kökenli şeytanları, melekler bu yıldızlarla vururlar. Böylece insanları yeryüzünde dinlerinden döndürmelerine engel olurlar.

"O şeytanlara çılgın alevli bir ateş azabı hazırladık."

Şeytanlar için çılgın alevli bir azap hazırladık. Kıyamet günü onlarda insanlardan olan kafirler gibi bu azaba çarpılırlar.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ın ilmi, gücü, hikmeti, hayrı ve bereketi delil gösterilerek O'nun Rabb olduğu vurgulanıyor. O'nun Rabb oluşu da ilah oluşunu, yani kendisinden başka hiç kimseye kulluk edilmemesini gerektiriyor.

2- Ölümün ve hayatın niçin yaratıldığı anlatılıyor.

3- Yıldızların yaratılışının hikmeti açıklanıyor. Bu konuda Katade şöyle diyor: "Yüce Allah yıldızları şu üç özellikleri için yarattı:

a) Dünya göğünün süsleri olmaları.

b) Şeytanları bombalayan mermi görevi taşımaları.

c) Yol bulmaya yarayan işaretler olmaları.

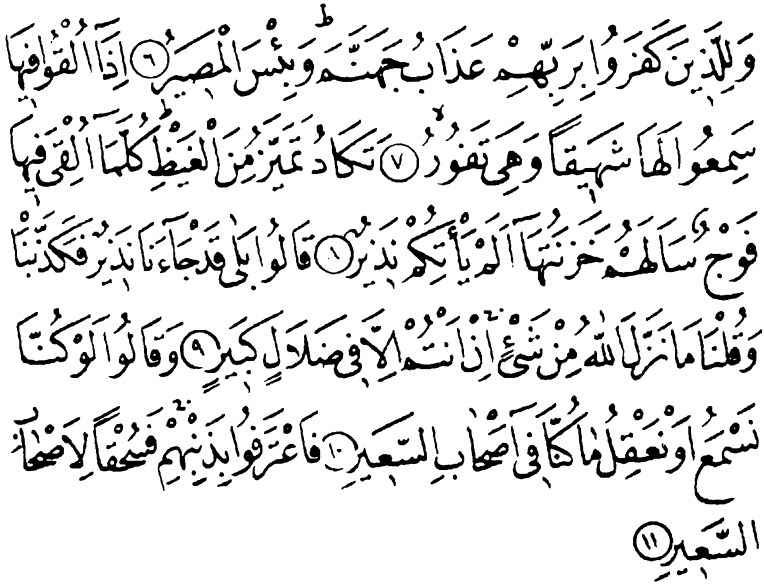

6- Rab'lerine nankörlük edenler için cehennem azabı vardır. ne kötü sonuçtur o!

7- Oraya atıldıkları zaman onun öfkeli homurtusunu işitirler, kaynıyor:

8- Neredeyse öfkeden çatlayacak. Her topluluk onun içine atıldıkça onun bekçileri, onlara: "Size bir uyarıcı gelmedi mi?" diye sordular.

9- Dediler: "Evet, bize uyarıcı geldi ama biz yalanladık ve: Allah hiçbir şey indirmedi, siz ancak büyük bir sapıklık içindesiniz' dedik."

10- Ve dediler ki: "Eğer söz dinleseydik, yahut düşünseydik, şu çılgın ateşin halkı arasında bulunmazdık!"

11- Günahlarını itiraf ettiler. O çılgın ateş halkına Allah'ın acımasından uzak olup ezilmek yaraşır!

SÖZLÜK

كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ Rabb'lerini inkar ettiler. O'na inanmadılar, kulluk etmediler.

اِذَا اُلْقُوا فِيهَا Oraya atıldıkları zaman. Kıyamet günü melekler onları cehenneme attıkları zaman.

سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا Onun uğultusunu işitirler. Cehennemin eşek anırmasını andıran sıkıcı ve çirkin sesini işitirler.

وَهِيَ تَفُورُ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ O kaynar, öfkeden çatlayacak gibi olur. Kafirlere kızdığı için, kaynarken öfkesinden çatlayacak gibi olur.

سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا Cehennem zebanileri onlara sorar. Bu soru kınama ve azarlama içerikli bir sorudur.

اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ Size uyarıcı gelmedi mi? Size kıyamet günündeki Allah'ın azabını bildiren bir peygamber gelmedi mi?

وَ قُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْئٍ "Allah bize hiç bir şey indirmedi" dedik. Peygamberleri yalanladık ve onlara "Allah bize size söylediklerinizden hiç birini indirmedi" dedik.

اِنْ اَنْتُمْ اِلاَّ فِى ضَلَالٍ كَبِيرٍ Siz kesinlikle büyük bir sapıklık içindesiniz.Ey peygamberler, siz kesinlikle büyük bir mantıki yanılgı ve asılsız bir psikolojik tasavvur içindesiniz.

لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ اَوْ نَعْقِلُ Eğer biz dinleseydik ya da düşünseydik. Kendi kendilerini kınayarak "Eğer dünyada söz dinleseydik ya da düşünseydik iman eder Allah'a kulluk ederdik ve bu gün çılgın alevli ateşe atılanlardan olmazdık" derler.

AÇIKLAMA

Yüce Allah, daha önce okuduğumuz ayetlerde gökte meleklerin konuşmalarını sızdırmaya çalışan şeytanlara çılgın alevli bir cehennem azabı hazırladığını açıkladı. Şimdi bu ayeti o ayetlere bağlayarak şöyle buyuruyor:

"Rabb'lerini tanımayanları cehennem azabı beklemektedir. Orası ne kötü bir barınaktır."

O'nun ilahlığını ve huzuruna çıkacaklarını inkar edip O'na iman ve kulluk etmeyen insanlara cehennem azabı vardır. Orası ne kötü bir yerdir. Onlar oraya varırlar, yolculuklarını Allah'ın azabında sona erdirirler. Oranın içeceği kaynar su, yiyeceği ise zakkum ve dikendir. Yüce Allah cehennemde neler olacağını şöyle anlatıyor:

"Kafirler oraya atıldıklarında onun kaynarken çıkardığı uğultuyu işitirler."

Kafirler cehennem ateşine atıldıkları zaman oradan yükselen ve eşek anırtısını andıran sıkıcı ve çirkin uğultuyu işitirler. Cehennem bu uğultulu sesi

kaynarken çıkarır.

"O öfkesinden çatlayacak gibi olur."

Duyduğu şiddetli öfkeden parça parça olacak gibi olur. Onun öfkelenmesi, sahibi olan Allah'ın öfkesi yüzündendir. Cebbar olan Allah öfkelenince, O'nun öfkesinden dolayı o da öfkeye kapılır. Allah'a inanan, O'nu tanıyan her kul Allah'ın öfkelendiği şeye öfkelenir ve Allah'ı hoşnut eden şeyden hoşnut olur.

"Oraya atılan her gruba cehennem görevlileri 'size bir uyarıcı gelmedi mi?' diye sorar?"

Cehennemin ve cehennemdeki azabın görevlileri olan ve "zebani" adı ile anılan ondokuz melek cehenneme atılan her yeni gruba soru sorar. Bu soruyu kınama ve azarlama amacı ile sorarlar. Çünkü onlara sorduklarının cevabını biliyorlar. "Size bir uyarıcı gelmedi mi?" Sordukları soru budur. Yani dünyada sizi Allah'a iman ve itaat etmeye çağıran bir peygamber gelmedi mi?

Cehennemlikler, zebanilerin bu sorusuna "evet" diye cevap verirler. "Bize uyarıcı geldi." Fakat biz peygamberleri yalanladık ve çağrılarını reddederek onlara dedik ki; "Allah bize hiç bir emir indirmiş değildir, siz büyük bir sapıklık içindesiniz." Allah sizin söylediğiniz ve bizi benimsemeye çağırdığınız sözleri hiç bize indirmedi. Siz, ey peygamber, büyük bir mantık yanılgısı ve düşünce yanlışı içindesiniz. Sonra bu cehennemlikler kendilerini kınamaya yönelirler. Yüce Allah, onların kendilerine dönük bu kınamalarını bize şöyle aktarıyor:

"Eğer biz o uyarıcıların sözlerini dinleseydik ya da aklımızı kullansaydık çılgın alevli ateşe atılanlar arasında olmazdık." Evet, onlar "böylece günahlarını itiraf ederler.

SONUÇ

1- Ahirette gerçekleşecek olan azap ve ceza anlatılarak yeniden dirilme ve ahiret günü hesaplaşması inancı vurgulanıyor.

2- Peygamberleri yalanlamanın azaba çarpılmayı gerektiren bir kafirlik olduğu bildiriliyor. Bu Allah'a ve peygambere itaat etmemenin sonucu olan cezayı gerekli kılar.

3- Cehennemliklerin itirafları ile günümüzün Allah tanımazlarının (ateistlerinin) söyledikleri aynıdır. Günümüzün Allah tanımazları alimlere cevap

verirken dine bağlılığın akli bir gerilik, çağdışı kalmış bir bakış açısı olduğunu söylerler.

4- Kafirlerin bu gün söz dinlemedikleri ve akıllarını kullanmadıkları, kendilerine yarayacak sözleri dinlemedikleri ve mahvolmaktan alıkoyacak bir düşünme gayreti göstermedikleri vurgulanıyor. Cehennemliklerin "Eğer söz dinleseydik ya da aklımızı kullansaydık çılgın alevli ateşe atılanlardan olmazdık" biçimindeki itirafları bu gerçeği ıspatlar.

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾
وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا
يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ
ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ ۖ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

12- Fakat görmedikleri halde Rab'lerine saygılı olanlara gelince, onlar için bağışlama ve büyük mükafaat vardır.

13- Sözünüzü ister gizleyin, ister onu açığa vurun farketmez, çünkü O, göğüslerin özünü bilir.

14- Yaratan bilmez mi? O latiftir bilgisi her şeyin içine geçen, her şeyi haber alandır.

15- O size yeri boyun eğer yaptı. Haydi onun omuzlarında yürüyün ve Allah'ın rızkından yeyin. Sonunda dönüş O'nadır size verdiği nimetlere karşı şükredip etmediğinizi sizden soracak, sizi hesaba çekecektir.

SÖZLÜK

يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ — Görmeden Rab'lerinden korkarlar. İnsanlar tarafından görünmedikleri halde Allah'dan korkarlar ve O'na karşı gelmezler.

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ اَجْرٌ كَبِيرٌ — Onlara affedilmek ve büyük ödül vardır. Onların günahları affedilir ve kendilerine büyük ödül, yani cennet verilir.

اَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ — Yaratan bilmez mi? Allah açıkladıklarınızı bildiği gibi sırlarınızı nasıl bilmez? Sizi o yarattı. Yaratan, yarattığını bilir.

وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ — O, latiftir ve her şeyden haberdardır. O, kullarına karşı çok iyilik yapar, kullarını ve onların yaptıklarını iyi bilir.

ذَلُولاً — Düz. Üzerinde yürümesi ve yol alınması kolay.

فَامْشُوا فِى مَنَاكِبِهَا — Onun yanlarında ve yörelerinde dolaşın.

وَ اِلَيْهِ النُّشُورُ — Tekrar diriltme O'na aittir. Hesaplaşıp amellerinizin karşılıklarını belirlemek için sizi diriltip mezarlarınızdan çıkarma işlemi sadece O'nun işidir.

AÇIKLAMA

Yüce Allah daha önceki ayetlerde kafirlerin gür alevli ateşe atılarak cezalandırılacaklarını bildirdikten sonra burada o çılgın alevli ateşten kurtulmak için iman ve itaat etmeyi teşvik ederek şöyle buyuruyor:

"Görmeden Rabb'lerinden korkanlara gelince onları bağışlanma ve büyük mükafat beklemektedir."

Onlar Rabb'lerini görmedikleri halde O'ndan korkuyorlar. Aynı zamanda insanların gözlerinden de uzaktırlar. Öyleyken Allah'a itaat ediyorlar, O'na karşı gelmiyorlar. Onların ihmal sonucu işledikleri günahları affedilecek ve kendilerine büyük mükafat, yani cennet verilecektir. Mekke müşriklerinin bazıları arkadaşlarına şöyle diyorlardı: "Yüksek sesle konuşmayın. Yoksa Muhammed'in ilahı, sözlerinizi işitir ve söylediklerinizi O'na haber verir." Yüce Allah, müşriklerin bu görüşlerine cevap vermek ve onlara işin doğrusunu öğretmek üzere şöyle buyuruyor:

"Siz sözünüzü ister gizli sözleyin, ister açıktan konuşun."

O gizli sözlerden de onların daha gizlisi olan kendi kendinize yaptığınız konuşmalarla duygularınızdan da haberdardır.

"O kalplerin özünü bilir."

O, insanların kalplerinde saklanan, herkesten gizli tutulan duyguları da bilir.

"Yaratan, yarattıklarını bilmez olur mu hiç?"

Varlıkları yaratan onları nasıl bilmez?"

"O'nun bilgisi sınır ve engel tanımaz, O her şeyin içyüzünü bilir."

O, kullarına karşı lutufkardır, onlardan ve yaptıkları işlerden haberdardır.

"Yeryüzünü yararınıza sunan O'dur."

O, yeryüzünü üzerinde kolay yürüyebileceğiniz biçimde yarattı.

"Öyleyse yerin sırtlarında dolaşın da O'nun payınıza ayırdığı nimetleri yeyin."

Yerin doğusundaki, batısındaki yöreleri ve çevreleri dolaşın da sizin için yaratmış olduğu rızkı yeyin.

"Öldükten sonra tekrar diriltilerek O'na döneceksiniz."

Sizi yeniden dirilterek mezarlarınızdan çıkaracak olan sadece O'dur. O, sizi dirilttikten sonra hesaba çekecek, imanınıza ve itaatkarlığınıza karşılık iyilik verecek, bu iyilik cennet ve oradaki nimetlerdir. İçinizden Allah'ı inkar edip O'na karşı gelenlere ise kötü karşılık verecek, bu kötü karşılık da cehennem ve oranın azabıdır.

SONUÇ

1- Allah'ı görmeden inanmanın ve gizli-açık her harekette Allah'ın denetimini hissetmenin üstünlüğü açıklanıyor.

2- Ticaret, tarım ve diğer alanlarda rızık aramak için yeryüzünde gezmenin meşru olduğu bildiriliyor.

3- Yeniden diriliş ve ahiret günü hesaplaşması inancı açıklanıyor.

ءَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾ أَمْ أَمِنتُم
مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾
وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ
فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ إِنَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾

16- Gökte olanın, sizi yere batırmayacağından emin misiniz? O zaman yer, birden sallanmağa başlar ve siz yerin dibine geçersiniz.

17- Yoksa siz, gökte olanın üzerinize taş yağdıran bir fırtına göndermeyeceğinden emin misiniz? O zaman tehdidimin nasıl olduğunu bileceksiniz.

18- Andolsun, onlardan öncekiler de yalanladılar.Ama benim onların yaptıklarını inkarım nasıl oldu?

19- Üstlerinde kanatlarını açıp yumarak uçan kuşları görmüyorlar mı? Onları havada Rahman'dan başkası tutmuyor. Doğrusu, O, her şeyi görmektedir.

SÖZLÜK

اَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْاَرْضَ	Allah'ın sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden. Alah'ın sizi yere batırıp içine gömülmenizi sağlamayacağından.
فَاِذَا هِيَ تَمُورُ	Bir de bakarsınız ki o sallanıyor. Yer hareket ediyor, sarsılıyor ki, sizi tamamen içine alsın.
اَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا	Başınıza taş yağdırması. Allah'ın üzerinize savurduğu çakıl taşları ile öldüren bir kasırga estirmeyeceğinden.
كَيْفَ نَذِيرِ	Tehdidim nasıldır? Size peygamberlerimin dili ile yönelttiğim azap tehdidinin akıbeti nasılmış!
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ	Benim inkarım nasıldı? Onların kafirliklerine ve yalanlamalarına yönelik yadırgamam nasılmış!
صَافَّاتٍ	Kanatlarını açan kuşlar.
وَ يَقْبِضْنَ	Kanatlarını indiren kuşlar.
مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمَنُ	O kuşları Allah'dan başka tutan yoktur. Kanatlarını açıp kapatırken o kuşları havada tutarak yere düşmelerine engel olan Allah'tan başkası değildir.

AÇIKLAMA

Yüce Allah, kendisine iman ederek ve sırf O'na kulluk ederek kemale ve mutluluğa ersinler diye kullarına öğüt vermek üzere şöyle buyuruyor:

"Gökte olanın sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden emin misiniz?"

Arşının üzerinde yaratıklarından ayrı olan Yüce Allah'ın sizi yerin dibine geçirerek hepinizi oranın derinliklerine gömüp yok etmeyeceğinden emin misiniz? Siz yerin dibine geçerken yer sarsılmaya ve hareket etmeye devam ederek toprağın sizi iyice yutmasını sağlar. Sorunun cevabı "böyle bir şeyden emin değilsiniz" biçimindedir. O halde nasıl ısrarla müşrikliğe ve peygamberleri yalanlamaya devam edersiniz?

"Gökte olanın (Alllah'ın) başınıza taş yağdırmayacağından emin misiniz?"

Yüce Allah'ın üzerinize çakılları ve taşları savuran bir kasırga estirerek sizi yok etmeyeceğinden emin misiniz?

"Benim uyarmam nasılmış, o zaman öğreneceksiniz."

Kafirlikten ve yalanlamadan vazgeçmeniz yolundaki uyarım nasılmış! O uyarı ve tehdit haklı olarak meydana geliyormuş!

"Onlardan önceki milletler de peygamberlerini yalanlamışlardı."

Adoğulları, Semudoğulları ve başkaları gibi. Peygamberlerim onların müşrikliklerine ve kafirliklerine karşı çıkınca peygamberlerimi yalanladılar. Biz de onları toptan yok ettik.

"Ama bu inkarcılığın karşılığı nice oldu?"

Yani benim onlara yönelik yadırgamam ve karşı tavır almam nice oldu? Haklı oldu ve gereği yerine geldi.

"Onlar kanatlarını havada çırparak uçan ve arkasından yana indiren kuşları görmüyorlar mı?" Onlar kanatlarını açıp kapatarak uçan kuşları görmüyorlar mı?

"O kuşları havada tutan, rahmeti bol Allah'dan başkası değildir."

Uçuş sırasında kanatlarını çırpan, yani açıp kapayan kuşları havada kim tutuyor? Bunu yapan rahmeti bol olan Allah'dan başkası değildir. O, "Rahman" ki, müşrikler "Rahman da kimmiş?" diyerek O'nu inkar ettiler. Oysa onlar, O'nun her şeyi kapsayan rahmetinin gölgesinde yaşıyorlar. Bu rahmet, kuşlarda bile açık şekilde ortaya çıkıyor. O rahmet, havadaki kuşları düşüp parçalanmaktan koruyor. Onlar Allah'ın ilahlığını ve rahmetini inkar ederken kuşları görmüyorlar mı? Bu kuşlar havada kanatlarını bir açarak bir kapatarak, uçuyorlar. Onları havada tutan biri yok. Peki, kim tutuyor onları da yere düşmüyorlar? Kuşkusuz ki Yüce Allah... Kayıtsız hakimiyetin sahibi olan

Allah... Yaratıklarına hükmederken ve kainatı yönetirken işlettiği kanunlar ve kurallar, O'nun dileğinin eseridir. Böyle olduğu halde müşriklerin Allah'ı inkar etmeleri gerçekten tuhaftır ve şaşılacak bir tutumdur.

"O, her şeyi görür."

Onun için denizde yüzen, toprakta emekleyen, havada uçan ve belgelerde saklanan aynıdır.

SONUÇ

1- Bu kısımda Allah'dan yüz çevirenler sakındırılıyor ve eğer bu yüz çevirmeyi sürdürürlerse kötü sonla karşılaşacakları konusunda uyarılıyorlar. Çünkü Allah onları yerin dibine geçirmeye ya da üzerlerine taşları önüne katıp sürükleyen bir kasırga estirmeye kâdirdir. İnsanlara bu tehlikeler karşısında imanlarından ve müslüman olmalarından başka kurtaracak hiç bir güvence yoktur.

2- Uyanık kalbi ve düşünebilen aklı olanlar için eski milletlerin yok olmalarından alacakları bir çok ibretler ve dersler vardır.

3- Dışımızdaki dünyada Yüce Allah'ın gücünü, ilmini ve rahmetini ıspatlayan, sırf O'na kulluk etmenin gerekçesini oluşturan delillerden biri, kuşların havada kanatlarını açıp kapayarak uçmaları ve bu uçuş sırasında düşmemeleridir. Çünkü onların sürekli kanatlarını çırparak havayı itmeleri ve havanın yardımı ile uçmaları beklenir. Ama kanatlarını açtıklarında ya da kapattıklarında düşmeleri beklenir. Fakat Rahmet, bol olan Allah onları havada tutarak yere düşmelerini önlüyor.

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ
الرَّحْمَٰنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾ أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ
إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَل لَّجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا

عَلَىٰ وَجْهِهِۦٓ أَهْدَىٰٓ أَمَّن يَمْشِى سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ
هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ ۖ
قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ
وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَٰدِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾
فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيٓـَٔتْ وُجُوهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَقِيلَ هَٰذَا ٱلَّذِى
كُنتُم بِهِۦ تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾

20- Yahut Rahman'dan başka size yardım edip sizi O'nun azabından kurtaracak askeriniz kimdir? Kafirler derin bir gaflet ve aldanma içindedirler.

21- Yahut Allah, rızkını tutacak olursa size rızık verecek kimdir? Doğrusu onlar, azgınlık ve nefret içinde direnmektedirler.

22- Şimdi, yüzüstü kapanarak yürüyen mi doğru gider, yoksa yolda düzgün yürüyen mi?

23- De ki: "Sizi yaratan, size işitme duyusu gözler ve gönüller veren O'dur. Ne kadar az şükrediyorsunuz?

24- De ki: "Sizi yerde üreten O'dur ve toplanıp O'na götürüleceksiniz."

25- "Doğru söylüyor iseniz bu tehdid ettiğiniz azab ne zaman gelecek?" diyorlar.

26- De ki: "Ona ait bilgi, Allah'ın yanındadır. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım."

27- Onu yakın görünce inkar edenlerin yüzleri kötüleşti. Ve: "İşte çağırıp durduğunuz şey budur!" dendi.

SÖZLÜK

جُنْدٌ لَكُمْ	Sizin için askerler. Sizin yardımcılarınız.
مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ	Rahman'ın dışında. Allah'dan başka, sizi O'nun azabından kurtaracak.
اِنِ الْكَافِرُونَ	Kafirler değildir.
اِلاَّ فِى غُرُورٍ	Sadece yanılgıda. Şeytan onları başlarına azap gelmeyeceği yolunda yanılttı.
اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُ	Eğer Rahman rızkını keserse. Allah'dan başka hiç kimse o rızkı gönderemez.
بَلْ لَجُّوا فِى عُتُوٍّ وَ نُفُورٍ	Onlar azgınlığı ve uzaklaşmayı devam ettirdiler. Onlar bu azarlamadan etkilenmeyerek büyüklenmeye ve haktan uzaklaşmaya devam ettiler.
اَفَمَنْ يَمْشِى مُكِبًّا	Yüzüstü yürüyen mi?
اَمَّنْ يَمْشِى سَوِيًّا	Yoksa dimdik yürüyen mi?
وَ اَلاَفْئِدَةَ	Kalpler.
قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ	Ne kadar az şükrediyorsunuz. Şükrünüz çok azdır.
ذَرَأَكُمْ فِى اَلاَرْضِ	Sizi yeryüzünde barındırdı. Sizi yeryüzünde yarattı. Başkasının değil, O'nun huzurunda toplanacaksınız.
مَتَى هَذَا الْوَعْدُ	Bu vaad ne zaman? Bize verdiğin vaad ne zaman? Yani kıyamet günü.
قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ	De ki; "o bilgi sadece Allah katındadır." O günün gelişine ilişkin bilgi başkasının değil, sadece Allah katındadır.
فَلَمَّا رَاَوْهُ زُلْفَةً	Onlar onu yakından görünce. kafirler kıyamet alanında azabın yakınlarında olduğunu görünce.
سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا	Kafirlerin yüzleri kötüleşti. Yüzleri, renk değiştirerek karardı.
هَذَا الَّذِى كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ	İstediğiniz işte budur. Uyarılarını yalanladığınız ve meydan okuyarak istediğiniz azap, işte, budur.

AÇIKLAMA

Okuduğumuz ayetlerde Kureyş kafirlerini yola getirme isteği dile getiriliyor. Yüce Allah bu amaçla onlara şöyle sesleniyor:

"Rahmeti bol Allah dışında sizi O'na karşı savunacak askerleriniz kimlerdir?"

Ey Allah'a ortak koşanlar, eğer Allah size bir kötülük dokundurmak isterse, yardımınıza koşarak o kötülüğü başınızdan savacak olan askerleriniz var mı, varsa kimlerdir?

"Kafirler kesinlikle yanılgı içindedirler."

Kafirler aldanış içindedirler. Onları bu aldanış içine düşüren şeytandır. Şeytan onlara müşrikliği güzel gösterdi, hesap ve ceza olmadığı, ilahlarının onlara aracılık edecekleri yolunda vaadde bulunarak kendilerini avuttu.

"Eğer O, size verdiği rızkı kesse, size başka kim rızık verebilir? Aslında onlar azgınlıklarını ve gerçeğe yönelik nefretlerini inatla sürdürmektedirler."

Eğer Rabbiniz olan Allah size vermekte olduğu rızkın akışını durdurursa kim size yiyecek ve içecek verebilir, geçimini kim sağlayabilir? Eğer beldenize yağan yağmurları keserse, o yağmurları Allah'dan başka size kim yağdırabilir? Ama kafirler bu azarlamadan, etkilenmeyerek büyüklenmeye ve haktan uzaklaşmaya devam ettiler.

"Yüzüstü sürünen kimse mi düzgün yol alır, yoksa doğru yolda dimdik yürüyen kimse mi?"

Burada müşrik ve Allah'ın birliği ilkesine bağlı iki kişi ile ilgili bir örnek veriyor. Bu örnekte bu iki insan tipinin durumunu anlatıyor ve inançlarının özünü ortaya koyuyor. Adamlardan biri olan müşrik yüzüstü sürünüyor ve yüzüstü sürünerek cehenneme atılacaktır. Diğeri ise Allah'ın birliğine inanan bir kimse. Bu da doğru yolda dimdik yürüyor. Bunların hangisi düz yoldadır? Cevap belli. Elbetteki doğru yolda dimdik ilerleyen kimse düz yoldadır. O halde bu örnekten çıkan sonuca göre Allah'ın birliğine inanan kimse düz yolda iken müşrik yolunu şaşırmış bir kimsedir."

"De ki; 'sizi yoktan var eden, sizi kulaklarla, gözlerle ve kalplerle donatan O'dur. Ne kadar az şükrediyorsunuz!"

Siz bunu inkar edemezsiniz. O halde size bu nimetleri veren bağış sahibine niye şükretmiyorsunuz? Bu şükür Allah'a ve peygamberine iman etmek-

le, O'na ve peygamberine itaat etmekle olur. Sizler çok az şükrediyor-sunuz. Bu da nimet verenin Allah olduğunu, bir başkası olmadığını itiraf etmenizden ibarettir.

"De ki; 'sizi yeryüzüne yayan O'dur ve O'nun huzurunda toplanacaksınız."

Ey peygamberimiz, o müşriklere de ki, sizi şu yeryüzünde yaratan O'dur. Yoksa bir sinek bile yaratmamış olan putlarınız tarafından yaratılmış değilsiniz. Kıyamet günü başkasının değil, O'nun huzurunda bir araya geleceksiniz. O'nun huzuruna çıkacağınıza ve O'nun tarafından hesaba çekilip yaptıklarınızın karşılıklarının belirleneceğine göre nasıl olur da O'na ve peygamberine inanmazsınız, O'na şükretmezsiniz ve O'ndan korkmazsınız.

"Kafirler 'eğer doğru söylüyorsanız, söyleyin bakalım, bize yönelttiğiniz bu tehdit ne zaman gerçekleşecek' derler."

Kafirler peygambere ve mü'minlere şöyle derler: "Bize yönelttiğiniz tehdit ne zaman gelecek?" Yani kıyamet günü ne zaman gelecek? yüce Allah, burada onların sorularına cevap olmak üzere peygamberine şöyle buyuruyor:

"Onlara de ki, 'o güne ait bilgi Allah'ın tekelindedir."

Kıyamet gününün ne zaman geleceğine ilişkin bilgi Allah katındadır. O konuda bilgi vermek bana düşmez. Ben Allah'ın görevlendirdiği açık sözlü bir uyarıcıyım. Başka bir şey değilim. "Ama kafirler azabı yakından gördüklerinde korkudan yüzleri morarır." Kafirler kıyamet günü azabını yakından gördüklerinde yüzlerine fenalık çöker, rengi siyaha döner, çehrelerini hüzün ve üzüntü kaplar.

"Kendilerine 'işte sizin bir an önce gerçekleşmesini isteyip durduğunuz son budur' denir."

Melekler onlara derler ki: peygambere ve mü'minlere meydan okuyan bir eda ile "Eğer doğru söylüyorsanız, bu tehdit ne zaman gerçekleşecek" diyerek istediğiniz azap, işte budur.

SONUÇ

1- Burada değişmez bir gerçek açıklanıyor, o gerçek şudur: Kafirler, tam bir gurur, koyu bir aldanış içinde yaşadığı için hakka yönelik çağrıyı reddetmektedirler.

2- Yine değişmez bir başka gerçek de şudur: Kafir yoldan çıkmış bir sapıkken, mü'min doğru yola girmiş ve doğru istikamette ilerlemektedir.

3- Bize verdiği göz, kulak ve kalp nimetlerine karşılık Yüce Allah'a şükretmek gerekir, bu da O'na iman ve itaat ederek olur.

4- Ölümden sonraki diriliş ve ahiret günü hesaplaşmasına ilişkin inanç açıklanıyor.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ
أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ
الرَّحْمَٰنُ آمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

28- De ki: "Baksanıza, Allah beni ve benimle beraber olanları öldürse de yahut bize acısa da fark etmez kafirleri acı azabdan kim kurtarabilir?" Kafirler mutlaka Allah'ın cezasına çarpılacaklardır, bizim ölmemizde onlar azabdan kurtulamazlar.

29- De ki: "O, çok merhametlidir. O'na inanmış, O'na dayanmışızdır. Yakında kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu bileceksiniz."

30- De ki: "Baksanıza, eğer suyunuz çekilse, size kim akar su getirebilir?"

SÖZLÜK

قُلْ أَرَأَيْتُمْ	De ki, "gördünüz mü?" Bana haber verin.
وَمَنْ مَعِيَ	Benimle beraber olanları. Mü'minleri...
أَوْ رَحِمَنَا	Ya da bize merhamet etti. Bizi helak etmedi.
فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ	

قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ Kafirleri kim kurtarır. Kafirleri azaptan kim korur?

De ki; "O Rahman'dır." De ki; "O, size kendine kulluk etmeye çağırdığım rahmeti bol olan Allah'tır."

اِنْ اَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا بِمَآءٍ مَعِينٍ Eğer suyunuz kurusa. Eğer sularınız kovaların eremeyeceği ve gözlerin göremeyeceği kadar derinlere çekilse.

Görünen su. Yeryüzeyinde aktığı için görülen su.

AÇIKLAMA

Okuduğumuz ayetlerde Kureyş kafirlerini yola getirme isteği dile getiriliyor. Yüce Allah bu amaçla peygamberine şöyle buyuruyor:

"Onlara de ki; 'baksana, Allah beni ve çevremdeki mü'minleri öldürse de bize acısa da kafirleri can yakıcı azaptan kim kurtaracak?"

Senin ölmeni temenni eden ve bu arzularını "zamanın işlemesi sonucunda O'nun olmasını bekliyoruz." (Tur suresi: 30) diyerek açıkça ifade etmekten çekinmeyen bu kafirlere de ki; "söyleyin bakalım, eğer Allah benim ve çevremdeki mü'minlerin canını alır da bizi esirgeyerek azapla yok etmezse, kafirleri can yakıcı azaptan kim kurtaracak?" Sorunun cevabı "hiç kimse"dir. Peki, bizim ölmemiz size ne fayda sağlayacak?

"Onlara de ki, 'O Allah merhametlidir; biz O'na inanıyor, O'na dayanıyoruz. Siz kimin koyu bir sapıklık içinde olduğunu yakında öğreneceksiniz."

Ey peygamberimiz, o müşriklere de ki: O rahmeti bol olan Allah'tır. O, sizi sırf kendine kulluk etmeye, kendisinden başkasına tapmaktan vazgeçmeye çağırıyor. Biz O'na inandık, O'na güvendik ve işimizi O'na havale ettik. Günü gelince hangimizin sapıklık içinde ve hangimizin doğru yolda olduğunu öğreneceksiniz.

"Onlara de ki; 'Eğer su kaynaklarınız kurusa size kim akarsu sağlayabilir."

Ey peygamberimiz, o müşriklere hatırlatma amacı ile de ki; Eğer içme suyunuzu sağlayan "zemzem" kuyusu ve öbür su kaynaklarınızın suları çekilse de oraya ne kovalarınız ulaşabilse ve ne de kuyulardaki suyu görebilseniz, Allah'dan başka kim size yardım eder? Yerin yüzeyinde akan suyu size kim verebilir? Sorunun cevabı "hiç kimse"dir. O halde niye O'na inanmıyor, sırf O'na kulluk etmiyor, kulları için belirlediği kurallar uyarınca O'na ibadetlerle yaklaşmıyorsunuz?

SONUÇ

1- Bu kısımda da müşriklerin peygamberimize besledikleri koyu düşmanlık açıklanıyor. Bu düşmanlık o kadar amansız ki, O'nun ölümünü temenni ediyorlar.

2- Allah'a iman ettikten sonra O'na dayanmanın gerekliliği anlatılıyor.

3- Hakkı ıspatlamak ve batılı çürütmek amacı ile delile dayalı savunma yapmanın güzel bir usûl olduğu bildiriliyor.

Sûre 68
Kalem Sûresi

Medine Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 52

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾ وَإِنَّ لَكَ
لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ
﴿٥﴾ بِأَيِّيكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Nun. Kaleme ve kalemle yazdıklarına andolsun.

2- Sen, Rabb'inin nimetiyle cinlenmiş deli değilsin.

3- Senin için kesintisiz bir mükafaat vardır.

4- Ve sen, büyük bir ahlak üzerindesin.

5- Sen de göreceksin, onlar da görecekler.

6- Hanginizin fitnelenmiş cinlerce çarpılmış, deliliğe yakalanmış olduğunu.

7- Şüphesiz Rabb'in, kimlerin kendi yolundan saptığını ve kimlerin yolda olduğunu en iyi bilen O'dur.

SÖZLÜK

نٓ	Nun. Surelerin başında bulunan kopuk harf örneklerinden biri "Nun" biçiminde okunur.
وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ	Kalem ve kalemle yazılan yazılar. Kendisi ile zikir, yani Kur'an ve kader yazılan kalem ile bu kalemle yazılan, kaydedilen yazılar.
مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ	Allah'ın nimeti ile, sen değilsin. Allah'ın sana bağışladığı peygamberlik nimeti ve verdiği kemal sayesinde, sen değilsin.
بِمَجْنُونٍ	Deli. Müşriklerin sandıkları gibi deli değilsin.

غَيْرَ مَمْنُونٍ Kesintisiz. Sürekli ve ebedi.
بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ Hanginizin tutulduğunu. Hanginizin deli olduğunu.

AÇIKLAMA

"Nun." Bu harf, sûre başlarında bulunan "kaf" "sad" ve "Ha, mim" gibi kopuk harflerden biridir. Bununla ne kasdettiğini sadece Yüce Allah bilir.

"Kalem ve kalemle yazılan yazılar hakkı için."

Kalem ki, ilk yaratılan varlıktır. yüce Allah ona "yaz" dedi. O da "Neyi yazayım?" dedi. Yüce Allah: "Kıyamet gününe kadar olacakları yaz" dedi. Bunun üzerine o da bu ilahi emri yerine getirdi.

"Ve kalemle yazılan yazılar."

Yani, meleklerin 'levhi Mahfuz'dan aktararak yazdıkları yazılar ile görevli meleklerin kaydettikleri kulların amelleri. Bunlar üzerine yemin ediyorum. Yüce Allah burada iki şey üzerine yemin ediyor. Biri kalem ve diğeri o kalemle kayda geçen bütün yaratıklarla ilgili bilgiler ve hükümler. Yüce Allah şunlara yemin ediyor:

"Ey Muhammed, Rabbinin nimetlerini üzerinde taşıyan sen, bir deli değilsin."

Bu ayet, "Muhammed, delidir" diyen müşrikleri yalanlıyor. Onlar gördükleri vahiy belirtileri ve bu vahyin iman edenler üzerindeki hidayete erdirici etkisi sebebi ile bu iddiayı ileri sürdüler.

"Hiç şüphesiz sana kesintisiz bir mükafat verilecektir."

Bu cümle de üzerine yemin edilenlerin kapsamı içindedir. Bu ifadede peygamberimize kesintisiz bir mükafat verileceği yolunda yemin ediliyor. Bunun gerekçesi, O'nun ilerisi için yaptığı iyi amellerdir. Bu iyi amellerden bir de, doğru yola ilişkin açıklamaları ile açtığı hayırlı yol çığırıdır. Çünkü kim hayırlı bir işe öncülük eder, iyi bir çığır açarsa, hem yaptığı iyiliğin hem de kıyamet gününe kadar o iyi işi yapanların sevabı kadar bir sevabın sahibi olur. Bunun yanısıra cennet bütün iyi amellerin ödülüdür. Orada peygamberimize kesintisiz mükafat, daha doğrusu bu mükafatların en yükseği ve en üstünü verilecektir.

"Kuşku yok ki, sen yüce ahlakın örneğisin."

Bu da üzerine yemin edilenlerin kapsamına giriyor. Bu ifadede peygamberimizin yüce ahlakın örneği olduğu yeminle bildiriliyor. Çünkü o, Rabb'i ta-

rafından eğitilmiştir. Öyle olunca nasıl olur da yaratıkların en edeplisi, en mükemmel eğilimlisi olmaz. O'nun davranış ve tutumu, Kur'an'da kendisine verilen emirler doğrultusundadır. Bu emirlerin bazıları şunlardır: "Affı, kolaylaştırmayı prensip edin, iyi olanı emret ve cahillere aldırış etme." (Araf suresi: 199) "Allah'dan gelen merhamet sayesinde onlara yumuşak davrandın. Eğer sert, katı kalpli biri olsaydın, şüphesiz çevrenden uzaklaşırlardı. Onları bağışla, kendileri için Allah'dan af dile, yapacağın işler hakkında onların görüşlerini al." (Al,i İmran suresi: 159) Bu ayetlerin dışında başka ayetlerde Yüce Allah, eğitim yolu ile peygamberine öğrettiği yüksek edep kurallarını açıklıyor. Peygamberimizi en mükemmel edep ve ahlak düzeyine çıkaran kurallar, işte bunlardır. Nitekim eşi Hz. Aişe (r.a.), peygamberimizin ahlakı hakkında sorulan bir soruya "O'nun ahlakı, Kur'an'ın kendisi idi." diye cevap verdi. Ayrıca peygamberimiz bu konuda şöyle buyuruyor:

"Rabb'im beni eğitti ve eğitimimi güzel yaptı", "Ben ahlakın erdemlerini gerçekleştirmek üzere gönderildim."

"Sen de göreceksin, onlar da görecekler, hanginizin cinler tarafından çarpılmış bir deli olduğunu."

Ey peygamberimiz, sen sahip olduğun mükemmelliği devam ettir ve insanları bize çağırma görevini sabırla sürdür. Kısa bir süre sen de seni delilikle itham eden hemşehrilerin de hangi tarafın deli olduğunu, hâşâ senin mi yoksa onların mı akıldan yoksun olduğunu göreceksiniz.

"Kuşku yok ki, rabb'in kimlerin yolundan saptığını ve kimlerin doğru yolda olduğunu iyi bilir."

Bu ayet, peygamberimizi teselli etmekte, O'nun yüreğine su serpmekte ve insanları Allah'a çağırmaya sabırla devam etmesi için kendisine cesaret vermektedir. Aynı zamanda peygamberimizi yalanlayan müşriklere yönelik bir tehdit ve korkutmada bulunuyor. Çünkü Yüce Allah kimin yolundan saptığını ve kimin doğru yolda olduğunu iyi bilir. Ayrıca onun değişmez kanunu gereğince yoldan çıkmışları azaba çarptıracağı ve doğru yolda olanları rahmetinin kapsamına alacağı biliniyor.

SONUÇ

1- Burada Yüce Allah'ın yaratmış olduğu herşey üzerine yemin edebileceği belirtiliyor.

2- Hidayetin ve iyiliğin yazılma aracı olan kalemin üstünlüğü anlatılıyor.

3- Kaza ve kader inancı açıklanıyor. Çünkü bunlar Yüce Allah'ın ilk yaratığı olan kelem aracılığı ile belirlenmiştir.

4- Peygamberimizin edep ve ahlak bakımından mükemmel olduğu ve bu alanda örnek olma ayrıcalığı taşıdığı belirtiliyor.

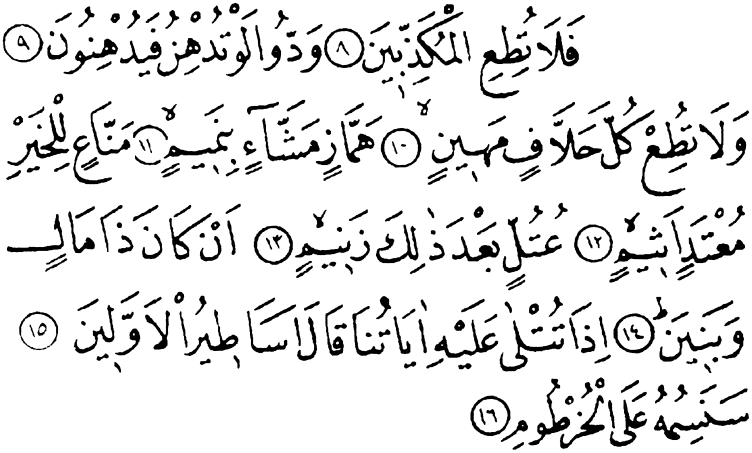

8- Öyleyse yalanlayanlara itaat etme.

9- İstediler ki, sen yağcılık yapasın da onlar da yağcılık yapsınlar sana yumuşak davransınlar.

10- Şunların hiçbirine itaat etme: Yemin edip duran, aşağılık.

11- Herkesi kötüleyen, söz götürüp getiren.

12- Hayra engel olan, saldırgan, günahkar.

13- Kaba, sonra da kötülükle damgalı.

14- Mal ve oğullar sahibi olmuş diye böyle yolunu şaşırmış.

15- Kendisine ayetlerimiz okunduğu zaman: "Eskilerin masalları" der.

16- Biz onu, burnunun üzerine damga vurup işaretleyeceğiz.

SÖZLÜK

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ Onlar, sen kendilerine karşı yumuşak olasın diye temenni ederler. İlahları hakkında kötü söz söylememeni isterler.

فَيُدْهِنُونَ Onlar da sana karşı yumuşak olurlar. Sana ağır söz söylemezler.

كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ Çokça yemin eden. Yalan yere çokça yemin eden, alçak.

هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ Çok ayıplayan, çok dedikodu yapan.

مُعْتَدٍ أَثِيمٍ Saldırgan ve günah düşkünü. İnsanlara canları ve malları konusunda eziyet eden, günahlar ve suçlar işleyen.

عُتُلٍّ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ Kaba ve nesebi belirsiz. Kaba, kof, ayrıca Kureyşli diye anılır, ama onlardan değil. Sözü edilen kişi Velid b. Muğire'dir.

قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ "Bu eskilerin masallarıdır" dedi. "Bu ayetler eskilerden gelen hikayelerden ve masallardan ibarettir, vahye dayalı Kur'an değildir" dedi.

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ Onu burnunda nişanlayacağız. Yaşadığı sürece kendisini tanıtan bir nişanı burnuna konduracağız. Nitekim Bedir Savaşı'nda burnundan bir kılıç yarası aldı.

AÇIKLAMA

Okuduğumuz ayetlerin başında Yüce Allah, peygamberimize şöyle buyuruyor:

"Öyleyse Allah'ın ayetlerini yalan sayanların sözlerine uyma."

Ey peygamber, sen doğru yolda olduğun ve hemşehrilerin yoldan çıkmış oldukları için Allah'ı, Allah'ın karşısına çıkacaklarını, seni ve senin getirdiğin hak dini yalanlayan bu sapıkların dediklerine uyma.

"Onlar senin kendilerine taviz vermeni isterler, o zaman onlar da sana taviz verirler."

Senin onların isteklerini ve sana yaptıkları teklifleri kabul etmemen gerektiğini pekiştiren gerekçelerden biri şudur: Onlar kendilerine karşı yumuşak bir tavır takınmanı, ilahları hakkında hiç bir söz söylemeyerek duygularını okşamanı isterler. Sen böyle yaparsan onlar da sana karşı yumuşak davranacaklar, sana eziyet etmeye, sövüp küfretmeye son verecekler.

"Sakın sözüne uyma, sık sık yemin edenin, karaktersizin."

Yüce Allah, peygamberimize genel olarak kafirlere itaat etmeyi yasakladıktan sonra şimdi de O'na Velid b. Muğire gibi, kendilerinden asla hayır gelmeyecek olan zalimlere itaat etmeyi de yasaklıyor. Asılsız yere çokça ye-

min eden alçakların sözlerine uyma.

"Herkese çamur atanın, dedikoducunun." Herkeste kusur bulan, ortalığı karıştırmak için dedikodu yaymayı huy edinmiş kimsenin. "Elinden geldiğince iyiliğe engel olanın, zorbanın, günah düşkününün." Malından hiç kimseye vermeye kıyamayan aşırı cimrinin; insanların canlarına ve mallarına saldıran zorbanın ve haramlara battığı için bol bol günah işleyenin. "Kaba ve bunların dışında ne olduğu belirsiz adamın."

Kaba tabiatlı, kof ve edepsiz bir adamın... Üstelik Kureyş kabilesinin mensubu olarak adı geçiyor, ama aslında bu kabileden değildir. Böylesi insanların şerrinden Allah'a sığının...

"O adam serveti ve oğulları var diye kendisini ayetlerimiz okunduğunda 'Bunlar eskilerin masallarıdır' dedi." Bol serveti ve çok sayıda oğulları var diye bu zenginlik duygusu, onu Allah'ın ayetlerini yalanlamaya sürükledi. Bu şımarıklığı yüzünden Allah'ın ayetleri kendisine okunduğunda ya da bu ayetleri işittiğinde "bunlar eskilerin masallarıdır" diyerek onları reddediyor, bu ayetleri geçmişte yaşamış milletlerden aktarılıp kopya edilmiş, uydurma hikayeler olarak niteliyor.

"Yakında onun burnunu, kılıç yarası ile damgalayacağız."

Burnuna kötü ve çirkin bir damga vuracağız. Yaşadıkça o damga ile tanıtacağız. Bu damga burnunun kesilmesi ya da yara izi taşıması biçiminde olacak ve onu her gören görüntüsünün çirkin olduğunu düşünecektir.

SONUÇ

1- Burada, bazı sıfatların sahipleri şiddetli biçimde kınanıyor: Yalan yere sık sık yemin edenler, alçaklar, ona-buna çamur atanlar, dedikoducular, cimriler, zorbalar, günahlara dalmışlar, kaba ve kof insanlar ve kötülüğü ile ünlü olanlar.

2- İnsan çok mal ve çok sayıda evlat sahibi olma konusunda uyarılıyor. Çünkü bu durum azgınlığa sebep olur. Nitekim Yüce Allah "insan mutlaka azar, kendini zengin görünce." (Alak suresi: 6) buyuruyor.

3- Yüce Allah'ın ayetlerini, tamamen ya da bir kısmı yalanlayanların kafir oldukları bildirilmektedir.

إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا
لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ
وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾ فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾
أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ ﴿٢٢﴾ فَانْطَلَقُوا وَهُمْ
يَتَخَافَتُونَ ﴿٢٣﴾ أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدَوْا عَلَىٰ
حَرْدٍ قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُّونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾
قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا
ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا
طَاغِينَ ﴿٣١﴾ عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾
كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

17- Biz bunları da imtahan ettik, şu bahçe sahiplerini imtahan ettiğimiz gibi: Hani onlar, sabah olunca bahçeyi mutlaka toplayacaklarına yemin etmişlerdi.

18- İstisna da etmiyorlar Allah dilerse toplarız demiyorlardı.

19- Fakat onlar uyurlarken hemen gönderilen dolaşıcı bir bela, onu sardı da.

20- Bahçe simsiyah kesiliverdi. Bahçe sahiplerinin, bir şeyden haberleri yoktu.

21- Sabahleyin birbirlerine seslendiler.

22- "Haydi toplayacaksanız erkenden ekininize gidin" diye.

23- Derken yürüdüler, fısıldaşıyorlardı.

24- "Sakın bugün hiçbir yoksul bahçeye girip yanınıza sokulmasın" diye.

25- Toplayabileceklerini umarak erkenden gittiler.

26- Fakat bahçeyi görünce: "Herhalde biz yolu şaşırdık." dediler.

27- "Hayır, doğrusu biz mahrum bırakıldık!"

28- Orta yolda giden en iyileri "ben size demedim mi? Rabb'inizi tesbih etmeniz gerekmez miydi?" dedi.

29- "Rabb'imizi tesbih ederiz, doğrusu biz zulmedenlermişiz!" dediler.

30- Dönüp birbirlerini kınamağa başladılar:

31- "Yazık bize, dediler, biz azgınlarmışız!"

32- "Belki Rabb'imiz, bize onun yerine ondan daha iyisini verir. Biz Rabb'imize yönelir, O'ndan umarız."

33- İşte azab böyledir. Ahiret azabı ise daha büyüktür, keşke bilselerdi.

SÖZLÜK

إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ — Biz onları imtihan ettik. Biz Mekkeli kafirleri malla, evlatla, mevki ile, liderlikle denedik. Onlar Allah'ın kendilerine verdiği nimetlere şükretmediler. Tersine peygamberimizi yalanlayarak ve birliğimizi inkar ederek nimetlerimize karşı nankörlük ettiler. Bunun üzerine aşağıda hikayeleri anlatılan bahçe sahiplerini imtihan ettiğimiz gibi belki tevbe ederler diye onların başlarına kıtlık ve ölüm verdik.

لَيَصْرِمُنَّهَا — Bahçenin meyvalarını kesinlikle toplayacaklarına. Sabahleyin meyvalarını koparacakları yolunda.

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ — Onlar uyurken bahçeyi Rabbinin gönderdiği bir âfet sardı. Bahçeyi bir ateş sarıp onu yaktı.

فَاَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ Bahçe karanlık gece gibi oldu. Zifiri karanlığı olan simsiyah bir gece gibi oldu.

عَلَى حَرْثِكُمْ Bahçenizin ürününe. Onlar, o bahçede çalıştıkları için buna "tarla" dendi.

وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ Onlar fısıldaştılar. Sesleri duyulmasın diye alçak seslerle istişare ettiler.

وَ غَدَوْا عَلَى حَرْدٍ قَادِرِينَ Sabahleyin erken bu kararlarını yerine getireceklerini sanarak yola koyuldular. Yoksullar farkına varmadan bahçenin meyvalarını toplayacakları kararı ile erkenden yola çıktılar.

اِنَّا لَضَالُّونَ Biz şaşırdık. Yanlış yola girdik. Ne bu yol bahçemizin yolu ve ne bu bahçe bizim bahçemizdir.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ Aslında biz mahrumlarız. Oranın kendi bahçeleri olduğunu anlayınca ve yandığını görünce "biz yoksullara o meyvalardan pay vermemeyi kararlaştırdığımız için ondan mahrum bırakıldık" dediler.

قَالَ اَوْسَطُهُمْ Ortancaları dedi. Takvaca en iyileri akılca en üstünleri dedi ki:

لَوْلَا تُسَبِّحُونَ Tesbih etseydiniz ya. Allah'ı noksanlıklardan tenzih etseniz ve "sabahleyin oranın meyvalarını mutlaka toplayacağız" dediğinizde bir istisna ifadesine yer verseydiniz ya.

يَتَلَاوَمُونَ Biribirlerini kınıyorlar. Pişmanlık ve hayıflanma duygusu içinde biribirlerini kınıyorlar.

اِنَّا اِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ Biz Rabb'imizi arzu ediyoruz. Biz gözlerimizi Rabb'imize çevirdik.

كَذَلِكَ الْعَذَابُ Azap da böyledir. Bizim emrimize karşı gelip bize isyan edenlere yönelik azabımız, bu mahrumiyet cezası gibidir.

AÇIKLAMA

Okuduğumuz ayetlerde peygamberimizin kavmi olan Kureyş kafirlerini yola getirme isteği dile getiriliyor. Yüce Allah bu amaçla "biz onları sınavdan geçirdik" diye söze başlıyor. Biz, Kureyşli kafirleri ola ki şükrederler diye nimetlerle denedik, imtihandan geçirdik. Şükretmediler. Sonra ola ki, tevbe ederler diye onları bela ve yoklukla, yani kuraklıkla ve kıtlıkla ve öldürülmekle imtihan ettik. Biz şimdi hikayelerini anlatacağımız bahçe sahiplerini böyle imtihan etmiştik de onlar tevbe ettiler. Bunun arkasından Yüce Allah imtihan

ettiği ve bunun üzerine tevbe edip kendine itaat etmeye yönelen bahçe sahiplerinin hikayesini anlatmak üzere şöyle buyuruyor:

"Biz Mekkelileri imtahandan geçirdik. Tıpkı o bahçe sahiplerini imtahandan geçirdiğimiz gibi. Hani o bahçe sahipleri sabahleyin hiç kimse görmeden bahçelerinin meyvalarını toplayacaklarına yemin ettiler."

Bahçe sahipleri yemin ettiler ki, sabahleyin erken bahçeye gidecekler, fakirlerin haberi olmadan meyvalarını toplayacaklar, böylece bu meyvaların bir bölümünü fakirlere vermemiş olacaklar. Bu yemini ederken istisnalı bir ifade kullanmadılar, yani "inşaallah" demediler

"Fakat bahçe sahipleri uykudayken orayı Rabb'lerinin gönderdiği bir afet sarıverdi."

Ey peygamberimiz, onların bahçelerine bir ateş gönderdik.

"Bunun üzerine bahçe yanarak kapkara bir kül yığınına dönüştü."

Bahçe yangının arkasından zifiri karanlığa gömülmüş siyah bir gece gibi oldu.

"Sabah olunca bahçe sahipleri biribirlerine seslendiler?"

Onlar bir kardeşti. Sabah olunca biribirlerine seslenerek dediler ki: "Eğer meyva toplayacaksanız erkenden bahçenize gidin." Eğer bu sabah meyvalarınızı toplama işinde ciddi iseniz erkenden bahçenize gidin.

"Hemen yola koyuldular. Giderken aralarında şöyle fısıldaşıyorlardı."

Beldenin fakirleri ve yoksulları tarafından farkedilmemek için aralarında alçak sesle görüş alış-verişi yapıyorlardı. Sonunda şu ortak karara vardılar:

"Bu gün hiç bir yoksul kesinlikle bahçemize sokulmasın."

Oysa babalarının sağlığında meyva toplanırken yoksullar bahçeye giriyor ve meyvaların bir bölümünü alıyorlardı. Şimdi onlar buna fırsat vermeyeceklerdi.

"Bu kararlarını gerçekleştirebilecekleri düşüncesi ile erkenden gittiler."

Sabahleyin erken yola düştüler. Kesin kararlı idiler. Bütün güçlerini kullanarak bugün yoksulların bahçelerine girmesini önleyeceklerdi. Bahçenin meyvalarını toplayıp ambarlarına taşıyacaklardı. Bunu yaparken hiç bir fakirin ve yoksulun haberi olmayacaktı.

"Bahçelerini gördüklerinde." Yanmış, kapkara olmuş durumda olduğunu gördüklerinde "dediler ki." Burası bizimbahçemiz değil "biz kesinlikle yanlış yere geldik." Her halde bahçemizin yolunu şaşırdık. Fakat geldikleri yerin

bahçeleri olduğunu, fakat geceleyin yandığını anlayınca ilk sözlerini değiştirerek "hayır, aslında meyvalarımız elimizden alındı" dediler. Çünkü yoksullara pay vermemeye kesinlikle karar vermiştik. Oysa babamız yoksullara meyvalardan pay ayırıp veriyordu. Babamız bunu Allah'a şükretmek ve O'nun hakkını ödemek için yapıyordu.

Bu noktadan kardeşlerin en takvalıları ve en akıllıları söze girdi ve Yüce Allah'ın bize aktardığına göre şöyle dedi:

"Ortakların en aklı başında olanı; 'ben size Allah'ı noksanlıklardan tenzih etsenize demedim mi?' dedi."

Sizler "sabah olunca bahçenin meyvalarını kesinlikle toplayacağız" diye yemin ettiğinizde ve hiç bir istisna ifadesine yanaşmadığınızda ben size "istisna ifadesi kullansanıza" demedim mi? Burada "tesbih" terimi ile istisna yapma kasdediliyor. Çünkü tesbih ortaklardan ve acizlik gibi diğer noksanlıklardan tenzih etmek demektir. İstisnalı ifade ise Allah'ı bu tür noksanlıklardan tenzih etmektir. Çünkü "ben şu işi yapacağım" diyen kimse, eğer istisnalı bir ifade kullanmadan konuşursa kendine Allah'ın gücü gibi bir güç yakıştırmış olur. O Allah ki, "ben şu işi yapacağım" dediğinde onu yapar ve asla acze düşmez. Bu durumda yukarıdaki konuşmayı yapan adam, kendini Yüce Allah'ın sıfatlarından birinde O'na ortak koşmuş olur. Bundan dolayı konuşmalarda istisnalı ifade kullanmak, Yüce Allah'ı "tesbih" etmek, O'nu sıfatlarında ve fiillerinde ortak edinmekten kaçınmak demektir.

Akıllı ve olgun kardeşleri, bahçe sahiplerine bu gerçeği hatırlatınca dediler ki;

"Rabbimizi noksanlıklardan tenzih ederiz. Biz gerçekten zalim kişiler olduk."

Bu itirafları ile tevbe etmiş oldular. Yüce Allah buyuruyor ki:

"Arkasından kabahatı birbirlerine atmaya başladılar."

Yoksullara pay vermemeyi kararlaştırarak ve yeminlerinde istisnalı ifade kullanmayarak yaptıkları hatalar yüzünden biribirlerini suçladılar. Bu arada dediler ki; "Yazıklar olsun bize, biz azıtmış kimseler olduk."

Bizler gaflete dalarak, kendimizi ve bizim gibilerini bekleyen acı akıbeti bilmeyerek Allah'ın bizim için çizdiği sınırı aşmış olduk.

Bu noktada yani suçlama ile kendilerine ve tevbe ile Allah'a döndükten sonra Allah'ın rahmetinden umut kesmeyerek Rabb'lerine rica ettiler ve şöyle dediler:

"Belki de Rabb'imiz bize bu bahçenin yerine, ondan daha iyisini verir. Biz rabbimizden bizleri affetmesini diliyoruz."

Görülüyor ki, bu bahçe sahipleri, önce nimetle sonra o nimetin geri alınması ile denendiler ve tevbe ettiler. Acaba bir ara nimetle ve arkasından o nimetlerin geri alınması ile imtihan edilmiş olan kureyş kafirleri, bu bahçe sahipleri gibi tevbe etmezler mi? Bu hikaye, gerçekleri hatırlatmak ve öğretmek için anlatıldığına göre acaba Kureyş kafirleri ders alıp tevbe etmezler mi? Yüce Allah "İşte azabımız böyledir" buyuruyor. İşte Allah'ın emrine karşı çıkıp O'na isyan edene yönelik azabımız, bu mahrum bırakma cezası gibidir.

"Ahiret azabı ise daha büyüktür. Onlar bunu keşke bilselerdi!"

Ahiret azabı dünya azabından büyüktür. Çünkü dünya azabının vakti sınırlı ve günleri sayılıdır. Oysa Ahiret azabı ebedidir, ne değişir ne sona erer.

SONUÇ

1- İmtihan rahatlık ve sıkıntı aracılığı ile iyilikle ya da kötülükle olabilir. En bahtiyar insanlar rahatlık karşısında şükredenler ve sıkıntı karşısında sabırla Allah'a peygambere itaat etmeye devam edenlerdir.

2- Belaya uğrayanlar ile afiyete kavuşturanların durumlarını hatırlatarak bu yolla şükre ve sabıra teşvik etmek gerekir.

3- İyi babalar, mü'min evlatlara faydalı olur. Nitekim hikayelerini okuduğumuz bahçe sahipleri bahçesinin ürününden yoksullara sadaka veren iyi babalarının faydasını gördüler. Bu yararlanmanın belirtisi, evlatların tevbe etmeleridir.

4- İstisnalı bir ifade ile yemin etmenin meşru olduğu, bunun Allah'ı noksanlıklardan tenzih etme anlamı taşıdığı, böyle yapmamanın insanı günaha sokacağı anlatılıyor. Bundan dolayı istisnalı bir ifade kullanmaksızın yemin eden bir kimsenin yemini bozulunca nefsi büyük bir günahla kirlenmiş olur ve bu kir, ancak şeriat koyucu tarafından belirlenen meşru kefaret aracılığı ile silinebilir. Bu meşru kefaret; ya on yoksula yemek vermek ya yine on yoksula elbise vermek veya bir köle azad etmektir. Eğer yeminini bozan kimse bunların hiç birini yapamazsa nefsine yüklenen o günahı sildirebilmek için üç gün oruç tutmalıdır.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ
جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾ أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾
أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ
عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَلْهُمْ أَيُّهُم
بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِن كَانُوا صَادِقِينَ
﴿٤١﴾ يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾
خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۖ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ
سَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

34- Korunanlar için de Rableri katında nimet bahçeleri vardır.

35- Tabii biz müsümanları suçlular gibi yapar mıyız hiç?

36- Neyiniz var, nasıl hüküm veriyorsunuz öyle?

37- Yoksa sizin bir kitabınız var da onda mı bu hükümleri okuyorsunuz?

38- Onda istediğiniz her şeyi buluyorsunuz?

39- Yoksa sizin istediğiniz hükmü verebileceğinize dair kıyamete kadar sürecek andlarınız mı var üzerimizde? Size kıyamete kadar istediğiniz biçimde hükmedin, her hükmünüzde serbestsiniz diye and içip söz mü verdik?

40- Sor onlara: Onlardan hangisi buna kefil olacak?

41- Yoksa kendilerinin ortakları mı var? Doğru iseler ortaklarını çağırsınlar.

42- İşin güçleşeceği, herşeyin ortaya konacağı ve secdeye davet edilecekleri gün secde edemezler. Çünkü secde vakti geçmiştir.

43- Gözleri düşük olarak yüzlerini bir zillet kaplar. Onlar sağlam iken de secdeye davet edilirler fakat secde etmezlerdi.

SÖZLÜK

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ — Allah'dan korkanlar için. Rabb'lerinden korkanlar O'na inananlar, O'nun birliğini tasdik edenler ve böylelikle müşriklikten ve günahlardan kaçınanlar için.

عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ — Rabb'leri katında onlara bol nimetli cennetler vardır. Kıyamet günü Allah katında onlara nimet dolu cennetler vardır.

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ — Biz müslümanları mücrimler gibi sayar mıyız hiç? Biz adil olmayan, haksız bir hüküm vererek vermede ve üstünlükte mü'minler ile mücrimleri eşit tutar mıyız hiç? Cevap "hayır"dır. Cehennemlikler ile cennetlikler bir olmaz.

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ — Yoksa sizin içini okuduğunuz bir kitabınız mı var? Sizin okuduğunuz ve onun aracılığı ile iddia ettiklerinizi öğrendiğiniz bir kitabınız mı var?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ — O kitapta sizin tercihlerinize hak mı veriliyor? Okuduğunuz o kitapta tercihlerinizin doğru olduğunu mu buldunuz?

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ — Yoksa bizden alınmış kesin bir taahhüdünüz mü var? Yoksa bizden alınmış, yeminlerle belgeli, kıyamet gününe kadar dışına çıkamayacağımız ve bağlayıcılığından sıyrılamayacağımız ahitler mi var?

إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ — Verdiğiniz hükümlerde sebrbetsiniz. Kendiniz ile ilgili istediğiniz hüküm verebileceğiniz yolunda size belgelenmiş ahitler mi verdik?

سَلْهُمْ أَيُّهُمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ — Kimin onlara bu garantileri verdiğini sor. Ey peygamberimiz, ahirette kendilerine mü'minlerden daha üstün dereceler verileceği yolunda kendileri için verdikleri hükmün içeriğini garanti eden liderlerinin kim olduğunu sor.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ — Yoksa ortakları mı var? Kıyamet günü kendilerine mü'minlerden daha üstün dereceler verileceği yolunda kendileri için ver-

dikleri hükme ve iddiaya garanti veren, bu sözlerini destekleyen ortakları mı var?

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ — O gün topuklar açılır. O gün dehşet, büyük bir sıkıntı şiddetli olur ve Rabb'imiz hüküm vermeye geldiğinde her şey belli olup, hesaplar ortaya dökülür.

تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ — Onları zillet kuşatır. Onları yaman bir zillet kuşatır.

وَ قَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ — Onlar sapasağlamken secde etmeye çağrılırlardı. Onlar dünyada vücudlarında hiç bir özür olmadığı halde namaza çağrılırlardı, fakat büyüklenmeden ve kibirden dolayı secde etmemek için namaz kılmazlardı.

AÇIKLAMA

Yüce Allah okuduğumuz ayetlerin başında "kötülüklerden sakınanları Rabb'leri katında nimet cennetleri beklemektedir." buyuruyor. Bu ve daha sonraki ayetler kıyamet günü yeniden dirildiklerinde mü'minlerden daha üstün nimetlerle ödüllendirileceklerini kesin bir dille iddia eden müşriklere cevap niteliğindedir. Onlar dünyadaki durumlarına bakarak bu iddialarını ileri sürüyorlar. Çünkü dünyada onlar zenginken mü'minler fakirdir. Evet, Allah mü'minlere cennetler hazırladı. O cennetlerde var olan her şey nimettir, orada nimetten başka hiç bir şey bulunmaz. Yüce Allah daha sonra müşriklerin iddialarını reddediyor. Onları azarlıyor. Bu azarlama yedi ayrı olumsuz soru cümlesinde dile getiriliyor. Bu olumsuz cevaplı soru cümlelerinin ilki şudur: Biz bütün varlıkları ile Allah'a teslim olmuş, vücutlarının bütün organları ile O'na itaat eden mü'minleri, hiç günahkarlarla bir tutar mıyız? O günahkarlar ki, en büyük günah olan müşrikliğin yanısıra diğer mahvedici ağır günahlara da girmişlerdir. Biz hiç haksız ve adaletsiz bir karar vererek kıyamet günü müslümanları lütuf ve mükafat konusunda günahkarlarla bir ve eşit tutar mıyız?

İkinci olumsuz soru cümlesi şudur:

"Ne oluyor size, ne biçim hüküm veriyorsunuz?"

Ne oldu size de böyle bir iddia ileri sürüyorsunuz?

Soruların üçüncüsü şudur:

"Bu hükme nasıl vardınız? deliliniz ve dayanağınız nedir?"

Dördüncü soru şudur:

"Yoksa elinizde bir kitap var da bu hükümleri o kitaptan mı çıkarı-

yorsunuz?"

Elinizde bir peygamber aracılığı ile Allah tarafından gönderilen ve içinde kıyamet günü mü'minlerden daha üstün bir mükafat alacağınıza dair hükmünüzü okuduğunuz bir kitap mı var? Bu kitapta kendiniz için tercih ettiğini sonucu doğrulayan bir hüküm mü var? Cevap hayırdır.

Beşinci soru şudur:

"Yoksa istediğiniz hükmü verebileceğiniz yolunda size tarafımızdan verilmiş kıyamet gününe kadar geçerli bir sözümüz mü var?"

Yoksa mü'minlerden daha üstün mükafat alacağınız yolunda size verdiğimiz kesin bir sözümüz mü var? Bizden kendiniz için verdiğiniz hükmün geçerli olacağına dair yeminle pekiştirilmiş ve kıyamet gününe kadar bozamayacağımız bir taahhüt mü aldınız?

Altıncı soru şudur:

"Sor onlara, içlerinden kim onlara bu garantileri veriyor?"

Ey peygamberimiz, sor onlara. Ahirette mü'minlerden daha üstün ödül alacakları yolunda kendileri için verdikleri hükmün içeriğini onlar hesabına garanti eden liderleri var mı, varsa kimdir?

Yedinci soru şudur:

"Yoksa bana ortak koştukları başka ilahları mı var? Eğer doğru söylüyorlarsa bu ortakları getirsinler bakalım?"

Yoksa onların bu sözlerini onaylayan, bu iddiaları konusunda kendilerine garanti veren bana ortak koştukları başka ilahları mı var? Eğer "var" diyorlar ve doğru konuşuyorlarsa, o ilahları getirsinler bakalım.

Yüce Allah bu yedi ayrı azarlama ve olumsuzluk içeren soru ile müşriklerin asılsız iddialarına dayanak yapacakları bütün bahaneleri akıl ve şeriat yolu ile çürütüyor. Arkasından şöyle buyuruluyor:

"Terlerin topuklardan akacağı o gün, onlar secde etmeye çağırılırlar, fakat secde edemezler."

Ey peygamberimiz, o düşük ve soğuk iddialarını geveleyip durmaktan utanmaları için o müşriklere kıyamet gününün ciddi gerçeğini açıkla. Onlara dehşetin büyük boyutlara varacağı, sıkıntının şiddetleneceği ve Allah'ın hüküm vermeye geleceği o işlerin kızışacağı günü hatırlat. O gün erkek-kadın bütün mü'minler secdeye kapanırlar. Münafık erkekler ve kadınlar da secde

etmek isterler, ama bunu başaramazlar. Çünkü omurgaları yekpare olur, bu yüzden eğilip secdeye varamazlar. Bu durum, dünyadaki münafıklıklarının sonucu olan kötülüklerinin alameti olur. Onlar secde etmeye çağrılırlar. Fakat bu çağrı, inanarak ve sevabını Allah'dan bekleyerek secde edenler ile münafıklıkla ve gösteriş için secde etmiş olanları ayırdetmeyi amaçlayan bir imtihandır. Onlara bu çağrı gelince secde edemezler. Çünkü sırtlarında omurgalarının omurları biribirine kaynayarak tek kemik olur. Ayrıca gözleri korkudan donakalır, korkunun şiddetinden bakışlarını hiç bir yana çeviremezler. Bunun yanısıra onları büyük bir zillet ve aşağılanmışlık kuşatır.

"Oysa vaktiyle sapasağlamken secde etmeye çağrılırlardı da secde etmiyorlardı."

Onlar dünyada sağlıkları yerindeyken, vücutlarında hiç bir sakatlık yokken secde etmeye çağrılıyorlardı. Ama büyüklenerek, Rabb'leri olan Allah'ı ve O'nun şeriatını inkar ederek secde etmeye yanaşmıyorlardı.

SONUÇ

1- Burada kıyamet günü, günahkarların mü'minler ile bir tutulmayacağı gerçeği vurgulanıyor. Çünkü cehennemlikler ile cennetlikler bir değildir. Hangi kafir veya müşrik, mü'minlere verilecek olan cennetlerin ve nimetlerin kendisine de verileceğini sanıyorsa, o beklentisinde yanılıyor ve bu konudaki sözleri de yalandır.

2- Kıyamet günü dehşetin büyük olacağı ve Yüce Allah'ın hüküm vermek üzere geleceği ve "topuk açacağı" bildiriliyor. O sırada herkes secdeye kapanacak. Fakat kafirler ve münafıklar secde edemeyecekler. Bu, onlar için bir ceza ve rezillik sahnesidir. Çünkü onlar dünyada secde etmeye çağrılırlar fakat secde etmezlerdi. Yani namaz kılmaya davet edildikleri halde namaz kılmazlardı. Büyüklendikleri ve inkarcılıkları yüzünden bu çağrıyı reddederlerdi.

فَذَرْنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا الْحَدِيثِ ۖ سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾ وَأُمْلِي لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُم

مِن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾ أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٧﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ
رَبِّكَ وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾ لَّوْلَا أَن تَدَارَكَهُ
نِعْمَةٌ مِّن رَّبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾ فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ
﴿٥٠﴾ وَإِن يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا
الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

44- Bu sözü yalanlayanı bana bırak; onları bilmedikleri yerden derece derece azaba yaklaştıracağız.

45- Onlara mühlet veriyorum. Doğrusu benim tuzağım sağlamdır onu kimse bozamaz.

46- Yoksa sen onlardan bir ücret istiyorsun da onlar ağır borç altında mı kalıyorlar?

47- Yoksa gayb görünmez bilgi hazinesi, kendi yanlarında da onlar mı istedikleri gibi yazıyorlar?

48- Sen Rabb'inin hükmüne sabret, balık sahibi Yunus gibi olma. Hani o, sıkıntıdan yutkunarak Allah'a seslenmişti.

49- Eğer Rabb'inden ona bir nimet yetişmeseydi, yerilerek çıplak bir yere atılırdı.

50- Fakat Rabb'i onun duasını kabul etti de onu salih iyi insanlardan yaptı.

51- O inkar edenler Zikri Kur'an'ı işittikleri zaman, neredeyse seni gözleriyle devireceklerdi. "O mecnundur" diyorlardı.

52- Halbuki o, alemler için uyarıdan başka bir şey değildir.

SÖZLÜK

ذَرْنِي وَ مَنْ يُكَذِّبُ Beni ve yalanlayanı bırak. Beni, yalanlayanla başbaşa bırak.

بِهَذَا الْحَدِيثِ Bu sözü. Bu Kur'an-ı Kerim'i.

سَنَسْتَدْرِجُهُمْ Biz onları derece derece indireceğiz. Biz onları derece derece aşağı indirip azabla karşılaştıracağız.

وَ اُمْلِى لَهُمْ Ben onlara mühlet veriyorum.

اِنَّ كَيْدِى مَتِينٌ Benim tuzağım sağlamdır. Şiddetli, güçlü ve katlanılmazdır.

فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ Onlar ağır bir borç yükü altında mı kalıyorlar? Onlar sana yaptıkları ödemenin ağır yükü altında mı kalıyorlar?

اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ Yoksa ğayb onların yanlarında mıdır? Yoksa 'Levh-i Mahfuz' onların yanlarında mıdır?

فَهُمْ يَكْتُبُونَ Onlar onu yazıyorlar. Onlar iddialarını ve söylediklerini oradan aktarıyorlar.

وَ لَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ Balık sahibi gibi olma. Balık tarafından yutulan Yunus gibi sabırsız ve aceleci olma.

وَهُوَ كَظِيمٌ Sıkıntılı. Sıkıntı ile dolu.

بِالْعَرَاءِ Çıplak yer. Boş arazi.

وَهُوَ مَذْمُومٌ O kınanmıştır. Fakat tevbe edince kınanmamış biri olarak sahile atıldı.

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ Rabbi onu seçti.

لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصَارِهِمْ Seni gözleri ile devirecekler. Sana öyle sert bakışlarla bakarlar ki, nerede ise seni bu bakışları ile yere serecekler.

وَمَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ O, bütün alemlere yönelik bir öğütten başka bir şey değildir. Ey Muhammed, bu Kur'an, insanlara ve cinlere yönelik bir öğütten başka bir şey değildir. Öyleyse Hz. Muhammed (s.a.v.), batıl yanlılarının dedikleri gibi deli değildir.

AÇIKLAMA

Yüce Allah, uyarıların vicdanlarında en ufak bir etki meydana getirmediği yalanlayıcı müşrikleri şiddetli bir şekilde azarladıktan sonra "Ey Muhammed, bu Kur'an'ı yalan sayanları bana bırak" diye buyuruyor. Bu, "sözü" yalanlayanlar ile beni başbaşa bırak. "Söz"den maksat, Kur'an-ı Kerim'dir.

"Biz onları adım adım azaba yaklaştıracağız."

Onları derece derece aşağı indireceğiz.

"Bilmedikleri taraftan."

Sonunda onları yalanlamalarının ve müşrikliklerinin sonucu olan azabla

yüzyüze getireceğiz.

"Ben onlara mühlet veriyorum, ama tuzağım sağlamdır."

Onlara süre tanırım, kendilerini hemen azaba çarptırmam. Rızıklarını bollaştırırım, kendilerine vücud sağlığı veririm de onlar bu nimetleri nezdimizde değerli olmalarına bağlarlar. Kendilerini mü'minlerden daha iyi saydığımızı sanırlar, sonra onları yakalarız. Bu tutum, benim karşısında durulmaz tuzağımın bir parçasıdır.

Devam ediyoruz:

"Yoksa sen duyurma görevinin karşılığında onlardan ücret istiyorsun da ağır bir borç yükü altında kalıyorlar? Yoksa gaybe ilişkin bilgi ellerinde de onu mu yazıyorlar?"

Yokas sen bu çağrıyı duyurma görevine karşılık onlardan ücret istiyorsun da onlar sana verdikleri ücretin ağır yükü altında ezildiklerini mi hissediyorlar? Bu yüzden mi sana inanmıyor, senin çağrına uymuyorlar? Yoksa onların yanında gaybe ilişkin bilgi, yani 'Levh-i Mahfuz' var da söylediklerini ve inandıklarını oradan mı kopya ediyorlar. Her iki sorunun cevabı da "hayır"dır. Öyleyse "Ey Muhammed, Rabbinin hükmünü sabırla bekle." Rabbinin, gerek kendin, gerek onlar hakıkndaki hükmünü sabırla bekle çağrı görevini devam ettir, onların yalanlamaları ve inatçılıkları azmini sarsmasın.

"Balık tarafından yutulan Yunus gibi olma."

Muttaoğlu Hz. Yunus Peygamber gibi sabırsız olma, çabuk sıkılma.

"Hani o sıkıntıdan yutkunarak Rabbine seslenmişti."

Hani o sıkıntı dolu bir kalple Rabbine seslenerek "senden başka ilah yoktur, sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ben gerçekten bir zalim oldum." (Enbiya suresi: 87) demişti: "Eğer Rabb'inin nimeti imdadına yetişmeseydi, kınanmış olarak çıplak sahile atılacaktı." Rabbinin rahmeti hemen imdadına yetişti. Allah ona tevbe etmeyi ilham etti ve kendisini bunu yapmaya muvaffak kıldı. Eğer Allah'ın bu rahmeti omasaydı, o kınanmış biri olarak çıplak bir araziye atılacaktı. Fakat tevbesi kabul edilince deniz sahiline atıldı. Ayrıca kınanmış biri değil, övülen ve beğenilen biri oldu. "Fakat Allah onu seçerek iyi kullarından biri yaptı." Onu ikinci kez seçerek tam anlamı ile salih olan peygamberlerinden ve elçilerinden biri olarak görevlendirdi.

Onun ikinci kez seçilmesi şu demektir. Çünkü daha önce bir kez daha seçilmişti. Bilindiği gibi Ninova halkına peygamber olarak görevlendirilmişti.

ninova'lılar kendisini öfkelendirdikleri için sıkılarak onları terketti. Bu yüz-den cezalandırıldı ve azarlandı. Bu cezalanmanın ve azarlanmanın arkasından Yüce Allah kendisini ikinci kez seçerek beldesinin halkına peygamber olarak gönderdi. O'nu bir ara dönemden sonra tekrar göreve getirdi. yüce Allah bu olayı şöyle anlatıyor:

"Biz onu hasta olarak boş bir sahile artık ve üzerinde geniş yapraklı bir ağaç bitirdik. Biz onu yüzbin ya da fazla kişiye peygamber olarak gönderdik. Onlar ona inandılar, biz de belli bir zamana kadar onları yaşattık." (Saffat suresi: 145)

"Kafirler okuduğun ayetleri dinlediklerinde neredeyse gözleri ile devirecek gibi sana bakıyorar ve 'Muhammed delidir' diyorlardı."

Sen Kur'an'ı okurken kafirler sana öyle sert bakıyorlar ki, neredeyse bakışları ile seni yere yıkacaklar. Bütün bunların sebebi, sana duydukları kin ve öfkedir. Ayrıca kıskançlıklarından ve insanları sana uymaktan vazgeçirebilmek için "bu adam delidir" diyorlar.

"Oysa kur'an ,ütün alemlere yönelik bir öğüttür."

Hz. Muhammed (s.a.v.), alemlere yönelik bir canlı ihtardır. Yüce Allah O'nun aracılığı ile insanlara ve cinlere gerçekleri hatırlatıyor. O, yalanlayıcıların ve fitneye kapılmışların dedikleri gibi asla deli değildir.

SONUÇ

1- Çözümü imkansız işleri Allah'a havale etmek gerekir. Çünkü Allah bu işlerin çözümünü üstlenmiştir.

2- İlahi çağrıyı duyurma karşılığında ücret almak doğru değildir.

3- Çağrı görevi sırasında karşılaşılan zorluklar ne olursa olsun, bunlara karşı sabretmek gerekir. Çağrı görevlisi karşılaştığı sıkıntılar yüzünden görevini bırakamaz.

4- Müşriklerin peygamberimize karşı nasıl davrandıkları burada güzel bir biçimde anlatılıyor. Onların, O'na karşı besledikleri kin ve kıskançlık, kendisine yönelttikleri delilik, büyücülük ve yalancılık gibi asılsız suçlamalar açıklanıyor.

Sûre 69
Hâkka Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 52

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ
بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا
بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا
فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾ فَهَلْ تَرَىٰ لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾
وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾ فَعَصَوْا رَسُولَ
رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾ إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ﴿١١﴾
لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ ﴿١٢﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Gerçekleşen,

2- Nedir o gerçekleşen?

3- Gerçekleşenin ne olduğunu sen nerden bileceksin?

4- Semud ve Ad kavimleri başa çarpan olayı yalanladılar.

5- Bu yüzden Semud kavmi azgın bir vak'a ile helak edildiler.

6- Ad kavmi ise uğultulu, azgın bir kasırga ile helak edildiler.

7- Allah onu, yedi gece, sekiz gün ardı ardına onların üzerine musallat etti. O kavmi orada, içi boş hurma kütükleri gibi serilmiş görürsün.

8- Onlardan hiç geri kalan görüyor musun?

9- Firavun ve ondan öncekiler ve altüst olmuş kentlerin

halkı olan Lut kavmi de hatalı iş yaptılar.

10- Rab'lerinin elçisine karşı geldiler. O da onları şiddeti gittikçe artan bir yakalayışla yakaladı.

11- Sular kabarınca biz sizi, akıp giden gemide taşıdık.

12- Ki onu size bir ibret yapalım ve belleyen kulaklar onu bellesin.

SÖZLÜK

اَلْحَاقَّةُ	Hak olan. Gerçek olan. Gerçekleşeceği kesin olan kıyamet günü.
بِالْقَارِعَةِ	Korkunç. Kıyametin dehşeti. O gün kalpler dehşete kapılacağından, kıyamet gününe korkunç gün denilmiştir.
فَاُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ	İsyanlarından dolayı helak olundular. Allah'ın emirlerine karşı gelip inkâr ettiklerinden, Allah da o isyancı kavmi helak etti. Bunlar semud kavmidir.
بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ	Şiddetli ve dondurucu bir kasırga ile. Ad kavmi çok soğuk ve şiddetli bir kasırga ile helak olmuştur.
حُسُومًا	Peşpeşe. Ara vermeksizin, devamlı. O şiddetli kasırga hiç durmaksızın yedi gece ve sekiz gün, Ad ve Semud kavmini helak etmek için esti.
كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ	Onlar sanki boş hurma kütükleri gibi yıkılıp kalmışlardı.
وَ الْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ	Lut kavmi de o büyük günahı işledi.
اَخْذَةً رَابِيَةً	Şiddetli azap. Yani, Yüce Allah Lut kavmi ve diğer kâfir kavimleri şiddetli bir azapla helak etti. Ahiretteki azaplar da başka.
لَمَّا طَغَى الْمَاءُ	Sular taştığında. Yani, yeryüzü sular altında kaldığında.
حَمَلْنَاكُمْ فِى الْجَارِيَةِ	Sizleri gemide taşıdık. Nuh (a.s.)'ın yaptığı gemiyle Nuh'u ve mü'minleri tufandan kurtardık.
وَ تَعِيَهَا اُذُنٌ وَاعِيَةٌ	Ve onu anlayan kulaklar muhafaza eder. Yani, bu olaylardan ibret alıp ona göre rablerine itaat ederler. İşitip de anlayanlara bir ders ve ibrettir.

AÇIKLAMA

Yüce Allah, kıyamet günü meydana gelecek olaylardan bahsederek buyuruyor ki:

"Hak olan o kıyamet... Nedir o hak olan kıyamet? O hak günün dehşetini sen nereden bileceksin? Semud ve Ad kavimleri de o korkunç günü yalanlamıştı."

Evet, o kıyamet günü nedir? O günün ne olduğunu bildin mi? Bu gün, kıyamet günüdür. Çünkü o kıyamet günü mutlaka gerçekleşecektir. Fakat pek çok kavim gibi Semud ve Ad kavimleri de o kıyamet gününü yalanlamıştı.

Semud kavmi, Salih (a.s.)'in kavmidir. Ad kavmi de Hud (a.s.)'un kavmidir. Bu iki kavimde tıpkı Kureyş müşrikleri ve diğer kâfirler gibi öldükten sonra dirilmeyi inkar etmişlerdi. Yüce Allah da, Semud kavmini, isyanından ve inkârından dolayı, şiddetli bir ses ile helak etti.

Ad kavmi de inat ve küfürlerinden dolayı dondurucu bir kasırgayla helâk edilmiştir. O kasırganın öyle şiddetli bir sesi ve dondurucu bir soğuğu vardı ki, her tarafı dondurup yerle bir ediyordu. Allah-u Teâlâ bu dondurucu kasırgayı yedi gece ve sekiz gün Ad kavmi üzerinde estirdi. Aralıksız olarak esen kasırga, Ad kavmini ve yerlerini perişan etti. Öyle bir duruma döndüler ki, adeta kökünden sökülüp yerlere serilmiş hurma ağaçlar gibi oldular. Onlardan geriye hiç bir şey kalmadı. Çünkü tamamen helak olup gittiler.

"Onlardan önce de Firavun gelmişti."

Nuh, Semud ve Ad kavimlerinden öncede Firavun ve onun kavmi yaşamıştı. Bu kavim de şirk, isyan ve zulümde bulunmuşlardı. Yüce Allah'a isyan edip yeryüzünde zulüm işliyorlardı. Kendilerine gönderilmiş olan peygambere isyan edip getirdiklerini inkar etmişlerdi. Firavun ve kavminin bu durumuna Yüce Allah şu ayetiyle işaret etmektedir:

"Onlar Rablerinin gönderdiği peygmabere isyan ettiler. Allah da onları şiddetli bir azapla yakaladı."

Ayet-i kerimenin üslûbundan anlaşıldığına göre, Yüce Allah Firavun ve kavmine, diğer kavimlere oranla daha şiddetli bir azap tattırmıştır. Çünkü Firavun ve kavmi zulüm ve isyanda çok daha fazla ileri gitmişlerdi. Cezaları da ona göre şiddetli olmuştur. Ahiretteki azapları da tabii ki başka...

Yüce Allah, Nuh (a.s.)'ın kavminin helâk olmasına işaret ederek buyuruyor ki:

"Yeryüzü sular altında kaldığında, sizleri gemide biz taşıdık."

Burada Nuh Tufanı diye bilinen olaydan bahsedilmektedir. Nuh (a.s.)'un kavmi inat ve inkârlarında ısrar edip, işi Peygamberleriyle alaya kadar götürdüler. Allah-u Teâlâ da Nuh (a.s.) ve mü'minleri tufandan kurtarmayı diledi. Onun için Yüce Allah Nuh (a.s.)'a gemi yapımını öğretti ve yaptırdı. Gemi tamamlanınca, Nuh (a.s.) ve mü'minler gemiye binerek tufandan kurtuldular. Böylece yeryüzü sular altında iken, Yüce Allah inananları gemide taşıyarak kurtardı.

Bütün bu olaylar bizlere ders olsun ve ibret alalım diye anlatılmıştır. Demek ki Allah-u Teâlâ kendisine inananları her zaman korur. İsyan edip inat ve inkârlarında ısrar edenleri de helâk eder.

SONUÇ

1- Öldükten sonra dirilme ve hesaba çekilme inancı pekiştirilmiştir.

2- Ad, Semud ve diğer kâfir kavimlerin ahireti ve öldükten sonra dirilmeyi inkâr ettikleri anlatılmış, Yüce Allah'ın da onları inkârlarından dolayı helak ettiği açıklanmıştır.

3- Peygambere karşı gelip isyan etmenin, dünya ve ahiret azabını gerektirdiği açıklanmıştır.

4- Nuh Tufanı ve olaylardan ders ve ibret alınması gerektiği anlatılmıştır.

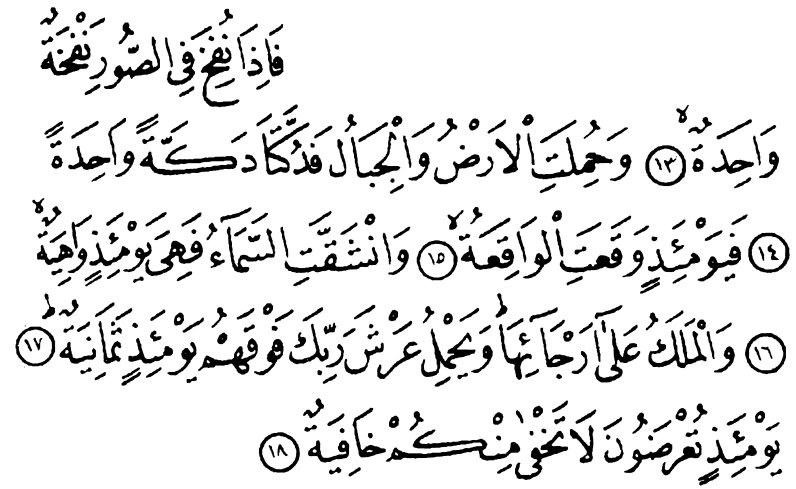
فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ
وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً
﴿١٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَانشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ
﴿١٦﴾ وَالْمَلَكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا ۚ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ﴿١٧﴾
يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

13- Sur'a bir tek üfleme üflendiği,

14- Arz ve dağlar yerlerinden kaldırılıp şiddetle birbirine çarpılarak darmadağın olduğu zaman,

15- İşte o gün, olan olmuştur.

16- Gök yarılmıştır, o gün o, zayıf, sarkıktır.

17- Melekler de onun kenarlarındadır. O gün Rabb'inin tahtını, üstlerinde sekiz melek taşımaktadır.

18- O gün Allah'a arz olunursunuz. Sizden hiçbir şey, Allah'a gizli kalmaz.

SÖZLÜK

نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ	Birinci üfürme.
وَ حُمِلَتِ الْاَرْضُ وَ الْجِبَالُ	Yeryüzü ve dağlar kaldırılır. Yani, her taraf kıyamet günü yerlebir edilir.
فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً	Birbirlerine ilk çarpmada. Yani, dağlar ve yerler birbirlerine ilk çarpmada paramparça olurlar.
وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ	Ve o zaman olan olmuştur. Yani, kıyamet kopmuştur.
فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ	Ve o, o gün intizamdan çıkmıştır. Gökler o kıyamet günü bozulup düzeninden çıkmıştır.
عَلَى اَرْجَائِهَا	Onun etrafındadır. Melekler semanın etrafındadırlar.
ثَمَانِيَةٌ	Sekiz. Rabbinin arşını sekiz melek taşır.
لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ	Sizden asla gizli kalmaz. Yaptıklarınızdan hiç bir şey gizli kalmaz.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimelerin akışı, kıyamette olacak olan olaylar anlatmaya devam ediyor. Öldükten sonra diriltilip hesap görüleceği inancı iyice pekiştirilsin diye böyle yapılmıştır. Çünkü ahirette hesaba çekilme inancı insanları hayırlı işler yapmaya teşvik ederken, günah işlemeyi de terkettirmeyi sağlamaktadır. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Sur'a üfürüldüğünde..."

Sur'a üfürmekle görevli melek olan İsrafil Sur'a üfürdüğünde...

Ayet-i kerimede bahsedilen "Sur," bir görüşe göre boru veya boynuz şeklinde, üfürülen bir alettir. Her şeyin aslını en iyi bilen Allah'tır.

"Bir kere üfürülmede..."

Buradaki 'bir kere'den maksat, sur'a ilk üfürmedir.

"Yerle dağlar kaldırılıp da birbirine çarpıldığı ve darmadağın edildiğinde..."

Kıyamet günü dağlar birbirine, yer ve gökler birbirleriyle çarpışarak parça parça olup saçılırlar.

"İşte o zaman kıyamet kopacaktır."

Kıyametin kopmasıyla da dünya hayatı son bulmuş olacaktır. Kıyamet günü gökler yarılmış ve çürümüş parçalara dönüşmüştür. Melekler de göklerin etrafında dolaşırlar. Kıyamet günü Yüce Allah'ın arşını sekiz tane melek taşır. Aslında arşı taşıyan melekler dört tane idi. Fakat kıyamet günü sayıları arttırılarak sekize çıkartılır. Arşı taşıyan meleklerin kıyamet günü artırılmasının pek çok hikmeti vardır. Bir tanesi de kıyamet gününün şiddetli ve dehşetli omasındandır. O kıyamet günü bütün kullar hesap vermek üzere bir araya toplanır. Öyle ki, hiç kimse ve hiç bir amel geride bırakılmaz.

Gizli-açık ne iş yapılmış ise ortaya dökülür.

Allah o günümüzde hiç kimseyi mahcup etmesin. (Amin)

SONUÇ

1- Ölümden sonra tekrar dirilip hesap görüleceği inancı pekiştirilmiştir.

2- Kıyametin kopmasıyla birlikte, kainattaki değişiklikler, dünya hayatının son bulması ve ahiret hayatının başlaması açıklanmıştır.

3- Kıyamet günü hesap vermek ve karşılığını almak için, kulların Allah'ın huzurunda toplanacağı haber verilmiştir.

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ
بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ ﴿١٩﴾ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ
حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾ قُطُوفُهَا
دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾

19- Kitabı sağından verilen: "Alın kitabımı okuyun" der.

20- "Ben hesabımla karşılaşacağımı sezmiştim zaten."

21- Artık o, memnunluk verici bir yaşam içindedir.

22- Yüksek bir bahçede.

23- Ki devşirmesi kolay meyvaları yakın. Oturan, elini uzatıp alabilir.

24- "Geçmiş günlerde yaptığınız işlerden ötürü afiyetle yeyin, için!"

SÖZLÜK

هَاؤُمُ — Alın. Tutun. Buyurun bakın. İşte görün.

اِنِّى ظَنَنْتُ — Muhakkak ki ben zannettim. Kesin olarak bildim. Çünkü buradaki zannettim, bildim manasınadır. Zannetmenin bir manası da, kesin bilmek demektir.

رَاضِيَةٌ — Razı edilmiş. Yani, kendisinden razı olunarak onu da razı etmek.

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ — Dalları yakındır. Yani, rahatça koparıp alabilmesi için cennetteki meyve ağaçlarının dalları mü'minlere yaklaştırılmıştır.

بِمَا اَسْلَفْتُمْ — Getirdiğiniz amellere göre. Yani, dünya hayatında yaptığınız amellerinizin karşılığı.

فِى الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ — Geçmiş günlerde. Dünya hayatında iken yaşadığınız günlerde.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimelerin akışı, ölümden sonra tekrar dirilip, hesab verme inancını pekiştiriyor. Kıyamet günü nelerin meydana geleceğini anlatarak ölümden sonra dirilmeyi iyice kalplere yerleştiriyor. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"O vakit kitabı sağdan verilen kimse: Buyurun kitabımı okuyun, der."

Allah-u Teâlâ kıyamet günü kullarını bir alanda toplar. Onların dünyada yapmış oldukları amellerini tek tek döker. Her insanın dünyada iken yaptığı iyi ve kötü işleri için birer kitap hazırlanır. Kiminin kitabı sağdan, kiminin de soldan verilir. Kitabı sağ tarafdan verilenler, cennet nimetlerine eren mutlu kullardır. Kendisine kitabı sağdan verilen kişi sevincinden ne yapacağını adeta şaşırır. Arkadaşlarıyla konuşurken bile sevincinden ve heyecanından keli-

meler ağzından yarım yarım çıkar. Kitabını herkese göstererek şöyle der: Bakın bakın! Benim kitabıma bakın ve okuyun! Ben bu hesabla karşılaşacağımı kesin olarak biliyordum. Şu kitabıma bir bakın, küçük-büyük, az-çok, hayırlı-hayırsız dünyada ne yapmış isem hepsi de burada. Ben kesin olarak hesap vereceğime inandığım için dünyada iken kötü amellere yaklaşmazdım. Gücüm yettiği kadar hep Allah'ın emirleri olan ibadetleri ve hayırlı amelleri yerine getirdim. Kitabımda gördüğünüz kötülüklerimi ise cehaletten ve nefsime bir anda kapılarak yaptım. Arkasından hemen o kötülüklerden tevbe ettim. Rabbim de beni bağışladı ve o günahlarımı sildi.

Kıyamet günü kitabı sağından verilenlerin kurtuluşa eren kimseler olduğunu Yüce Allah şöyle haber veriyor:

"Artık o razı olunmuş bir hayattadır."

O kulumuz dünya hayatında bizim razı olduğumuz iman ve amellerle yaşadı. Şimdi de biz onu razı olduğu bir hayata kavuşturduk. Cennet hayatını ona verdik. Cennetteki bol nimetlerden, oradaki ebedi huzur ve afiyetten dolayı kulumuz şimdi huzur dolu bir hayat yaşamaktadır. Bu hayatın sonu yoktur. Cennetteki nimetler kullarıma sunulmuştur. Öyle ki, meyvelerin dallarını bile uzanıp koparacakları bir şekilde kullarıma yaklaştırılmıştır.

Ey kullarım, şimdi cennet hayatında yaşayın, yiyin-için, afiyet olsun. Bu güzel cennet hayatı, sizin dünyadayken yaptığınız güzel amellerinizin karşılığıdır. Çünkü, sizler dünyada iken bana inanmış ve benim emirlerime göre yaşamıştınız. Bana hiç bir yaratığı ortak koşarak şirke düşmemiştiniz. Dünyada iken her zaman benim razı olduğum işleri insanlara emredip, her türlü kötü işlerden de onları engellemeye çalışıyordunuz.

SONUÇ

1- Ahiret inancı kuvvetlendiriliyor.

2- Öldükten sonra dirilmeye inanmanın yararları açıklanmıştır. En büyük yararlarından biri de, kişinin ahirette Allah'a hesap vereceğini düşünerek dünyada iken hayırlı işleri yapıp, ahirette de mutlu olmasıdır.

3- Dünyanın, ahiretin tarlası olduğu açıklanmıştır. Buna göre kim dünyada ne iş yaparsa onun karşılığını ahirette elde eder. Hayırlı işler yapmışsa mükâfaatını alır. Kötü işler yapmışsa cezasını görür.

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ ﴿٢٥﴾
وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾ يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنِّي
مَالِيَهْ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ ﴿٢٩﴾ خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ
صَلُّوهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾
إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾
فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾ لَا يَأْكُلُهُ
إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٧﴾

25- Kitabı sol tarafından verilen ise der ki: "Keşke bana kitabım verilmeseydi!"

26- "Şu hesabımı hiç bilmemiş olsaydım!"

27- "Keşke ölüm işimi bitirmiş olsaydı!"

28- "Malım bana hiçbir yarar sağlamadı."

29- "Gücüm saltanatım benden yok olup gitti."

30- Allah, cehennemin muhafızlarına buyurur: "Tutun onu, bağlayın onu."

31- "Sonra cehenneme sallayın onu!"

32- "Sonra uzunluğu yetmiş arşın olan zincire vurun onu!"

33- "Çünkü o, büyük Allah'a inanmıyordu."

34- "Yoksulu doyurmaya önayak olmuyordu!"

35- Bugün burada onun için candan bir dost yoktur.

36- İrinden başka yiyecek de yoktur.

37- Onu, bile bile hata işleyenlerden başkası yemez.

SÖZLÜK

يَا لَيْتَنِى لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ — Ah keşke kitabım bana verilmeseydi. Yani, keşke kitabım sol tarafımdan değil, sağ tarafımdan verilseydi.

كَانَتِ الْقَاضِيَةَ — O bitirici oldu. Yani, keşke ölümden sonra dirilme olmasaydı da ölüm bizleri yok etseydi.

هَلَكَ عَنِّى سُلْطَانِيَهْ — Gücüm. Kuvvetim, delilim yok oldu. Yani, şimdi kıyamette karşılaştığım gerçekler beni mahvetti. Çünkü ben bu kıyamet gününe göre hazırlanmamıştım.

خُذُوهُ — Onu tutun! Ey cehennemden sorumlu melekler! O kafiri tutun!

فَغُلُّوهُ — Ve onu bağlayın! Yani, ellerini boynuna bağlayın.

ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ — Sonra onu cehenneme atın! O kafiri kesilmek üzere bağlanmış bir hayvan gibi cehenneme atın.

حَمِيمٌ — Dost, yakın, koruyucu.

إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ — Ancak irinden. O cehennemliklere yiyecek yoktur. Ancak, kan ve irinden olan yiyecekler vardır. Bu irinler de, cehennemliklerin karınlarından dışarı çıkan irinlerdir.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimelerin akışı, kıyamet ve ölümden sonra dirilme inancını kuvvetlendirmeye devam ediyor. Ahirette meydana gelecek olayları anlatılarak ahirete iman pekiştiriliyor.

Önceki dersimizdeki ayetlerde, kıyamet günü kitabı sağ taraftan verilenler anlatılmış, Allah katındaki kıymet ve dereceleri açıklanmış idi. Bu dersimizde ise, kitapları sol taraftan verilenler şöyle anlatılmaktadır:

"Kitabı solundan verilene gelince..."

Kıyamet meydanında hesaplar görülüp kitaplar dağıldığı zaman, kitabı sol taraftan verilen önce kitabına bir göz atar. Kitabın içindeki sayfalardaki günahları gördükten sonra:

"Ah keşke bana kitabım verilmeseydi," der.

Hesabını hiç bilmek istemez. Keşke ölümden sonra dirilme olmasaydı, diye arzu etmeye başlar. Üzüntüsü o kadar artar ki, tamamen kaybetmiş olduğunu anlayarak:

"Malım mülküm bana hiçbir fayda vermedi," der.

Kendi kendine dövünüp söylenir: Bütün gücüm ve kuvvetim dünyada

kal-dı. Şu anda bana hiç bir faydası yoktur. Kendimi kurtaracak hiç bir delilim de yoktur.

Kendisini Allah'ın azabından nasıl kurtaracağını bir türlü bilemeyen kafir, şaşkınlık, üzüntü ve kederden perişan bir halde iken, Yüce Allah cehennem görevlilerine hitab eder:

"Onu tutun ve bağlayın!"

Elleri boynuna bağlanmış olarak cehenneme atmalarını emreder. Sonra da uzun bir zincirle cehennemin ortasına çekerler. Bu zincirin uzunluğu hakkında farklı görüşler vardır. Ayette geçen uzunluk birimi "yetmiş zira"dır. Ancak normal bir "zira" kol ile omuz arası kadar bir uzunluğa denilmektedir. Başka bir uzunluklarda "zira"lar da vardır.

Biz şu kadarını bilelim ki, bu zincir uzun bir zincirdir. Kafir bu zincirle bağlanıp cehennemin ortasına çekilerek azab edilir.

Bu azabın sebebi şudur: Çünkü o kafir dünyada iken Yüce Allah'a inanmazdı. Bir fakire ve yoksula yardım etmeyecek kadar zalim ve en ufak bir hayır yapmaktan uzaktı. Bu kafir dünyada iken kimseye yardım etmediği gibi, kendisine de kıyamet günü yardım edilmez. Hiç bir dostu ve yardımcısı bulunmaz. Kimseden bir fayda elde edemez.

Cehenneme atılmış kafirler için yiyecek olarak bir şey verilmez. Sadece kan ve irin verilir. Bu kan ve irinler de, cehennemliklerin yanma esnasında vücutlarından ve karınlarından çıkanlardır. Bu yiyecekleri kafirlerden başkası yemez. Kafirler ise hem cehennemde yanarlar, hem de vücutlarından ve karınlarından dışarı çıkan kan ve irinleri yerler.

Bu gibi kötü hallere düşmekten Allah'a sığınırız.

SONUÇ

1- Kıyamette cereyan edecek olan olaylar anlatılarak ahiret inancı pekiştirilmiştir.

2- Dünyada iken, dinlerini terketme pahasına mal mülk biriktirenlerin malları, kıyamet günü kendilerine hiç bir fayda sağlayamaz.

3- Küfür kınanmış ve kafirler cehennem azabıyla tehdit edilmiştir.

4- Zekat vermeyi ve benzeri maddi ibadetleri terkederek, muhtaç insanların o mallardaki haklarını yemenin haram olduğu bildirilmiştir.

فَلَآ أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّهُۥ
لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ۖ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾ وَلَا بِقَوْلِ
كَاهِنٍ ۖ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ تَقَوَّلَ
عَلَيْنَا بَعْضَ ٱلْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِٱلْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ
ٱلْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَٰجِزِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِنَّهُۥ لَتَذْكِرَةٌ
لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُۥ لَحَسْرَةٌ عَلَى
ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُۥ لَحَقُّ ٱلْيَقِينِ ﴿٥١﴾ فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

38- Yoo, yemin ederim; gördüklerinize,

39- Ve görmediklerinize,

40- Ki, o Kur'an elbette değerli bir elçinin sözüdür.

41- O, bir şairin sözü değildir. Ne de az inanıyorsunuz!

42- Bir kahinin sözü de değildir. Ne de az düşünüyorsunuz!

43- Alemlerin Rabb'i tarafından indirilmiştir.

44- Eğer Muhammed, bazı laflar uydurup bize iftira etseydi,

45- Elbette onun sağ elini veya gücünü alırdık.

46- Sonra onun can damarını keserdik.

47- Sizden hiç kimse buna engel olamazdı.

48- O Kur'an, korunanlar için bir öğüttür.

49- Biz, içinizde yalanlayanlar bulunduğunu elbette biliyoruz.

50- Doğrusu o, kafirler için hasrettir, mü'minlerin güçlendiğini, Kur'an'ın yayıldığını gördükçe kafirlerin içleri yanar.

51- O, kesin gerçektir.

52- Öyleyse Yüce Rabb'inin adını tesbih et O'nun eksikliklerden uzak, yücelerden yüce olduğunu an.

SÖZLÜK

بِمَا تُبْصِرُونَ وَ مَا لاَ تُبْصِرُونَ — Gördüklerinize ve görmediklerinize... Yani, her şeye yemin olsun.

اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ — Muhakkak ki o yüce bir elçinin sözüdür. O Kur'an Allah'tan vahiyle Cebrail'in getirdiği ve Muhammed'in insanlara okuduğu bir kitaptır.

وَ مَا هُوَ بِقَوْلِ كَاهِنٍ — Ve o bir kahin sözü değildir. O Kur'an bir şair ve sihirbaz sözü değildir.

لَاَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ — Şüphesiz biz onu kuvvetle yakalarız. Şiddetli bir şekilde cezalandırırız.

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ — Sonra mutlaka onun kalp damarını keserdik. Onu kesinlikle öldürürdük.

حَاجِزِينَ — Koruyucular olarak. Kimse o peygamberi koruyamazdı. Yani, o peygamber bizim kitabımıza bir kelime dahi eklese veya çıkarsa, ona vereceğimiz cezayı kimse engelleyemezdi.

وَاِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ — Muhakkak ki o, kafirler üzerine bir kaybettirmedir. Yani o Kur'an kendisine inanmayan kafirler için ebedi azabı haber vermektedir. Kur'an o kafirlere kıyamet günündeki büyük pişmanlıklarını haber verdiği için, kafirler için bir pişmanlıktır.

وَ اِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ — Ve muhakkak ki o yakin'in gerçeğidir. Yani, o Kur'an Allah'tan gelen ve herşeyi açıkça ortaya koyan gerçeğin ta kendisidir.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ — O halde Yüce Rabbinin ismini tesbih et. Allah'ı çokça zikret. Allah'ı her türlü noksanlıklardan tenzih et.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, Kur'an-ı Kerim'in yüceliğini ve Allah kelamı olduğunu anlatıp, kesinlikle bir şair veya sihirbaz sözü olmadığını bildiriyor.

Yüce Allah, gördüğünüz ve görmediğiniz her şeye yemin ederim ki o Kur'an çok yüce bir sözdür, diye mevzuya giriyor. Öyle yüce ve öyle kıymetli ki... Çünkü Allah'ın kelamıdır. Cebrail adlı melek vasıtasıyla Hz. Muham-

med'e indirilmiştir. Hz. Muhammed de o yüce kitabı okuyup tüm insanlığa ilan etmiştir. Öyle ise o Kur'an kesinlikle bir şairin veya bir sihirbazın sözü değildir.

Ey kafirler, sizler Kur'an'ın bir şair sözü olduğunu söylerken yalan söylüyorsunuz ve Allah'a iftira ediyorsunuz. Sizler inanmıyorsunuz. Eğer gerçekten Allah'a inanmış olsaydınız, Kur'an'ın Allah kelamı olduğunu kabul ederdiniz. İyice okuyun ve düşünün. Çünkü o Kur'an şiir değil, Yüce Allah'ın peygamberine vahyidir. Yine biraz olsun düşünseydiniz, o Kur'an'ın sihirbaz sözü olmadığını da rahatça anlardınız. Çünkü sihirbazlar yalancıdırlar. Oysa Kur'an ne söylüyorsa hepsi de doğrudur. Allah'ın kelâmı Kur'an nerede, şeytanların kardeşleri olan sihirbazların sözleri nerede! Hiç düşünemiyor musunuz?!

Sonra, eğer kulumuz ve elçimiz olan Muhammed bizim vahyettiğimiz kelâmımıza bir kelime eklese veya çıkarsa, biz onu şiddetle cezalandırırdık. Onun kalp damarını kopartarak derhal öldürürdük. Sizden hiç kimse de buna mani olamazdı. Ama kulumuz Muhammed bizim ona vahyettiğimizi söylüyor.

Öyle ise bize inanan kullar için bir öğüt, nasihat ve doğru yol rehberi olan Kur'an'a uyun.

Ey insanlar, biz biliyoruz ki aranızda, emirlerime inanan ve yaşayan samimi kullar vardır. Yine sizlerden, emirlerimi inkâr edenlerin olduğunu da biliyoruz.

Şunu bilin ki, o Kur'an mü'minler için bir şifa ve rahmettir. Kıyamet günü mü'minlerin ellerinden tutarak cennete götürecektir. Kafirler için de bir pişmanlık ve kaybetmedir. O Kur'an kıyamet günü kafirleri kollarından tutup cehenneme atacaktır.

Şunu iyice bilin ki, o Kur'an gerçeğin ta kendisidir. Verdiği haberler ve kanunları tamamen doğrudur.

Bu açıklamalarıyla Kur'an'ın vahiy olduğunu ve Hz. Muhammed'in de peygamberi olduğunu isbat eden Yüce Allah, Peygamberine kendisini tesbih etmesini emrediyor. İnsan Yüce Allah'a ibadet etmekle ve onu zikretmekle olgunlaşır. Onun için, ey kulum ve elçim olan Muhammed, beni her türlü noksan sıfatlardan beri kılarak tesbih et. Çünkü Allah, her şeyden yüce ve üstündür.

SONUÇ

1- Allah-u Teâlâ yüce hikmetlerden dolayı yaratıklarından dilediği üze-

rine yemin eder. Fakat kul sadece Allah adına yemin edebilir. Allah'tan başkasının adına yemin edemez.

2- Kur'an'ın, Allah'ın vahiy yoluyla Hz. Muhammed'e indirdiği kitabı olduğu açıklanarak, vahiy ve peygamberlik isbat edilmiştir.

3- Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Allah katında ne kadar kıymetli olduğu bildirilmiştir.

4- Peygamber Efendimizin Allah'ın kitabına asla ekleme ve çıkarma yapmadığı kesin olarak ortaya konmuştur. Çünkü böyle bir ekleme ve çıkarma olsaydı, Allah-u Teâlâ zaten müsaade etmezdi. sonra, Peygamberimizin o yüce ahlâkına yalan söylemek zaten yakışmaz. Bakınız, Habeşistan kralı, Ebu Süfyan'a, peygamberimiz hakkında on tane soru sormuştu. Bu soruları Peygamberimizi tanıyabilmek için sormuştu. O sorulardan biri de, hiç yalan söyleyip söylemediği idi. Bu soruya Ebu Süfyan şu karşılığı vermişti: "Biz şimdiye kadar Muhammed'den hiç yalan işitmedik." Halbuki Ebu Süfyan o zaman henüz müslüman olmamıştı ve Mekke'den habeşistan'a hicret eden müslümanları Habeşistan kralı Necaşi'den geri almak için gitmişti. İşte Necaşi'nin sorusuna böyle cevap veren Ebu Süfyan'a Necaşi dedi ki: "O halde Muhammed gerçekten Allah'ın elçisidir. çünkü insanlara yalan söylemeyen biri Allah'a karşı hiç söylemez."

5- Allah'ı zikretmenin ve onu her türlü noksan sıfatlardan tenzih etmenin farz olduğu açıklanmıştır.

Sûre 70
Meâric Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 44

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾ مِنَ اللَّهِ ذِي
الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ
أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾ فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَنَرَاهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾ يَوْمَ
تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ﴿٨﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾ وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾
يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ﴿١١﴾
وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ﴿١٣﴾ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ ﴿١٥﴾ نَزَّاعَةً لِلشَّوَىٰ ﴿١٦﴾ تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ
وَتَوَلَّىٰ ﴿١٧﴾ وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ ﴿١٨﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Bir soran, inecek azabı sordu:

2- Kafirler için; onu savacak yoktur,

3- Yükselme derecelerinin sahibi Allah'tan.

4- Melekler ve ruh, mikdarı elli bin yıl süren bir gün içinde O'na çıkar.

5- Şimdi sen güzelce sabret.

6- Onlar, onu uzak görüyorlar.

7- Biz ise onu yakın görüyoruz.

8- O gün gök, erimiş maden gibi olur.

9- Dağlar, renkli yün gibi olur.

10- Dost dostun halini sormaz.

11- Birbirlerine gösterilirler fakat herkes kendi derdine düştüğünden başkasıyla ilgilenemez. Suçlu ister ki o günün azabından kurtulmak için fidye versin, oğullarını,

12- Eşini ve kardeşini,

13- Kendisini barındıran, içinde yetiştiği tüm ailesini,

14- Ve yeryüzünde bulunanların hepsini versin de tek kendisini kurtarsın.

15- Hayır! O ateş, alevlenen bir ateştir.

16- Derileri kavurur, soyar.

17- Kendine çağırır; sırtını dönüp gideni,

18- Mal toplayıp kasada yığanı!

SÖZLÜK

سَأَلَ سَائِلٌ — İsteyici istedi. Yani, dua eden duasında gelecek olan azabı istedi.

لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ مِنَ اللّٰهِ — Onu Allah'tan engelleyen yoktur. Allah'tan gelecek olan azabı kimse geri çeviremez.

ذِى الْمَعَارِجِ — Basamaklar sahibi. Yani, kat kat göklerin sahibi. Göklerde ve yerde maddi ve manevi her türlü yükseklik yükselen her şey kastedilmiş olabilir. Buna göre: Gökler, kat kat basamak gibidir. İlim, oraya yükselmeye basamak. Yerde yollar, ulaşmak için basamak. Yeryüzü, kendi merkezine göre tabaka tabaka basamak. Oralara yol bulmak, basamak. Füze, basamak. Işık, basamak. Rüzgâr, basamak. Hava, basamak. Allah rızasına kavuşmak için Kur'an'ın emirleri, basamak... Bunlar birkaç örnektir. Aslında her şey Allah'a giden ve götüren basamaktır. Örneğin, Miraç ile Mearic aynı kökten gelmektedir. Biliyorsunuz Miraç, Hz. Peygamberin Allah-u Teâlâ ile konuşmak için göklerde yükseltilerek O'na gitmesi olayıdır.

تَعْرُجُ الْمَلَاءِكَةُ وَ الرُّوحُ اِلَيْهِ — Melekler ve ruh ona yükselir. Cebrail adlı meleğin bir adı da Ruh'tur. Burada hem Cebrail, hem de bilinen bütün canlıların ruhları kastedilmiş olabilir.

فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ — Elli bin sene miktarınca bir günde. Yani, Allah'ın haber verdiği o bir gün, bizim dünya günümüzle elli bin sene kadardır. Şu da

anlatılmaktadır: Meleklerin bir günde ulaştığı yere insanlar, kendi şartlarıyla yolculuk yapsalar, elli bin yılda gidebilirler.

انَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيداً Onlar muhakkak ki o azabı uzak görüyorlar.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ O gün gökler erimiş maden gibi olur.

وَ تَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ Ve dağlar atılmış yün gibi olur.

وَ لاَ يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيماً Hiç bir dost dostunun halini sormaz.

يُبَصَّرُونَهُمْ Onlar gösterilecekler. Yani, o gün dost, akraba ve yakınlar birbirlerine gösterilecekler.

وَ صَاحِبَتِهِ Ve eşi.

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ Ve kendisini barındıran akrabası.

انَّهَا لَظَى نَزَّاعَةً لِلشَّوَى Muhakkak ki o yalın ateştir, başın derisini yüzer. Cehennem ateşi öyle şiddetli bir ateştir ki, insanın başının derisini yüzer.

اَدْبَرَ وَ تَوَلَّى Gerisin geri döndü, yüz çevirdi. Allah yolundan ayrıldı. İman etmekten kaçındı.

وَ جَمَعَ وَ اَوْعَى Biriktirdi ve depoladı. Yani, mal mülk biriktirip elinde tuttu, depoladı.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler kıyamet olaylarından, cehennem azabının şiddetinden, Peygamberin sabırla tebliğine devam etmesinden ve cehennem azabının acele olarak kendisine gelmesini isteyen inatçı kafirlerin durumlarından haber veriyor.

Yüce Allah şöyle buyurarak sûreye başlıyor:

"Bir soran gerçekleşecek olan azabı sordu."

Bu ayet-i kerimelerin inmesine sebep olan şöyle bir olay vardır:

Bir gün Nadir bin Haris ve ona eşlik eden Mekkeli müşrikler: Ey Allah'ım! Eğer bu Kur'an gerçekten senin katından gelme ise, bizim üzerimize gökten taş yağdır. Ya da bize çok acı bir azab ver, dediler.

İşte bu olay üzerine, Yüce Allah isteyenlere azabın geleceğini ve o azabı kafirlerden kimsenin geri çeviremeyeceğini bildirir. Hiç bir güç, Allah'tan

kafirlere gelecek olan azabı engelleyemez. Allah'ın gücü her şeyin üzerindedir. O, basamaklar, dereceler ve yücelikler sahibidir. Meleklerin göklerde inip çıktığı ve gidip geldiği yerlere de sahiptir. Allah her şeyin yaratanı ve sahibidir.

Melekler ona yükselirken, Kendilerine göre bir günde yükselirler. Meleklerin bu bir günü bizim günlerimizle elli bin sene kadardır. Meleklerin bir günde çıkabildiği yere, insanlar ancak elli bin yılda çıkabilirler, şeklinde de anlaşılabilir. Onun için kâfirlerin azabı acele istemesine aldırma.

"Güzel bir şekilde sabret."

O kafirlerin seni ve Kur'an'ı alaya almalarına üzülme. Tebliğini sürdür. O kafirlerin azabı yakındır. Gerçi onlar o azabı çok uzak bir ihtimal görüyorlar ve hatta inanmıyorlar ama, azab kesindir. Azap geldiğinde ondan kurtulmaları imkansızdır. O kafirler azabı uzak görseler de, biz onu çok yakın görüyoruz.

O azap günü gökler erimiş madenler gibi dökülür. Dağlar atılan yün gibi etrafa saçılır. Kâinat alt-üst olur. Her şey yok olduktan sonra, biz haklıyı haksızdan ve kafiri mü'minden ayırmak için mahlukatı yeniden diriltiriz. Bütün insanlar kıyamet meydanında toplu olarak hazır vaziyettedir. O gün kimse kimsenin haline soramaz. Herkes kendi derdine düşmüştür. Dostlar, akrabalar ve ana-baba hep birbirlerinden kaçarlar. Kıyamet günü herkes kendini kurtarmakla meşguldür. Kendinden başkasıyla ilgilenecek durumu yoktur.

O gün bütün dostlar ve akrabalar birbirlerine gösterilir. Yüce Allah hepsini birbirinin karşısına diker. Ama kimse diğerini tanımak istemez. Aslında tanıyor, fakat işi başından aşkın olduğu için tanımamazlıktan gelir.

Herkes bir şeyler yapıp da kurtulma çareleri arar. Kafirler de, dünyada neyimiz varsa keşke yanımızda olsaydı da fidye olarak verip kurtulsaydık, diye kendi kendilerine kuru kuruya hayal ederler. Hatta çocuklarını, eşini ve akrabalarını bile kendini kurtarmak için fidye vermeyi isterler. Kendi nefsini kurtarabilmek için her şeyi gözden çıkarsa da, hiç biri kabul edilmez. Çünkü ahirette evlat, para, mal ve geniş çevreye sahip olmak hiç bir şey ifade etmez. Ahirette geçerli olan, iman ve salih amellerdir. Bunlar da kafirde yoktur.

Öyleyse, dünyadayken alay edip acele gelmesini istediğin cehenneme gir bakalım.

O cehennem yalın bir ateştir. Onun şiddetinden insanın başının derisi yüzülür.

Cehennemden kaçmak isteyene cehennem şöyle der: Gel, gel bana, gel

kaçma! Dünyada iken Allah'a inanmazdın. Ahirete imandan yüz çevirmiştin. Sana gönderilen Peygamberle alay ettin. Ona düşman oldun. Allah'ın kanunlarını reddettin ve küçük gördün. Hayırlı amellerde bulunmadın. İşin-gücün dünyada mal biriktirmek ve Allah'ın emirlerine karşı gelmekti. Bugün azap sana hak oldu. İşte ben cehennemim! Benden kaçamazsın!

Cehennem böyle der ve o kaçmak isteyen kâfiri içine alır.

Cehennemden ve cehenneme girmeye sebep olan şirk ve isyandan Allah'a sığınırız!

SONUÇ

1- Allah'dan azap istemenin haram olduğu açıklanmıştır. Çünkü Allah'ın azabına dayanılmaz. Onun için devamlı Allah'ın rahmeti istenmelidir.

2- Allah yolunda çekilen sıkıntılara karşı sabretmenin ve İslâmi emirleri yaşamaya devam etmenin farz olduğu açıklanmıştır.

3- Öldükten sonra dirilme ve hesaba çekilme kesin bir ifadeyle anlatılmıştır.

4- Malına ve servetine aldanarak Allah yolundan sapmış olanların şiddetle kınanıp cehennem azabıyla tehdid edildiği görülmektedir.

5- Kıyamet gününün şiddeti ve o gündeki korkunç olaylar açıklanmıştır.

إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ﴿١٩﴾ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ
جَزُوعًا ﴿٢٠﴾ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾ إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾ الَّذِينَ هُمْ
عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِّلسَّائِلِ
وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ
رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾ إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ
لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ

فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾ فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾
وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٣٢﴾ وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ
قَائِمُونَ ﴿٣٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾ أُولَٰئِكَ فِي
جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾

19- Doğrusu insan hırslı ve huysuz yaratılmıştır.

20- Kendisine kötülük dokundumu sızlanır.

21- Kendisine hayır dokundumu yardım etmez sıkı sıkı tutar.

22- Ancak namaz kılanlar bunun dışındadır.

23- Onlar ki: "Namazlarını sürekli kılarlar aksatmazlar."

24- Onların mallarında belli bir hisse vardır.

25- İsteyene ve iffetinden dolayı istemeyip mahrum kalana.

26- Ceza gününü tasdik ederler,

27- Rab'lerinin azabından korkarlar.

28- Çünkü Rab'lerinin azabına güven olmaz.

29- Irzlarını korurlar.

30- Yalnız eşlerine, ya da ellerinin altında bulunan cariyelerine karşı korumazlar. Bundan ötürü de onlar kınanmazlar.

31- Ama kim bundan ötesini ararsa, onlar sınırı aşanlardır.

32- Emanetlerini ve ahidlerini gözetirler.

33- Şahitliklerini yaparlar gördükleri, bildikleri bir hakkı gizlemek suretiyle Allah'ın kullarına ihanet etmezler.

34- Namazlarını korurlar bütün şartları ve rükünleriyle onu eda ederler.

35- İşte onlar cennetlerde ağırlanırlar.

SÖZLÜK

اِنَّ الْاِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا	Şüphesiz ki insan cimri ve açgözlü yaratılmıştır. İnsana bir kötülük dokundumu, hemen bağırıp çağırmaya başlar. Sonra da bir iyilik dokununca, o iyiliğin hep kendinde kalmasını ister. Başkalarına ulaşmasını arzu etmez.
عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ	Namazlarına devamlıdırlar. Namazlarını terketmezler. Vakitlerinde ve gereği gibi kılarlar.
حَقٌّ مَعْلُومٌ	Bilinen hak. Yani, mallarının belirli bir miktarını zekat olarak verir.
لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ	İsteyen ve yoksul olanlar için. Yani, durumu iyi olanlar fakirlere zekatlarını ve sadakalarını verirler.
يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ	Din gününü tasdik ederler. Kıyamet gününe, öldükten sonra dirilip hesap verme gününe inanırlar.
مُشْفِقُونَ	Korkarlar. Allah'a isyan etmekten ve Allah'ın azabına uğramaktan korkarlar.
لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ	Namuslarının muhafazası için. Harama bakmaktan gözlerini ve harama düşmekten namuslarını korurlar.
اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ	Veya ellerinin sahip oldukları. Yani, savaşlarda alınan cariyeler, ganimetler.
فَاُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ	İşte onlar haddi aşanlardır. Allah'ın emirlerini aşanlar. Haram işlerle uğraşanlar.
لِاَمَانَاتِهِمْ	Emanetleri için, din ve dünya işlerinde kendilerine verilen emanetler için.
رَاعُونَ	Riayet edenler. Koruyanlar.
قَائِمُونَ	Ayakta tutanlar. Allah'ın emirlerini yerine getirenler.
يُحَافِظُونَ	Korurlar.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler insanoğlunun genel özelliklerini açıklamaktadır:

"Şüphesiz insan cimri ve açgözlü yaratılmıştır."

Yüce Allah insanın iyilik ve kötülük yapmaya kabiliyetli yaratıldığını haber vermektedir. Öyle ki, insanoğlu iyilikle kötülüğü birbirinden ayırdetme yaşına geldiğinde, o kişide şu özellik de ortaya çıkıyor:

O kişiye herhangi bir zarar ve sıkıntı dokunursa, bağırıp çağırmaya

başlar. Eğer bir iyilik elde ederse, bu defa cimriliği tutar.O hayırdan kimseye bir faydanın ulaşmasını istemez. Tabii insanın bu tutumu bir hastalıktır ve kötü huydur.

Bu hastalığın, ancak Allah'ın yolundan ve O'nun emirlerini yaşamaktan uzak olan insanlarda olacağına işaret eden Yüce Allah, hastalığın tedavisi için de çareler bildirmektedir.

Bu ilaçların başında iman etmek gelmektedir. Arkasından sırasıyla namazını kılmalı, zekatını vermelidir. Namazı vakitlerinde ve şartlarına uygun olarak yerine getirip, malının zekatını mutlaka vermelidir. Sonra ihtiyacı olanlara yardım etmeli, hayırlı her işte insanlara elinden geldiği kadar yardımcı olmalıdır.

Ahirete inancı tam olmalıdır. Yani, ahireti cennet ve cehennemi görür gibi olmalıdır. Yüce Allah'ın emirlerini çiğnemekten sakınmalıdır. Yarın kıyamet günü cehenneme girmekten korkmalı ve dünyadaki hayatını ona göre ayarlayıp yaşamalıdır.

Namus ve iffetini korumalıdır. Harama bakmamalı ve asla harama bulaşmamalıdır. Allah'ın helal kıldığı evlilik hayatını yine Allah'ın koyduğu ölçülere göre yaşamalıdır. Allah'ın koyduğu ölçülerin dışına çıkıp da kendi nefsine zulmetmemelidir.

Emanetleri korumalıdır. İster dini konuda olsun, ister dünyevi konuda olsun, her türlü emaneti muhafaza etmelidir. İnanmak ve Allah'ın emirlerine göre yaşamak Allah'ın insana bir emanetidir. İnsan bu emanete hıyanet etmemelidir. Kulların haklarına tecavüz etmemelidir. Örneğin, şahitlik edeceği zaman yalan söylemeden ve herhangi bir şeyi gizlemeden şahitliği yerine getirmelidir. Özellikle namazlarına çok dikkat etmelidir. Çünkü namaz, kişiyi her türlü kötülükten alıkoyar.

İşte Yüce Allah'ın saydığı bu özellikleri kendinde taşıyan, kötü sıfatlardan arınmış bir insandır. Nefsinin cimriliğini ve hırsını yenmiştir. Normal bir insan olmaktan çıkmış, mü'min bir insan olmuştur. Öyle ise, mü'min bir insan bu güzel reçeteyi uygular ve sonucunu da en güzel bir şekilde hem dünyada, hem de ahirette alır.

Yarın cennette Allah'ın ikramıyla karşılaşacak olanlar hiç şüphesiz ki, Allah'ın saydığı özelliklere göre dünyada yaşayanlardır. Dünyada başarı böyle müslümanların olduğu gibi, ahirette kurtuluş da yine onlarındır.

Ey Rahman ve Rahim olan Allah'ım bizleri bu mü'min kullarından eyle.

SONUÇ

1- İnsanoğlunun cimrilik ve açgözlülük gibi kötü sıfatlara da sahip olduğu açıklanmıştır.

2- İnsandaki kötü sıfatların tedavi yolu bildirilmiştir. Çünkü insanoğlu bu kötü sıfatlarını tedavi etmez ise kurtuluşa eremez.

3- İnsanın kötü sıfatlardan kurtulabilmesi için bu dersimizdeki ayetlerde geçen güzel özellikleri kendinde bulundurması gerekir.

4- Allah'ın emirlerine göre yaşamanın farz olduğu açıklanmıştır.

5- Allah'ın yasakladığı işleri yapmanın haram olduğu anlatılmıştır.

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾
عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾ أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ
أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾
فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ ﴿٤٠﴾ عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ
خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾ فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا
يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ
يُوفِضُونَ ﴿٤٣﴾ خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

36- O nankörlere ne oluyor ki sana doğru koşuyorlar?

37- Sağdan, soldan, ayrı ayrı gruplar halinde gelip etrafını sarıyorlar?

38- Onlardan her biri, nimet cennetine sokulacağını mı umuyor?

39- Hayır! Öyle şey yok! Biz onları bildikleri şeyden ya-

rattık (fakat kendilerini bir damla sudan ne hale getirdiğimizi düşünüp ibret almıyorlar.)

40- Yoo, doğuların ve batıların Rabb'ine yemin ederim ki bizim gücümüz yeter.

41- Onları, kendilerinden daha hayırlı olanlarla değiştirmede. bizim önümüze geçilemez bize engel olunamaz.

42- Bırak onları kendilerine vaadedilen günlerine kavuşuncaya kadar dalsın, oynasınlar.

43- O gün kabirlerden hızlı hızlı çıkarlar. Onlar dikilen putlara yahut hedeflere doğru koşar gibi koşarlar.

44- Gözleri düşük, yüzlerini alçaklık bürümüş bir durumda. İşte onlara vaadedilen gün, bu gündür.

SÖZLÜK

قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ	Sana doğru koşar halde. Ey Peygamber, kafirlere ne oluyor ki sana doğru koşuyorlar?
عِزِينَ	Gruplar halinde.
اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ	Şüphesiz ki biz onları bildiklerinden yarattık. Yani, bildikleri sudan, topraktan, çamurdan, meniden yarattık.
عَلَى اَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ	Onlardan daha hayırlısını getirmeye... Yani biz o kafirleri helak edip onların yerine daha hayırlı kulla yaratmaya kâdiriz.
وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ	Biz geçilen değiliz. Yani, kimse bizim önümüze geçemez. Hiç bir güç, verdiğimiz emri geri çeviremez.
يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ	O gün kabirlerinden çıkarlar. Kıyamette yeniden dirilerek kabirlerden çıkarlar. Allah onları diriltip çıkartır.
سِرَاعًا كَاَنَّهُمْ اِلَى نُصُبٍ يُوفِضُونَ	Sanki onlar hızla dikiliye koşarlar. Yani, o kafirleri kabirlerinden diriltip de çıkardığımızda, öyle koşmaya başlarlar ki, sanki dünyada tapmakta oldukları putlarına koşuyorlardır. Ya da, kıyamet meydanında toplanma işareti diye dikilen şeye doğru koşarlar.
تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ	Zillet onları kaplar: O kafirleri perişanlık aşağılık kaplamış olur.
ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِى كَانُوا يُوعَدُونَ	İşte onlara vaadedilen gün, bu gündür.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler kıyamet günü kafirlerin başına gelecek olan hadiseleri anlatıyor. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"O kafirlere ne oluyor ki sana doğru koşuyorlar?!"

Kafirlerin Peygamberimize sıkıntı ve üzüntü vermek için hep birlikte yaptıkları çirkin hareketler anlatılıyor. Peygamber efendimiz Kabe'de iken bütün müşrikler ona doğru koşuşmaya başlamışlardı. Öyle koşuyorlardı ki, adeta kıyamet günü kabirlerinden kalkmış da mahşer meydanına koşar gibi hızla koşuyorlardı. Gözlerini Peygamber Efendimize dikmiş, süratle üzerine doğru geliyorlardı. Hem de gruplar halinde ve dalga dalga, Peygamberimize doğru hücüm ediyorlardı.

Peygamberimiz kabe'de her Kur'an okuyuşunda, müşrikler bu hareketlerini tekrarlıyorlardı. Hemen gruplar halinde gelip, önce Efendimizin okuduğu Kur'an ayetlerini dinliyorlardı. Dinlemelerinin sebebi ise, tabii ki inandıklarından değil, duydukları ayetlerden bir şeyler elde ederek Peygamberimize yapacakları kötülükler için malzeme toplamaktı. Arkasından Peygamberimizle alay edip Kur'an ayetleriyle eğleniyorlardı. Peygamberimizin etrafındaki fakir ama samimi mü'minleri göstererek: Şunlar o bahsettiğin cennete girecekse, biz bunlardan önce oraya gireriz; Allah'a ortak koşmalarına ve isyanlarına rağmen cennete gireceklerini ümit ediyorlardı. Oysa cennet neresi, bu müşrikler kim! Cennete girecek olan, inanan ve salih amel işleyenlerdir. Müşrikler ise Allah'ı inkarla ve İslâm'a savaş açmakla ruhlarını kirletmişlerdir.

Daha sonra Yüce Allah, dikatleri insanın yaratılışına çevirtiyor. Bu insan ki bir sudan, çamurdan, topraktan, meniden yaratılmıştır. İnsan bu yaratılış açısından hep aynıdır. Fakat insanı cennete sokan onun imanı ve güzel amelleridir. Kim de şirk ve isyana dalarsa, onun yeri de cehennemdir.

Aslında insanoğlu da neden yaratıldığını biliyor. Yaratılış bakımından insanlar arasında hiç bir farkın olmadığını da biliyor. Fakat buna rağmen inkarından ve inadından dolayı kendini diğerlerinden üstün görüyor.

Üstünlüğün iman ve güzel amelle olduğunu haber veren Peygamberle alay ediyor. Allah'ın ölçülerini değil de, kendi nefsinin ölçülerini din ediniyor.

Arkasından Yüce Allah bizzat kendisine yemin ederek her şeye gücü yettiğini haber veriyor. Bütün yaratıkları dirilttiği gibi müşrikleri ve öldürdükten sonra diriltip onlardan hesap soracağını açıklıyor. Şirklerinden tevbe edip sadece bir olan Allah'a ibadet etmezlerse, ebedi olarak cehennemde kalacaklarını bildiriyor. Hiç kimsenin de kendisine hiç bir konuda engel olamaya-

cağını ilan ediyor.

Öyle ise, ey kulum ve elçim olan Peygamber! Bırak onları, kendi küfürleri içerisinde bocalayıp dursunlar. Madem bu kadar izah ve tehditten sonra dahi inat ve inkarlarından vaz geçmiyorlar, o halde kendilerine vaad olunan cehennem azabı gelinceye kadar oyalanıp dursunlar bakalım!

O gün kabirlerinden çıkarlar ve mahşer meydanına doğru koşmaya başlarlar, kıyamet günü, gözleri korku içinde ve kendilerini zillet kaplamış olarak perişan bir haldedirler. İşte o zaman onlara denilecek ki:

İşte dünyada iken inkâr ettikleriniz buradadır. Ahireti inkâr ediyordunuz, gördünüz. Cehennemi inkâr ediyordunuz; şimdi oraya girin de cezanızı çekin! Allah'ı inkar ettiğinizden dolayı cehennemin çeşit çeşit azabını tadın bakalım!

SONUÇ

1- Peygamberimizin Mekke'de Kureyş müşrikleri tarafından uğradığı sıkıntılar anlatılmıştır.

2- Cennete gireceklerin ancak iman ve güzel amel sahipleri olduğu açıklanmıştır.

3- Kendi ruhlarını şirk ve isyanla kirletenler tevbe etmeden ölürlerse, varacakları yerin ebedi cehennem olduğu haber verilmiştir.

4- İlk yaratılış anlatılarak, ikinci defa dirilmeye delil getirilmiştir.

5- Ahiret inancı pekiştirilmiş ve kafirlerin dünya hayatlarını asıl hayat kabul ettikleri açıklanmıştır. Çünkü her ne kadar gerçekte dünya hayatı geçici ise de, ahireti inkâr eden kâfirin nazarında dünya hayatı asıl olmuş oluyor.

Sûre 71
Nûh Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 28

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ①

قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ② أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ ③

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۚ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ

لَا يُؤَخَّرُ ۖ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ④

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Biz Nuh'u kavmine gönderdik: "Onlara acı bir azab gelmezden önce kavmini uyar" diye.

2- "Ey kavmim, dedi, ben sizin için açık bir uyarıcıyım."

3- "Allah'a kulluk edin, O'ndan korkun, bana da itaat edin."

4- "Ki Allah günahlarınızdan bir kısmını bağışlasın ve sizi belli bir süreye kadar ertelesin. Zira Allah'ın süresi geldiği zaman ertelenmez. Bilir kişiler olsaydınız, bunu anlardınız."

SÖZLÜK

اِنَّا اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖ	Muhakkak ki biz Nuh'u kavmine gönderdik.
اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ	Kavmini uyar. Kavmini ikaz et ve korkut.
اِنِّىْ لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ	Muhakkak ki ben, sizin için apaçık bir uyarıcıyım.
اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ	Allah'a ibadet edin.
وَاتَّقُوْهُ	Ondan korkun.
وَاَطِيْعُوْنِ	Ve bana itaat edin.
يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ	Günahlarınızı bağışlar.
وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلٰى اَجَلٍ مُّسَمًّى	Sizi belirli bir vakte kadar bırakır. Yani, ölünceye kadar dünyada rahatça yaşarsınız.

إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ — Muhakkak ki Allah'ın eceli. Yani, Allah'ın insanlar için belirlediği ömür. Kâinattaki her canlı ve cansız varlık için koyduğu vakit.

لَا يُؤَخَّرُ — Geriye bırakılmaz.

لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ — Keşke bilseydiniz. Keşke bu gerçekleri bilmiş olsaydınız.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler Nuh (a.s.)'ın peygamber olarak gönderilişinden söz ediyor.

Yüce Allah:

"Muhakkak ki biz Nuh'u kavmine gönderdik." buyurarak, Hz. Muhammed'e ve tüm insanlara Nuh (a.s.)'dan haber veriyor.

Hz. Muhammed'in peygamberliğini inkâr edenler anlatıldıktan sonra, dikkatler Nuh (a.s.)'a çevriliyor. Kureyş müşriklerinin ve diğer inkârcıların Hz. Muhammed'i inkâr edişlerinin insanlık tarihinde ilk defa olan bir hadise olmadığı bildiriliyor. Bu arada, Hz. Muhammed'in gönderilmiş ilk peygamber olmadığı, ondan önce de Yüce Allah'ın pek çok peygamber gönderdiği açıklanıyor. İşte bunlardan birinin de Nuh (a.s.) olduğu bildiriliyor. Nuh (a.s.) da tıpkı Hz. Muhammed gibi kavminin işkence ve alaylarıyla karşı-karşıya kalmıştı. Hatta Nuh (a.s.) çok daha uzun müddet yaşadığı için, onun karşılaştığı sıkıntı ve üzüntüler daha çok idi.

Yüce Allah Nuh (a.s.)'u kavmine elçi olarak gönderip onları dünya ve ahiret azabına karşı uyarmasını emretmişti. Allah'tan başkasına ibadet etmemelerini ve peygamberine tâbi olmalarını istemişti. Nuh (a.s.) da Allah'tan aldığı emirleri aynen kavmine ulaştırdı:

"Ey kavmim Allah'a şirk koşmayın. Sadece ona ibadet edin. Allah benim de, sizin de Rabbinizdir. Ben Allah'ın elçisiyim. Allah'tan vahiy alarak size bildiriyorum. Ben size ne emrediyor ve ne yasaklıyorsam, sizin olgunlaşmanız ve mutlu olmanız içindir. Eğer davet ettiğim şeylere uyar ve bana tâbi olursanız, Allah da sizin günahlarınızı bağışlar. Sizi dünya hayatında, ölünceye kadar rahat yaşatır. Öldükten sonra da sizi cennete koyar. Fakat, eğer Allah'a itaat etmeyip isyan ederseniz, size hem dünyada, hem de ahirette azap edilir. Şunu bilin ki, her şeyin bir vakti vardır. Allah her şey için bir vakit koymuştur. Sizin azabınızın vakti gelince, asla geri atılmaz. Eğer bu an-

lattıklarımı iyice anlarsanız ve Allah'a yönelirseniz, siz kazanırsınız.

Ben size Allah'ın emirlerini bildirdim. Size gerekli uyarıda bulundum. Artık bundan sonrası size kalmıştır.

SONUÇ

1- Nuh (a.s.)'un peygamber olarak gönderilmesi olayı anlatılmakla, Hz. Muhammed'in Allah tarafından gönderildiği isbat ediliyor. Çünkü, Nuh (a.s.)'u gönderen Hz. Muhammed'i de gönderir.

2- Allah'ın varlığı ve birliği anlatılarak, sadece Allah'a ibadet edilmesinin farz olduğu açıklanıyor.

3- Allah'ın her şey için bir vakit tayin ettiği bildiriliyor.

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾
فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا
أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا
اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ
لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٩﴾ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾
يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا ﴿١١﴾ وَيُمْدِدْكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَل لَّكُمْ
جَنَّاتٍ وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾ مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾ وَقَدْ
خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾
وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ وَاللَّهُ أَنبَتَكُم

مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَاللَّهُ
جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾ لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾

5- Nuh: "Rabb'im, dedi, ben kavmimi gece, gündüz davet ettim."

6- "Fakat benim davetim, onlara kaçışlarını artırmaktan başka bir katkıda bulunmadı."

7- "Günahlarını bağışlaman için onları sana ne kadar davet ettimse parmaklarını kulaklarına tıkadılar, örtülerini başlarına çektiler, direttiler, çok kibirlendiler."

8- "Sonra ben onları açıkça davet ettim."

9- "Sonra onlara açıktan söyledim, gizli gizli söyledim:

10- "Rabb'inizden mağfiret dileyin, çünkü o çok bağışlayandır, dedim."

11- O'ndan mağfiret dileyin ki üzerinize gökten bol yağmur göndersin."

12- "Ve size mallarla, oğullarla yardım etsin, size bahçeler versin, ırmaklar versin."

13- "Size ne oluyor ki, Allah için saygı ummuyorsunuz saygının yalnız Allah'a olacağına inanmıyorsunuz; yahut Allah'a saygıya önem vermiyorsunuz?"

14- "Oysa O, sizi aşama aşama yarattı."

15- "Görmediniz mi Allah, nasıl yedi göğü birbiri üstünde tabaka tabaka yarattı?"

16- "Ve ayı bunların içinde bir nur yaptı. Güneşi de bir lamba yaptı."

17- Allah sizi yerden bir bitki olarak bitirdi.

18- "Sonra yine oraya geri çevirecek ve tekrar çıkaracaktır."

19- "Allah, size yeni bir sergi yaptı."

20- "Ki onda açılan geniş geniş yollarda gidesiniz."

SÖZLÜK

لَيْلاً وَ نَهَارًا	Gece ve gündüz. Yani, sürekli olarak.
اِلاَّ فِرَارًا	Sadece kaçmayı. Yani, Nuh (a.s.)'ın tebliğinden kavmi hiç yarar sağlamadı; sadece Allah yolundan kaçmalarını artırdılar.
جَعَلُوا اَصَابِعَهُمْ فِى اَذَانِهِمْ	Parmaklarını kulaklarına tıkadılar. Nuh (a.s.)'ın anlattıklarını duymamak için kulaklarını parmaklarıyla tıkadılar.
وَ اسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ	Ve elbiselerine büründüler. Yani, elbiseleriyle kendilerini tamamen örttüler ki, ne kendileri Nuh (a.s.)'u görsünler, ne de Nuh (a.s.) onları görebilsin.
وَ اَصَرُّوا	Ve ısrar ettiler. Kendi sapık yollarında gitmeye ısrarla devam ettiler.
يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا	Göğü üzerinize yağmur olarak gönderir. Yani, size gökten bol bol yağmur yağdırır.
وَ يَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ	Ve sizler için bağlar, bahçeler yapar.
مَا لَكُمْ لاَ تَرْجُونَ لِلّٰهِ وَقَارًا	Size ne oluyor ki Allah'tan korkmuyorsunuz!? Allah'ın emirlerine gereği gibi saygı göstermiyorsunuz.
وَ قَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا	Ve o sizi çeşitli hallerle yaratmıştır. Yani, sizin yaratılışınızda çok merhaleler vardır.
وَ جَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا	Ve güneşi kandil olarak yarattı. Yani, güneşi aydınlatıcı olarak yarattı.
اَنْبَتَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ نَبَاتًا	Sizi yerden bitirdi. Yani, Allah tıpkı bitkileri yerden yarattığı gibi sizi de yarattı. Sizi topraktan yarattı.
ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا	Sonra sizi oraya döndürecek. Yani, ölüp de toprağa gömüleceksiniz.
وَ يُخْرِجُكُمْ مِنْهَا اِخْرَاجًا	Ve bir kere daha sizi ondan çıkartacak. Yani, kıyamet günü sizi tekrar dirilterek kabirlerinizden çıkartacak.
سُبُلاً فِجَاجًا	Geniş yollar olarak. Allah size yeryüzünde geniş-geniş yollar verdi ki, hedefinize çabuk ulaşasınız.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler, Nuh (a.s.)'ın, kavmini Allah'a nasıl davet ettiğini anlatıyor. Çok uzun bir davet döneminde görevini sabırla yürüten Nuh (a.s.)'ın tebliğ üslûbu gözler önüne seriliyor. Onun için bu ayeti kerimeler, İslâm'ı an-

latacak tebliğcilerin yollarını aydınlatmaktadır.

Nuh (a.s.) yaklaşık dokuzyüz elli sene Yüce Allah'ın dinini insanlara anlattı. Onları bir olan Allah'a çağırdı. Her türlü şirki bırakarak sadece Allah'a ibadet etmelerini istedi. Davet çalışmalarına kavmi kulak asmadı. Her defasında farklı farklı üslûplar kullanarak kavmini Allah'a çağırmasına rağmen, kavmi Nuh (a.s.)'a itaat etmedi. Uzun yıllar sabırla görevini sürdüren Nuh (a.s.) sonunda kavmini Yüce Allah'a şikayet etti:

Ey Rabbim! Muhakkak ki kavmimi davet ettim. Gece ve gündüz durmadan onlara senin emirlerini tebliğ ettim. Benim onları çağırmam onların kaçışlarından başka bir şeylerini artırmadı. Her defasında benden kaçtılar. Beni duymasınlar diye parmaklarını kulaklarına tıkadılar. Elbiselerini üzerlerine örtünerek bana görünmek istemediler. Onlara dedim ki: Rabbinize tevbe edip O'na yönelin. O bağışlayandır, sizi affeder. Dünyada rahat bir hayat verip ahirette de sizi cennetine koyar. size gökten bol bol yağmur verir.

Ben böyle ne kadar davet ettiysem de onlar şirk ve inkarlarında ısrar ettiler.

Şirki bırakın da Allah'a yönelin, Allah size çok mal verir. Evlatları-nızın ve kavminizin sayısını çoğaltır. Sizlere bağlar-bahçeler verir, diye teşvik ettim. Ama hiç dinlemediler.

Bu kadar anlatmama rağmen hiç aldırış etmiyorsunuz. Size ne oluyor ki Allah'tan korkmuyorsunuz?! Allah'ın gücünden ve yüceliğinden niçin sakınmıyorsunuz?! Oysa o sizi pek çok merhalelerden geçirerek yarattı.

Nuh (a.s.) kavminin dikkatini Yüce Allah'ın kudretine çekerek, şunları da söyledi:

Görmez misiniz, Allah yedi kat gökleri tabakalar halinde nasıl yaratmıştır? Gökleri üst üste yaratıp içinde de ay ve güneşi var etmiştir. Gökler güneşle aydınlanır. Allah sizleri bitkiler gibi topraktan yarattı. Hepinizin aslı şu topraktır. Sonra öldüğünüzde yine o toprağa gömüleceksiniz. Kıyamet günü Allah sizi tekrar dirilterek topraktan çıkartacaktır. Sizleri hesaba çekecek ve cezanızı verecektir. Bakın, Allah yeryüzünü sizin için döşedi. Yaşamak için en elverişli bir şekilde yarattı. Sonra yeryüzünde istediğiniz yere rahatça gidebilmeniz için geniş yollar yaptı.

Böylece, Nuh (a.s.) davetini çok çeşitli üslûplarla sürdürdü. Kavmine ger-çekleri bir bir anlattı. Kâinatta cereyan eden olayların Allah'ın kudretiyle ol-duğunu söyledi. Yüce Allah'ın ne kadar merhametli olduğunu haber verdi.

Bütün tebliğine rağmen kavmi aklını başına alıp da Allah'a yönelmedi. Nuh (a.s.) da kavminin bu durumunu Allah'a şikayet etti.

Allah-u Teâlâ onun her halini bildiği halde, Nuh (a.s.)'ın şikayetini davetçilere bir ders alarak aktarıyor.

Yüce Allah bizleri de islâm'ın davetçilerinden kılsın. (Amin)

SONUÇ

1- Allah yoluna davet etmenin, sabırla ve farklı farklı üslûplarla olduğu açıklanmıştır.

2- Kâfirlerin İslâm'dan ve mü'minlerden nefret ettikleri haber verilmiştir.

3- Hem dünyalık hem de ahireti kazanmak isteyenlerin Allah'a yönelmesi, günahlarından bağışlanmayı istemesi ve Allah'ın emirlerine göre yaşaması gerektiği açıklanmıştır.

قَالَ
نُوحٌ رَّبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا
﴿٢١﴾ وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾ وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ
وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾
وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٤﴾

21- Bu öğütlerin hiçbirinin fayda vermediğini gören Nuh, Rabb'ine dönerek: "Rabb'im, dedi, onlar bana karşı geldiler de, malı ve çocuğu kendisinin ziyanını artırmaktan başka işe yaramayan şımarık, gururlu bir adama uydular."

22- "Büyük büyük tuzaklar kurdular."

23- Dediler ki: "İlahlarınızı bırakmayın, ne Vedd'i ne Suva'yı ne de Yeğus'u, Yeûk'u ve Nesr'i bırakmayın."

24- "Böylece onlar, çok kimseyi yoldan çıkardılar. Sen de o zalimlere şaşkınlıktan başka bir şey artırma."

SÖZLÜK

عَصَوْنِى	Bana isyan ettiler.
وَ اتَّبَعُوا	Tâbi oldular.
مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ	Malı ve çocuğu kendisini artırmayan. Yani, malı ve çocukları kendisine fayda vermeyen kafirlere uydular.
اِلاَّ خَسَارًا	Sadece zarar. Malı ve evladı ona sadece zarar verdi.
مَكْرًا كُبَّارًا	Büyük bir hile.
وَ قَالُوا	Ve dediler.
لاَ تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ	İlahlarınızı bırakmayın.
لاَتَذَرُنَّ	Asla terketmeyin. Yani, ilahlarınızı sakın Nuh'a bakarak bırakmayın.
وَ قَدْ اَضَلُّوا	Ve sapıttılar. Putlara tapmak suretiyle sapıttılar.

AÇIKLAMA

Bir önceki dersimizde Nuh (a.s.)'ın, kavmini çeşit çeşit üslûplar kullanarak Allah'a çağırdığını görmüştük. Kavminin Nuh (a.s.)'a olumlu davranmadığını, aksine ona isyan ettiğini okumuştuk. En sonunda da Nuh (a.s.)'ın kavmini Allah'a şikayet ettiğini öğrenmiştik. Bu dersimizdeki ayeti kerimelerde, Nuh (a.s.)'ın şikayetinin sebeplerini anlatıyor.

"Nuh dedi ki: Ya Rabbi! Onlar bana isyan ettiler."

Benim tebliğime yüz çevirdiler. Malları ve çocukları kıyamet günü kendilerine zarardan başka bir işe yaramayacak olan kâfirlerin önde gelenlerine inanıp uydular. Çok büyük hile ve tuzaklar kurdular.

Nuh (a.s.) kavminin bu hile ve tuzaklarına karşı uzun süre sabırla göğüs gerdi. Çeşit çeşit üslûplarla kavmine tebliğ etti. Bu arada kavminin bir kısmı diğerlerine, kendi sapıklıklarını devam ettirme tavsiyesinde bulunuyorlardı. Sakın Nuh'un sözlerine bakarak ilahlarınızı terketmeyin, diyorlardı.

Özellikle başta gelen Ved, Suva, Yağus, Yaug ve Nesr adlı beş putu adlarıyla sayarak, sakın bunları bırakmayın, diye sık sık tenbih ediyorlardı. Böylece kavmin ileri gelenleri Allah'ın kullarından pek çoğunu saptırdılar.

Aslında o put isimleri, Nuh (a.s.)'ın kavminden olan salih insanların isimleridir. Onlar öldükten sonra şeytan bu zatlara tapmaları için o kavme türlü vesveselerde bulundu. Onlar da şeytana uyarak bu mü'min zatları ilah edindiler.

Nuh (a.s.)'ın uzun süre aralarında yaşayarak onları bir olan Allah'a çağırmasından kavmi yararlanmak istememiştir. İnat ve ısrar ederek sapıklıkta iyice ileri gittiler.

SONUÇ

1- Sapık kavimlerin, Allah'a dua ile şikayet edilebildiği açıklanmıştır.

2- İyi düşünmeyen, ilimden yoksun, halkın genellikle toplumun ileri gelenlerinin yanlışlarına körükörüne uyduğu bildirilmiştir.

3- Kafir ve zalimlerin her zaman müslümanlara hile ve tuzak kurmakla meşgul oldukları haber verilmiştir.

4- Müşriklerin tapmakta oldukları putlara genel olarak ilâh adını verdiklerini anlıyoruz.

5- Gerektiğinde zalimlerin aleyhine beddua edilebileceği açıklanmıştır.

مِّمَّا خَطِيٓـَٔاتِهِمْ أُغْرِقُوا۟ فَأُدْخِلُوا۟ نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا۟ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ
أَنصَارًا ﴿٢٥﴾ وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى ٱلْأَرْضِ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ
دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا۟ عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوٓا۟ إِلَّا فَاجِرًا
كَفَّارًا ﴿٢٧﴾ رَّبِّ ٱغْفِرْ لِى وَلِوَٰلِدَىَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِىَ مُؤْمِنًا
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

25- Hatalarından dolayı boğuldular, ateşe sokuldular, kendilerine Allah'tan başka yardımcılar da bulamadılar.

26- Nuh dedi ki: "Rabb'im, yeryüzünde kafirlerden tek kişi bırakma."

27- "Çünkü sen onları bırakırsan, kullarını şaşırtırlar ve sadece ahlaksız, nankör insanlar doğururlar."

28- "Rabb'im beni, babamı, anamı, inanarak evime gireni, inanan erkek ve kadınları bağışla; zalimlerin de sadece helakini artır onların köklerini kurut."

SÖZLÜK

مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا	Onlar hatalarından dolayı boğuldular. Yani, küfür ve zulümlerinden dolayı başlarına tufan afeti indirip hepsini suda boğduk.
فَأُدْخِلُوا نَارًا	Ve cehenneme sokuldular.
دَيَّارًا	Yeryüzünde gezmek, dolaşmak. Yani: Ey Allah'ım! Kâfirlerden hiç birine yeryüzünde yaşama hakkı verme; hepsini helak et!
إِنْ تَذَرْهُمْ	Eğer bırakırsan. Kâfirlerden geriye kalanı bırakırsan.
إِلَّا تَبَارًا	Sadece helâk olarak. Yani, o kâfirlerin sadece felaketini artır.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler Nuh (a.s.)'ın kavminin helak olma sebeplerini anlatmaktadır. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Onlar hatalarından dolayı boğuldular."

Nuh (a.s.), Allah'tan aldığı vahiyle kavminin iman etmeyeceğine iyice kanaat getirdikten sonra kavmine bedduada bulundu. Allah-u Teâlâ da, Nuh'un kavminin şirk, zulüm ve peygamberlerine yaptıkları düşmanlıklarından dolayı helâk edildiklerini bu ayette bildirmektedir.

Nuh'un kavmi tufan ile helâk edilmiş, o müşriklerden hiç kimse sağ bırakılmamıştı. Dünyadaki bu cezalarından başka ahirette de sonsuz olarak cehenneme konuldular.

Çünkü kafirler kabir alemi denilen alemde de azap çekmektedirler. Onun

için suda her boğulanın ruhu çıkar çıkmaz kabir alemin de azaba atılmış olmaktadır.

O kafirler kendilerine hiç bir yardımcı da bulamadılar. Tapmakta oldukları putları onlara hiç bir fayda sağlamadı. Allah'ın takdir ettiği dünya ve ahiret azabına çarpıldılar. Yüce Allah, Nuh (a.s.)'ın, kendisine dua ederek kafirleri helâk etmesini şöyle istediğini bildiriyor: Ey Allah'ım! Yeryüzünde tek bir tane kâfir bırakmadan hepsini helak et! Eğer hepsini helâk etmezsen, geride kalan kâfirler yine senin kullarını saptırırlar. O kâfirlerin sadece helâklarını artır. Yaşarlarsa, kendileri gibi kâfir çocuklar yetiştirerek yine senin hak dinini engellerler.

Nuh (a.s.) bunları söylerken, uzun yıllar onların arasında kaldığı için söy-lüyordu. Yani kavmini çok iyi tanımıştı. Onun için tecrübelerinden dolayı kavminin neler yapabileceğini söylüyordu. Gerçi Yüce Allah elbet Nuh'dan daha iyi bilmektedir. Fakat İslâm davetçilerine ibret olsun diye, bu şekilde olayları aktarmaktadır.

En son olarak da Nuh (a.s.) inananlara dua etmektedir:

Ey Rabbim, beni affet! Anamı-babamı da bağışla! Evime mü'min olarak girenleri de affet! Ve, kadın-erkek bütün mü'minleri bağışla! Kâfirlere gelince, onların da sadece helâk ve azaplarını artır!

SONUÇ

1- Nuh (a.s.)'ın kavminin helâk edilmesinin onların küfür ve isyanlarından dolayı olduğu açıklanmıştır.

2- Kabir azabının varlığı ortaya konmuş, Nuh (a.s.)'ın kavmindeki kâfirlerin suda boğulur boğulmaz hemen kabir azabına uğradıkları haber verilmiştir.

3- Kâfirlerin, müşriklerin ve zalimlerin aleyhine beddua edilebileceği açıklanmıştır.

4- Mü'minlere dua etmenin bir din kardeşliği görevi olduğu haber verilmiştir.

5- Dua ederken kişinin önce kendinden başlayıp daha sonra anne-baba, evlat, akraba ve mü'minlere dua edebileceği, örnekle gösterilmiştir.

Sûre 72
Cin Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 28

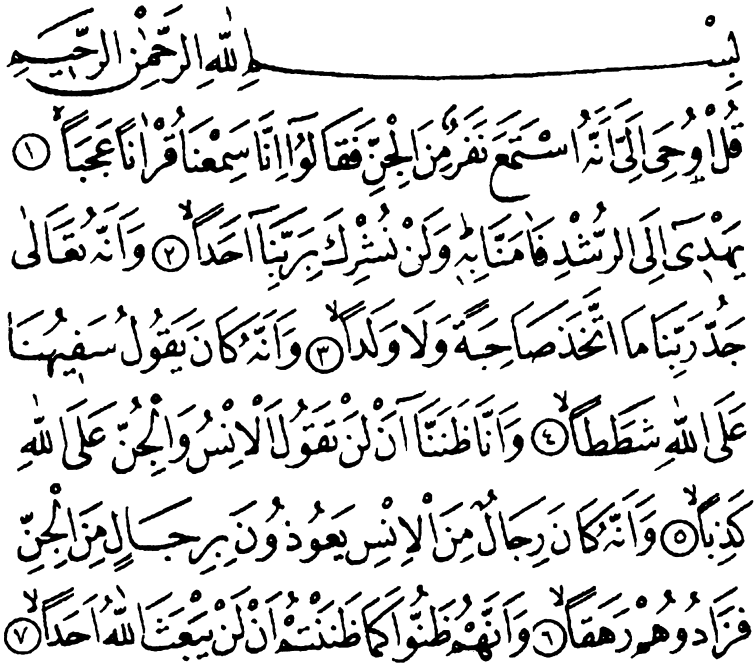

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- De ki: Cinlerden bir topluluğun Kur'an dinleyip şöyle dedikleri bana vahyolundu; "Biz harikulade güzel bir Kur'an dinledik.

2- Doğru yola iletiyor, ona inandık. Artık Rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayacağız.

3- Doğrusu, Rabb'imizin şanı yücedir. O, eş ve çocuk edinmemiştir.

4- Meğer bizim beyinsiz cinlerin kâfirleri Allah hakkında saçma şeyler söylüyormuş.

5- Biz insanların ve cinlerin, Allah'a karşı yalan söyleme-yeceklerini sanmıştık onun için o beyinsizin sözüne uymuştuk."

6- Doğrusu insanlardan bazı erkekler, cinlerden bazı erkeklere sığınırlardı da onların şımarıklığını artırırlardı.

7- Onlar da sizi sandığınız gibi Allah'ın hiç kimseyi diriltmeyeceğini sanmışlardı.

SÖZLÜK

اَنَّهُ اسْتَمَعَ	Muhakkak ki dinledi.
نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ	Cinlerden bir grup.
قَالُوا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْاٰنًا عَجَبًا	Dediler ki: Gerçekten biz, harika bir Kur'an dinledik.
يَهْدِى اِلَى الرُّشْدِ	Doğruya götürür.
مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَ لاَ وَلَدًا	O eş edinmedi, çocuk da edinmedi.
سَفِيهُنَا	Bizim cahillerimiz. Bizim düşük ahlâklı olanlarımız. Bizim Allah yolundan sapmış olanlarımız.
شَطَطًا	Küfür ve sapıklık olan şeylere denir.
عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا	Allah'a karşı yalan. Allah'ın noksan sıfatları olduğunu söyleyerek iftira ederler.
يَعُوذُونَ	Sığınıyorlar. Yardım istiyorlar. Medet umuyorlar.
فَزَادُوهُمْ رَهَقًا	Onları inkâr ve isyan bakımından artırırlar. Yani insanlar, cinlerden yardım almak istiyorlar ama cinler de insanları iyice saptırıyorlar.
اَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللّٰهُ اَحَدًا	Allah kimseyi göndermediği şeklinde. Yani, Allah, peygamber olarak kimseyi göndermedi, diyerek, cinler insanları saptırırlar.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler cinlerden bir grubun gelip Hz. Muhammed (s.a.v.)'i Kur'an okuduğu sırada dinlediklerini haber veriyor. Yine cinlerin Kur'an-ı Kerim'i dinledikten sonra Allah'ın kitabı olduğunu tasdik ettikleri bildirilip, cinlerin kendi aralarında geçen uzun konuşmaları da aktarılıyor.

Yüce Allah buyuruyor ki:

"De ki: Cinlerden bir grubun dinlediği bana vahyedildi."

Allah-u Teâlâ peygamberine, bir olayı, insanlardan kâfir olsun, mü'min olsun herkese duyurmasını istiyor. Bu olay, bir gün cinlerden bir grubun gelip peygamberimizin Kur'an okuyuşunu dinlemiş olmalarıdır. Hiç şüphesiz ki bu olayın insanlar tarafından bilinmesinde pek çok fayda vardır. Onun için Yüce Allah cinlerin Kur'an'ı dinlediklerini ilan ettiriyor.

Bir sabah peygamber efendimiz bir ağacın altında sabah namazını sahabeleriyle birlikte kılıyorlardı. Oraya gelmiş olan cinler de kendi aralarında artık Allah'ın meleklere vahyettiği haberleri meleklerden öğrenemediklerini konuşuyorlardı. Çünkü kendilerinin, göklerin meleklerden haber işitilecek katlarına çıkmalarının engellendiğini söylüyorlardı.

Eğer meleklerin konuştukları yerlere yaklaşsalar, kendilerini ateşten bir parçanın kovaladığını görüyorlardı. Onun için göklerde kendileri arasında mutlaka bir engelin olduğunu anlıyorlardı. Hep birlikte bunun sırrını çözmeye çalışıyorlardı. Sonunda dediler ki: "Yeryüzünün her tarafını araştıralım bakalım, yeni bir olay mı oldu?" Çünkü cinlerin meleklerden haber almalarının engellenmesi, her peygamber gönderilişinde oluyordu. Böylece cinler Allah'ın vahyettiği ayetlere katiyyen müdahale edemiyorlardı.

Cinler, bu defa da göklerdeki haberlerden engellenince, mutlaka yeni bir peygamber gönderilmiş olacağını birbirlerine söyleyerek gruplar halinde yeryüzüne dağıldılar. Meydana gelen o yeni olayı, yani gönderilen son peygamberi araştırıyorlardı.

Sonunda Mekke'de, sahabelerine sabah namazını kıldırır haldeki peygamber efendimizi buldular. Peygamberimiz namazda sesli Kur'an okuyordu. Cinler de dinleyip olayı anladılar. daha sonra arkadaşlarına dönerek şöyle dediler:

"Gerçekten biz hayranlık veren bir Kur'an dinledik!"

O Kur'an doğru yolu gösteriyor. Biz de dinledikten sonra ona inandık. Artık bizi yaratan Allah'a asla ortak koşmayacağız. Bizim Allah'ımız yücedir. Her türlü noksanlıklardan beridir. Ama bizim cahil, sapık ve düşük ahlâklı olanlarımız Allah'a karşı, olmayacak iftiralar ve yalanlar uyduruyorlar. Biz de ne bilelim, zannediyorduk ki insanlar ve cinler asla Allah'a karşı yalan söylemezler. Meğer yanılmışız. Şimdi anlaşıldı ki, cinlerden ve insanlardan bazıları Allah'a karşı pek çok yalan uyduruyorlar. Örneğin diyorlardı ki: Allah'ın eşi ve çocukları var. Haşa! Bizim Rabbimiz eş ve çocuk edinmekten beridir!

İnsanlardan bazıları biz cinlerden bazılarıyla irtibat kurup yardım alıyorlar. Dara düştüklerinde cinlere sığınıyorlar. Fakat cinler de o sığınan insanların sapıklığını iyice artırıyor. Allah'ın hiç peygamber göndermediğini insanlara telkin ediyorlar. Böylece insanların bir kısmı da cinlerin bir kısmı gibi Allah'ın hiç peygamber göndermediğini sanmışlardı. Halbuki gerçek tamamen başkadır. Allah,insanları ve cinleri ve emirlerini tebliğ edici peygamberler göndermiştir. Kim o peygamberlere tâbi olursa dünya ve ahirette kurtuluşa erer.

SONUÇ

1- Hz. Muhammed'in hem insanlara hem de cinlere peygamber olarak gönderildiği açıklanıyor.

2- Kur'an-ı Kerim'in hayranlık veren yüceliği anlatılıyor. Cinler Kur'an'ı dinlediklerinde, Kur'an'ın harukulâde oluşundan onun insan sözü olmayıp, Allah kelamı olduğuna inanıyorlardı.

3- Allah'ın varlığı ve birliği anlatılarak, Allah'a şirk koşmanın küfür olduğu haber veriliyor.

4- İnsanlardan bazılarının tıpkı bir kısım cinler gibi Allah'a karşı iftira ve yalan uydurdukları bildirilmektedir.

5- Cinlere sığınmanın ve Allah'tan istenilmesi gereken yardımın cinlerden istenmesinin haram olduğu açıklanıyor. Çünkü bu iki durumda da cinlere ibadet edilmiş olur.

8- Biz göğe dokunduk, onu kuvvetli bekçilerle ve ışınlarla doldurulmuş bulduk.

9- Ve biz onun dinlemeğe mahsus olan oturma yerlerinde oturur gayb haberlerini dinlemeğe çalışırdık. Artık şimdi kim dinlemek istese, kendisini gözetleyen bir ışın bulur.

10- Bilmiyoruz bununla yeryüzündekilere kötülük mü yapılmak istendi, yoksa Rab'leri onları doğruya mı iletmek diledi.

11- Bize gelince, bizden iyiler de var ve bizden, başka türlü olan da var. Biz çeşitli yollara ayrıldık.

12- Biz yeryüzünde Allah'ı aciz bırakamayacağımızı, yerden kaçmakla da O'nu aciz bırakıp O'ndan kurtulamayacağımızı, nerede olursak olalım, O'nun bize istediği herşeyi yapacağını anladık.

13- Biz, yol gösteren Kur'an'ı işitince ona inandık. Kim Rabbine inanırsa ne hakkının eksik verilmesinden, ne de kendisine kötülük edilmesinden korkmaz.

14- Ve biz, bizden müslümanlar da var ve bizden doğru yoldan sapanlar da var. Kimler müslüman olursa işte onlar doğru yolu aramışlardır.

15- Hak yoldan sapanlar ise cehenneme odun olmuşlardır."

SÖZLÜK

وَ اَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ — Ve muhakkak ki biz göğe dokunduk. Yani, göklere yükselerek oradan haber almak istedik. Tıpkı daha önceleri haber almak istediğimiz gibi göklerden haber almaya çıktık.

حَرَسًا شَدِيدًا — Güçlü koruyucular. Haber almaya çıktığımızda göklerde çok kuvvetli koruyucularla karşılaştık.

وَ شُهُبًا — Yıldızlar. Şeytanlara atılan ateşten yıldızlar. Ateşten parçalar, oklar.

مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ — Dinlemek için oturma yerleri.

شِهَابًا رَصَدًا — Hazırlanmış yıldızlar, oklar. Şeytanlara atılmak için mevzilerine yerleştirilmiş ateşten yıldızlar, oklar.

رَشَدًا — Doğruluk, iyilik.

كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا — Biz çeşit çeşit yollardaydık. Yani, bizim inanç ve yaşantılarımız farklı farklı idi. Herkes başka başka yollar tutmuştu.

وَ لَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا	Ve biz asla kaçmakla onu aciz bırakamayız. Yani, biz Allah'tan kurtulmak için kaçmaya kalkışsak da o bizi her zaman yakalar. Allah'ı hiç kimse çaresiz bırakamaz.
لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَى	Hidayeti duyduğumuzda. Doğru yolu gösteren Kur'an'ı okunurken duyduğumuzda.
بَخْسًا وَ لَا رَهَقًا	Zulüm ve noksanlık olarak.
وَ مِنَّا الْقَاسِطُونَ	Doğruyu buldular. Kim doğru yolu ararsa onu bulur.
تَحَرَّوْا رَشَدًا	Sonuçta onlar cehennem için odun oldular. Yani, Allah'ı inkâr edenler sonunda kıyamet günü cehennemin yakıtı olurlar. Cehennemde yanarlar.
فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا	

AÇIKLAMA

Ayeti kerimelerin akışı cinlerin konuşmalarını anlatmaya devam ediyor. Cinlerin Kur'an-ı Kerim'i dinledikten sonraki sözlerini bizlere haber veriyor.

Allah-u Teâlâ cinlerin sözlerini şöyle bildiriyor:

"Doğrusu biz semayı yokladık."

Her zaman yaptığımız gibi haber almak için gökleri dolandık. Fakat çok garip şeylerle karşılaştık. Baktık ki, gökler ateşten yıldızlarla ve oklarla çok şiddetli bir şekilde korunmaktadır. Melekler ateşten yıldızlarla sıkı bir şekilde gökleri koruma altına almışlar. Biz daha önceleri göklerin belirli yerlerine oturur, haber çalmak için beklerdik. Fakat şimdi oralara yaklaşamıyoruz. Meleklerin konuşmalarını dinleyemiyoruz. Şu anda bizden biri haber çalmak için melekleri dinlemeye çalışsa, ateşten yıldızlarla ve oklarla karşılaşıyor. Bu ateşten yıldızlar özellikle bizler için hazırlanıp mevzilerine yerleştirilmiş. Biz yaklaşınca hemen üzerimize atılıyorlar. Bizi yakıyorlar. Onun için meleklerin konuşmalarını dinlemek için yaklaşamıyoruz.

Biz göklerin bu şekilde korunmasına önce tam anlam veremedik. Allah, gökleri korumakla acaba yerdekilere, yani insanlara hayır mı diledi yoksa bir ceza mı diledi, anlayamadık.

Burada cinlerin Yüce Allah'a karşı takınmış oldukları ince edep ve terbiyeye dikkatinizi çekerim. Diyorlar ki: Allah'ın ne dilediğini biz bilemeyiz. Demiyorlar ki, acaba Allah gökleri korumakla kötülük mü diledi yoksa iyilik mi?

Yani, biz bilemiyoruz, diyorlar. Acaba, demiyorlar. Eğer Allah'a karşı kötü zan içinde olsalardı, acaba, diye sözlerine başlarlardı.

Cinler göklerin korumalarla dolu olduklarını görünce şaşırmış ve yukar-

daki sözlerini söylemişlerdi. Elbetteki bu durum onların iyi düşünenlerden olduklarını ve olaylardan iyi sonuçlar elde ettiklerini gösteren güzel bir durumdur. Öyle ya, Allah boşu boşuna gökleri koruma altına almaz. Demekki çok önemli bir olay var.

Sonra araştırıp bakıyorlar ki, göklerin böyle korunmasının sebebi, Hz. Muhammed'in peygamber olarak gönderilmiş olmasıdır. O'na inecek kur'an ayetlerine şeytanların en ufak bir müdahalesi olmasın diye Allah gökleri böyle korumuş.

İşin aslını anlayıp Kur'an'ı da dinleyince, hemen şirk ve isyanlarını terkederek cinlerin bir grubu iman ediyor. Çünkü Allah bu Kur'an'ı kullarının doğru yola gelmesi için indirmişti. Öyle ise o kitab korunmalıydı. Hem insanların o kitabı değiştirmelerine karşı korunmalıydı, hem de saptırmak için cinlerin insanlara ayet diye verecekleri vesveselerden Kur'an ayetleri korunmalıydı. İşte Yüce Allah onun için gökleri koruma altına almıştı. Çünkü hidayet rehberi Kur'an iniyordu.

Cinlerin içinde mü'min olanları da vardır, küfür için de olanları da vardır. Bakınız cinler kendilerini nasıl tanıtıyorlar:

Biz çeşit çeşit yollara uymuş idik. Herkes kendi nefsine göre yaşıyordu. Zannediyorduk ki kaçıp Allah'tan kurtulabiliriz. Fakat şimdi kesin olarak anladık ki, Allah'ı katiyyen aciz bırakamayız. Biz doğruluğa ileten Kur'an'ı dinler dinlemez Hemen iman ettik. Fakat bizden mü'min olanlar da var, kafir olanlar da. Kim iman edip Allah'a yönelirse o kurtulur. Kim de şirk ve isyanla ömrünü geçirirse, o da ebedi olarak cehenneme girer ve cehennemin odunu olur.

SONUÇ

1- Cinlerle melekler ayrı yaratıklardır. Fakat yaratılış maddeleri birbirlerine yakındır. Melekler Nur'dan, Cinler ise Ateş'ten yaratılmışlardır. Ancak cinler meleklerin konuşmalarını duyabiliyor ve anlayabiliyorlar.

2- Cinlerden de samimi mü'minler vardır. Cinlerden peygamberimizin sahabeleri de vardır. Çünkü gelip peygamberimizi gören ve ona inanan cinler vardır.

3- Allah'ın yolunu reddederek çeşit çeşit yollar tutmanın küfür olduğu açıklanmıştır.

4- Doğruyu ve hayırlı olanı arayıp bulmak için gayret etmenin gerekli olduğu bildirilmiştir.

وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا
عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَمَن يُعْرِضْ
عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا
مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّي
لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ
وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ ۚ
وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ
نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾

16- Cinlerin bu sözlerini anlattıktan sonra Yüce Allah buyurur: Şayet yolda doğru gitselerdi onlara bol su verirdik rızıklarını bollaştırırdık.

17- Ki onları, onunla sınayalım nimetlerimize şükredip etmeyeceklerine bakalım. Kim Rabb'ini anmaktan yüz çevirirse Rabb'i onu, alt eden bir azaba sokar.

18- Mescidler, Allah'a mahsustur. Allah ile beraber hiç kimseye yalvarmayın.

19- Allah'ın kulu kalkıp O'na yalvarınca hayretten, hepsi onun üzerine üşüşüp nerdeyse keçe gibi birbirlerine geçecek-

lerdi.

20- De ki: "Ben ancak Rabb'ime yalvarırım ve hiç kimseyi O'na ortak koşmam."

21- De ki: "Ben size ne zarar, ne de akıl verme gücüne sahip değilim."

22- De ki: "Beni Allah'ın azabından hiç kimse kurtaramaz ve O'ndan başka sığınacak kimse bulamam."

23- Benim yapabileceğim sadece Allah'tan bana vahyedilenleri size duyurmak ve O'nun elçilik görevlerini yerine getirmektir. Artık kim Allah'a ve Elçisine baş kaldırırsa, ona, içinde sürekli kalacakları cehennem ateşi vardır.

24- Kendilerine vaadedilen şeyi ya azabı veya kıyamet saatini gördükleri zaman, kimin yardımcı bakımından daha zayıf ve sayıca daha az olduğunu bileceklerdir.

SÖZLÜK

عَلَى الطَّرِيقَةِ	Yol üzere. İslâm dini üzere.
مَاءً غَدَقًا	Bol su. Çok mal. Büyük hayırlar.
لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ	Kendilerini onda imtihan etmemiz için. O nimetler konusunda cinleri ve insanları imtihan etmemiz için bol bol nimet verdik.
عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ	Rabbinin zikrinden. Yani Kur'an-ı Kerim'den.
عَذَابًا صَعَدًا	Şiddetli azap.
فَلَا تَدْعُوا	Öyle ise çağırmayın, dua etmeyin, ibadet etmeyin. Yani, Allah'ı bırakıp da düştüğünüzde yardım için putları çağırmayın. Sadece bir olan Allah'a dua ve ibadet edin ve ondan yardım isteyin.
عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ	Allah'ın kulu ona ibadet ediyor.
عَلَيْهِ لِبَدًا	Üzerine yığılarak.
ضَرًّا وَ لَا رَشَدًا	Ne zarar ne fayda.
مُلْتَحَدًا	Sığınılacak yer.
إِلَّا بَلَاغًا	Sadece tebliğ etmek. Yani, benim görevim sadece tebliğ etmektir.
أَقَلُّ عَدَدًا	Ve adet olarak en az.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler, Allah'a inanıp da güzel amel işleyenlerin neler elde edeceklerini, kâfirlerin de başlarına nelerin geleceğini haber veriyor.

Yüce Allah buyuruyor ki:

"Eğer onlar İslâm yolu üzere dosdoğru gitselerdi, elbette biz onlara bol bol su verirdik."

Eğer Allah'ı inkâr edenler tevbe edip İslâm dinine girseler ve Allah'ın emirlerine göre yaşasalar, Allah da onlara pek çok nimetler verir.

Ayetler Kureyş müşriklerini ve tüm inkârcıları muhatab almaktadır. O zaman Mekkeli müşrikler kıtlıktan şikayet edip duruyorlardı. Allah'da bu ayetlerini indirerek, doğru yola gelsinler, ben de onlara bol bol nimetlerimi vereyim, diye Hz. Peygamber'e vahyetti.

Bu kanun, Adem (a.s.)'dan kıyamete kadar aynıdır. Dolayısıyla, bereket ve bolluğa kavuşmak isteyen Allah'a yönelsin. Ona iyi bir kul olsun. Şimdiki ve sonraki insanlar geçim sıkıntılarından yakınıyorlar. Öyle ise Allah'a yönelsinler, tevbe edip İslâm'a girsinler de hem dünyada hem de ahirette mutlu olsunlar.

Yüce Allah pek çok nimetler vermiştir. Bunların hepsi imtihan içindir. Rabbimiz buyuruyor ki:

Sizlere bunca nimetleri imtihan için verdik. bakalım kim verdiğimiz nimetlere karşı bize şükrediyor, bizim yolumuzda gidiyor? Kim de malına güvenerek küfre giriyor? İnanıp da güzel ameller işleyenleri, böylece nimetlerimize karşı bize şükredenleri biz de mükâfaatlandırırız. Dünyada huzurlu bir hayat, ahirette de ebedi cennete koyarız. İnkâr edip de bizim yolumuzdan sapanları da:

"Şiddetli bir azaba sokarız."

Bu azap hem dünyada olur hem de ahirette olur. Dünyada korku ve üzüntü ile azab ederiz, ahirette de cehenneme atarız. Şunu iyice bilin ki:

"Mescidler Allah içindir. Öyle ise Allah ile beraber hiç kimseye ibadet etmeyin."

Camilere ve mescitlere ibadet etmek için girdiğinizde sadece Allah'a ibadet edin. Hem Allah'a hem de başka ilahlara ibadet etmeyin.

Hem Allah'ın evi olan camiye gireceksin hem de Allah'tan başkasına ibadet edeceksin! bu olacak şey değildir. Edepsizliğin en kötüsüdür. Üstelik Allah ile birlikte başka ilahlara ibadet etmek şirktir. Şirk koşan tevbe etme-

den ölürse ebedi cehennemlik olur.

Öyle ise sadece Allah'ın kanunlarına tâbi olalım. Başkalarının uydurdukları sapık kanunlara uymayalım. Şunu bilelim ki, itaat etmek te ibadet etmektir. Kim isteyerek İslâm dışı kanunlara uyuyorsa, o kanunları koyanları Allah'a karşı şirk koşuyor demektir.

Diğer taraftan Allah'ın kulu Muhammed ve diğerleri samimi olarak Allah'a teslim olmuşlar diye başlarına üşüşüyorlar. O müşriklere deyin ki: biz sadece Allah'a ibadet ederiz. O'ndan başkasına asla ibadet etmeyiz. Sadece Allah'ın emirlerine göre yaşarız.

"De ki: Ben ancak rabbime ibadet ederim ve O'na hiçbir kimseyi ortak koşmam."

Peygamber Efendimiz bu ayeti kerimeleri okurken cinler de onu dinliyorlardı. O kadar kalabalık idiler ki, adeta birbirlerinin üzerine basıyorlardı.

Bu ayeti kerimeler aynı zamanda Kureyş müşriklerine de cevap niteliğindedir. Çünkü peygamber Efendimiz Kur'an'ı tebliğ etmeye başlayınca, Kureyş müşrikleri ona şöyle demişlerdi:

Öyle bir iş yaptın ki, bütün insanları kendine düşman ettin. Sen bu yoldan vazgeç. Biz de seni o zaman koruruz. Himayemize alırız.

Peygamberimiz ise müşriklere inen bu ayetlerle cevap veriyordu.

Ben sadece Allah'a ibadet ederim. Sizin gibi çeşit çeşit putlara tapmam. Siz bu putlara tapmakla Allah'a şirk koşuyorsunuz. Ben hiç kimseyi Allah'a şirk koşmam. Beni koruyacağınızı söylüyorsunuz, ama ben sizin yolunuza dönersem Allah'ın azabından beni asla koruyamaz ve himaye edemezsiniz. Ben asla Allah'ın yolundan dönmem. Esasen böyle bir güce de sahip değilim. Ben ne kendime ve ne de size herhangi bir zarar ve fayda vermeye de sahip değilim. Ben sadece Allah'ın emirlerini size duyurmakla görevliyim. Sizlere doğru yolu gösteriyorum. Dünya ve ahirette mutluluğunuzu nasıl elde edeceğinizi söylüyorum. Artık kim Allah'a şirk koşarsa iyi bilsin ki o kişi için cehennem ateşi vardır. O ateşte ebedi kalıcıdır. Kimse malına, makamına ve evlatlarının çokluğuna güvenip de Allah'a karşı gelmesin. Onun yolundan dışarı çıkmasın. Yarın kıyamet günü cehennemi gördüğünüzde o mallar ve evlatlarınız sizlere fayda vermez. İşte o gün kim sayıca daha azmış anlarsınız. Mü'minler mi yoksa kafirler mi daha çokmuş, o zaman görürsünüz. Kimin daha güçlü ve haklı olduğunu tam olarak anlarsınız.

SONUÇ

1- Allah'ın yolu olan İslâm dini üzere olmak Allah'a inanmakla ve salih ameller işlemekle olur. Kim İslâm üzere yaşarsa dünya ve ahirette mutluluğa kavuşur.

2- Dünya malı bir imtihan aracıdır. O malı Allah'ın emrine göre kazanıp harcayan imtihanını başarıyla verir. Malını İslâm dışı yollardan kazanıp ve İslâm dışı yollarda harcayanlar, malı konusundaki imtihanı kaybetmiş olur.

3- Allah'tan başkasına ibadet etmenin şirk olduğu açıklanmıştır.

4- İlah olarak, bir insana fayda ve zarar vermek sadece Allah-u Teâlâ'ya mahsustur. Örneğin: Allah'ın emirlerinin dışındaki kanunlara isteyerek uymakta Allah'tan başkasına yapılan bir ibadettir.

5- Allah'a ve peygamberine isyan etmek, dünya ve ahiret azabını gerektirir.

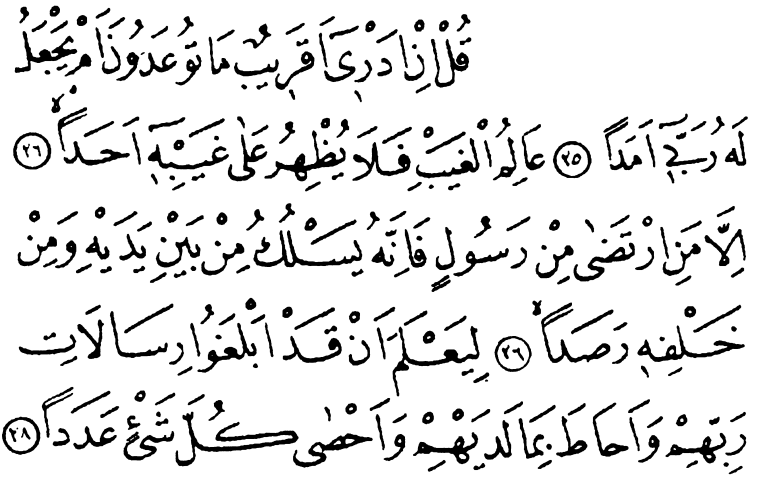

25- De ki: "Size söylenen şey yakın mıdır, yoksa Rabb'im onun için uzun bir süre mi koyacaktır, bilmem."

26- Gaybı bilen O'dur. Gizli bilgisini kimseye göstermez.

27- Ancak razı olduğu elçiye gösterir. Çünkü O, elçisinin önüne ve arkasına gözetleyiciler, koruyucular koyar onlara verilen bilgileri şeytanların kapmasına, yahut onlara yanıltıcı şeyler karıştırmasına engel olur.

28- Böyle yapar ki onların, Rab'lerinin kendilerine verdiği bilgileri duyurduklarını bilsin. Allah, onlarda bulunan her şeyi bilgisiyle kuşatmıştır ve herşeyi bir bir saymış hesab etmiştir.

SÖZLÜK

قُلْ اِنْ اَدْرِى	De ki: Bilmiyorum.
مَا تُوعَدُونَ	Vaad olunduğunuz. Allah'ın siz müşriklere vaad ettiği azab.
اَمَدًا	Uzak.
فَلَا يُظْهِرُ	Açıklamaz.
مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ	Elçilerinden razı olduklarına. Yanı, Allah gayb bilgisinin bir kısmını razı olduğu elçilerine bildirebilir. Dolayısıyla peygamberlerin hepsine de gayb haberlerinden gerektiği kadarı bildirilmiştir. Çünkü peygamberlerin hepsi de Allah'ın razı olduğu kullarındandır.
رَصَدًا	Korumak.
لِيَعْلَمْ	Mutlaka bilsin. Meydana çıkarsın.
اَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا	Her şeyi adet olarak saydı. Yani, her şeyi saydı. Hepsinin sayısını bildi.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler azabın kâfirlere ne zaman geleceğinden, kıyametin ne zaman kopacağından ve gayb haberler konusundan bahsetmektedir. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"De ki: Bilmiyorum o tehdit olunduğunuz yakın mı, yoksa Rabbim ona uzun bir zaman mı tayin eder!.."

Müşrikler Hz. Peygamber'le alay edip bir an önce Kur'an ayetlerinin tehdit ettiği azabın gelmesini istiyorlardı. Ayetlere inandıklarından değil, inkâr edip hafife aldıklarından böyle davranıyorlardı. Peygamber Efendimiz de ayeti kerimelerin kendisine emrettiği gibi söyledi: Ben bilmem o azap yakın mı, yoksa uzak mı. Onu Allah bilir. Ben sadece tebliğ edip sizleri o azaba karşı uyarıyorum.

Çünkü gaybı bilen sadece Allah'tır. Allah'tan başka gaybı kimse bilemez. Ancak Allah razı olduğu elçilerine gerektiği kadarıyla gayb haberlerinden bildirir.

O elçinin önünden ve arkasından koruyucular koyar. Ta ki Rabbinin emirlerini noksansız olarak insanlara ulaştırsın.

İşte böylece Yüce Allah peygamberini kendi lutfuyla ve inayetiyle koruyordu. Vahiy gelirken peygamberimizin yanında dört tane melek olurdu. Şeytanların göklerden, meleklerin konuşmalarından haber dinlemeleri yasaklanmıştı. Allah'ın emri eksiksiz olarak peygambere ulaşıyor, ondan da insanlara, geldiği gibi ilan ediyordu.

Allah her şeyi bilir. Sayılarına, durumlarına ve özelliklerine varıncaya kadar hepsini Allah bilir. Göklerde ve yerde hiç bir şey Allah'ın ilminden gizli kalamaz. Çünkü Allah'ın gücü her şeye yeter. Allah işitendir, görendir ve bilendir.

SONUÇ

1- Gayb ilmini Allah'tan başka kimse bilemez. Ancak Yüce Allah elçilerini gerektiği kadar gayb haberlerinden haberdar eder.

2- Allah'ın ilminin her şeyi kuşattığı açıklanıyor.

3- Allah peygamberine vahyederken, şeytanların o vahye kesinlikle müdahale edemeyeceği bildiriliyor.

Sûre 73
Müzzemmil Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 20

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ① قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا ② نِّصْفَهُ أَوِ انقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ③
أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ④ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ⑤
إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ⑥ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا
⑦ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ⑧ رَّبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ⑨

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Ey örtüsüne bürünen.

2- Geceleyin kalk namaz kıl; yalnız gecenin birazında uyu.

3- Gecenin yarısında kalk yahut bundan biraz eksilt.

4- Veya bunu artır ve ağır ağır Kur'an oku.

5- Doğrusu biz, senin üzerine ağır bir söz bırakacağız.

6- Gerçekten gece kalkıp ibadet etmek daha oturaklı ve geceleyin söz dua daha etkilidir.

7- Çünkü gündüz, senin uzun süre uğraşacağın şeyler vardır.

8- Rabb'inin adını an ve bütün gönlünle O'na yönel.

9- O doğunun ve batının rabb'idir. O'ndan başka ilah yoktur. Yalnız O'nu vekil tut.

SÖZLÜK

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ Ey bürünen! Ey elbiselerine bürünerek örtünen peygamber!

قُمِ اللَّيْلَ Gece kalk. Gece kalk da namaz kıl.

إِلَّا قَلِيلًا Ancak az. Gecenin bir kısmında kalk ve Rabbine ibadet et.

نِصْفَهُ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلاً — Onun yarısı veya ondan biraz noksanlaştır. Gece yarısında yahut yarısına az bir vakit kala kalk da gece namazı kıl. Örneğin, gecenin üçte birinde.

اَوْ زِدْ عَلَيْهِ — Yahut onun üzerine fazlalaştır. Ya da gecenin yarısının üzerine ekleyerek, örneğin gecenin dörtte üçünden sonra veya sabaha yakın kalk da gece namız kıl. Gece namazına; "teheccüd namazı" denir.

وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً — Ve Kur'an'ı tertip üzere oku. Yavaş yavaş ve tane tane oku ve ümmetine açıkla.

اِنَّا سَنُلْقِى عَلَيْكَ قَوْلاً — Muhakkak ki biz sana bir söz vahyedeceğiz. Sana Kur'an'ı vereceğiz, veriyoruz.

ثَقِيلاً — Ağır. Yani, çok kıymetli ve onu insanlara tebliğ etmen çok önemli olan Kur'an'ı sana veriyoruz. Aynı zamanda görevin ağırlığı da söylenmiş oluyor.

اِنَّا نَاشِئَةَ اللَّيْلِ — Muhakkak ki gece vaktinde. Çünkü yatsı namazından itibaren başlayan vakte "naşiye" denir.

هِىَ اَشَدُّ وَطْئًا — O daha kuvvetlidir. Yani, gece saati okumak, dinlemek ve anlamak açısından daha iyidir.

وَ اَقْوَمُ قِيلاً — Okumak ve söylemek bakımından daha kuvvetlidir. Gece sakin olduğundan daha rahat okursun.

وَ اذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ — Ve Rabbinin adını an. Devamlı olarak Rabbini zikret ve seni koruyup kontrol ettiğini düşün.

وَ تَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْتِيلاً — Ve tamamen rabbine yönel. İbadetlerinde ve her işinde Rabbine yönel.

لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ — Ondan başka ilâh yoktur.

فَاتَّخِذْهُ وَكِيلاً — Öyle ise onu vekil edin.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler peygamber efendimize vahyin ilk inişini ve Yüce Allah'ın peygamberimizden yapmasını istediği şeyleri anlatıyor. Yüce Allah kulu ve elçisi Muhammed'e seslenerek:

"Ey örtülerine bürünen!" diyor.

Kalk da gece namazı kıl, diye emrediyor.

Peygamber Efendimize ilk vahiy geldiğinde, Cebrail (s.a.)'ı da ilk görüşüydü. İşte o ilk karşılaşma ve ilk vahyin tesirinden dolayı peygamberimiz

korkmuştu. Hemen hanımı Hatice annemize gelerek, benim üstümü örtün, diye söyledi. O da peygamberimizin üzerine bir şeyler örtmüştü.

"Müzzemmil" demek bir şeylerle ve elbiselerle örtünen sarınan demektir.

Peygamber Efendimiz böyle sarılı ve örtülü iken, Yüce Allah: "Ey örtülerine bürünen, kalk da gece namazı kıl" diye vahyetti. Arkasından da, gece namazını ne zaman kılacağını açıkladı: Gecenin bir bölümünde kalk. Yani, gecenin dörtte birlik bir kısmı geçince kalk ve gece namazı kıl. Yahut, gecenin yarısında da kalkabilirsin. Veya, yarısını geçip sabaha yakın bölümünde de kalkıp namazını kılabilirsin. İşte, gece boyu kolayına gelen bir zamanda kalk da namaz kıl.

Gece namazı önceleri bir emirdi. Yani farz idi. Peygamberimiz, sahabeleriyle kalkıp ayakları şişinceye kadar gece namaz kılarlardı. Sonra bu surenin sonunda gelecek olan ayetle gece namazının sünnet olduğu açıklandı.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'i nasıl okuyacağını da peygamberimize, dolayısıyla bizlere öğreterek buyuruyor ki:

"Ve Kur'an'ı tertiple oku."

Ağır ağır, manalarını düşüne düşüne, Kur'an'ın okunuşuna riayet ederek oku. Böylece Rabbimiz bizlere, Kur'an en güzel nasıl okunursa öyle okumamızı haber vermiş olmaktadır.

"Muhakkak ki biz sana ağır bir söz vahyedeceğiz!"

Sana Kur'an'ı vereceğiz ve veriyoruz. Kur'an-ı Kerim'in ağırlığı, onun kıymetine ve peygamberimizin tebliğdeki görevinin ağırlığına işaret etmektedir. Ayrıca, Kur'an-ı Kerim'in içindeki emirlerin de ne kadar yüce olduğu söylenmiş olmaktadır.

Peygamberimize emredilen bu gece ibadetinin pek çok hikmetleri vardır. En başında da gece vaktinin ibadete, Kur'an okumaya ve düşünmeye gündüzden daha elverişli olmasıdır. Çünkü gece sakindir. Gürültüsüz ve sakin ortamlar her zaman verim bakımından daha fazladır. Sonra gece ibadetinin hikmetleri hakkında Yüce Allah başka bir hikmet daha açıklıyarak buyuruyor ki:

"Çünkü gündüzün sana uzun bir meşguliyet var."

Peygamberimiz gündüzleri insanlara Kur'an'ı tebliğ edecek, ayetlerin manalarını açıklayacak, hem de, Allah'ın emirlerinin nasıl yaşandığını insanlara gösterecektir. Sonra İslâm'ın hükümlerinin bütün dünyaya yayılması için

çeşitli çalışmalar yapacaktır. Yeri geldiğinde, İslâm'a savaş açan Allah düşmanlarıyla savaşacaktır. Diğer taraftan, gündüzün yapılacak başka ibadetler de vardır. Onun için, gece vakitlerinden bir kısmının namaz kılarak ve Kur'an okuyarak geçirilmesi tavsiye ediliyor.

Bu tavsiye peygamberimize olduğu gibi bütün mü'minleri de içine alır.

"Rabbinin ismini de devamlı an."

Gece ve gündüz devamlı Rabbinle ol. Her zaman Rabbin seni koruyup gözetiyor diye düşün. İbadetlerinde ve diğer her işinde Rabbine yönel. O'na güven. Rabbini kendine vekil edin. Her işini Rabbine havale et. İbadetlerini ve her işini Rabbinin emirlerine göre yap.

Senin Rabbin her şeye kâdirdir. O sana vekil olarak yeter.

SONUÇ

1- Gece namazı kılmanın sünnet olduğu açıklanmış ve salih insanların devamlı yapageldiği bir ibadet olduğu haber verilmiştir.

2- Kur'an okurken yavaş yavaş, tane tane okumanın ve okunan ayetlerin anlamını düşünmenin, Kur'an okumanın adaplarından olduğu bildirilmiştir.

3- Gece namazının ne kadar faziletli olduğu bildirilmiştir.

4- Devamlı olarak Allah'ı anmanın ne kadar kıymetli olduğu açıklanmıştır.

وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ
هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾ وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾
إِنَّ لَدَيْنَا أَنكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾
يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ﴿١٤﴾
إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ
إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾ السَّمَاءُ مُنفَطِرٌ بِهِ كَانَ
وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾ إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

10- Onların dediklerine sabret ve güzelce onlardan ayrıl.

11- Beni ve o nimet sahibi yalanlayıcıları yalnız bırak ve onlara biraz mühlet ver.

12- Doğrusu, bizim yanımızda ateşten kelepçeler ve cehennem var.

13- Dikenli, boğazı tırmalayan bir yiyecek ve acı veren bir azab.

14- O gün yer ve dağlar sarsılır ve dağlar, dağılan kum yığınları olur.

15- Ey insanlar, doğrusu biz size, yaptıklarınız hakkında üzerinize şahitlik edecek bir elçi gönderdik; nasıl ki Firavun'a da bir elçi göndermiştik.

16- Firavun, elçiye karşı geldi. Biz de onu ağır bir yakalayışla yakaladık.

17- Peki inkâr ederseniz, çocukları ihtiyarlatan o günden kendinizi nasıl kurtaracaksınız!?

18- Gök bile onun dehşetinden yarılır. Allah'ın vaadi mutlaka yapılmıştır.

19- Bu bir öğüttür. Dileyen, Rabb'ine varan bir yol tutar.

SÖZLÜK

وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ Söylediklerine karşı sabret.

وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا Onları güzellikle terket.

وَذَرْنِي Beni bırak.

وَالْمُكَذِّبِينَ Ve yalanlayanları. Yani, o Kur'an'ı yalanlayanları bana bırak. Ben onların cezalarını veririm.

أُولِي النَّعْمَةِ Nimet sahipleri. Kendilerine bol bol nimet verdiklerim.

وَ مَهِّلْهُمْ قَلِيلاً Onlara az bir zaman ver.

انَّا لَدَيْنَا اَنْكَالاً Muhakkak ki bizim katımızda ateşten kelepçeler vardır.

وَ طَعَاماً ذَا غُصَّةٍ Ve boğaza tıkanan yiyecek. Boğazda takılıp kalan, tıkayan yiyecek.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ Yer salsıldığı gün. Zelzelelerle yeryüzü altüst olduğu gün.

كَثِيباً مَهِيلاً Kum yığını halinde. Dağlar parçalanarak kum yığını olduğunda.

فَاَخَذْنَاهُ اَخْذاً وَبِيلاً Ve onu şiddetle tuttuk. Cezasını çok şiddetli verdik.

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ يَوْماً O günün azabından nasıl korunacaksınız?!

اَلسَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ Gök ondan dolayı çatlayıcıdır. Yani, o kıyametin şiddetinden gökler parça-parça olur.

كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولاً Onun sözü olmuştur. Allah'ın vaad ettiği kıyamet olmuş, herkes hesap vermek için yeniden diriltilmiş, ceza günü gelmiştir.

انَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ Muhakkak ki bu, Kur'an bir öğüt ve hatırlatmadır.

اِتَّخَذَ اِلَى رَبِّهِ سَبِيلاً Rabbine yol tut. Şimdi dileyen, imana gelip Rabbine ve O'nun rızasına yol tutsun, erişsin. Dileyen de inkâr edip ebedi azabı tatsın.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimelerin akışı, peygamberi ve ümmetini ilahi terbiye usullerine göre eğitmeye devam ediyor.

"Onların söylediklerine karşı sabret."

Kureyş kâfirlerinin senin hakkında, o delidir, sihirbazdır, kâhindir ve şairdir gibi seni üzen sözlerine karşı sabret. Onlardan güzel bir şekilde ayrıl. Sana karşı sert davranmalarına aldırma. Sen Kur'an'ı anlat. Kendilerine pek çok nimet verdiğimiz o yalancı kâfirleri bana bırak. Biraz daha onlara zaman tanı. Acele etme. Ben onlara karşı seni ve inananları koruyorum.

Fazla bir zaman geçmeden o kâfirlerin ileri gelenleri Bedir savaşında ölüp, dünyadaki cezalarını görmüşlerdir.

Ey kulum ve elçim olan Muhammed! Biz inkârcılar için demirden kelepçeler, cehennem ateşi ve yiyenlerin boğazında kalan yiyecekler hazırladık. O yiyecekler zakkum ağacındandır ve dikenlidir. Yiyenlerin boğazlarında ta-

kılıp kalır.

Biz daha önce Firavun'a ve kavmine peygamber gönderdiğimiz gibi, seni de kavmine ve tüm insanlara peygamber ve şahit olarak gönderdik. Firavun, elçimiz olan Musa'ya isyan etmişti de, biz de onu ve askerlerini denizde boğuvermiştik. Şimdi senin kavminden olan müşrikler ve diğer bütün müşrikler tevbe edip Kur'an'a tâbi olmazlarsa, o acıklı günün azabından nasıl korunacaklar? Buna imkân var mı? O azap ki, onun şiddetinden çocukların saçları beyazlaşır!

O kıyamet günü dağlar param parça olur ve kum gibi dağılır. Gökler de parçalanıp yok olur. O gün kâfirler de cehenneme sürülür. Artık Rabbinin emri yerine gelmiştir. Şimdi dileyen Rabbinin yoluna girsin ve cennetimde ebedi yaşasın; dileyen de inkâr edip kendini cehenneme hazırlasın!

SONUÇ

1- Allah yolunda yürümek ve günahlardan kaçınmak için sabırlı olmanın farz olduğu açıklanmıştır.

2- Kâfirlerin sözlerine karşı onları güzel bir şekilde terketmenin, sıkıntı ve zorluk çıkarmaksızın terketmek olduğu anlatılmıştır.

3- Hz. Muhammed (s.a.v.)'in peygamberliği isbat edilmiştir.

4- Öldükten sonra tekrar diriltilip hesaba çekilme inancı açıklanarak pekiştirilmiştir.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ ٱلَّيْلِ وَنِصْفَهُۥ وَثُلُثَهُۥ وَطَآئِفَةٌ
مِّنَ ٱلَّذِينَ مَعَكَ ۚ وَٱللَّهُ يُقَدِّرُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ فَتَابَ
عَلَيْكُمْ ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ ۚ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ ۙ وَءَاخَرُونَ
يَضْرِبُونَ فِى ٱلْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ ۙ وَءَاخَرُونَ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ
فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ

قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۚ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

20- Rabb'in senin gecenin üçte ikisinden daha azında, yarısında ve üçte birinde kalkıp namaz kıldığını; seninle beraber bulunanlardan bir topluluğun da böyle yaptığını biliyor. Geceyi ve gündüzü takdir eden Allah, sizin onu sayamayacağınızı zamanı hesab edip gecenin belli saatlerinde kalkamayacağınızı bildiği için sizi affetti. Artık belli bir saat gözetmeden Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun ne mikdar kolayınıza gelirse o kadar gece namazı kılın, kendinizi zorlamayın. Allah, içinizden hastalar, yeryüzünde gezip Allah'ın lûtfunu arayan başka kimseler ve Allah yolunda savaşan daha başka insanlar bulunacağını bilmiştir. Onun için Kur'an'dan kolayınıza geldiği kadar okuyun. Namazı kılın, zekatı verin ve Allah'a güzel bir borç verin. Kendiniz için verdiğiniz hayırları, Allah katında verdiğinizden daha hayırlı ve mükâfaatça daha büyük bulacaksınız. Allah'tan mağfiret dileyin. Şüphesiz Allah, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

SÖZLÜK

اَنَّكَ تَقُومُ	Muhakkak ki kalkıyorsun. Şüphesiz ki ey Muhammed, sen geceleri kalkıp teheccüd namazı kılıyorsun.
اَدْنَى	En az.
وَ طَائِفَةٌ	Ve bir grup. Yani, seninle birlikte sahabelerinden bir grup da gece namazı kılıyor.
وَ اللّٰهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ	Gece ve gündüzü Allah takdir eder. Yani, geceyi ve gündüzü yaratan ve zamanlarını ölçülendiren Allah'tır.
عَلِمَ اَنْ لَنْ تُحْصُوهُ	Sayamayacağınızı bildi. Yani, gece namazını ömür boyu ve gecenin tamamında kaldıramayacağınızı bildi.
فَتَابَ عَلَيْكُمْ	Onun için sizi affetti. Yani, gece namazını farz değil sünnet olarak hükme bağladı. Dolayısıyla müslümanlar gece kalkınca, kaç rekat kılmak isterlerse o kadar kılabilirler.

فَاقْرَأُوا مَا تَيَسَّرَ Kolay olanı okuyun. Yani, gece namazından ne kadarı kolayınıza geliyorsa o kadar kılın. İsterse iki rekat olsun. Bu ayette geçen "okumak" namaz kılmak manasınadır. Namazlarda Kur'an okunduğundan, namaz, okuma diye isimlendirilmiştir. Yine, bazen rükû denir, veya secde denir de namaz kastedilebilir. Bunların örnekleri Kur'an'da vardır.

وَ اَقِيمُوا الصَّلَاةَ Ve namazı kılın. Yani, farz olan namazlarınızı kılın.

وَ اٰتُوا الزَّكَاةَ Ve zekatı verin.

وَ اَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا Ve Allah'a güzel ödünç verin. Yani, hayırlı işlere yardım edin. Allah'ın yolunda harcayın ki; Allah da size bol bol mal versin. Sevabınızı da fazla fazla versin.

وَ مَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ Hayırdan nefisleriniz için ne yaparsanız. Yani, ne hayır işlerseniz onun sevabını fazlasıyla bulursunuz.

AÇIKLAMA

Müzzemmil sûresinin son ayeti olan bu yirminci ayeti kerime, adeta surenin bir özeti durumundadır. Yüce Allah, Elçisinin sahabeleriyle birlikte gece namazlarına devam ettiklerini haber veriyor.

Arkasından da, gece namazlarına bazen gecenin ilk saatlerinde, bazen yarısında ve bazen de sabaha karşı kalkıp kıldıklarını açıklıyor. Sonra ömür boyu gece namazı kılmağa dayanamayacaklarını haber veriyor.

Derken, gece namazının hükmünü hafiflettiğini, yani farzdan sünnete indirdiğini bildiriyor. Bunu da kendisinden bir rahmet ve şefkat olduğuna işaret ediyor. Sonra buyuruyor ki:

"Artık Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun."

Gece namazını kolayınıza geldiği kadar kılın. Ayeti kerimede geçen Kur'an okuma, namaz kılma manasınadır. Namazlarda Kur'an okunduğu için, Kur'an oku, derken namaz kılma kastedilmiştir. Çünkü kıraat, yani Kur'an'dan belirli bir sûre veya ayet okumak, namazın şartlarındandır. Tıpkı rüku, secde ve kıyam gibi. Onun için Kur'an'da bazen rüku denilip namaz kastedilir, bazen secde denilip namaz kastedilir ve yine kıyam denilip namaz kastedilir.

Yüce Allah gece namazını farz olmaktan çıkartmasının pek çok hikmetine işaret etmiştir. Gündüz meşguliyetleri, Allah yolunda cihada çıkmak ve hastalıklar genellikle gece namaza kalkmayı zorlaştırabilir. Müslüman top-

lumda ticaretle uğraşan da var, cihad yolunda çalışan da, çok yaşlı ve hasta olan da vardır. Allah kendi lûtfundan mü'minlere bir kolaylık sağlamıştır.

Fakat farz namazları kılın, zekatınızı verin ve Allah yolunda hayırlı işler gerçekleştirin. Malınızı Allah yolunda harcayın. Allah da sizlere karşılığını bol bol verir.

En başta gelen hayır, kulun namaz, zekât, hacc ve cihad gibi farz olan ibadetleridir. Farzlardan sonra da elinden geldiği kadar hayır işlerine yardımcı olur.

Kulun bu ibadetlerde mutlaka noksanlıkları olacağını bilen Yüce Allah, hata ve kusurlarından dolayı da Allah'tan af dilenmesini emrediyor.

Allah her zaman affedici ve kullarına merhametlidir. Kişi gücünün yettiğini yapsın, noksanlıkları Rabbimiz bağışlar. Elbette öncelikle farz olanlar mutlaka yapılacaktır.

SONUÇ

1- Peygamber Efendimizin sahabeleriyle birlikte gece namazını kıldıkları bildirilmiş, gece namazının kıymetine açıkça işaret edilerek gece namazı kılmak teşvik edilmiştir.

2- Gece namazının sünnet olduğu açıklanmıştır.

3- Sünnet olan diğer ibadetler teşvik edilmiştir.

4- Günah ve hatalardan tevbe etmenin farz olduğu bildirilmiştir.

Sûre 74
Müddessir Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 56

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ① قُمْ فَأَنذِرْ ② وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ③ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ④ وَالرُّجْزَ
فَاهْجُرْ ⑤ وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ ⑥ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ⑦ فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ⑧
فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ⑨ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ⑩

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Ey örtüsüne bürünen,

2- Kalk, uyar,

3- Rabb'ini tekbir et O'nun büyüklüğünü an,

4- Elbiseni temizle,

5- Putları Allah'a eş tutmak ve onlara tapmak gibi çirkin şeylerden kaçın.

6- Verdiğini çok bularak başa kakma.

7- Rabb'in için sabret.

8- O Sur'a üflendiği zaman,

9- İşte o gün, çetin bir gündür!

10- Kâfirler için kolay değildir.

SÖZLÜK

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ Ey bürünen! Ey elbiselerine bürünen peygamber!

قُمْ فَأَنْذِرْ Kalk ve korkut, uyar.

وَ رَبَّكَ فَكَبِّرْ Ve Rabbini yücelt.

وَ ثِيَابَكَ فَطَهِّرْ Ve elbiselerini temizle.

وَ الرُّجْزَ فَاهْجُرْ Putlardan uzak dur. Yani, putlardan uzak durma halini devam ettir.

وَ لَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ Çok görerek başa kakma. Yani, Allah'a ibadet ederken ibadetlerini çok görerek kullara ve Allah'a karşı başa kakma. Ya

da kullara bir hayır yapınca, o hayrı gözünde büyüterek kulların başına kakma.

فَاِذَا نُقِرَ فِى النَّاقُورِ — Sur'a üfürüldüğü zaman. Burada Sur'a ilk üfürülüş kastedilmektedir.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler peygamberimizi ve ümmetini eğitmeye yöneliktir. Yüce Allah buyuruyor ki:

"Ey örtülerine bürünen! Kalk ve korkut."

Örtülerine ve elbiselerine bürünenden maksat, Hz. Muhammed (s.a.v.) dir.

Hadis imamlarından biri olan İmam Zühri'nin rivayet ettiği bir hadisi şerifte peygamber Efendimiz buyuruyorlar ki: "Bir gün yürüyordum. Bir de baktım ki Cebrail yerle gök arasında ufuğu kaplamış. Onu bu şekilde görünce korkup Hatice'ye gelerek, benim üzerimi örtün, dedim ve örtüyü büründüm."

İşte Müzzemmil ve Müddessir surelerinin baş taraflarında yer alan ayeti kerimeler bu olaydan sonra iniyor.

Ey örtülerine bürünen kulum ve elçim, ayağa kalk! Senin görevin insanları uyarmadır. Görevini yap ve insanları uyar. Elbiselerini her türlü kirden temiz tut. Her zaman Rabbini an, O'nu her türlü noksanlıklardan tenzih et ve yücelt.

İmam Zühri diyor ki: Peygamberimize ilk inen ayetler, Alâk suresindeki şu ayetlerdir:

"Yaratan Rabbinin adıyla oku. O insanı bir kan pıhtısından yaratmıştır. Oku, senin Rabbin sonsuz kerem sahibidir. O kalemle öğretti. İnsana bilmediği şeyleri öğretti."

Müddessir suresinin başındaki hitab ise, peygamberimize gelen vahyin bir müddet kesilip ara verilmesinden sonradır. Yüce Allah peygamberimize çok yumuşak ve güzel bir uslupla sesleniyor:

"Ey örtülerine bürünen!"

Böylece peygamberimizin davet yolunda karşılaştığı sıkıntıları hafifletiyor. Elbette ki peygamberlik görevi çok mesuliyetli ve ağır bir görevdir. Her insan o yüce görevi yerine getiremez. Ancak Yüce Allah bir kulunu peygamber olarak seçtimi, ona gereken kolaylığı da sağlar.

Ey kulum ve elçim, artık kalk ve insanları uyarmaya başla.

Bundan sonra senin görevin iyice fazlalaşacaktır. Bu durumda asla üzülme ve bize güven. Elbiselerini her zaman olduğu gibi temiz tut.

Rabbinin adını yücelt ve her türlü noksanlıklardan tenzih et. Önceleri putlardan uzak durduğun gibi bundan böyle de onlara asla yakın olma. Çünkü senin müşrik kavminin tapmakta olduğu putlar sadece birer pisliktir. O pisliklere ne sen, ne de ümmetin katiyyen yaklaşmayın.

İnsanlara yaptığın iyiliklerden dolayı başlarına kakma. Rabbine yaptığın ibadetlerini de çok görme. Sana söylenilenler çok yüksek ahlâkî ölçülerdir. Bu üstün, değerli ahlâkı sen ve ümmetin uygulayın. Rabbinden başkasına ibadet etme. Sadece seni yaratan Rabbine ibadet et ve ona yönel. Benim emirlerimi insanlara ulaştırırken karşılaşacağın sıkıntılara da sabırla tahammül et. Çünkü senin çağrın, hayır yoluna yöneltmek ve insanları dünya ve ahiret mutluluğuna davet etmektir.

Kıyamet gününü, öldükten sonra dirilmeyi ve ahirette hesap vermeyi de İslâm'a davet ettiklerine hatırlat.

O kıyamet günü Sur'a üfürüldüğüde, o gün çok zor bir gün olacaktır. Kâfirler o günün zorluğundan kurtulamazlar. Çünkü o kıyamet günü kâfirler için kolay olmaz.

Öyle ise sen görevini yap. İnanç esaslarını ve helal-haram ölçülerini anlat. Olur ki öğüt alıp da halini düzelten olur. Küfründen vazgeçip de âlemlerin Rabbine dönenler olur. Biz de o iman edip hayırlı amellerde bulunanlara hem dünyada hem de ahirette mükâfaatlarını veririz.

İnkâr edenlere gelince, tevbe etmeden küfürleri üzere bize gelirlerse, onlar için ebedi ve acıklı bir cehennem azabı vardır. Onun için iman edip güzel amel işleyenlere kolaylık vardır. Kâfirler için de her şey, kıyamet ve cehennem zor gelir. O kâfirlere dünyada iken âlemlerin Rabbine inanmak ve itaat etmek zor gelmişti.

SONUÇ

1- Ciddiyet müslümanın ahlaki prensiplerinden biridir. Müslüman tembel olmaz. Gevşek olmaz. Faydası olmayan şeylerle ömrünü geçirmez. Hangi müslümanda bu özellikler yok ise, İslâm'ı değil, o kişiyi ayıplayın.

2- Yüce Allah'ı her türlü noksan sıfatlardan tenzih etmenin farz olduğu açıklanmıştır.

3- Allah'ın kitabı olan Kur'an-ı Kerim'e ve o yüce kitabta bulunan emir ve yasaklara saygı gösterilmesinin farz olduğu bildirilmiştir. Kur'an'a ve Allah'ın emir ve yasaklarına saygı göstermek demek, Kur'an'ın emir ve yasaklarına göre yaşamak demektir.

4- Müslüman, yerine getirdiği ibadetlerden ve hayırlı çalışmalarından dolayı gururlanmaz. kendini övmez ve methetmez. İsterse senenin tamamını oruçla ve namazla geçirse ve isterse ömrü boyu Allah yolunda chiad edip dağlar gibi malını İslâm yolunda harcasa, yine de övünmez. Daima mütevazi olur.

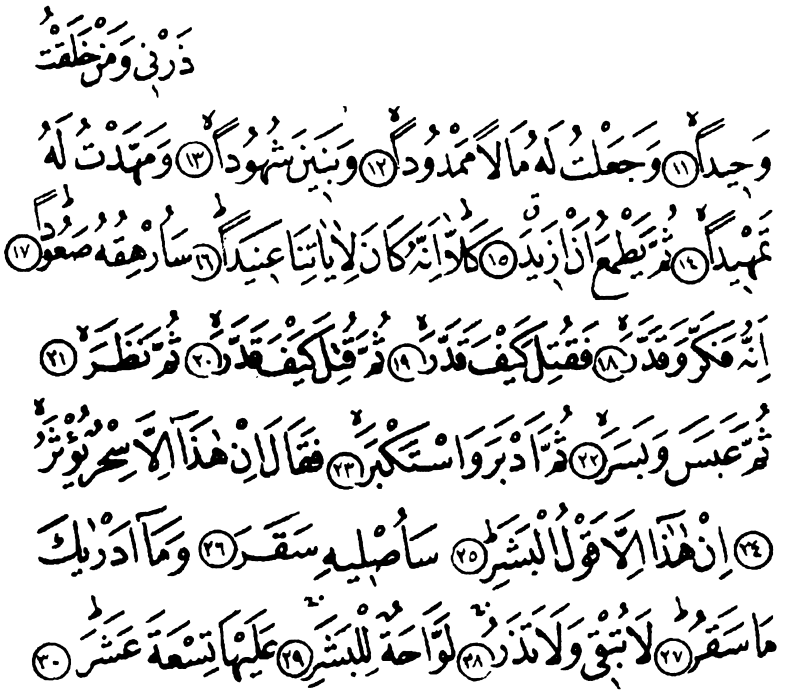
ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ
وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا ﴿١٢﴾ وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدتُّ لَهُ
تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ﴿١٥﴾ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾
إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾ فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾ ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾
ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾ إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾ وَمَا أَدْرَاكَ
مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾ لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾ لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾

11- Benimle şu adamı yalnız bırak ki ben onu tek olarak yarattım.

12- Ona uzun boylu mal verdim.

13- Göz önünde oğullar verdim.

14- Kendisine bir döşeyiş döşedim. Servet, evlat ve çeşitli nimetler verdim.

15- Hâlâ daha da artırmama göz dikiyor.

16- Hayır, çünkü o bizim ayetlerimize karşı bir inatçı kesildi.

17- Onu dimdik bir yokuşa sardıracağım.

18- Zira o düşündü, ölçtü biçti.

19- Kahrolası nasıl da ölçtü, biçti.

20- Yine kahrolası nasıl ölçtü, biçti.

21- Sonra baktı,

22- Sonra surat astı, kaşlarını çattı,

23- Sonra arkasını döndü, böbürlendi;

24- "Bu dedi, rivayet edilip öğretilen bir büyüden başka bir şey değildir."

25- "Bu, sadece, bir insan sözüdür."

26- Onu Sekar'a sokacağım.

27- Sekar'ın ne olduğunu sen nereden bileceksin?

28- Geride bir şey komaz, bırakmaz her şeyi yakıp yok eder.

29- Durmadan deriler kavurur.

30- Üzerinde ondokuz muhafız vardır.

SÖZLÜK

ذَرْنِي وَ مَنْ خَلَقْتُ وَحِيداً — Beni ve tek olarak yarattığımı bırak. Yani yaratırken malsız ve evlatsız olarak tek başına yarattığmı o kâfiri bana bırak. Malına ve evlatlarına güvenerek beni inkâr eden kâfirleri bana bırak, ben onların cezalarını veririm.

وَ بَنِينَ شُهُوداً — Görünen oğullar. Yani, gördüğünüz bunca evladını o kafire ben verdim.

وَ مَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيداً — Onu çok uzattım. Yani, ona çok mal, mülk ve makam verdim.

عَنِيداً — İnatçı. Bizim emirlerimize karşı inatla inkârını sürdürdü.

سَأُرْهِقُهُ صَعُوداً — Ben onu zora koşacağım.

إِنَّهُ فَكَّرَ وَ قَدَّرَ — Şüphesiz ki o düşündü ve ölçtü biçti.

ثُمَّ نَظَرَ ثُمَّ عَبَسَ وَ بَسَرَ — Sonra baktı, sonra suratını astı ve kaşlarını çattı.

ثُمَّ اَدْبَرَ وَ اسْتَكْبَرَ Sonra geri döndü ve büyüklendi. Yani, imandan yüz çevirdi ve peygambere ve getirdiği emirlere karşı büyüklendi.

سِحْرٌ يُؤْثَرُ Nakledilen bir sihirdir. Kâfir dedi ki: Bu Kur'an sihirbazlardan öğrenilen ve nakledilen bir sihirden başka bir şey değildir.

سَاُصْلِيهِ سَقَرَ Ben onu yakında cehenneme sokacağım.

لَا تُبْقِي وَ لَا تَذَرُ Hiç bir şey bırakmaz. Yani; o cehennem insanı yakıp hiç bir şeyini sağlam bırakmaz. Sonra dirilir, yine yanar. Bir taraftan dirilir, bir taraftan yanar.

لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ Derileri yakan. Yani, cehennem.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ Onun üzerinde on dokuz vardır. O cehennemin üzerinde on dokuz vardır. Yani, cehennemden sorumlu on dokuz melek vardır.

AÇIKLAMA

Peygamber Efendimiz İslâm'a davet yolunda çok sıkıntılarla karşılaşmıştı. Yüce Allah da ona sabretmesini ve insanları uyarmaya devam etmesini emretmişti.

Peygamberimiz bütün gücüyle davetini sürdürüyor ve insanları bir olan Allah'a çağırıyordu. Kâfirlerin önde gelenleri ise peygamberimize şiddetle karşı çıkıyordu. Ortam iyice kızışıp gerginleşmişti. Kâfirlerin başında:

"Kureyş'in gülü" diye lâkab takılan Velid bin Muğire vardı. Malı mülkü ve evladı çoktu. Makamı ve itibarı yüksekti.

Velid bin Muğire'nin durumu o kadar iyiydi ki, kendi kendine şöyle derdi: "Ben dünyada tekim. Benim bir benzerim daha yoktur. Babam Muğire de benim gibi tektir ve benzeri yoktur. Ben, benzeri olmayanın oğlu benzeri olmayanım."

Bir gün Kureyşliler bu Velid bin Muğire denen kâfiri temsilci olarak peygamberimize gönderdiler. Maksatları peygamberimizi davasından vaz geçirtmekti. Velid bin Muğire peygamberimize pek çok tekliflerde bulunacaktı. Eğer Peygamberimiz İslâm'ı anlatmaktan vaz geçerse, ona istediği kadar mal-mülk ve makam vaad edecekti.

Velid bin Muğire gelip edeceği vaadleri etti. Peygamberimiz, kâfirlerin bu tekliflerini reddederek Velid bin Muğire'ye Kur'an okumaya başladı. Velid dinledikçe dinledi ve hayran kaldı. Hemen kureyşlilere dönerek şöyle dedi:

Muhammed'in söylediklerinde öyle bir tatlılık var ki... O Kur'an'dan daha mükemmeli olamaz! O Kur'an her sözün üstündedir! Hiç bir söz Kur'an'ın sözlerinin üstüne çıkamaz!

Kendi liderlerinin ağzından bu sözleri duyan kâfirler, Velid bin Muğire'ye hakaret etmeğe başladılar. Sen de müslüman oldun, diye onunla alay etmeye koyuldular.

Velid arkadaşlarına dedi ki: "Hayır, ben müslüman olmadım. Sadece, duyduğum sözler karşısındaki hayranlığımı dile getirdim."

Arkadaşları Velid'e inanmadılar. Eğer sözünde doğruysan, Muhammed'e ve Kur'an'a hakaret et, dediler. Velid, bana biraz mühlet verin, deyip peygamber Efendimize gitti. O esnada peygamberimiz namaz kılıyor ve sesli olarak Kur'an okuyordu. Velid bir kenarda oturup okunan Kur'an'ı dinledi. Dinledikçe düşündü taşında ve şöyle demeye başladı:

"Bu Kur'an bir sihirdir. Önceki sihirbazlardan aktarılmaktadır. Bir insan sözlerinden başka bir şey değildir..."

Velid ilk sözleriyle Kur'an'ı methediyordu ve fıtratındaki gerçeği dile getiriyordu. Şimdi ise kavminin baskıları ve nefsinin tuzakları karşısında küfür dolu sözleri ağzından dökülüyordu.

İşte, Müddesir sûresinin onbir ile otuzuncu ayetleri arasındaki ayeti kerimelerin inmesine sebep olan olay budur. O kafirler bu ayetlerin inişine sebep oldular, fakat ayetlerin manaları sadece o kâfirleri değil, kıyamete kadar gelecek olan bütün kâfirleri kapsar.

Rabbimiz buyuruyor ki:

O tek başına yarattığımı bana bırak. Ben onun cezasını veririm. Bunca nimetlere rağmen o beni inkâr etti. Oysa ben ona mallar, evlâtlar ve makam verdim. Ömür boyu rahat bir hayat sağladım. Fakat o ayetlerimize karşı inatlaştı ve inkâr etti. Biz de yakında onu zorluklar içerisine sokacağız. Kıyamet günü de cehenneme koyacağız. O kâfir düşündü taşındı ve sonunda Kur'an'ın bir sihir olduğunu söyledi. Bir insan sözünden başka bir şey değildir, dedi.

Hayır iş onun dediği gibi değildir. O âlemlerin Rabbi'nin kelâmıdır. O Kur'an insanları dünya ve ahiret saadetine çağırır. Fakat o kâfirler Kur'an'ın davetine kulak vermiyorlar. Biz de kâfirler için "sagar" adlı cehennemi hazırladık. Sagar öyle bir ateştir ki, insanların derilerini yakıp kül eder.

O cehennemin üzerinde ondokuz tane sorumlu melek vardır. İnkârlarından vazgeçmeyenleri o cehenneme atarlar.

SONUÇ

1- Mal, mülk, evlat ve makam, insanı şaşırtıp Allah'a isyana sürüklememelidir.

2- Kâfirlerin en şiddetlileri, gerçeği bildiği halde inadından dolayı inkâr edenlerdir.

3- Kâfirler tevbe edip Allah'a yönelmedikçe, asla kurtuluşa eremezler. Velid bin Muğire denen kâfirin helâk olduğu gibi helâk olup ebedi cehenneme girerler.

4- Hz. Muhammed'in peygamberliği isbat edilmiştir.

5- Ahiret olayları açıklanarak, ahirette hesaba çekilme inancı pekiştirilmiştir.

31- Biz cehennemin bekçilerini hep melekler yaptık. Onların sayısını da inkâr edenler için bir imtahan yaptık ki, kendilerine

Kitab verilmiş olanlar iyice inansın, inananların da imanı artsın. Kitab verilmiş olanlar ve inananlar kuşkulanmasınlar. Kalblerinde hastalık bulunanlar ve kafirler de: "Allah bu misalle ne demek istedi?" desinler. Böylece Allah, dilediğini şaşırtır, dilediğini doğru yola iletir. Rabbinin ordularını ancak kendisi bilir. Bu Sekar, yahut cehennem muhafızlarının sayısı veya bu sure insanlara bir uyarıdır.

32- Hayır, andolsun aya,

33- Dönüp gitmekte olan geceye,

34- Ağaran sabaha,

35- Ki o Sekar, büyük belalardan biridir.

36- İnsanlar için uyarıcıdır.

37- Sizden iman yolunda ileri gitmek veya geri kalmak dileyen kimseler için uyarıcıdır.

SÖZLÜK

اَصْحَابَ النَّارِ	Cehennemin sahipleri. Yani cehennemden sorumlu olan melekler. Zebani diye isimlendirilmişlerdir. Başlarında Malik adlı bir melek vardır. Hepsinin sayısı ondokuzdur.
اِلاَّ مَلاَئِكَةً	Sadece melekler. Yani, cehennemin bekçileri insan veya cin değildir. Sadece meleklerdendir.
وَ مَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ	Sayılarını yapmadık. O cehennemden sorumlu meleklerin sayılarını sadece imtihan olarak öyle yaptık.
اِلاَّ فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا	Sadece kâfirler için bir imtihan olarak. Kâfirler: Cehennemin bekçilerinin sayısı neden ondokuzdur? Bu kadar az olur mu? Allah'ın başka melekleri yokmuymuş, gibi sözlerle alay ederek bu imtihanı kaybederler. Bu konuda daha başka sözler sarfederek imtihanı kaybedenler de vardır.
لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ	Kendilerine kitap verilenler iyice mutmain olsun diye. Zebur, Tevrat, İncil ve Kur'an gibi kendilerine kitap verdiklerimiz iyice bilsinler diye.
وَ لاَ يَرْتَابَ	Ve şüphe etmezler. Şüphe etmemeleri için Kur'an'ın hak olduğundan asla şüphe etmemeleri için.
وَ لِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ	Kalplerinde hastalık olanlar söylesinler diye. Münafıklar ve kâfirler kalplerindeki inkâr hastalığından dolayı Kur'an

hakkında rastgele konuşurlar.

مَاذَا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلاً — Allah bu örnekle neyi kastediyor? yani, münafıklar der ki: Allah ne diye böyle basit örnekler vermiş? Ne manası var ki? Hiç bir şey anlamıyoruz.

كَذٰلِكَ — Böyle. İşte Allah böyle imtihan eder.

وَ مَا هِيَ اِلاَّ ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ — O sadece insanlar için bir öğüt, bir hatırlatmadır. Yani, Kur'an tüm insanlık için Allah'ı hatırlatan ve O'na çağıran bir kitaptır.

اِذْ اَدْبَرَ — Gittiğinde. Yani, gece gidip gündüz olduğunda.

اِذَا اَسْفَرَ — Gündüz olup aydınlandığında.

اِنَّهَا لَاِحْدَى الْكُبَرِ — Muhakkak ki o iki büyükten biridir. Yani, o cehennem iki büyük azaptan biridir.

نَذِيرٌ لِلْبَشَرِ — İnsanlar için korkutucu, uyarıcı olarak. Yani, cehennem azabı insanlar için bir uyarıdır.

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ — Sizden dileyen için.

اَنْ يَتَقَدَّمَ — Yapması. Yapmayı. Sizden güzel amelleri yapmayı isteyen için Kur'an bir rehberdir.

اَوْ يَتَاَخَّرَ — Veya geride bırakır. Yani, günah işleyenlere de Kur'an, karşılaşacakları cezalarını haber veriyor.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler cehennem bekçilerinin sayısının neden ondokuz tane ve neden meleklerden olduğundan haber vermektedir. Yüce Allah buyuruyor ki:

"Biz o ateşin bekçilerini sadece meleklerden yaptık. Sayılarını da ancak küfredenler için bir imtihan kıldık."

Bu ayeti kerime Kur'an ayetleriyle alay eden kâfirler hakkında inmiştir.

Bir gün Ebu'l Eşuddeyni Kaldetül Cemhi adlı bir kâfir, Allah-u Teâlâ'nın indirdiği: "O sagar denen cehennem nedir bilir misin? İnsanın derisini yakıp hiç bir şey bırakmaz üzerinde ondokuz var" ayetlerini duyunca, Kureyşli diğer kâfir arkadaşlarına alaylı bir tavırla şöyle der: Ben o cehennem meleklerinin ondokuzundan on yedisine karşı sizleri korurum. Geri kalan ikisini de siz haklarsınız, ondan sonra cennete gireriz.

Bir başka gün de yine aynı kâfir şöyle der: Kıyamet günü sırat köprüsünden geçerken ben sizin önünüzden yürürüm.

O ondokuz cehennem bekçisinden on tanesini sağ omuzumla, dokuz tanesini de sol omuzumla iterek cehenneme atarım. Ondan sonra yürüyerek cennete gireriz.

Bunun üzerine Yüce Allah:

"Biz o ateşin bekçilerini sadece meleklerden kıldık..." ayeti kerimesini indirdi.

Biz cehennem bekçilerini insan veya cinlerden değil de, sadece meleklerden görevlendirdik. Ta ki insanlara ve cinlere merhamet duyguları olmasın. Eğer insanlardan veya cinlerden yapsaydık, mümkündür ki kendi cinsinden olanlara acır da azap etmeyebilir. Sonra melekler Rablerine asla isyan etmezler. Ne emredilirse onu yaparlar.

Allah'ın meleklerden olan ordularının sayısını ancak o bilir. Yalnız bizlere cehennemin bekçilerinin kaç tane olduğunu bildirmektedir. Bu bekçilerin sayısı ise ondokuzdur. Başlarındaki meleğin adı da Malik'tir. Bunları Yüce Allah Kur'an'da bizlere haber vermektedir.

Cehennem bekçilerinin sayısı neden ondokuz? O kadar çok kâfire sadece ondokuz tane melek kâfi gelir mi?

Bunlara Yüce Allah şöyle cevap veriyor:

Biz o meleklerin sayısını sadece kâfirler için bir imtihan kıldık. Kâfirler o meleklerin sayısını azg örerek alay ettiler. Oysa bir tek melek bile onlara yeter de artar bile.

Yine cehennem bekçilerinin ondokuz olması mü'minlerin imanlarını artırmaktadır. Çünkü mü'minler biliyorlar ki, Allah'tan gelen her şey doğrudur ve hikmetlidir. Cehennem bekçileri olan meleklerin sayısı ne olursa olsun rabbimiz öyle uygun görmüş, öyle karar vermiştir. Rabbimiz nasıl dilerse öyle yapar. Biz Rabbimize tam teslim olmuşuzdur.

Kâfirlere gelince, onlar da: Yani Allah bu şekilde sayı bildirmekle ne kastediyor? Bu kadar az melek cehenneme bekçilik yapabilir mi derler. Bunları söylerken de inkâr ve alay ederek söylerler.

O kâfirler cehennem bekçilerinin sayısını azımsıyor ama Allah da buyuruyor ki: Allah'ın ordularının sayısını Allah'tan başka kimse bilemez.

Sonra, cehennem bekçileri aciz kalırlar diye bir şey yoktur. Yüce Allah o zebani denilen cehennem bekçilerine ona göre güç vermiştir. Allah her şeye kâdirdir.

Diğer taraftan dört adet meleğin arşı taşıdıklarını Yüce Rabbimiz bize

haber vermektedir. Arş göklerden ve yerlerden daha büyüktür.

Rivayete göre, cehennem bekçilerinden sadece bir tanesi bütün insanlardan ve cinlerden daha kuvvetlidir.

Bunlar hep Allah'ın kudretinin delilleridir. Bunlara şaşırmaya gerek yoktur. Allah dilediği şeyi yaratır. O her türlü noksan sıfatlardan münezzehtir.

İşte cehennem ve bekçilerinin durumu insanlar için bir ibret ve bir uyarıdır. İnsanlar bunları duyarak Allah'ın yüceliği ve kudreti karşısında kendilerine gelirler. Dünya malına ve evlatlarının çokluğuna aldanarak Allah'a isyan etmezler. Cehennemin azabından korkarlar.

En son olarak Yüce Allah aya, geceye ve gündüze yemin ederek, cehennem azabının iki büyük azapdan biri olduğunu bildiriyor.

Kâfirler için hem dünyada hem de ahirette azap vardır. Bizzat onların Allah'ı inkâr etmeleri dahi kendileri için bir azaptır. Zaten dünyadaki azap da ahiretteki azap da onların inkarlarından dolayı değil mi?

İnsan için bir uyarı özelliği taşıyan cehennem kâfirler için de bir korku sebebi olmaktadır.

Öyle ise ey insanlar, sizden dileyen Allah'a inansın ve peygamberine itaat etsin. Biz de onun mükâfaatını hem dünyada hem de ahirette kat kat veririz. İsteyen de inkâr etsin. Ona da cehennemi hazırladık. Dünyada ise o kâfirler için yine azap vardır.

SÖZLÜK

1- Cehennem bekçilerinin sayısını ondokuz olmasının sebepleri açıklanmıştır.

2- Kur'an, Tevrat, İncil ve Zebur hep birbirlerini tasdik ederler. Bunu bilmek insanın imanını artırır. Tabii ki Tevrat, İncil ve Zebur'un bozulmamış olanı kastediliyor.

3- Bekçi olan meleklerden başka, cehennemin içinde azap eden melekler de vardır. Sayısını sadece Allah bilir.

4- Cehennem insanlar için bir uyarıcı ve korkutucudur. Öyle ise dileyen inanıp hayırlı ameller işleyerek cennete girsin, dileyen de inkâr edip cehenneme girsin.

38- Her can, kazandığıyla Allah katında rehin alınmıştır.

39- Yalnız sağın adamları kitabları sağdan verilenler hariç.

40- Onlar cennetler içinde soruyorlar:

41- Suçluların durumunu:

42- "Sizi şu yakıcı ateşe ne sürükledi?" diye.

43- Onlar da dediler ki: "Biz namaz kılanlardan olmadık."

44- "Yoksula da yedirmezdik."

45- "Boş şeylere dalanlarla birlikte dalardık."

46- "Ceza gününü yalanlardık."

47- "İşte böyle iken ölüm bize gelip çattı."

48- Artık onlara şefaatçilerin şefaati fayda vermez.

49- Böyle iken onlara ne oluyor ki öğütten yüz çeviriyorlar?

50- Yaban eşekleri gibi,

51- Aslandan ürkmüş,

52- Hayır, onlardan her kişi kendisine açılan sahifeler verilmesini istiyor.

53- Yok, yok onlar ahiretten korkmuyorlar.

54- Hayır iyi bilsinler ki o Kur'an bir ikazdır.

55- Dileyen onu düşünür, öğüt alır.

56- Allah dilemedikçe onlar öğüt almazlar. Takva ve mağfiret ehli O'dur kendisinden korunmağa, cezasından kaçınmağa layık olan ve günahları, bağışlayan yalnız O'dur.

SÖZLÜK

كُلُّ نَفْسٍ — Her nefis. Her insan ve her cin. Burada nefisten maksat insan ve cinlerdir. Ayrıca her canlıya da nefis denilir.

رَهِينَةٌ — Rehindir. Yapmış olduğu amellere göre karşılığını alır. Cehennemde kötü amellerinden dolayı tutulmuştur. Cennete de iman ve iyi amelleri sebebiyle girmiştir.

اِلاَّ اَصْحَابَ الْيَمِينِ — Ancak sağ ehli hariç. Yani, mü'minler hariç. Onlar cehennemde rehin değil, cennette ebedi misafirdir.

وَ لَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ — Yoksulu doyurmazdık.

وَ كُنَّا نَخُوضُ — Ve dalardık. Batıl yollara dalıp giderdik.

نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ — Din gününü yalanlıyoruz. Öldükten sonra yeniden dirilip hesap vereceğimize inanmıyorduk.

حَتَّى اَتَانَا الْيَقِينُ — Tâ ki bize yakin gelinceye kadar. Ölüp gerçeği görünceye kadar, gerçekleri inkâr ederdik.

عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ — Öğütten yüz çevirenler. Onlara ne oluyor ki Kur'an'ın öğütlerinden yüz çeviriyorlar?!

حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ — Kaçan eşekler. Tıpkı kaçışan eşekler gibi İslâm'dan kaçıyorlar.

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ — Aslandan kaçtılar. Tıpkı aslanı görünce kaçışan eşekler gibi hak yoldan kaçtılar.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِىءٍ مِنْهُمْ — Bilakis onlardan her biri istiyor. Yani, o kafirlerin İslâm'dan kaçmaları İslâm'ın yetersizliğinden değildir. Bilakis o kafirlerden herbiri kendi inatlarından dolayı İslâm'dan yüz çeviriyor-

lar.

اَنْ يُؤْتَى صُحُفًا مُنَشَّرَةً Açılmış sahifeler verilmesini. Herkes kendisine açıkça yazılmış sahifelerin Allah katından verilmesini istiyor.

اِنَّهُ تَذْكِرَةٌ Şüphesiz o bir hatırlatma, bir öğüttür. Elbette ki Kur'an insanlar için bir uyarıcı ve öğüt vericidir.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ Artık dileyen öğüt alır.

هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى O takva ehlidir. Yani, o kişi mümindir.

وَ اَهْلُ الْمَغْفِرَةِ Ve bağışlanma ehlidir. Yani, Allah'ın bağışlamasını, iman edip salih ameller işleyerek kazanmıştır. İman ve amelinden dolayı Allah onun kusur ve noksanlıklarını bağışlar.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimelerin akışı, ahiret, cennet ve cehennem hakkında çeşitli haberler vermektedir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Her nefis kazandıklarına karşı bir rehindir."

Kıyamet günü herkes dünyada işlemiş olduğu amellere göre karşılığını alacaktır. Allah'ın emirlerini uygulamakla sorumlu olan her nefis dünyada iken yaptıklarından dolayı adeta hapsedilirler.

Buradaki nefisden maksat, insanlar ve cinlerdir. Çünkü bu iki grup canlı, Allah'ın emirlerine göre yaşamakla sorumludur. Meleklerin günah işleme ve Allah'a isyan etme özellikleri olmadığı için, onlar buradaki nefisten kastedilenin dışındadırlar. Sonra deliller, ergenlik yaşına gelmeden ölen çocuklar ve kendilerine İslâm'ın haberi ulaşmamış kişiler de burada sorumlu tutulmuş olan nefsin dışındadır. Çünkü bu sayılan üç grup, Allah katında sorumlu değillerdir.

Kâfirler cehenneme hapsedilirler Dünyadaki amelleri, kendilerini cehennemde rehin bırakmıştır. Cehennemden çıkmak isterler ama izin verilmez.

İman edip salih amel işlemiş olanlar böyle değildir. Cehennem onları rehin almamıştır. Bilakis o mü'minler cennette en kıymetli birer misafir gibi ağırlanırlar. Hem de ebedi bir misafirlik ve hemde Yüce Allah tarafından kabul edilmiş bir misafirlik.

Mü'minler cennette böyle mutlu yaşarlarken, cehennemdeki kâfirler cennetteki mü'minlere gösterilir ve şöyle bir konuşma olur:

Kafirlere denir ki: Sizin bu cehenneme girmenize sebep nedir?

Kafirler cevap verdiler: Biz namaz kılanlardan değildik. Yoksulları yedirmezdik. Öldükten sonra tekrar dirilip hesaba çekileceğimizi yalanlardık. Bu yalanlamamızı ölünceye kadar da sürdürdük. Batıl yollara dalıp gitmiş olanlarla sapıklığın içine dalmış idik.

İşte kâfirlerin bu halleri onları cehenneme soktu. Artık onlar için herhangi bir dost ve yardımcı yoktur.

Ey kulum ve elçim olan Muhammed! O kâfirlere ne oluyor ki Kur'an'ın öğütlerinden ve hatırlatmalarından yüz çevirip kaçıyorlar? Hem de öyle bir kaçış ki, aslanı görünce kaçışan eşekler gibi İslâm dininden kaçıyorlar!

Onlardan her bir kâfir kendisine özel hitab eden bir kitabın indirilmesini istiyor. İnanmamak için böyle bahaneler ileri sürüyorlar. Aslında onlar inanmıyorlar ve ahirette başlarına gelecek olan azaptan korkmuyorlar. Fakat cehennem azabını gördüklerinde, iş işten geçmiş olacaktır.

Şu da bir gerçek ki, Kur'an bir öğüt ve hatırlatmadır.

İnsanların yapması gereken emir ve yasakları onlara bildirir. Diğer taraftan ahirette karşılaşacakları olayları kendilerine haber verir. Artık dileyen Kur'an'a inanır, onun emirlerine göre yaşayıp cennete girer, dileyen de inkâr eder cehenneme girer.

SONUÇ

1- Her insanın dünyada işlemiş olduğu amellerin karşılığını ahirette alacağı bildirilmiştir.

2- Günahların en büyüğü, namaz kılmamak, zekat vermemek, ahirete inanmamak ve İslâm dışı yollara dalarak yaşamak şeklinde açıklanmıştır.

3- Şirk üzere ölen için kıyamette herhangi bir şefaatçinin olmayacağı bildirilmiştir.

4- Yüce Allah'ın mü'minleri mükâfaatlandıracağı ve ölmeden tevbe eden kâfirleri bağışlayacağı açıklanmıştır.

5- Allah'tan başka hiç kimsenin günahları affetmeye asla hakkı olmadığı bildirilmiştir.

Sûre 75
Kıyâmet Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 40

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾ أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ
أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾ بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾ بَلْ يُرِيدُ الْإِنسَانُ
لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾ وَخَسَفَ
الْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ ﴿١٠﴾
كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ
يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ
مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Yoo, kıyamet gününe and içerim,

2- Yoo, dâima, kendini kınayan nefse and içerim.

3- İnsan kendisinin kemiklerini bir araya toplamayacağımızı mı sanıyor?

4- Evet, toplarız, onun parmak uçlarını düzenlemeğe gücümüz yeter.

5- Fakat insan, devamlı suç işleyerek ilerisini berbad etmek ister.

6- "Kıyamet günü nerede?" diye sorup durur?

7- Ama göz güneş gibi ortaya çıkan gerçeğin karşısında kamaştığı,

8- Ay tutulduğu,

9- Güneş ve ay bir araya toplandığı zaman!

10- Evet o gün insan: "Kaçacak yer neresi?" der.

11- Hayır, sığınacak yer yoktur.

12- O gün varıp durulacak yer ancak rabb'inin huzurudur ey insan.

13- O zaman insanın yapıp öne sürdüğü, yapmayıp geri bıraktığı her şey kendisine haber verilir.

14- Doğrusu insan kendi nefsini görür,

15- Birtakım özürler ortaya atsa da.

SÖZLÜK

لاَ	Hayır.
أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ	Kıyamet gününe yemin ederim.
وَ لاَ أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ	Kınayıcı nefse de yemin ederim.
اللَّوَّامَةِ	Kınayıcı. Yani, kendi kendini çok kınar. Örneğin, güzel bir iş yapsa, neden daha fazla yapmadım diye, kötü bir iş yapsa, neden bu kötülüğü yaptım diye kendi kendini ayıplar, kınar. Bu tip şahısların nefsi "levvame" diye isimlendirilir. Ehli tasavvuf arasında söylenen "nefsi levvame" tabiri de bu ayeti kerimeden alınmadır.
أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ	İnsan zannediyor mu? Yani, kâfir insan öldükten sonra kendisini diriltmeyeceğimizi mi sanıyor?
أَنْ لَنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ	Kemiklerini toplamayacağımızı. Yani, kemiklerini tekrar bir araya getirip kendisini yeniden diriltmeyeceğimizi mi sanıyor?
بَلَى قَادِرِينَ	Bilakis güç yetirerek. Yani, tersine, biz onun kemiklerini bir araya getirip tekrar diriltmeye kâdiriz.
عَلَى أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ	Parmaklarının izlerine varıncaya kadar düzenlemeye. Yani, biz her şeye kâdiriz. Hatta insanın dünyadaki parmak izlerini bile aynen yaratırız.
بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ	Bilhassa insan istiyor. Kâfir olan insan.
لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ	Önündekini yalanlamak istiyor. Yani, kıyameti ve ahireti yalanlıyor.

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ — Kıyamet günü ne zaman, diye sorar. Öğrenmek için değil, inanmadığı ve alay ettiği için böyle davranır.

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ — Göz dehşet içinde kaldığında. Yani, kıyametin olaylarını görenler dehşete kapıldığında.

وَ خَسَفَ الْقَمَرُ — Ve ay tutulur. Ay tutulduğunda.

وَ جُمِعَ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ — Güneş ve ay toplanır. Yani, güneş ve ay da toplandığında.

أَيْنَ الْمَفَرُّ — Kaçacak yer neresi? Kıyametin dehşetinden herkes, acaba nereye kaçıp kurtulsak, diye panik içinde aramaya koyulur.

كَلَّا — Hayır.

لَا وَزَرَ — Sığınacak yer yoktur. Kaçıp da sığınabileceğiniz hiç bir yer yoktur.

بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ — Bilakis insan kendi nefsine karşı şahittir.

وَلَوْ أَلْقَى مَعَاذِيرَهُ — Bütün mazeretlerini ortaya atsa da. İnkârcı insan ahirette ne kadar özür dilese ve bahaneler ileri sürse de, kendi azaları bizzat kendisinin aleyhine şahitlik ederek hiç bir mazeretinin olmadığını söyleyecek, inat ve gururundan inkâr ettiğine şahitlik edecektir.

AÇIKLAMA

Adından da anlaşılacağı gibi, bu sûre kıyamet olaylarından, ahiretteki hesap sorulmasından, cennet ve cehennemden haber vermektedir. Ey kıyameti ve ölümden sonra dirilmeyi yalanlayanlar!

"Kıyamet gününe yemin ederim!"

Ki işin gerçeği sizin dediğiniz gibi değildir. Sizin inkâr ettiğiniz o kıyamet gününe ve kendi kendini kınayan nefse yemin ederim ki, o gün mutlaka gelecektir. Kıyametten sonra da her nefis ahirette hesaba çekilecektir. Bunları yapmak Allah'a çok kolaydır.

Yoksa insan o çürümüş kemiklerini bir araya getirmeyeceğimizi mi sanıyor? Ölüp çürüyünce bizim tekrar kendisini diriltemeyeceğimizi mi zannediyor?

Hayır, biz hepsini tekrar dirilteceğiz. Dünyada ilk yaratılışınız da nasıl idiyseniz tekrar öyle yaratacağız. Hatta sizin parmak uçlarınızdaki izlere

varıncaya kadar hepsini aynen yaratacağız. O parmak uçları ki, siz onlarla iş görürsünüz. Yemeklerinizi onlarla yersiniz. Eğer o parmaklarınız olmasaydı tıpkı hayvanlar gibi ağzınızla yerdiniz.

Bütün bu nimetlerimi düşünüp de buna şükretmediniz. Bilakis peygamberimi, kitabımı, beni ve ahireti yalanladınız. Rabbinizin kudretinden ne kadar da habersizsiniz! Çünkü nefislerinizin kötü arzularına kapılarak ahireti ve hesaba çekilmeyi inkâr ediyorsunuz!

Bir de alay ederek, o kıyamet günü ne zamanmış, diye birbirinize ve peygambere soruyorsunuz. Şirkinizden ve isyanlarınızdan tevbe edip Rabbinize döneceğinize, küfrün karanlıklarına iyice gömülüyorsunuz. O kıyamet günü ne zaman diyorsun, öyle mi?

Gözler dehşete düştüğünde, ay tutulduğunda, güneş ve ay bir araya toplandığında ve yerlerle gökler parça parça olduğunda... İşte o zaman kıyamet günüdür.

O gün insan sığınacak yer arar. Kaçıp kurtulacak bir yer var mı diye araştırmağa başlar. Fakat o gün hiç bir yere sığınamazsınız. Sığınılacak tek yer vardır, o da alemlerin Rabbi'dir.

O gün insanın yaptığı bütün amelleri kendisine haber verilir. İster hayır işlemiş olsun ister kötülük hepsi tek tek insanoğluna bildirilir.

O gün aynı zamanda insan kendi nefsine karşı da şahitlik eder. Kişi yaptığı kötülükleri inkâr etmeye başlayıp bir takım mazeretler ileri sürünce, Yüce Allah da kişinin azalarını konuşturur. Azalar sahibinin aleyhine şahitlik etmeye başlar. O insan ne kadar mazeret ileri sürse de, azaları onun yalan söylediğini anlatırlar.

SONUÇ

1- Ahirette dirilip hesap verileceği inancı pekiştirilerek açıklanmıştır.

2- Kıyamet günü kullar hesap verme anında Allah'a karşı mazeretler ileri sürmeye başladıklarında ve dünyada iken yaptıklarını inkâr etmeye kalkıştıklarında, Allah'ın o kişinin azalarını konuşturacağı açıklanmıştır.

3- İnsanların parmak izlerinin hep ayrı ayrı olduğuna işaret edilmiştir. Yüce Allah, insanları seslerine ve parmak izlerine varıncaya kadar hep ayrı ayrı yaratmıştır.

4- Bir mü'min güzel bir işe öncülük ettiğinde, o işin mükâfaatını Allah'tan alır. Sonra o güzel işi kıyamete kadar yapanların sevaplarından birşey

eksilmeden o işe öncü olana da sevap yazılır. Kötülüklere öncülük yapmak ta tıpkı böyledir. Kötülüklere öncü olanlar da hem yaptıkları kötülüklerden, hem de o kötülüğü işleyenlerin kötülüklerinden dolayı günah kazanır. Tabii o kötülükleri işleyenlerin cezaları da aynen kendilerine verilir.

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ
وَقُرْآنَهُ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾
كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾ وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾
إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾ تَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾

16- Ey Muhammed, onu hemen okumak için dilini hareket ettirme.

17- Onu senin kalbinde toplamak ve sana okumak bize düşer.

18- O halde sana Kur'an'ı okuduğumuz zaman, onun okunuşunu takib et.

19- Sonra onu açıklamak da bize düşer.

20- Hayır siz çabuk geçen şu dünyayı seviyorsunuz da,

21- Ahireti bırakıyorsunuz.

22- Yüzler var ki o gün ışıl ışıl parlar,

23- Rabb'ine bakar.

24- Yüzler de var ki o gün asıktır.

25- Kendisine bel kemiklerini kıran belanın yapılacağını anlar.

SÖZLÜK

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ — O'ndan dolayı dilini oynatma. Cebrail Kur'an'dan ayetleri sana vahyederken, vahiy bitmeden ayetleri ezberlemek için hemen kendi kendine ayetleri okuma. Vahyin tamamlanmasını bekle.

لِتَعْجَلَ بِهِ	Acele etmek için. Kur'an ayetlerini çabuk ezberleyeyim diye daha vahiy devam ederken kendi kendine okumaya başlayarak acele etme.
اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ	Şüphesiz ki onu toplamak bize aittir. O Kur'an'ı topluca muhafaza etmek bize aittir.
وَ قُرْاٰنَهُ	Ve onu okutmak. Kur'an'ı sana okutmak ve ezbetletmek de bize aittir.
فَاِذَا قَرَاْنَاهُ	Öyle ise biz onu okuduğumuzda. Biz o Kur'an'ı Cebrail vasıtasıyla sana vahyedip okuttuğumuzda.
فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهُ	Onun okunuşunu takib et. Gelen vahiyleri takib et.
ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ	Sonra o Kur'an'ı açıklamak da yine bize aittir. Kur'an'ın ayetlerinin ne manaya geldiğini ve nasıl yaşanacağını sana biz açıklayacağız.
كَلَّا	Hayır. Asla. İşin gerçeği o inkârcıların dediği gibi değil, öldükten sonra tekrar dirilme vardır.
يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ	Dünyayı seviyorlar.
وَ يَذَرُونَ الْاٰخِرَةَ	Ve ahireti terkediyorlar.
نَاضِرَةٌ	Güzel. Parlak.
اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ	Rabbine bakar halde.
بَاسِرَةٌ	Kararmış. Asık yüz.
تَظُنُّ	Zanneder. İyice bilir. Zan, kelimesi hem bilinen zannetmek manasına, hem de yakinen bildi manasına gelmektedir. Burada tamamen bildi manasınadır.
اَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ	Ona belleri kıranın yapılacağını. Kendisine belleri kıracak kadar büyük bir azabın yapılacağını tamamen anlamış olur.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler, Kur'an'ın indirilişinden, kıyamet olaylarından, ahiret hesabından ve mü'minlerle kâfirlerin ahiretteki durumlarından haber vermektedir.

Bir önceki derste geçen ayeti kerimelerde Yüce Allah, Kur'an'ı yalanlayanları, öldükten sonra dirilmeyi inkâr edenleri ve peygambere itaat etmekten yüz çevirenleri anlatmıştı.

Bu dersimizde geçen ayetlerde, ağırlıklı olarak mü'minlerin ahiretteki güzel durumlarından bizlere haber verilmektedir. Böylece kâfirlere karşı

mü'minler, cehenneme karşı cennet anlatılmış olmaktadır.

Yüce Allah, Peygamber Efendimizin kendisine vahiy gelince nasıl hareket etmesi gerektiğini açıklayarak buyuruyor ki: Cebrail sana vahyederken o bitirmeden sen dilini hareket ettirme. Gelen ayetleri hemen ezberliyeyim diye acele etme. Sadece sana vahyolunan ayetleri dinle. Biz onu sana ezberlettiririz. Sonra o ayetlerin ne manalara geldiğini de açıklarız. Gelen ayetleri unuturum diye en ufak bir endişen olmasın. Biz her şeye kâdiriz. O Kur'an'ı senin kalbinde toplayacak olan da biziz. En küçük bir ayrıntıya varıncaya kadar bütün Kur'an ayetlerini sana ezberleteceğiz. Kur'an'ı olduğu gibi senin kalbine yerleştireceğiz. Onun için hiç merak etmeden sadece gelen vahyi takib et.

Allah-u Teâlâ ilahi bir eğitimle kulu ve elçisi olan Hz. Muhammed'i yetiştirmiştir. O'nu korumuş ve desteklemiştir. O'na indirdiği kitabı da kıyamete kadar koruyacağını haber vermiştir. Ta ki insanlar Allah'ın nur yolundan haberdar olsunlar.

Daha sonra Yüce Allah kıyamet olaylarına ve ahiretteki insanların hallerine dikkatimizi çekerek şöyle buyuruyor:

O gün bir kısım yüzler vardır ki neşe içindedirler. Mutluluktan pırıl pırıl parlar. Bu yüzlerin sahibi olanlar o gün Rablerine bakarlar. Yaratanlarını görürler. Rablerini görmenin huzur ve mutluluğu yüzlerindeki aydınlıktan ve gözlerindeki parıltılardan okunur. Bu insanlar mü'minlerdir.

O kıyamet günü öyle yüzler de vardır ki, kapkara kesilmişlerdir. Başlarına gelen büyük azabı yakından görüp anlayınca suratları asılmıştır. Asık ve kararmış çehreleri onların içinde bulundukları perişanlığı ortaya koymaktadır. Bu kararmış suratlı ve asık çehreliler, kafirlerdir. Bunlar dünyayı seviyorlardı. Dünyadan başka bir hayatın varlığını kabul etmiyorlardı. Onun için de ahireti inkâr etmişlerdi. Şimdi de inkâr ettikleri karşılarındadır ve gözleriyle görmektedirler. Artık belleri kırıp geçiren o acıklı cehennem azabının kendilerine geldiğine kesin olarak inanmışlardır. Fakat iş işten geçtikten sonra. Dünyada iken Allah'a, Kur'an'a, peygambere ve ahiret gününe inansalardı ya! Ey insanlar, bu anlatılan Kur'an ayetlerinden ibret alın da ölmeden Rabbinize yönelin.

SONUÇ

1- Hz. Muhammed'in peygamberliği isbat edilmiştir.

2- Ahirette Allah'ın görüleceği haber verilmiştir.

3- Ahirette mü'minlerin yüzleri parlak, kâfirlerin ise asık ve kara olacağı açıklanmıştır.

كَلَّآ إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾ وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ ﴿٢٧﴾ وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾
وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾ فَلَا
صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ ﴿٣١﴾ وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٣٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰٓ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰٓ ﴿٣٣﴾
أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰٓ ﴿٣٥﴾ أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ
سُدًى ﴿٣٦﴾ أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيٍّ يُمْنَىٰ ﴿٣٧﴾ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٣٨﴾
فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰٓ ﴿٣٩﴾ أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ﴿٤٠﴾

26- Hayır, ne zaman ki can, köprücük kemiklerine dayanır,

27- Ve başında bulunanlar tarafından: "Kim üzerine okuyacak yapar acaba?" denir,

28- Ve kendisi artık bunun, ayrılık zamanı olduğunu anlar,

29- Ve bacak bacağa dolaşır.

30- İşte o gün, sevk Rabb'inedir. Can Allah'ın huzuruna sevk edilir.

31- Ne sadaka verdi, ne de namaz kıldı.

32- Fakat yalanladı, döndü.

33- Sonra çalım satarak ailesine gitti.

34- Yazık sana, yazık!

35- Yine yazık sana yazık!

36- İnsan, başı boş bırakılacağını mı sanır?

37- Kendisi dökülen meniden bir nutfe (sperm) değil miydi.

38- Sonra alaka (rahme asılan embriyo) oldu da Rabb'i onu yarattı, düzenledi.

39- O meniden iki çifti, erkeği ve dişiyi var etti.

40- Şimdi bunları yapan Allah'ın ölüleri diriltmeğe gücü yetmez mi?

SÖZLÜK

اِذَا بَلَغَتْ	Ulaştığında. Yetiştiğinde.
اَلتَّرَاقِىَ	Boğaz kemiği. Can boğaza gelip dayandığında.
وَ قِيلَ مَنْ رَاقٍ	Ve denilir ki: Okuyucu kim? Yani, insanın canı boğazına dayandığında ve üzerine okumaya biri arandığında.
وَ ظَنَّ اَنَّهُ الْفِرَاقُ	Ve o iyice anladı ki, bu artık ayrılıktır. Ölüm kendisine gelip çattığını tamamen anlamıştır.
وَ الْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ	Ve bacak bacağa dolaşır. Kişinin ayakları birbirine öldükten sonra bağlanıp çok acele olarak toprağa verilir. İşler birbirine karışır. Dünyadaki amelinin karşılığını Rabbinden almak için acelece mahşer yerine koşar.
اِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ	O gün gidilecek yer Rabb'inedir. Yani, kişi öldükten sonra Rabbine hesap vermek için gider.
فَلَا صَدَّقَ وَ لَا صَلَّى	Ne tasdik etti, ne namaz kıldı. Yani, inanıp da salih amellerde bulunmadı.
وَ لَكِنْ كَذَّبَ	Fakat yalanladı.
وَ تَوَلَّى	Ve yüz çevirdi.
يَتَمَطَّى	Gururlanarak, kibirlenerek yürüyor.
اَوْلَى لَكَ	Sana haktır.
اَوْلَى	Ve hak oldu.
ثُمَّ اَوْلَى لَكَ فَاَوْلَى	Sonra sana haktır ve hak oldu. Yani, sana cehennem azabı gereklidir ve oldu.
اَنْ يُتْرَكَ سُدًى	Başıboş bırakılması. İnsan kendisinin başıboş bırakıldığını mı sanıyor? Öyle ise aldanıyor.
فَخَلَقَ فَسَوَّى	Yarattı ve düzenleyip şekil verdi.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimelerin akışı ahiret inancını, insanın yaratılışını, ölümünü ve insanın başıboş, kendi haline terkedilmediğini haber veriyor.

Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Hayır, can boğaza dayandığında."

Ölmek üzere olan insanın canı ayaklardan itibaren çekile çekile boğazına geldiğinde, etrafındaki yakınları, ölecek olan için Kur'an okuyup telkinde bulunacak birini aramağa başlar. Kişi artık ölümün kendisine gelip çattığını

tamamen anlar. Dünyadan ayrılma vaktinin geldiğini bilir. İşler birbirine karışır. Ayaklar dolaşmaya başlar. Ölünce ayakları birbirine bağlanır. Çok acelece toprağa gömülmek için hazırlanır. Ölü de bir an önce Rabbine kavuşmak için acele eder. Gidip amellerinin karşılığını Allah'tan almak ister.

Kıyamet günü kabrinden çabucak kalkarak mahşer alanına koşar.

İşler hep çabuk oluyor. Ayaklar birbirine dolaşıyor. Artık dönüş Allah'adır. İşler alemlerin Rabbinde son bulur.

Fakat bu insan inanmamış ve namaz kılmamışsa, Allah'ın varlığını tasdik etmemişse, bir olduğunu ve ortağı olmadığını kabul etmemişse, peygamberi ve Kur'an'ı yalanlamışsa, ahirete inanmamışsa, onun için de Allah'ın emirlerine göre yaşamamış, dünyada gurur ve kibirinden geçilmiyorduysa, yürürken bile kibirli kibirli yürüyorduysa, şimdi Rabbinin huzuruna imansız ve amelsiz dikilmiş duruyordur. Yüce Allah ona şöyle der:

Sana iyi oldu. Sen bu azabı haketmiştin. Şimdi de hakettiğin cehenneme gir bakalım! Sana dünyada da, ahirette de azap haktır. Dünyada iken cezanı çektin, şimdi ise ebedi cehennemde kalmakla inkâr etmenin ne demek olduğunu öğren! Kendini dünyada iken başıboş sanıyordun. Kimsenin sana hesap sorup ceza vereceğine inanmıyordun...

Acaba insanoğlu başıboş bırakıldığını mı sanıyor? O insanoğlu atılan bir nutfe (meni) değil miydi? Sonra bir kan pıhtısı oldu. Derken âlemlerin yaratıcısı onu en güzel bir şekilde yarattı. Azalarını ve organlarını düzene koydu. O insanoğlunu erkek ve kadın olarak birbirlerine eş yarattı.

Bütün bunları yapanın, ölüleri tekrar diriltmeye gücü yetmez mi? İnsanları hesaba çekmeye gücü yetmez mi? Onları amellerine göre cennet veya cehenneme koymaya gücü yetmez mi? Elbette yeter.

SONUÇ

1- Hasta olan birine iyileşmesi için Kur'an'dan bazı ayetler okunabilir.

2- Namaz ve zekatın farz olduğu açıklanmış. Ve sünnet olan ibadetler teşvik edilmiştir.

3- Kibrin ve gururun haram olduğu bildirilmiştir. Kişinin yürürken kendini beğenmiş bir halde kibirli kibirli yürümesinin onun gururlu olduğuna işaret ettiği açıklanmıştır.

4- İnsanoğlu ve diğer bütün yaratıkların boşuna yaratılmadığı bildirilerek, başıboş da bırakılmadıkları haber verilmiştir.

5- Ahiret inancı pekiştirilerek açıklanmıştır.

Sûre 76
İnsan Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 13

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾ إِنَّا
خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾
إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا
وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾
عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ
يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا
وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّٰهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا
﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾ فَوَقَاهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ
وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- İnsanın üzerinden, henüz kendisini anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? Yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Topraktan süzüle süzüle, çeşitli merhalelerden geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe haline geldi.

2- Doğrusu biz insanı, imtihan etmek için karışık bir nutfeden yarattık da onu işitici, görücü yaptık.

3- Biz ona yolu gösterdik: Ya şükredici veya nankör olur.

4- Biz, kâfirler için zincirler, demir halkalar ve alevli bir

ateş hazırlamışızdır.

5- İyiler de, karışımı kafur olan bir kadehten içerler.

6- Bir kaynak ki Allah'ın kulları ondan içerler, istedikleri yere de fışkırtarak akıtırlar.

7- Adaklarını yerine getirirler ve şerri salgın olan bir günden korkarlar.

8- Yoksula, yetime ve esire, sevdikleri yemeği yedirirler:

9- "Biz size sırf Allah rızası için yediriyoruz, sizden bir karşılık ve teşekkür beklemiyoruz."

10- "Çünkü biz suratsız, çok katı bir günün azabından ötürü Rabb'imizden korkarız." derler.

11- Allah da onları, o günün şerrinden korumuş, onların yüzlerine parlaklık ve gönüllerine sevinç vermiştir.

12- Sabrettiklerinden dolayı onları cennet ve ipekle ödüllendirmiştir.

SÖZLÜK

هَلْ اَتَى	Muhakkak ki geldi. Aslında "hel" kelimesi soru edatıdır. Fakat, kesinlik ifade etmek için de kullanılır. Tıpkı burada olduğu gibi.
عَلَى الْاِنْسَانِ	İnsanın üzerinde.
حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ	Dehirden bir zaman. Yani, uzun zamanlardan bir zaman.
لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا	Anılmaya değer bir şey değildi.
اَمْشَاجٍ	Işık. Kadın ve erkeğin menilerinin birleşmesi.
نَبْتَلِيهِ	Onu imtihan edeceğiz. İnsanı emir ve yasaklarımızla imtihan ediyoruz.
اِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ	Muhakkak ki biz o insanı doğru yola ilettik.
اِنَّا اَعْتَدْنَا	Şüphesiz biz hazırladık.
سَلَاسِلَ	Zincirler.
وَ اَغْلَالًا	Ve kelepçeler.
وَ سَعِيرًا	Alevli cehennem ateşi.
اِنَّ الْاَبْرَارَ	Şüphesiz ki mü'minler.
مِزَاجُهَا	Katkı maddesi. Katığı. Cennetteki mü'minlerin içeceklerine

katılan güzel katkı maddeleri.

يُفَجِّرُونَهَا Onu akıtırlar.

شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا Onun kötülüğü salgın halindedir. Her tarafı kuşatan bir azap ve kötülük.

عَبُوسًا Asık yüz. Yüzler asılmış halde veya yüzlerin asılmasına sebep olan gün. Kıyamet ve hesap günü.

نَضْرَةً وَ سُرُورًا Parıltı ve mutluluk. Yüzlerin mutluluktan parlaması ve huzurlu olmak.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler insanın yaratılışından, doğru yolun insanlara gösterildiğinden, cehennemdeki olaylardan ve mü'minlerin cennetteki nimetlerden mutlu bir şekilde yararlandıklardan haber vermektedir.

Yüce Allah ilk önce insanoğlunun yaratılış vaktine dikkatimizi çekiyor. İnsanın üzerinden öyle bir zaman parçası geçti ki, o zaman insan, konusu edilecek bir durumda değildi. Buradaki insan, ilk yaratılan Adem (a.s.)'dir. O zaman Adem (a.s.) topraktan şekillenmiş bir balçık idi. Daha sonra Yüce Allah Adem (a.s.)'e ruh yerleştirdi ve bizim şimdiki şeklimizi verdi. Azalarını ve iç organlarını düzene koydu. Daha sonra da insanoğlunun yaratılışını, erkek ve kadının menilerinin birleşmesinden devam ettirdi. Yarattığı bu insanlara doğru yolu gösterdi. Bu insanlar ister kâfir olsun ister mü'min, hepsine de peygamberler gönderip kitaplar indirdi. Dünyada Allah'ın emirlerini inkâr edenler için de ahirette cehennem azabını hazırladı. O kafirler elleri ayakları zincirlere ve kelepçelere bağlanmış olarak o alevli cehenneme atılırlar.

Ama mü'minlere gelince, onlar cennettedirler ve orada huzur içinde yaşamaktadırlar. Mü'minler için cennette arzu duydukları bütün nimetler vardır. Örneğin içeceklerine kafur denen güzel bir katkı maddesi atılır. Cennette fışkıran kaynaklar vardır. Mü'minler istedikleri yerden o kaynakları akıtırlar.

O mü'minler ki dünyada iken, Allah'a verdikleri sözlerinde durmuşlardı. Allah'a, peygamberine ve indirdiği kitabına teslim olmuşlardı. Her türlü ibadetlerini yapmışlardı. Ahireti de görür gibi inanıyorlardı. O günün şiddetinden çekinirlerdi. Fakirlere ve ihtiyaç halinde olanlara yardım ederlerdi. Yedirip içirerek muhtaçların gönüllerini alırlardı. Bütün bu iyilikleri yaparken de sadece Allah rızası için yaparlardı.

Allah da o mü'minleri kıyametin dehşetinden korumuştur. Cehennem onlara yaklaştırılmıştır. Ondan dolayı mü'minler ahirette çok mutludurlar. Sevinçten ve huzurdan yüzleri aydınlıktır. İşte bu cennet ve nimetleri mü'minlerin dünyada iken sabretmelerine karşılıktır.

Çünkü mü'minler sabırla Allah yolunda yürüdüler. Kafirlerin mü'minleri engellemelerine karşı mü'minler de kararlılıkla direnmişlerdi. Şeytana ve nefislerinin kötü arzularına uymamışlardı. Allah'ın haram kıldığı her şeyi terk etmişlerdi.

İşte bugün de karşılığını cennet olarak aldılar. Yüzlerinin aydınlığı ve gözlerinin parlaklığı bundandır.

SONUÇ

1- İnsanoğlunun yaratılış merhaleleri açıklanmıştır.

2- Görmek, işitmek ve dokunmak gibi duyu organlarının, Allah'a karşı sorumluluklarını yerine getirmekte kullara yardımcı olduklarına işaret edilmiş, aklın görevini tamamlayıcılar olarak verildiği anlatılmıştır.

3- İnsanoğlunun önünde iki yol vardır. Biri doğru yol, İslâm dini ki kişiyi cennete götürür. Diğeri de cehenneme sürükleyen kötü yollardır. İnsan ister İslâm'a girip cennete kavuşsun, isterse sapıklık yollarına dalıp cehennemi boylasın.

4- Anlaşmalara ve verilen sözlere riayet etmenin farz olduğu açıklanmıştır.

5- İhtiyaç içinde olanlara yardım edilmesi teşvik edilmiştir.

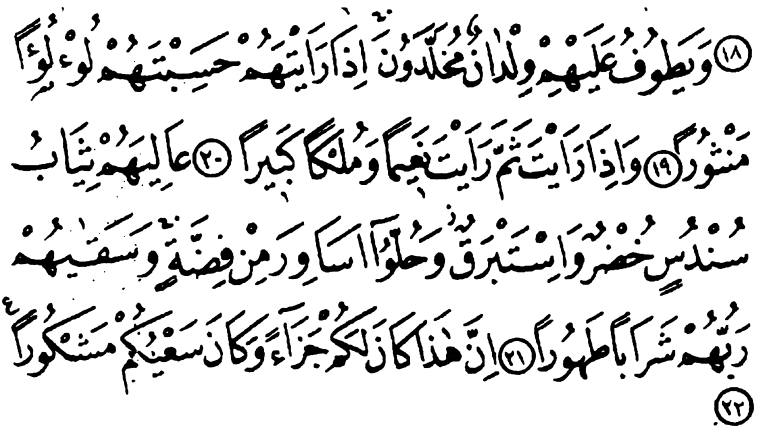

13- Orada divanlar üzerinde yastıklara dayanırlar. Orada ne yakıcı güneş görürler, ne de dondurucu soğuk.

14- Cennetin gölgeleri, üzerlerine yaklaşmış, meyvaları da aşağı eğdirildikçe eğdirilmiştir.

15- Yanlarında gümüşten kablar, billur kupalar dolaştırılır.

16- Gümüşten öyle kadehler ki onları istedikleri ölçüde takdir etmişlerdir istedikleri kadar şerbetler alırlar.

17- Onlara orada, karışımı zencefil olan kadehten içirilir.

18- Bir çeşme ki adına Selsebil denir.

19- Çevrelerinde de öyle ölümsüz gençler dolaşır ki, onları görsen, kendilerini saçılmış inci sanırsın.

20- Orada nereye baksan, bir nimet ve büyük bir mülk görürsün.

21- Cennet ehlinin üstlerinde yeşil ipekten ince ve kalın giysiler vardır. Gümüş bilezikler takınmışlardır. Rab'leri onlara tertemiz bir şerbet içirmiş ve şöyle demiştir:

22- "Bu, sizin mükafatınızdır. Çalışmanızın karşılığı verilmiştir!"

SÖZLÜK

عَلَى الْاَرَائِكِ Koltuklar üzerinde.

وَ لَا زَمْهَرِيرًا Ve şiddetli soğuk yoktur. Cennette ne şiddetli bir sıcak, ne de şiddetli bir soğuk vardır.

وَ دَانِيَةً	Yaklaştırılmış.
وَ ذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلاً	Ve meyveleri üzerlerine tamamen sarkıtılmış. Yani, mü'min cennette otururken veya ayakta iken o meyveleri dallarından uzanıp alabilecek durumdadır.
وَ اَكْوَابٍ	Bardaklar. Kadehler. Cennette içeceklerin koyulup içildiği cennet kadehleri ve sürahileri.
مِنْ فِضَّةٍ	Gümüşten.
قَدَّرُوهَا تَقْدِيراً	Ölçüsünü ayarladılar. Yani, cennette mü'minlere içecek dağıtanlar, o bardaklara öyle içecek doldurmuşlardır ki, ne fazladır ne de az. Sonra bunların sayısı içecek olanlar kadardır. Özel olarak sayılıp hazırlanmıştır.
وَ يُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْساً	Ve orada içecek sunulur.
كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلاً	O içeceğe zencefil katılmıştır. Mü'minlerin cennette içeceklerinden birine de zencefil denilen bir madde katılır. Bu madde içeceğin tadını ve kokusunu iyice güzelleştirir. İçene herhangi bir zararı da engeller.
مُخَلَّدُونَ	Devamlıdırlar.
لؤلؤا مَنْثُوراً	Saçılmış inci.
وَ اِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ	Nereye baksan. Gördüğünde. Cenneti ve nimetlerini gördüğünüzde.
ثِيَابُ سُنْدُسٍ	İpekten elbiseler.
وَ اِسْتَبْرَقٍ	Kalın kumaş.
وَ حُلُّوا	Ve süslenmişlerdir.
شَرَاباً طَهُوراً	Tertemiz içecekler.
اِنَّ هَذَا	Muhakkak ki bu.
مَشْكُوراً	Şükrolunmuş. Kabul olunmuş. Razı olunmuş.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler, Yüce Allah'ın mü'min kulları için cennette hazırlamış olduğu nimetleri anlatmaya devam ediyor.

Mü'minler cennette koltuklar üzerine oturmuş haldedirler. Orada ne şiddetli sıcak vardır, ne de çok soğuk. Serin ve güzel bir ortamdır. Mü'minler asla rahatsız olmazlar. Cennet ağaçlarının dalları da mü'minlerin üzerine sarkıtılmıştır. Dallarında meyveler olduğu halde iyice mü'minlere yaklaştırılmış-

tır. Oturan oturduğu yerden, ayakta duranda ayakta iken o meyvelerden rahatça uzanıp koparabilirler. Mü'minlerin etrafında, ellerinde tepsiler ve içeceklerle hizmet edenler devamlı dolanırlar. O kaplar gümüşten ve diğer kıymetli madenlerdendir. İçecekleri getirenler mü'minlerin sayısına göre tepsilere bardakları dizmişlerdir. Özel olarak sayılıp hazırlanmıştır. Fazla da değil, noksan da değildir.

Cennette mü'minlerin etrafında "vildan" denilen çocuklar hizmet için dolanırlar. Bunlar da cennetteki diğer nimetler gibi ebedidirler. Hizmetlerini sürekli yaparlar.

"Sen onları görsen, saçılmış inci sanırdın."

O mü'minlere hizmet için sağa sola koşturan ve mü'minlerin etrafında hizmet için dolanıp duran "vildan"ları görsen, etrafa saçılmış inciler sanırsın. Giysileri, temizlikleri, hizmetteki edepleri ve mü'minlere karşı sürekli tebessümleriyle adeta etrafa pırıltılar saçıyorlar.

Cennette nereye bakarsan bak orada pek çok nimetler görürsün. Her bir mü'mine büyük bir mülk ihsan edilmiştir.

Üzerlerine ipekten elbiseler giymişlerdir. Arzularına göre kimisi kalın kumaştan, kimisi de ince kumaştan, ama hepsi de en güzel kumaşlardandır. Renk renk ve desen desen giysiler içindedirler.

Rabb'leri mü'minlere tertemiz içecekler hazırlamış ve:

"İşte bunlar sizin mükâfaatınızdır," diye hitab etmiştir. Dünyada iken iman ve salih amellerinizin karşılığını şimdi cennete ve nimetlerine kavuşmakla aldınız. Sizin dünyada yapmış olduğunuz amelleriniz kabul edilip karşılığında ebedi cennet mutluluğu verilmiştir.

Ya Rabbi, bizleri de bu mü'minlerden eyle! Amin.

SONUÇ

1- Ahiretteki olaylar çeşitli yönleriyle anlatılarak ölümden sonra dirilme ve hesap verme inancı pekiştirilmiştir.

2- Cennet hayatı anlatılarak ahireti kazandıracak ameller teşvik edilmiştir.

3- Cennete ancak iman ve salih amellerle girilebileceği bildirilmiştir.

4- Mü'minlerin cennetteki mutlulukları açıklanmıştır.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا ﴿٢٣﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ
مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾
وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ
وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾ نَّحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ
وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾ إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ
إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا
حَكِيمًا ﴿٣٠﴾ يُدْخِلُ مَن يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

23- Muhakkak biziz, biz ki sana Kur'an'ı parça parça indirdik.

24- O halde Rabb'inin hükmüne sabret ve onlardan hiçbir günahkâra yahut nanköre itaat etme.

25- Sabah akşam Rabb'inin adını an.

26- Gecenin bir bölümünde O'na secde et ve geceleyin uzun zaman O'nu tesbih eyle şanının yüceliğini an!

27- Bunlar, şu çabuk geçen dünyayı seviyorlar da ötelerindeki ağır bir günü bırakıyorlar.

28- Biz onları yarattık, yapılarını sıkıca bağladık vücut parçalarını birbirine sıkı sıkıya bağladık, eklemlerini, damarlarını sağlam yaptık. Dilediğimiz zaman onları benzerleriyle değiştiririz.

29- Bu bir öğüttür. Dileyen, Rabb'ine varan yolu tutar.

30- Allah dilemedikçe siz diliyemezsiniz. Şüphesiz Allah bi-

lendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

31- Dilediğini rahmetine sokar. Zalimlere gelince, onlar için acı bir azab hazırlamıştır.

SÖZLÜK

نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلاً	Biz Kur'an'ı sana bölüm bölüm, ayet ayet indirdik.
فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ	Öyle ise Rabbinin hükmü için sabret.
وَ لاَ تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا اَوْ كَفُورًا	Onlardan isyankâr ve kâfirlere tâbi olma. Yani, kavminden olan kâfirlere ve isyankârların sözlerine uyma.
وَ اذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَاَصِيلاً	Sabah akşam Rabbinin adını an.
وَ مِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ	Ve gecenin bir kısmında da O'na secde et. Yani, akşam ve yatsı namazını kıl.
وَسَبِّحْهُ لَيْلاً طَوِيلاً	Ve geceden uzun bir sürede onu tesbih et. Gece namazı kıl, Kur'an oku ve Rabbine dua et.
يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ	Dünyayı seviyorlar.
وَ يَذَرُونَ وَرَائَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلاً	Ve ağır bir günü arkalarına atarlar. Yani, ahireti terkederler.
وَ شَدَدْنَا اَسْرَهُمْ	Ve mafsallarını biz bağladık. Yani, insanın vücudundaki eklemleri birbirine tutturduk.
وَ اِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا اَمْثَالَكُمْ تَبْدِيلاً	Dilediğimiz zaman da yerlerine benzerlerini getiririz.
اِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ	Şüphesiz bu Kur'an bir öğüttür.
اتَّخَذَ اِلَى رَبِّهِ سَبِيلاً	Rabbine yol buldu. Dileyen Rabbine yol bulur.
فِى رَحْمَتِهِ	Onun rahmetinde. Allah'ın rahmetinde.
اَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا	Onlar için acı bir azap hazırladı. Allah kafirler için cehennemi hazırladı.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler Allah yolunda dosdoğru yürümeyi, kafirlere asla taviz vermemeyi ve İslâm'ı tebliğ ederken sıkıntılara sabırla tahammül etmeyi emretmektedir.

Diğer taraftan devamlı olarak Allah'ı anmayı, Allah'a güvenmeyi ve sadece ona ibadet etmeyi de emir olarak bildirmektedir.

Bir gün müşrikler peygamberimize gelerek dediler ki: Ey Muhammed, getirdiğin dininden vazgeç. Bizim atalarımızın dinine dön. Bir olan Allah'a değil, bizim putlarımıza ibadet et. Eğer bu dediklerimizi yaparsan, ne istersen veririz. İstersen seni başımıza lider seçelim. Eğer mal sahibi olmak istersen seni içimizde en zengin biri yapalım. Eğer evlenmek istiyorsan seni istediğinle evlendirelim. Yeter ki sen bu davadan vazgeç.

Yüce Allah da müşriklerin bu küfür dolu tekliflerini reddeden şu ayeti kerimeleri indirdi:

"Biz Kur'an'ı sana bölüm bölüm indirdik. Rabbinin hükmü için sabret ve kâfirlerle isyankârlara tâbi olma!"

Ey kulum ve elçim Muhammed! Sakın Velid bin Muğire, Ebu Cehil, Utbe ve Rebiya gibi kâfir ve isyankârlara uyma. Onlar seni hak yol olan İslâm'dan ayırmak istiyorlar. Sen o kafirlere katiyyen tâbi olma. Biz Kur'an'ı sana bölüm bölüm indirdik ki insanlara duyurasın. Sen Kur'an'ı anlat ve görevini yap. Sıkıntılara karşı sabırlı ol. Rabbinin hükmü gelinceye kadar tebliğini yap. Rabbin o kâfirlere dünyada ve ahirette azap hükmünü vermiştir.

Sabah akşam rabbini an. Burada sabah, öğle ve ikindi namazlarına işaret edilmiştir. Gece de Rabbin için tesbih et buyurarak da akşam ve yatsı namazı açıklanmıştır.

Gecenin uzun bir kısmında da Rabbini zikret. Kur'an oku. Nafile namaz kıl. Tevbe-istiğfar et. Şunu bil ki, o kâfirler dünyayı seviyorlar. Ahireti de terkedip inkâr ediyorlar. Oysa o kâfirleri de biz yarattık ve eklem kemiklerini biz öyle muntazam olarak birbirine bağladık. Bizim her şeye gücümüz yeter. Biz istesek o kafirleri helak edip yerlerine başka insanlar getiririz.

Ey insanlar! Bu Kur'an bir öğüttür ve bir hatırlatmadır. Size dünya ve ahiret mutluluğunun yolunu gösterir. Öyle ise kim Kur'an'a tâbi olursa, Rabbinin rızasına giden yola girmiş olur. Kim de Kur'an'dan yüz çevirirse, kendine yazık edip ebedi cehenneme gider. Allah dilediği kuluna rahmetini bol bol verir. Kâfirler için de acıklı bir azap hazırlamıştır.

SONUÇ

1- Kâfirlere ve isyankârlara itaat etmenin haram olduğu açıklanmıştır.

2- Müslüman karşılaştığı zorluklar ve sıkıntılar karşısında; namazla, zikirle ve dua ile Allah'tan yardım istemelidir.

3- Gece teheccüd namazı, yani gece namazı kılmanın ne kadar faziletli olduğu açıklanmıştır.

4- Allah'ın hükmü ve dilemesi her şeyin üstündedir.

5- Kur'an insanlar için bir hatırlatma ve öğüt vermedir.

Sûre 77
Mürselât Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 50

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾
فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا
تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾
وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ ﴿١٢﴾
لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Andolsun; birbiri ardınca gönderilenlere,

2- Esip savuranlara,

3- Yaydıkça yayanlara,

4- Ayırdıkça ayıranlara,

5- Öğüt bırakanlara;

6- Özür yahut uyarmak için.

7- Bunlara andolsun ki size vaadedilen mutlaka olacaktır.

8- Yıldızların ışığı silindiği zaman,

9- Gök yarıldığı zaman,

10- Dağlar ufalanıp savrulduğu zaman,

11- Elçilere vakit belirlendiği zaman:

12- Ertelenmiş oldukları gün için,

13- Ani hüküm günü için.

14- Hüküm gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?

15- Hakkı yalanlayanların vay haline o gün!

SÖZLÜK

وَ الْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا — Birbiri ardından gönderilmişlere yemin ederim. Burada rüzgâr kastedilmektedir. Çünkü burada Mürselat kelimesi rüzgâr anlamı taşımaktadır. "Örf" kelimesi de, birbiri ardından devam eden, demektir.

فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا — Sonra esdikçe esen fırtınalara da yemin ederim. Âsıfat: Çok şiddetli fırtınalardır. Ağaçları köklerinden söker atar.

وَ النَّاشِرَاتِ نَشْرًا — Yaydıkça yayanlara da yemin ederim. Burada da yağmurları dağıtıp yayan rüzgârlar kastedilmektedir.

فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا — Zikri vahyedenlere. Burada Allah'ın ayetlerini vahiy yoluyla peygambere getiren melekler kastediliyor. Vahyi Cebrail adlı melek getiriyor, ama onun yanında başka koruyucu melek de vardır.

عُذْرًا اَوْ نُذْرًا — Özür veya uyarı için. Âni, melekler Allah'ın emirlerini getirirler. Bu emirler bazı toplumlara fayda sağlar. Bazılarına da inkâr ettikleri için korku olur.

اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ — Size vaad olunan mutlaka gerçekleşecektir. Kıyamet ve hesap günü mutlaka gelecektir.

فَاِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ — Yıldızlar söndüğünde. Yani, parça parça olup dağıldığında, ki o zaman ışıkları da yok olup gider.

وَ اِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ — Gök yarıldığında.

وَ اِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ — Dağlar savrulduğunda. Yerlerinden sökülüp atıldığında. Paramparça olduğunda.

وَ اِذَا الرُّسُلُ اُقِّتَتْ — Peygamberler belirli bir vakitte toplandıklarında.

لِيَوْمِ الْفَصْلِ — Ayrılma günü için. Haklı ile haksızın ayrıldığı gün için.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler, Yüce Allah'ın bir kısım yaratıklarına yeminle başlayarak, kıyametin mutlaka olacağını ve o günde kâinatta meydana gelecek olayları haber veriyor. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

Birbiri ardınca gönderilen rüzgârlara, şiddetle esen fırtınalara, hak ile

batılı ayıranlara, vahyi getirenlere yemin olsun ki, vaad olunduğunuz mutlaka gerçekleşecektir!

Allah-u Teâlâ duyanların dikkatini çekmek ve verilen haberi gönüllerine iyice yerleştirmek için yukarıda geçen şeylere yemin ederek sûreye başlıyor.

Vaad olunan gün, hiç şüphesiz kıyamet günüdür. Ondan sonra da mahşerde hesap verme günüdür. En son olarak da, cehennemliklerin cehenneme, cennetliklerin de cennete konduğu gündür.

Ey insanlar! Size vaad olunan gün kesin olarak geleceğine göre, o gün için hazırlığınızı yapın. Niyetlerinizi düzelttikten sonra salih ameller işleyin. Çünkü hesap günü mutlaka gelecektir. O günün gelmesi ertelenmez ve değiştirilmez de.

Arkasından Yüce Allah, bu gün ne zamandır, diyenlere cevap olarak: "O gün hak ile batılın ayrıldığı gün," diye buyuruyor. Meleklerin, peygamberlerin şahitlik için bir araya gelip de insanların arasında hüküm verildiği gündür. Kim haklı kim haksız, kim mü'min, kim kâfir, diye ayırt edildiği gündür.

Peki bu hak ile batılın birbirinden ayrılma günü ne zaman?

Ona cevap olarak da Rabbimiz buyuruyor ki: Yıldızlar parçalanıp ışıkları söndüğünde. Dağlar yerlerinden sökülüp savrulduğunda. Gökler bir bir yarılıp yok olduklaında, o gün gerçekleşmiş olacaktır.

İşte bu gün kıyamet günüdür. O günü yalanlayanların vay haline! Cehennemdeki "veyl" adlı vadi onlar içindir. Onlar ki Allah'ı Kur'an'ı ve peygamberini yalanlamışlardı. O gün de cehenneme atılmakla yalanlamalarının cezasını çekerler.

SONUÇ

1- Ahiret inancı pekiştirilmiştir.

2- Kıyametin kopma vaktinin alâmetleri sayılmıştır.

3- Cehennemdeki vadilerden birinin adı olan "veyl" ile kâfirler tehdit edilmiştir.

4- Yüce Allah, yaratıklarından dilediğine yemin eder. Kullar ise sadece Allah adına yemin edebilirler.

أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٧﴾
كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾
أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿٢١﴾ إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾
فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ
الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾ أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا ﴿٢٦﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ
شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُم مَّاءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾

16- Öncekileri helak etmedik mi?

17- Sonra, geridekileri de onların ardına takarız.

18- Suçlulara böyle yaparız.

19- Hakkı yalanlayanların vay haline o gün!

20- Sizi âdi bir sudan yaratmadık mı?

21- Onu sağlam bir karar yerine koyduk.

22- Belli bir süreye kadar.

23- Biçimlendirdik. Ne güzel biçim vereniz biz.

24- Hakk'ı yalanlayanların vay haline o gün!

25- Arz'ı toplanma yeri yapmadık mı?

26- Diriler ve ölüler için.

27- Orada yüksek yüksek dağlar meydana getirmedik mi? Ve size tatlı sular içirmedik mi?

28- Hakk'ı yalanlayanların vay haline o gün!

SÖZLÜK

أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ Biz öncekileri helâk etmedik mi? Yani, Nuh, Lut, Ad ve Semud gibi önceden gelmiş nice kavimleri helak ettik.

ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ Sonra arkadan gelenleri de onlara ekleyeceğiz. Yani, sonradan gelen toplumlar öğüt alıp hak yol İslâm'a dönmezlerse ve küfürlerinde ısrar ederlerse, onları da helâk edeceğiz.

كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ Biz mücrimlere işte böyle yaparız. Kâfirleri böyle helâk ederiz.

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ O gün yalanlayanlara veyl olsun. Cehennemdeki "veyl" adlı vadi kıyamet ve ahiret gününü yalanlayanlar içindir.

مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ Zayıf bir sudan. Burada, insanın yaratıldığı kadın ve erkekten gelen meni kastedilmektedir.

فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ Sağlam bir yerde. Ana rahminde.

إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ Belirli bir vakte kadar.

فَقَدَّرْنَا Böylece takdir ettik. Böylece yarattık.

فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ Ve ne güzel takdir edici. Biz yaratma ve takdir etme bakımından da en güzel yaratan ve en güzel takdir edeniz.

كِفَاتًا Toplanma yeri. Yeryüzü pek çok bakımdan bir toplanma yeridir. Örneğin, sağ olanlar dünyanın üst kısmında, ölüler de iç kısmında toplanmıştır. İnsanların rızıkları ve hayvanların rızıkları da yine dünyanın üstünde ve altında birikmiş haldedir. Daha saymak mümkündür.

رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ Çok yüksek dağlar.

فُرَاتًا Tatlı olarak. Tatlı sular kastediliyor.

AÇIKLAMA

Bundan bir önceki dersimizde geçen ayeti kerimelerde Allah-u Teâlâ kafirlere vaad ettiği azabın mutlaka geleceğini bildirmişti. Kıyametin kopma alâmetlerini saymıştı. Sonra da ahiretteki hesaptan haber vererek o hesap gününde haklı ve haksızın, mü'min ve kâfirin ayırdedileceğini açıklamıştı. En son olarak da inkâr edenler için cehennemin hazırlandığını, mü'minler için de cennetin olduğunu bildirmişti.

Bu dersimizdeki ayeti kerimelerin akışı ise, önceki toplumlardan isyan etmiş olanlarının helâk edildiklerini, sonraki toplumlar da İnkâr ve isyan ederse aynı şekilde helâk olunacağını haber veriyor.

Sonra insanın yaratılışına, yeryüzünün ve dağların yaratılışına dikkatleri çekiyor. En son olarak da kıyamet ve ahireti yalanlayanlar için cehennem va-

dilerinden biri olan "veyl"in olduğunu bildiriyor.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Biz öncekileri helâk etmedik mi? Sonra arkadan gelenleri onlara ekleyeceğiz. Biz mücrimlere işte böyle yaparız."

Biz önceki kavimlerden nicelerini helâk ettik. Hepsi de âlemlerin Rabbine isyan etmişlerdi. Nuh'un kavmi, Lut'un kavmi, Semud kavmi ve Musa'nın kavmi olan firavun ve kavmi. Hepsi de helak ettiklerimizdendir. Çünkü hepsi de Allah'ı inkâr edip isyan etmişlerdi. Bu kâfir kavimlerden sonra gelip de onlar gibi Allah'ı, peygamberini ve kitabını yalanlayanları da helak ettik. Örneğin Kureyş kafirlerinin önde gelenleri Bedir savaşında helak olmuşlardır. Diğer kavimlerden olup da Allah'a isyan eden toplumlar çeşitli şekillerde helâk olup dünyadaki cezalarını çekmişlerdir. Kıyamete kadar da böyle olur.

Kim Allah'a inanır ve salih amellerde bulunursa hem dünyada hem de ahirette mutlu olur. Kim de inkâr edip Allah'a ve peygamberine isyan ederse, o da dünyada ve ahirette azaba layık olur. Cehennem azabı inkârcılar için hazırlanmıştır.

"Biz onları zayıf bir sudan yaratmadık mı?"

Biz insanı erkek ve kadının menisinin birleşmesinden yarattık. O insanı ana rahminde sağlam bir yerde muhafaza ettik. Doğuncaya kadar orada büyütüp hayata hazırladık. Onu en güzel bir şekilde dünyaya getirdik. Alemlerin Rabbi ne güzel takdir edip şekil veren ve ölçülendirendir. Bütün aza ve organlarını en uygun ve en elverişli bir şekilde yarattık. Gözlerini, kulaklarını, ellerini, ayaklarını ve diğer azalarını dengeli yarattık.

Sonra toprağı da bir toplanma yeri olarak yarattık. Hem ölüler, hem de yaşayanlar hep yeryüzündedirler. Yaşayanlar yerin üst kısmında, ölenler de içine gömülmüş bulunuyor.

O yüce dağları da biz yeryüzüne diktik. Sizlere tatlı tatlı suları hazırlayıp içirdik.

Bütün bunlar âlemlerin Rabbinin her şeye kâdir olduğunu gösteriyor. Öyle ise ölümden sonra tekrar dirilmeyi inkâr edenler için "veyl" olsun. O veyl adlı cehennem vadisi inkârcılara hakdır.

SONUÇ

1- Ahiret inancı pekiştirilerek kafirler cehennemle tehdit edilmiştir.

2- Allah'ın her şeye gücü yettiği açıklanarak, kıyamet ve ahireti inkâr

edenlere öğüt ve hatırlatma yapılmıştır.

3- Dünyanın hem yaşayanları hem de ölenleri kendinde barındırdığı açıklanmıştır.

4- İnsanların çoğunun Allah'ın nimetlerine karşı gereği gibi şükretmediği haber verilmiştir.

5- Cehennemin kafirler için hazırlandığı açıklanmıştır.

29- "Haydi yalanladığınız azaba gidin!"

30- "Üç dallı bir gölgeye gidin."

31- Ki ne gölgelendirir, ne de alevden korur.

32- O, kütük gibi kıvılcımlar saçar.

33- Saçtığı kıvılcım, sanki sarı bir halattır.

34- Hakk'ı yalanlayanların vay haline o gün!

35- Bu, konuşamayacakları gündür.

36- Kendilerine izin de verilmez ki özür dilesinler.

37- Hakk'ı yalanlayanların vay haline o gün.

38- İşte bu, hüküm günüdür. Sizi ve öncekileri bir araya topladık.

39- Eğer kurtulmak için yapacağınız bir hileniz varsa bana hile yapın da beni atlatın.

40- Hakk'ı yalanlayanların vay haline o gün!

SÖZLÜK

انْطَلِقُوا اِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ	Yalanladığınıza gidin. Dünyada iken yalanlamış olduğunuz cehenneme koşup girin.
ظِلِّ ذِى ثَلَاثِ شُعَبٍ	Gölge üç bölüm. Cehennemin üç çatallı, bölümlü gölgesine gidin, koşun.
لَا ظَلِيلٍ	Gölge yok. Gölgelendirmez.
وَلَا يُغْنِى مِنَ اللَّهَبِ	Ateşten koruyamaz.
اِنَّهَا	Muhakkak ki o. O cehennem.
بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ	Saray gibi ateş parçaları. Cehennem öyle ateş parçaları etrafa atar ki, her bir parçası birer saray büyüklüğündedir. Bu parçalar cehennemin yanarken çıkardığı kıvılcımlarıdır.
كَاَنَّهُ جِمَالَةٌ صُفْرٌ	Tıpkı sarı deve sürüleridir. Cehennem kıvılcımlarının bir başka benzetilişi.
هٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ	Bugün onlar konuşamazlar. Kafirler kıyamet günü ateşe atılırlarken konuşamazlar.
وَ لَا يُؤْذَنُ لَهُمْ	Onlara izin de verilmez. Kâfirler kıyamet günü bir takım asılsız özür ileri sürmek isterler ama onlara izin verilmez.
جَمَعْنَاكُمْ وَالْاَوَّلِينَ	Sizi öncekileri topladık. İşte hak ile batılın yarıldığı gün bu gündür. sizleri ve önceki kâfir toplumları cehennemde bir araya topladık.
فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ	Eğer bir plânınız varsa bana uygulayın. Eğer şu cehennemden kurtulmak için bir plan. bir tuzak ve bir hileniz varsa, bana karşı kullanın bakalım.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimelerin akışı, kıyamet ve ahiret inancını açıklamaya ve pekiştirmeye devam etmektedir. Çünkü dünya hayatının temelleri ve akışı ahiret inancı etrafında şekillenmektedir. İnsanlar ahirete inanıp inanmamalarına göre dünyada kendilerine yön vermektedirler. Onun için Yüce Allah, ahiret inancını Kur'an-ı Kerim'de pek çok ayeti kerimelerle ve çeşitli üsluplarla anlat-

mak ve isbat etmektedir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Haydi yalanladığınıza gidin!"

Kıyamet günü kâfirler arasat meydanında toplanmış halde iken kendilerine hitab edilip emredilir: Dünyada iken kabul etmediğiniz ve yalanladığınız cehenneme koşun, bakalım!

Bu hitab müşriklerle alay etmek ve onları horlamak için yapılır.

Sonra, üç tane gölgesi olan şu gölgeliğe koşun, denir. Kâfirler biraz serinlemek için gölgeliğe doğru geldiklerinde, oranın bilinen gölgelik değil, ateşten ve dumandan oluşan bir gölgelik olduğunu anlarlar. Gerçekte hiç bir gölgeliği yoktur. Etrafa saraylar büyüklüğünde kıvılcım saçan cehennemden başka bir yer değildir. Kafirler bu halleriyle ne gölgelenirler ne de ateşten kurtulabilirler.

Kıyamet ve ahiret gününü inkâr edenler için cehennem vardır. Yaptığı inkârın ve yalanlamanın karşılığı, cehenemin "veyl" adlı vadisidir. Bu vâdi cehennemin en şiddetli kısımlarından biridir.

Bu hesap gününde kâfirler konuşamaz. Onlara asla izin verilmez. Dünyada iken yalanlamalarına bir takım yalanlar uydurmak, asılsız mazeretler ileri sürmek isterler, ama müsaade edilmez. Sadece o kafirlere denir ki:

"Bu fasıl günüdür, sizi ve önceki toplumları topladık. Eğer bir hileniz varsa bana yapın!"

Ey kafirler! İşte dünyada iken yalanladığınız ve alay ettiğiniz hesap günü bu gündür. Önceki ve sonraki ne kadar insan varsa hepinizi de bir araya getirdim. Şimdi ne yapacaksınız? İnkâr ettiğiniz cehennemden kaçıp kurtulamazsınız. İsterseniz hep birlikte bir plân yapın. Cehennemden kurtulmak için o plân ve hilenizi bana karşı uygulayın bakalım başarabilecek misiniz! Ne yaparsanız yapın, cehennemin "veyl" adlı vadisi siz inkârcılar içindir.

SONUÇ

1- Alay etme ve küçük görmenin de insana acı veren azap çeşitlerinden biri olduğu açıklanmıştır.

2- Kıyamet meydanının çok geniş olduğu, o meydanda uzun süre hesap vermek için durulacağı ve cehennem azabının ne kadar şiddetli olduğu bildirilmiştir.

3- Allah'ı, peygamberi, kitabını ve ahiret gününü yalanlamanın küfür, cezasının ise ebedi cehennem olduğu haber verilmiştir.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ
وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

41- Korunanlar ise gölgeler altında, çeşme başlarındadırlar.
42- Gönüllerinin çektiği meyvalar içindedirler.
43- "Yaptıklarınıza karşılık afiyetle yeyin, için!"
44- "Biz, güzel davrananları böyle mükâfaatlandırırız."
45- Hakk'ı yalanlayanların vay haline o gün!
46- "Yeyin, azıcık sefa sürün, siz suçlularsınız!"
47- Hakk'ı yalanlayanların vay haline o gün!
48- Onlara: "Rüku edin" dendiği zaman rüku etmezler.
49- Hakk'ı yalanlayanların vay haline o gün!
50- Onlar buna inanmadıktan sonra hangi söze inanacaklar?

SÖZLÜK

إِنَّ الْمُتَّقِينَ — Şüphesiz ki muttakiler. Mü'minler. Allah'a inanıp onun emirlerini yaşarlar. İman ve salih amelleriyle cehennem azıbından korunanlar.

فِي ظِلَالٍ	Gölgelerde.
وَ عُيُونٍ	Ve kaynak başlarında.
مِمَّا يَشْتَهُونَ	Arzu ettiklerinden.
اِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ	İşte biz muhsinleri böyle mükâfaatlandırırız. Mü'min kullarımı işte böyle cennetlere koyarım.
كُلُوا وَ تَمَتَّعُوا	Yeyin ve faydalanın.
وَ اِذَا قِيلَ لَهُمْ اِرْكَعُوا	Ve onlara, rüku edin, denildiğinde. Yani, namaz kılın, denildiğinde kılmazlar.
بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ	Ondan sonra inanıyorlar. Yani, bu kâfirler Kur'an'dan sonra hangi söze inanacaklar?

AÇIKLAMA

Bundan bir önceki dersimizde geçen ayeti kerimeler kâfirleri cehennemle tehdit ediyordu. Cehennemin şiddetli alevlerini anlatıyordu. Kâfirlerin cehenneme girişlerini ve perişan hallerini gözler önüne seriyordu.

Bu dersimizdeki ayetler de mü'minlerin cennetteki hayatından ve cennetteki nimetlerden haber veriyor. Böylece Rabbimiz kafirleri cehennemle tehdit ederken, mü'minleri de cennetle teşvik etmektedir.

Bu üslûp, Kur'an'ın kendine has üslûplarından biridir. Bir taraftan korkutur, diğer taraftan sevindirir. Bu üslûpla kâfirler başlarına gelecek azapla korkutularak, imana dönmelerine yardımcı olunuyor. Mü'minlerin de imanlarında kararlı ve cennet hayatına daha layık bir dünya hayatı yaşamaları sağlanmış oluyor.

"Şüphesiz takva sahipleri gölgelerde, su kaynak başlarında ve canlarının istediği meyvelerin içindedirler."

Kafirler cehennemde ve onun yakıcı dumanı içinde iken, mü'minler de cenette meyve ağaçlarının gölgeliklerinde ve kaynak sularının başında, canlarının dilediği gibi yaşıyorlar. Her türlü şirk ve isyandan dünyada iken yüz çevirmişlerdi. Sadece bir olan Allah'a inanmış ve sadece ona ibadet etmişlerdi. Peygambere uyup kitaba göre yaşamışlardı. Şimdi ise dünyadaki amellerinin karşılığı ve Allah'ın ihsanıyla cennette yaşıyorlar. Hem de canlarının dilediği gibi. Dünyadaki gibi, şartlar neyi gerektiriyorsa ve imkanları neye elvermiş ise onları yeyip onları giymiyorlar. Yani, Cennet hayatında anları neyi istiyorsa öyle bir hayat sürüyorlar. Hayallerinin ulaşabildiği ve isteyebildiklerine göre bir ebedi hayat yaşıyorlar.

"İşte muhsinleri böyle mükâfaatlandırırız."

Dünyada iken Allah'a görür gibi inanan, her işinde ve her ibadetinde Allah'ı yanıbaşında görür gibi hareket eden mü'minleri işte böyle mükâfaatlandırırız.

"Ve yalanlayanlar için cehennem vardır."

Ey kâfirler! Siz de düya hayatında bir müddet yeyin için, faydalanın bakalım. Yarın ahirette cehenneme girip oradaki zakkum ağacından yiyeceksiniz! Cehennemde yanarken bedenlerinizden çıkan irinleri ve boğazınıza takılıp kalan yiyecekleri yiyeceksiniz! Çünkü siz kafirlere dünyada iken, Allah'a iman edin, namazı kılın ve Allah'ın diğer emirlerini yerine getirin, denildiğinde yüz çevirdiniz. İnkâr edip yalanladınız. Gönderdiğimiz peygamber ve indirdiğimiz kitapla alay ettiniz. Şimdi ise sizler için cehennem vardır.

Ey kâfirler! siz Kur'an'a inanmıyorsunuz. Peki Kur'an'dan başka neye inanacaksınız? Kur'an sizi hayra ve ebedi cennet hayatına çağırdığı halde ve söylediklerinin hepsi de gerçek olmasına rağmen, siz Kur'an'ı yalanlıyorsunuz! Öyle ise siz daha hangi söze inanacaksınız?

Kur'an'dan başka Allah kelamı yoktur. Her şeyi doğru bir şekilde haber veren başka hiç bir kitap yoktur. Buna rağmen Kur'an'ı inkâr ediyorsunuz!

En mükemmel olana inanmayan en basit olana inanır mı? Hâlâ aklınızı başı-nıza almayacak mısınız?

SONUÇ

1- Ahiretteki olaylar anlatılarak ölümden sonra dirilme inancı pekiştiriliyor.

2- Mü'minlerin cennette nimetler içindeki yaşayışlarından haber veriliyor.

3- Kâfirler cehennemle tehdit edilerek, tevbe edip Allah'a yönelmeleri gerektiği bildiriliyor.

4- Kâfirler için hem dünyada hem de ahirette azap olduğu açıklanıyor.

Sûre 78
Nebe' Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 40

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾ كَلَّا
سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ﴿٦﴾ وَالْجِبَالَ
أَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا
اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا
شِدَادًا ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾ وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً
ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾ وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ﴿١٦﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Birbirlerine hangi şeyden soruyorlar?

2- O büyük haberden mi?

3- Ki onlar onda ayrılığa düşmektedirler.

4- Hayır dedikleri gibi değil, yakında bileceklerdir.

5- Sonra hayır, dedikleri gibi değil, yakında bilecekler.

6- Yapmadık mı biz, arzı bir beşik,

7- Dağları birer kazık?

8- Ve sizi çift çift yarattık.

9- Uykunuzu dinlenme yaptık.

10- Geceyi karanlığıyla sizi örten bir elbise yaptık.

11- Gündüzü de geçiminiz için çalışıp kazanma zamanı yaptık.

12- Üstünüzde yedi sağlam gök bina ettik.

13- Ve orada parıl parıl parlayan bir lamba yarattık.

14- Sıkışan bulutlardan şarıl şarıl su indirdik.

15- Ki onunla çıkaralım: Daneler, bitkiler,

16- Ve ağaçları birbirine sarmaş dolaş bahçeler.

SÖZLÜK

عَمَّ	Hangi şeyden?
يَتَسَاءَلُونَ	Soruyorlar.
عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ	Büyük bir haberden.
اَلَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ	Onda ihtilafa düştükleri. Hakkında ihtilaf edip durdukları kıyamet ve ahiret haberi.
سَيَعْلَمُونَ	Yakında bilirler, bilecekler.
اَوْتَادًا	Kazıklar. Dağlar tıpkı yere çakılmış kazıklar gibi yeryüzünün çeşitli yerlerine yerleştirilmiştir.
سُبَاتًا	Dinlenmek. İnsanın uykuda dinlenmesi.
لِبَاسًا	Elbise. Örtü.
وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا	Ve gündüzü de geçim zamanı yaptık. Çalışıp kazanma zamanı olarak yarattık.
شِدَادًا	Kuvvetli. sağlam. Gökleri de yedi kat ve çok sağlam olarak yarattık.
سِرَاجًا وَهَّاجًا	Işık verici ve aydınlatıcı olarak. Güneşi de aydınlatıp ışık verici olarak yarattık.
اَلْمُعْصِرَاتِ	Bulutlar. Yağmurlarla dolu olup yağma vakti gelen bulutlar.
ثَجَّاجًا	Şarıl şarıl olarak. Bulutlardan şarıl şarıl sular indirdik. Yağmur yağdırdık.
وَجَنَّاتٍ اَلْفَافًا	Ve çok sık bağlar bahçeler. O yağmur vasıtasıyla sizlere çeşitli ürünler, bitkiler, otlar, meyveler, çiçekler ve sebzeler verdik.

AÇIKLAMA

Ayeti kerimeler kıyamet olaylarından, kâfirlerin ahireti inkâr etmelerinden ve Allah'ın kudretini açıkça gösteren varlıkların yaratılışlarından haber vermektedir.

"Birbirlerine neyi soruşturuyorlar? Büyük haberi mi? Ki onlar onda ihtilafa düşüyorlar?"

Kureyş müşrikleri Hz. Muhammed'in getirdiği ve ilân ettiği o büyük konuyu birbirlerine sorup duruyorlardı. Bir olan Allah'a inanmayı, sadece ona ibadet etmeyi, putların terkedilmesi gerektiğini, helallar ve haramları, öldükten sonra dirilmeyi ve inananların ebedi cennete, inkâr edenlerin de sonsuz olarak cehennemde kalacaklarını söyleyen Muhammed'in getirdiği din, günün konusu olmuştu. Herkes onun hakkında konuşuyordu. Kâfirler gelen Kur'an ayetlerini bir türlü kabul etmiyorlardı. Fakat yakında o inkâr ettiklerini bileceklerdi.

Öldükten sonra kabirlerinden kalktıkları gün o haberlerin gerçekliğini anlayacaklardı. Mahşer yerinde toplanıp da cehenneme sürüldüklerinde iyice bilmiş olacaklardı. Evet:

"Yakında bilirler."

Karşılarına gerçekler dikilince bilirler ama ne faydası olacak?! Ahirette gerçekleri bilmiş olmalarının, cehennemde azaplarını artırmaktan başka bir faydası olmaz.

Oysa her şeyi yaratan, var eden Allah'a, kıyamet gününü var etmek, öldükten sonra diriltmek ve hesaba çekip karşılığını vermek çok kolaydır. Aslında bu gerçekleri etraflarındaki yaratıklara baksalar rahat anlayacaklar. Onun için, Yüce Allah buyuruyor ki:

Yeryüzünü sizler için bir döşek ve rahatça hareket edilecek bir yer yapmadık mı? O yeryüzünde sizlere ne lazımsa, hepsini de var etmedik mi? Dağları dünyanın dengesi için ve daha pek çok menfaatleriniz için yeryüzüne dikmedik mi? Uykunuzu sizin için bir dinlenme, istirahat zamanı yapmadık mı? Gündüzü çalışıp kazanmanız için aydınlık olarak yaratmadık mı? Şu üzerinizdeki göğü yedi kat şeklinde ve sapasağlam yapmadık mı? Güneşi de dünyanızı aydınlatan ve sizlere ışık veren bir lamba misali yaratmadık mı? Bulutlardan sizler için şarıl şarıl akan suları indirmedik mi? O yağmur sularıyla sizler için çeşit çeşit ürünler, otlar, çiçekler, sebzeler ve meyveler yaratmadık mı?

Bütün bunlara gücü yeten, sizleri öldükten sonra diriltmekten mi âciz kalacak?! Halbuki sizleri ilk önce biz yarattık. Öyle ise niçin âlemlerin Rabbini, onun peygamberini ve indirdiği kitabını inkâr ediyorsunuz?

Gerçek şu ki, bütün insanlar öldükten sonra diriltileceklerdir. Ahirette dünyadaki yaptıklarından dolayı hesaba çekileceklerdir. İnanıp salih amel işlemiş olanlar ebedi cennete, inkâr edenler de yine ebedi olarak cehenneme gireceklerdir. Alemlerin rabbinin adaleti, ilmi, kudreti ve hikmeti bütün bunları

yapmaya kâdirdir. Ölümden sonra hesap vermek için mutlaka diriltileceksiniz.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ın kudretini, ilmini ve hikmetini açıkça ortaya koyan yaratılış olaylarından bazıları açıklanmıştır.

2- Ahiretin varlığı ve Hz. Muhammed'in peygamberliği isbat edilmiştir.

3- Kâfirlerin ihtilaf ettikleri Kur'an'ın yüce haberlerini kıyamet günü gözleriyle görüp bilecekleri haber verilmiştir.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ
كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ
فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ
مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِّلطَّاغِينَ مَآبًا ﴿٢٢﴾ لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَّا يَذُوقُونَ
فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَاءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾ إِنَّهُمْ
كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ
أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

17- Muhakkak ki iyinin kötünün birbirinden ayırdedileceği hüküm günü, belirlenmiş bir vakittir.

18- O gün Sur'a üflenir, bölük bölük gelirsiniz.

19- Gök açılmış, kapı kapı olmuştur.

20- Dağlar yürütülmüş, bir serab olmuştur.

21- Cehennem de gözetleme yeri olmuştur suçluları gözetleyip durmaktadır.

22- Azgınların varacağı yerdir.

23- Orada çağlar boyu kalacaklardır.

24- Orada ne bir serinlik, ne de içilecek bir şey tadarlar.

25- Yalnız kaynar su ve irin içerler;

26- Yaptıklarına uygun bir ceza olarak.

27- Çünkü onlar bir hesap görüleceğini ummuyorlardı.

28- Ayetlerimizi de tamamen yalanlamışlardı.

29- Biz de her şeyi sayıp yazmıştık.

30- "Şimdi tadın yaptıklarınızın tadını, artık size azabdan başka bir şey artırmayacağız!"

SÖZLÜK

اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ	Muhakkak ki ayırma günü. Mü'min ile kafiri, haklı ile haksızı ayırma günü olan kıyamet günü.
كَانَ مِيقَاتًا	Vaad edilmiş bir vakittir. Kıyametin vakti Allah katında belirtilmiştir ve mutlaka gerçekleşecektir.
يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ	Sur'a üfürüldüğü gün.
فَتَأْتُونَ اَفْوَاجًا	Gruplar halinde gelirsiniz.
وَ فُتِحَتِ السَّمَاءُ	Gök açıldı. Gökler kıyamet günü açıldığında. Yarıldığında. Parça parça olduğunda.
وَ سُيِّرَتِ الْجِبَالُ	Ve dağlar yerlerinden kaldırılıp atıldığında. Dağlar parça parça olup kum gibi olduğunda.
فَكَانَتْ سَرَابًا	Serap olduğunda. Dağlar serap olduğunda. Yok olduğunda. Serap, çölde uzaktan gözüken bir parıltıdır. Onu görenler, su zanneder. Fakat yanına gittiklerinde orada gerçekte su yoktur. İşte dağlar da böyle serap olduğu gün.
اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا	Şüphesiz ki cehennem bir gözetleme yeridir. Cehennem kafirlerin kendisine gelmesini bekler.
لَابِثِينَ فِيهَا اَحْقَابًا	Orada sonu olmayan asırlarca kalırlar. O kâfirler ebedi olarak cehennemde kalırlar.
لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا	Orada serinlik tatmazlar. Kâfirler cehennemde asla en ufak bir serinleme tadamazlar.

وَ غَسَّاقًا İrin. Kâfirlerin cehennemde içecekleri şey, kaynar su ve irindir.

جَزَاءً وِفَاقًا Uygun ceza. Kâfirlerin dünyadaki inkâr ve isyanlarına uygun bir ceza.

كِذَّابًا Tamamen yalanlamak.

فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا Biz size sadece azap artıracağız.

AÇIKLAMA

Bundan önceki dersimizde işlediğimiz ayetlerde Yüce Allah, her şeye gücü yettiği gibi ölümden sonra diriltmeye de kâdir olduğunu bildirmişti. Kâfirlerin inkârlarını ve kıyamet günü hakkındaki ihtilâflarını haber vermişti. Sonra kudretine, ilmine ve hikmetine delil olarak da bazı yaratıklarını sayıp açıklamıştı. Buradaki ayeti kerimeler ise, kıyametin kopuş âlametlerini ve kâfirlerin cehennemdeki acıklı hallerini bildirmektedir.

"Şüphesiz ki ayırma günü vaad edilmiş bir zamandır."

Yaratıkların arasında hüküm verilecek olan ve haklı ile haksızın, mü'min ile kâfirin arasının ayrıldığı günün, mutlaka gerçekleşmesi için vakti belirlenmiştir. O günde herkes dünyadaki amellerinin karşılığını alacaktır. Alemlerin Rabbini inkâr edenler, peygamberini ve dinini yalanlayanlar o kıyamet günü, inkârlarına uygun cezalarını göreceklerdir.

Kıyamet ne zaman kopacaktır, diye alay eden kâfirlere karşı Yüce Allah şöyle cevap veriyor:

Sur'a üfürüldüğünde. İsrafil adlı melek sur'a üfürdüğünde. Meleklerin inmesi için gökler kapı kapı açıldığında. Gökler parça parça olduğunda. Dağlar yerlerinden sökülüp atıldığında ve bir serap gibi olduklarında. İşte o zaman cehennem de kendisine girecekleri beklemektedir. Artık hesaptan sonra ceza zamanı gelmiştir. Cehennem zalimler, kâfirler ve müşrikler için hazırlanmıştır. O kâfirler ki, Rablerinin koyduğu emirlerle dünyada iken alay etmişlerdi. Peygamberini yalanlamışlardı. İndirdiği kitabını kabul etmeyip, Allah'ın dinine karşı savaş açmışlardı. İşte bu kâfirleri şimdi cehennem beklemektedir. Kâfirlerin dönüş yeri cehennemdir. O cehennemde ebedi kalırlar. Orada bir serinlenme veya herhangi bir güzel içecek tadamazlar. Kâfirlerin cehennemdeki içecekleri kaynar su ve irindir. Dinlenmek için veya azaplarının hafifletilmesi için en küçük bir uyku o kâfirlere verilmez.

Kâfirlerin karşılaştıkları bu azap, onların inkârlarına tamamen uygundur. Küfürden daha büyük bir suç yoktur ve cehennemden de daha büyük bir azap yoktur. Tam o kafirlerin hakettikleri ceza verilmiştir. Çünkü o kâfirler ahirette

hesaba çekilmeye inanmıyorlardı. Dolayısıyla cehennemden de korkmuyorlardı. Bizim indirdiğimiz ayetlerimizi ve varlığımıza işaret eden bütün delilleri inkâr ediyorlardı. Biz de onların yaptıklarını tek tek yazdık. Şimdi ise kâfirler inkârları ve isyanlarından dolayı cehennemle karşı karşıyadırlar.

Tadın bakalım inkâr ettiğiniz azap nasılmış! Bugün sizlere azaptan başka bir şey artırılmayacaktır.

Böylece kâfirlerin üzüntü ve perişanlıkları iyice artar. İçleri tamamen ümitsizlikle doludur. Bu halleriyle cehennemde ebedi kalırlar. Ahiretteki bu acıklı ceza, dünyada iken önce aklını yok sayıp, arkasından Allah'ı inkâr ederek Şeytan'a inanan ve ona kul olanların cezasıdır.

SONUÇ

1- Allah'ı inkâr edenlerin cehennemdeki perişan halleri bildirilmiştir.

2- Mü'min olsun kâfir olsun, bütün kulların dünyada yaptıkları yazılmaktadır. Ahirette de bu amellere göre karşılık alacaklardır.

3- Ahiretteki olaylar anlatılarak, öldükten sonra dirilme inancı pekiştirilmiştir.

5- Kâfirler ebedi olarak cehennemde kalıcıdırlar.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا
دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا ﴿٣٥﴾ جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً
حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ
خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ
لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ
إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا ﴿٣٩﴾ إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ
الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾

31- Takva sahipleri için de başarı mükafatı vardır.

32- Bahçeler, bağlar,

33- Göğüsleri tomurcuklanmış yaşıt kızlar.

34- Ve dolu kadehler.

35- Orada ne boş söz, ne de yalan işitirler;

36- Rabb'inden bir karşılık, yeterli bir bağış olarak.

37- Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabb'i, çok merhametli Rab. O'nun izni olmadan huzurunda konuşamazlar.

38- O gün ruh ve melekler, sıra sıra dururlar. Ancak Rahman'ın izin verdiği konuşabilir, o da doğruyu söyler.

39- İşte bu, hak gündür. Artık dileyen, Rabb'ine varan bir yol tutar.

40- Biz sizi yakın bir azab ile uyardık. O gün kişi, ellerinin yapıp öne sürdüğü işlere bakar ve kâfir: "Keşke ben, daha önce toprak olsaydım!" der.

SÖZLÜK

اِنَّ لِلْمُتَّقِينَ	Muhakkak ki muttakiler için. Kendilerini şirk ve günahlardan koruyan mü'minler için.
مَفَازًا	Kurtuluş. Cennet ve nimetleri vardır.
حَدَائِقَ وَ اَعْنَابًا	Bahçeler ve üzümler vardır.
وَ كَوَاعِبَ	Ve diri göğüslüler.
اَتْرَابًا	Aynı yaşta.
وَ كَأْسًا دِهَاقًا	Dolu kadehler. Cennet içecekleriyle doldurulmuş şerbet kadehleri.
لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا	Orada duymazlar. Cennette asla yalan ve kötü bir söz duymazlar.
عَطَاءً حِسَابًا	Karşılık, ihsan olarak. Cennet ve içindeki nimetleri Yüce Allah'tan mü'minlere amellerinin içindeki nimetleri Yüce Allah'tan mü'minlere amellerinin karşılığı ve Allah'ın bir ihsanı olarak verilmiştir.
يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ	Ruh saf-saf olarak durduğun günde. Cebrail (a.s.) ve diğer melekler saf saf durdukları gün.

مَآبًا Varılacak yer.

مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ Ellerinin takdim ettiği. yani, dünyada iken ahiret için yapmış olduğu amelleri.

يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا Keşke toprak olsaydım! Kâfir, cehennemi gördüğünde diyecek ki: Ah, keşke hiç yaratılmasaydım! Ya da, öldükten sonra tekrar diriltilmeseydim! Toprak olup gitseydim de bu azabı görmeseydim!

AÇIKLAMA

Bu dersimizdeki ayeti kerimeler de yine kıyamet olaylarından, ahiretteki hesap ve cezadan, mü'minlerin cennetteki güzel yaşantılarından ve kâfirlerin cehennemdeki perişanlığından haber vermektedir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Şüphesiz ki kurtuluş muttakiler içindir."

Kurtuluş yeri olan cennet ve içindeki nimetler mü'minler içindir. Çünkü O müminler dünyada iken âlemlerin Rabbine inanmışlardı. Gönderdiği peygambere tâbi olmuşlardı. İndirmiş olduğu kitabı kabul edip emir ve yasaklarına göre yaşamışlardı. Böylece kendilerini şirk ve günahtan koruyarak cehennem azabından kurtulmuşlardır. Dünyadaki iman ve salih amellerinden dolayı ahirette kurtuluş yeri olan cennete girmişlerdir.

O mü'minler için cennette pek çok nimetler vardır. Örneğin bahçeler, üzümler, eşler, cennet şerbetleriyle dolu kadehler vardır. Mü'minler cennette asla yalan veya boş bir söz duymazlar. Her zaman hayırlı ve güzel şeyler konuşur ve duyarlar.

Cennet ve içindekilerin hepsi de senin Rabb'inden bir mükâfaat ve ihsandır. Alemlerin Rabb'i olan Allah işte böyle mükâfaatlandırır.

O göklerin, yerlerin ve her ikisi arasındakilerinin Rabb'idir. Her şeyin yaratanı ve sahibidir. O öyle bir Rahman olan Allah'tır ki, kimse ona karşı söz söyleyemez. O dilediği şekilde hüküm verir ve hükmünde de âdildir.

Kıyamet günü Cebrail ve diğer melekler hep birlikte ve saf halinde öylece beklerler. Allah kime konuşma izni verirse o konuşur. Allah ne demişse hepsi de haktır ve gerçektir. Kıyamette de sadece doğru olanlara söz söyleme hakkı verilecektir. Bunlar ise melekler, peygamberler ve mü'min olan insanlarla cinlerdir.

İşte kıyamet günü, hesap ve ceza günü şüphe götürmeyen gerçek bir gündür. O günde cennete girmek isteyen Allah'a iman ve itaat ederek Rabbinin rızasına bir yol bulur.

Biz sizleri çok yakında gelecek olan bu güne karşı uyardık. Cehennem azabıyla korkuttuk. Ölümden sonra hesap gününe çıkacağınızı bildirdik.

O kıyamet günü kişi dünyada yaptıklarını tek tek karşısında görür. İster hayırlı ameller yapmış olsun, isterse kötü işlerle uğraşmış olsun, hepsini görür. Küçük-büyük, az-çok ne amel işlemişse karşılığını alır.

O hesap günü kâfir der ki: Ah, keşke toprak olsaydım! Bunlar hiç başıma gelmeseydi ne olurdu! öldükten sonra tekrar diriltilmeyip de toprakta çürüseydim!

Kıyamet günü hayvanlar haklarını aldıktan sonra toprak olurlar. Bu durumu gören kâfir de hayvanlar gibi kendisinin tekrar toprak olmasını temenni eder. Ama bu kuru bir temennidir. Çünkü kâfirlerin varacağı yer ebedi cehennemdir.

SONUÇ

1- Mü'minlerin cennetteki yaşantıları anlatılmıştır.

2- Cennetteki nimetlerden bazıları açıklanmıştır.

3- Kâfirlerin cehennemdeki perişanlıkları bildirilmiştir.

4- İman etmeye ve ameli salih işlemeye teşvik edilmiştir.

5- Ahiretteki olaylar anlatılarak öldükten sonra dirilme inancı pekiştirilmiştir.

Sûre 79
Nâzi'ât Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 46

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ﴿٣﴾ فَالسَّابِقَاتِ
سَبْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ
﴿٧﴾ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ﴿٩﴾ يَقُولُونَ أَإِنَّا
لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَّخِرَةً ﴿١١﴾ قَالُوا تِلْكَ إِذًا
كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ فَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Andolsun söküp çıkaranlara,

2- Hemen çekip alanlara,

3- Yüzüp gidenlere,

4- Yarışıp, geçenlere,

5- Derken işi düzenleyenlere!

6- O gün deprem sarsar.

7- Ardından başka bir deprem gelir.

8- O gün bazı yürekler çarpar.

9- Gözleri korkudan aşağı kayar.

10- Diyorlar ki: "Biz yine eski halimize döndürülecek miyiz?"

11- "Biz çürümüş kemikler olduktan sonra ha?"

12- "Öyle ise bu, ziyanlı bir dönüştür!" dediler.

13- O olay zor değil, bir tek haykırışa bakmaktadır.

14- Hemen onlar uyanıklık alanındadırlar.

SÖZLÜK

وَ النَّازِعَاتِ غَرْقًا — Şiddetle söküp çıkartanlara yemin olsun. Kafirlerin ve isyankârların ruhlarını söke söke alan meleklere yemin olsun.

وَ النَّاشِطَاتِ نَشْطًا — Şefkat, merhametle ve yumuşakça alanlara yemin olsun. Mü'minlerin ölüm esnasında ruhlarını kendilerini incitmeden alan meleklere yemin olsun.

و السَّابِحَاتِ سَبْحًا — Yüzüp gidenlere yemin olsun. Gökyüzünde Allah'ın emriyle dolaşan meleklere yemin olsun.

فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا — Yarış edip geçenlere yemin olsun. Mü'minlerin ruhlarını cennete ulaştırmak için yarışan meleklere yemin olsun.

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا — İş idare edenlere yemin ederim. Allah'ın emriyle bir takım görevler yürüten melekler kastediliyor.

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ — O gün ilk sarsıntı sarsar. Yani kıyametin kopma anında Sur'a ilk üfürüşteki zelzele olur.

تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ — Onu peşine gelen takib eder. Sur'a birinci üfürmeden sonra ikinci defa Sur'a üfürülür.

وَاجِفَةٌ — Şiddetli korkmak. Korkudan yüreklerin hoplaması. Kıyamet esnasında meydana gelen olayların şiddetinden o gün kalpler adeta yerinden hoplayıp çıkacak gibi olur.

أَئِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ — Biz mi önceki halimize döndürüleceğiz? Kafirler diyorlar ki: Ölüp toprak olduktan sonra biz mi tekrar canlanacağız?

تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ — Öyle ise bu kaybedilmiş bir dönüştür. Eğer gerçekten öldükten sonra dirileceksek bu dirilme bizim için tam manasıyla bir kayıptır. Çünkü biz inanmıyoruz.

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ — Şüphesiz ki o tek bir üfürmedir. kıyametin gerçekleşmesi bir emre bakar.

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ — O zaman onlar hemen yerin yüzündedirler. O kıyamet günü kabirlerinden diri olarak yeryüzüne çıkartılırlar.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Yüce Allah'ın bir kısım meleklere yemin ederek kıyametin mutlaka gerçekleşeceğini bildiriyor. İnkarcı insanların öldükten sonra tekrar dirilme ile alay ettiklerini açıklıyor. Son olarak da kıyamet günü Sûr'a üfürülmeden ve insanların kabirlerinden dirilmiş olarak kalkmalarından haber

veriyor.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Şiddetle söküp çıkaranlara yemin olsun."

Bu Yüce Allah tarafından yapılmış bir yemindir. Bu yemin ölümden sonra dirilmenin mutlaka gerçekleşeceği yolunda edilmiş bir yemindir. Çünkü kafirler öldükten sonra tekrar dirilmeyi inkâr etmektedirler. Ondan dolayı da dünyadaki amellerini kendi nefislerininn arzularına göre yaşamaktadırlar. Tıpkı Yüce Allah'ın buyurduğu gibi:

"Bilakis insan önündekini (kıyameti) yalanlamak ister."

İşte kafir insanın özelliği budur. Ahireti, hesabı ve cezayı inkâr edip şeytana tâbi olur.

Allah-u Teâlâ beş şeye yemin etmektedir. Bunlar:

a- Kafirlerin canlarını şiddetle alan melekler.

b- Mü'minlerin canlarını incitmeden alan melekler.

c- Gökyüzünde Allah'ın emriyle dolaşan melekler.

d- İnsanların ruhlarını cennete götürmek için yarışan melekler.

e- Allah'ın emriyle bazı işleri yürüten melekler.

Tercih edilen görüşe göre Yüce Allah bu beş kısım meleklere yemin ederek kıyametin mutlaka gerçekleşeceğini haber vermektedir. Burada yemin edilen beş şeyin melekler değil de başka şeylerdir diyenler de vardır. Fakat bizim tercihimiz bunların melekler olduğudur. İster melekler, isterse başka şeyler olsun önemli olan şudur: Yüce Allah yaratıklarından bazılarına yemin ederek kıyametin gerçek olduğunu ve zamanı geldiğinde mutlaka kıyametin kopacağını bizlere haber vermektedir.

Evet mutlaka kıyamet kopacaktır. Ölümden sonra mutlaka diriltileceksiniz ve hesaba çekileceksiniz. Amellerinize göre de karşılığını göreceksiniz. Tıpkı Yüce Allah'ın Teğabun suresi yedinci ayetinde buyurduğu gibi:

"Küfredenler öldükten sonra diriltilmeyeceklerini sandılar. De ki: Hayır! Rabbime yemin ederim ki, mutlaka diriltileceksiniz. Sonra da mutlaka yaptıklarınız size haber verilecektir. Bu da, Allah'a göre kolaydır."

İşte o hesap günü ilk zelzele olur. İsrafil adlı melek sur'a ilk üfürdüğünde her şey alt üst olur ve kıyamet kopar. Arkasından İsrafil (a.s.) ikinci defa sur'a üfürür ve insanlar kabirlerinden diri olarak kalkarlar. Bir rivayete göre sur'a iki üfürme arasında kırk yıl vardır. Kıyametin dehşetinden kalpler nere-

deyse korkudan insanın göğsünden dışarı çıkacak gibi olur. Gözler korkudan dehşet içindedir. Oysa o kafirler daha önce: Biz mi öldükten sonra tekrar diriltileceğiz, diyorlardı. Şimdi ise hallerinin perişanlığı kendilerini tamamen çepeçevre kuşatmıştır. Üstelik de ahiret inancıyla alay ederek:

"Eğer dirilme olacaksa o halde bu tam bir kayıplı dönüş" diyorlardı.

Kıyamet günü gerçekten tamamen kaybetmiş durumdadırlar. Çünkü kafirler için ebedi olarak cehennem azabı vardır. Şimdi de cehennem ateşleri o kafirlerle alay ediyorlar.

Halbuki kıyamette, ölümden sonra diriltmek de, hesap sorup karşılığını vermek de Yüce Allah için kolaydır. Kafirlere bir uyarı ve ikaz olarak Allah-u Teâlâ kıyamet olaylarını ve ahirette kafirlerin karşılaşacakları azabı şimdiden haber vermektedir. Olur ki tevbe edip Allah'a yönelirler de kendilerini ebedi cehennemden kurtarıp cennete girerler.

SONUÇ

1- Allah yaratıklarından dilediğine yemin eder. Fakat insanlar sadece Allah adına yemin edebilirler.

2- Kafirler ölürken ruhları zorla ve işkence ile alınırken mü'minlerin ruhlarının çok yumuşak ve incitmeden alındığı açıklanmıştır.

3- Ahiretteki olaylar anlatılarak ölümden sonra dirilme inancı pekiştirilmiştir.

هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ﴿١٥﴾ إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾
اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿١٧﴾ فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰ أَن تَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾ وَأَهْدِيَكَ
إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ﴿١٩﴾ فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ﴿٢١﴾
ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ﴿٢٢﴾ فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٤﴾
فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ﴿٢٦﴾

15- Musa'nın haberi sana geldi mi?

16- Hani Rabb'i ona Kutsal Vadi'de, "Tuva"da seslenmişti:

17- "Firavun'a git, çünkü o azdı."

18- "De ki: Nasıl arınmağa gönlün var mı?"

19- "Seni Rabb'inin yoluna ileteyim de O'ndan korkasın." Musa gitti, Allah'ın emrini Firavun'a duyurdu.

20- Ona büyük mucizeyi gösterdi.

21- Fakat o yalanladı, karşı geldi.

22- Sonra sırtını döndü, Musa'nın getirdiklerini iptal etmek için çalışmağa koyuldu.

23- Adamlarını topladı, onlara bağırdı:

24- "Ben sizin en yüce Rabbinizim!" dedi.

25- Allah da onu, sonun ve ilkin ahiretin ve dünyanın azabıyle cezalandırdı.

26- Şüphesiz bunda Allah'tan korkacak kimse için ibret vardır.

SÖZLÜK

مُوسَى	İsrailoğullarına Peygamber olarak gönderilen Hz. Musa (a.s.)'dır.
بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى	Mukaddes Tuva vadisi.
اذْهَبْ اِلَى فِرْعَوْنَ	Firavun'a git.
اِنَّهُ طَغَى	Şüphesiz ki o azdı, sapıttı.
اِلَى اَنْ تَزَكَّى	Temizlenmeye, arınmaya, düzelmeye, ıslah olmaya. Yani Allah'ın yoluna gelerek şirkten ve isyandan arınmaya ne dersin?
وَ اَهْدِيَكَ اِلَى رَبِّكَ	Seni Rabbine hidayet edeyim. Sana Allah'ın yolunu göstereyim.
فَاَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى	Ve ona en büyük mucizeyi gösterdi. Firavun Musa (a.s.)'dan o güne kadar gördüğü mucizelerin en büyüğünü gördü.
ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْعَى	Sonra arkasını döndü çabuk çabuk yürüyor, koşuyor.
فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَ الْاُولَى	Allah da onu dünya ve ahiret azabıyla yakaladı.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, Musa (a.s.)'ın mucizelerle Firavun'a gidişini, onu Allah'a davet edişini, Firavun'un inkâr ettiğini ve bütün bunlardan sonra, Yüce Allah'ın Firavun'u cezalandırmasını anlatıyor.

Musa (a.s.)'ın Firavun'la olan mücadelesinden bir kısmının bu sûrede anlatılmasının pek çok hikmetleri vardır. Bu hikmetlerinden bazılarına işaret etmek istiyoruz. Naziat suresi Mekke'de indirilmiştir. Hz. Muhammed öncelikle başta Mekke halkına davetini sunuyordu. Gelen ayet-i kerimeleri Mekke ve civarı ilk önce duyuyordu. Duyduklarında hemen inanıp teslim olmuyorlardı. Hz. Muhammed kafirleri Allah'ın birliğine, sadece ona ibadet etmeye ve Allah'ın emirlerine göre yaşamaya davet ettikçe onlar yüz çeviriyorlardı. İnen ayetleri duydukça ve ortaya konan mucizeleri gördükçe iyice inkarları artıyordu. Gitgide Hz. Muhammed'e ve ona inanan müslümanlara karşı sert tavırlar alıyorlardı. Zaman zaman müslümanlardan güçleri yettiklerine işkence ediyorlardı. Putlarını asla terketmeyeceklerini söyleyerek Hz. muhammed'den getirdiği dini terketmesini istiyorlardı. Peygamberle alay edip ona; deli, sihirbaz, şair ve cinlenmiş gibi iftiralar atıyorlardı. Hz. Muhammed Mekke müşriklerinin bu tavırlarına onlar adına üzülüyordu.

İşte böyle bir ortamda Yüce Allah Musa (a.s.)'ın Firavun'a tebliğ usulünü anlatıyor. Firavun'un katı ve kararlı tavrını aktarıyor. Böylece bir taraftan Hz. Muhammed'e moral veriliyor, diğer taraftan da davet dersi veriliyor. Sen de Musa gibi tebliğ et denilmek isteniyor.

İslâm dinini toplumlara ulaştırmada çok farklı tebliğ uslupları kullanılabilir. Hatta aynı topluma dahi şartlara göre tebliğ yapılırken çeşit çeşit usluplar kullanılabilir. Konuşma uslubu çok yumuşak olabilir veya biraz sert olabilir. İlmi uslupla olabilir tartışma şeklinde olabilir. Karşılıklı konuşma ve soru şeklinde olabilir. Daha pek çok usûllerle tebliğ yapılabilir. Uslubun seçimi tebliğ edilecek kişinin veya toplumun durumuna bağlıdır. Bazen olur ki bir anda birkaç uslup dahi kullanılabilir. Mutlaka bir tek uslupla tebliğimi yapacağım diye bir şey yoktur. Uslup Allah'ın kitabına ve peygamberin sünnetine uygun olsun da çeşidi ne olursa olsun. Onun için tebliğin etkili olmasında en önemli şey; tebliğ uslubunu çok iyi seçmektir. Bu seçimi yapabilmek için de tebliğ edeceğimiz kişileri ve toplumları çok iyi tanımalıyız. Her yönlerini bilmeliyiz.

Yüce Allah tebliğ usluplarının çokluğunu bildirmek için kur'an'da pek çok peygamberi ve onların mücadelelerini anlatmıştır. İşte bunlardan biri de Musa (a.s.)'dır.

"Sana Musa'nın haberi geldi mi?"

O da senin gibi bir peygamberdi. O da senin gibi müşrik ve zalim bir topluma gönderilmişti. Biz musa'ya kitap ve mucizeler vererek Firavun'a ve kavmine gönderdik.

"Firavun'a git o azdı."

Onu benim yoluma çağır dedik. Bunları mukaddes Tûva vadisinde Musa'ya söyledik. Musa da Firavun'a gitti ve Allah'ın yoluna çağırdı. Firavun'a önce dedi ki: Ne dersin şu şirk ve zulmünden kurtulmak ister misin? Eğer istersen sana Allah'ın yolunu göstereyim. Alemlerin Rabbine teslim ol ve kurtul. Derken Firavun'a en büyük mucizeyi gösterdi. Musa elindeki sopasını yere attı ve o sopa çok büyük bir yılan oldu. Elini koltuğunun altına sokup çıkardı ve el ışık saçar gibi bembeyaz oldu. Sonra elini tekrar koynuna sokup çıkardı bu defa eli normal el oldu.

Firavun ise gördüğü mucizeleri inkâr etti. Musa (a.s.)'ın Allah'a davetini kabul etmedi. Bilakis karşı çıkıp isyan etti. Arkasından hemen adamlarını acele toplayarak onlara konuşma yaptı. Musa (a.s.)'ın gös-terdiği mucizeleri küçümsedi. Bir sihir olduğunu söyledi. Musa (a.s.)'ın kendi makamında ve ülke yönetiminde gözü olduğu iftirasını yaptı. Daha sonra da Firavun halkına dedi ki:

"Ben sizin en büyük Rabbinizim." "Sizin için benden başka ilah bilmedim." Sizi benden başka yönetecek, benden başka size hüküm koyacak yoktur. Benden başka ibadet edilecek ilah yoktur. Böyle birini tanımıyorum.

Yüce Allah da gelecek bütün nesillere ibret olsun diye Firavun'a ve askerlerine gereken cezayı verdi. Onların hepsini denizde boğdu.

Olur ki toplumlar Firavun'un halinden ders alırlar. Bir olan Allah'a yönelip de ebedi cehennem azabından kurtulurlar.

Allah'ın cennetine girip orada sonsuza dek huzur içinde yaşarlar.

SONUÇ

1- İslâm dinini tebliğ edecek olan mü'minlere moral ve tebliğ dersi verilmiştir.

2- İnsanların ancak Allah'ın dinine teslim olmalarıyla kurtuluşa erebilecekleri açıklanmıştır.

3- Kul Allah'ı tanıdıkça ve onun hakkında bilgi sahibi oldukça Allah'a

olan kulluğu artar. Emirlerini daha güzel yerine getirip yasaklarından korkar.

4- Bir Peygamber ne kadar mucize gösterirse göstersin bir insanda veya toplumda inat devam ettikçe kolay kolay iman etmez.

5- İlahlık ve Rablık iddiasında bulunanın kafir olduğu ve cehennemde ebedi olarak şiddetli cezaya çarptırılacağı açıklanmıştır.

ءَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ ۚ بَنَاهَا ﴿٢٧﴾ رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا ﴿٢٨﴾
وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٢٩﴾ وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا ﴿٣٠﴾
أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾ وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٢﴾ مَتَاعًا لَّكُمْ
وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾

27- Yaratılışça siz mi daha çetinsiniz, yoksa gök mü? Allah onu yaptı.

28- Kalınlığını tavanını yükseltti, onu düzenledi.

29- Gecesini örtüp kararttı, kuşluğunu güneşinin ışığını açığa çıkardı.

30- Bundan sonra da yeri yayıp yuvarlattı.

31- Ondan suyunu ve otlağını çıkardı,

32- Dağları oturttu,

33- Sizin ve hayvanlarınızın geçimi için.

SÖZLÜK

أَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا Yaratma bakımından siz mi daha zorsunuz, yoksa gök mü?

أَمِ السَّمَاءُ Sizi yaratmak mı daha zordur yoksa göğü yaratmak mı daha zordur?

رَفَعَ سَمْكَهَا Tavanını yükseltti. Göğün atmosfer ve diğer bütün tabakalarını yarattı.

فَسَوّٰهَا Ve onu düzene koydu. Göğü en elverişli bir şekilde düzenledi.
وَ اَغْطَشَ لَيْلَهَا Gecesini karanlıkla kapladı. Geceyi yarattı.
وَ اَخْرَجَ ضُحَاهَا Ve ışığını çıkardı. Gündüzü yarattı.
وَ الْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰاهَا Ve yeri döşedi. Yeryüzünü yaşamaya en elverişli yarattı.
وَ الْجِبَالَ اَرْسٰاهَا Dağları oraya dikti. Yani dağları da yeryüzüne yerleştirdi.
مَتٰاعًا لَكُمْ وَ لِاَنْعٰامِكُمْ Siz ve hayvanlarınız için rızık olarak.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler öldükten sonra diriltilme inancını pekiştirmek için çeşitli varlıkların yaratılışlarından örnekler vermektedir.

Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Yaratılış bakımından siz mi daha zorsunuz yoksa gök mü?" Kafir insanlar öldükten sonra yaratılmanın zor, hatta mümkün olmadığını zannetmektedirler. Yüce Allah da ölümden sonra tekrar yaratmanın kendisi için çok kolay olduğunu anlatmak için bir karşılaştırma yapıyor. İnsanın yaratılışıyle göklerin yaratılışını kıyas ediyor. Gökleri bu kadar özellikli ve mükemmel yaratmak insanın yaratılışına göre daha zordur. İnsan kendine göre düşündüğü zaman böyledir. Yoksa Allah için zor diye bir şey olmaz. Her şey ona kolaydır. Fakat insanoğlu iyice anlasın diye insanın aklına göre hitab edilmiştir.

Hangisi daha zordur insanı yaratmak mı, gökleri yaratmak mı?

Bu soruyu hangi insana sorsanız, bana göre gökleri yaratmak insanı yaratmaktan daha zordur der. Tabi insan kendi açısından değerlendiriyor. Allah'a zorluk olmaz.

İşte Yüce Allah da, o inkarcıya diyor ki; madem gökleri yaratmak daha zordur, öyle ise bak o gökleri ben yarattım. Tabakalarını ve sizlere hizmet edecek bütün özellikleriyle birlikte gökleri ben şekillendirdim. Geceyi ben yarattım. Gündüzü ben yarattım. Yeryüzünü sizin yaşamanıza en uygun bir şekilde yine ben yarattım. Gökten ve yerden size lazım olan suyu ben yarattım. Sizin ve hayvanlarınız için çeşit çeşit otları, bitkileri, sebze ve meyveleri hep ben yarattım.

Bütün bu bitkileri her yıl tekrar tekrar kış mevsiminde öldürüp baharla birlikte tekrar yaratıyorum. gözlerinizin önünde cereyan eden bunca ölüm ve dirilme olaylarından ders alamıyor musunuz? Düşünüp de anlayamıyor musu-

nuz ki sizler de öldükten sonra mutlaka diriltileceksiniz. Hesaba çekilip karşılığını alacaksınız. İman edip salih ameller işlerseniz cennete girer ve ebedi nimetler içinde yaşarsınız. İnkâr ederseniz ebedi olarak cehennemde azaba düşersiniz.

SONUÇ

1- Ahiret inancı pekiştirilmiştir.

2- Yüce Allah'ın insanlara bahşettiği nimetlerinden bazıları açıklanmıştır.

3- Çok olan az olanla, büyük olan küçük olanla karşılaştırılarak Yüce Allah'ın her şeye gücünün yettiği haber verilmiştir.

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّآمَّةُ الْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ
الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ ﴿٣٦﴾ فَأَمَّا مَن طَغَىٰ
﴿٣٧﴾ وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾ وَأَمَّا مَنْ
خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ
﴿٤١﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٢﴾ فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَاهَا
﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَاهَا ﴿٤٥﴾
كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا ﴿٤٦﴾

34- Her şeyi bastıran o büyük felaket geldiği zaman,

35- O gün insan, neyin peşinde koşmuş olduğunu hatırlar.

36- Gören kimseler için cehennem ortaya çıkarılmıştır.

37- Artık kim azmışsa,

38- Ve şu yakın hayatı eğlemişse,

39- Onun barınağı cehennemdir.

40- Ama kim Rabbinin divanında durup hesap vermekten korkmuş ve nefsini kötü heveslerden menetmişse,

41- Onun barınağı da cennettir.

42- Sana kıyamet saatinden soruyorlar: demir atması gelip çatması ne zaman diye.

43- Sen nerede, onun vaktini söylemek nerede?

44- Onun bilgisi Rabb'ine aittir.

45- Sen ancak, ondan korkacak olanları uyarıcısın.

46- Onlar onu gördükleri zaman sanki dünyada bir akşam veya onun kuşluk vaktinden fazla kalmamış gibi olurlar.

SÖZLÜK

اَلطَّامَّةُ الْكُبْرَى — En büyük felaket. Kıyamet günü. Sur'a üfürülme zamanı. Sur'a ikinci üfürme.

مَا سَعَى — Yaptığı. Yapılan. Çalışma. Yapılan amel.

فَاَمَّا مَنْ طَغَى — Kim azgınlık etmiş ise.

وَاٰثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا — Ve dünya hayatını tercih etti.

فَاِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَاْوَى — Muhakkak ki cehennem varılacak yerdir.

مَقَامَ رَبِّهِ — Rabbinin makamı. Kıyamet günü Yüce Allah'ın hesaba çekip soru sorması.

وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى — Ve nefsini kötü arzulardan engelledi. Kendisini İslâm dışı yollara girmekten uzak tuttu.

فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَاْوَى — Şüphesiz ki varılacak yer cennettir.

عَنِ السَّاعَةِ — Kıyametin ne zaman kopacağından.

اَيَّانَ مُرْسَاهَا — Gerçekleşmesi ne zaman? Kıyametin gerçekleşmesi ne zaman?

فِيمَ اَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا — Sen onun vaktini bilmiyorsun ki ondan anlatasın. Ey Muhammed sana kıyametin ne zaman kopacağını soruyorlar. Fakat sen onun vaktini bilmiyorsun ki soranlara söyleyesin.

إِلَى رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا Onun sonu Allah'adır. Kıyametin ilmi ve sonucu sadece Allah'a aittir. Allah'tan başkası bilmez.

لَمْ يَلْبَثُوا Kalmadılar. O kıyamet gününü gördüklerinde sanarlar ki dünyada kabirlerinde hiç kalmadılar. Sadece bir gün veya daha az bir zaman kaldılar.

إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا Ancak bir günün kuşluk vakti kadar ya da akşama kadar. Kabirlerinden kalktıklarında sadece bir gününün akşamına kadar ya da kuşluk vaktine (sabahdan öğle vaktine yakın bir zaman) kadar kabirlerinde kaldıklarını sanırlar.

AÇIKLAMA

Bundan bir önceki dersimizde geçen ayet-i kerimelerde Yüce Allah insanı ve yaratılışı anlatmıştı. İnsanlar için dünya hayatında gerekli olan her şeyi de yarattığını bildirmişti. Bu yarattığı şeyler elbetteki Allah'ın yüce kudretini en açık bir şekilde ortaya koyuyordu. Öyle ise kıyameti gerçekleştirip de insanları hesaba çekecek herkese amellerine göre karşılıklarını vermek de Allah'a çok kolaydır.

Bu dersimizde geçen ayet-i kerimeler ise, kıyamet alametlerinden, cehenneme girenlerin durumlarından ve cennete kavuşan mü'minlerin mutluluklarından haber veriyor.

"En büyük felaket gelip çattığında."

Kıyamet koptuğunda ve her şey alt üst olup kâinat son bulduğunda. Sonra insanlar kabirlerinden kalkıp mahşerde toplandıklarında insan yaptıklarını karşısında görecektir.

Cehennem kafirlerin gözlerinin önündedir artık.

Dünyada iken Allah'ı inkâr etmiş ve hayatını isyanla geçirmişse bugün varacağı yer cehennemdir. çünkü onlar dünya hayatını ahirete tercih etmişlerdi. Ahireti reddederek bütün çalışmalarını sadece dünya hayatına mahsus etmişlerdi. Onun için inkâr ettikleri cehennem kafirlerin barınağı olmuştur.

Fakat dünyada iken Rabbini tanıyan, onun emirlerine göre yaşayan ve ahirette hesap vermekten asla şüphe etmeyenler ise şimdi cennettedirler. Mü'minlerin ebedi saadet mekanları cennet olmuştur. Bu mü'minler, dünyada iken nefislerini her türlü kötülüklerden, şirk ve küfürden uzak tutmuşlardı. Bugün de cennette nimetler içindedirler. Cennet elbiseleri içinde cennet içeceklerini içiyorlar. Canlarının istedikleri gibi yaşıyorlar. Rablerinin türlü nimetle-

riyle iç içe ebedi saadeti ve mutluluğu tadıyorlar.

Ey kulum ve peygamberim! Şimdi o kafirler sana kıyametten soruyorlar. Ne zaman herşey alt üst olacak diyorlar. Kainat boşluğunda gemi gibi yüzen bunca yıldızların duruş limanı olan kıyamet ne zaman kopacak diye senden öğrenmek istiyorlar. Sen kıyametin ne zaman kopacağını bilmezsin. Onlara bu konuda bilgi de veremezsin. Kıyametin ne zaman kopacağını sadece alemlerin Rabbi bilir. Her şeyin dönüşü Allah'adır. Sen sadece bir uyarıcısın ve tebliğ edensin. Sen görevini yap. O bekledikleri kıyamet koptuğunda, inkarcılar kabirlerinden diri olarak kaldırılacaklardır. Cehenneme yaklaştırıldıklarında sanki dünyada ve kabirde hiç yaşamamış olduklarını sanırlar. Öyle ki dünyada bir gün veya daha az bir ömür geçirdiklerini düşünürler.

Cehennemin azabı kafirlere her şeyi adeta unutturur. İnkâr ettikleri ebedi cehennemle karşı karşıya oldukları için dünya ve kabir hayatındaki yaşantıları gözlerinin önünde bir hiç hükmünde kalmıştır.

SONUÇ

1- Ahiret inancı pekiştirilmiştir.

2- Kıyamet günü mü'minlerin cennette kafirlerin de cehennemde olacağı açıklanmıştır.

3- Kıyamet saatinin bilgisi sadece Allah katında olduğu bildirilmiştir.

Sûre 80
Abese Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 42

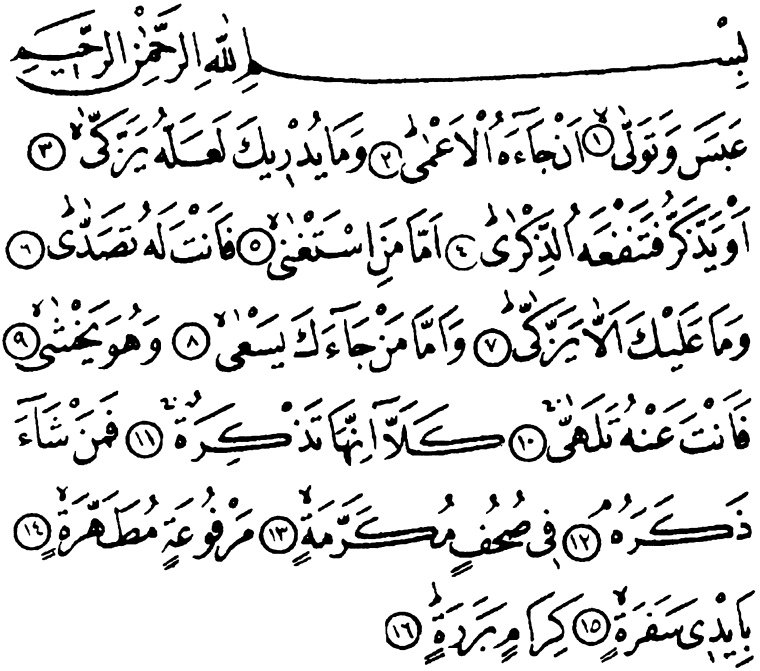

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Surat astı ve döndü;

2- Kör geldi diye.

3- Ne bilirsin belki o arınacak?

4- Yahut öğüt dinleyecek de öğüt, kendisine yarayacak.

5- Kendisini zengin görüp tenezzül etmeyene gelince;

6- Sen ona yöneliyorsun.

7- Onun arınmamasından sana ne?

8- Fakat koşarak sana gelen,

9- Saygılı olarak gelmişken,

10- Sen onunla ilgilenmiyorsun.

11- Hayır olmaz böyle şey; o ayetler, bir hatırlatmadır.

12- Dileyen onu düşünüp öğüt alır.

13- O öğüt sahifeler içindedir: Değer verilen,

14- Saygı ile yükseltilen, tertemiz sayfalar,

15- Yazıcıların ellerinde:

16- Değerli, iyi yazıcıların.

SÖZLÜK

عَبَسَ — Yüzünü ekşitti.

وَ تَوَلَّى — Ve döndü.

اَنْ جَاءَهُ الْاَعْمَى — Amânın ona gelmesinden.

لَعَلَّهُ يَزَّكَّى — Olur ki arınır.

اَوْ يَذَّكَّرُ — Veya öğüt alır.

فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى — Sonuçta öğüt ona fayda verir.

وَ اَمَّا مَنِ اسْتَغْنَى — Ve ihtiyaç duymayana gelince. Yani inanmaya ihtiyaç duymayan kafir.

فَاَنْتَ لَهُ تَصَدَّى — Sen ona yöneliyorsun. Onunla konuşup öğüt vermeye çalışıyorsun.

وَ مَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكَّى — Onun arınmaması. Sana mesuliyet değildir.

يَسْعَى — Çalışıyor. Gayret ediyor.

فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى — Ve sen ondan meşgul ediliyorsun.

كَلَّا — Hayır. Böyle yapma.

اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ — Şüphesiz o bir öğüttür. Allah'ın ayetleri hak yola girmek isteyenler için bir yol gösterendir.

مُكَرَّمَةٍ — Mübarek. Kur'an çok mübarek bir kitaptır.

مَرْفُوعَةٍ — Şanı yücedir. Levh-i mahfuz'dadır. O Kur'an.

مُطَهَّرَةٍ — Tertemizdir. Cinlerin müdahelesinden beridir.

بِاَيْدِي سَفَرَةٍ — Meleklerin eliyle. Kur'an meleklerin vasıtasıyla Levh-i Mahfuz'dan yazılır ve Cebrail'in vasıtasıyla peygambere ulaştırılır.

كِرَامٍ بَرَرَةٍ — Yüce takvalı ve Allah'a itaatkâr. Yani melekler. Her zaman Allah'a itaat eden yüce kullardır.

AÇIKLAMA

Bu ayeti kerimeler bir taraftan Kur'an'ın yüce bir kitap olduğunu bildirirken diğer taraftan da İslâmiyetin insanlara tebliğ edilişini öğretmektedir. Yüce Allah peygamberine çok ince ve şefkatli bir ikazda bulunuyor. Bu ikaz aynı zamanda Yüce Allah'ın mala-mülke değil kalplere ve amellere önem verdiğini de en güzel bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bir gün peygamber efendimiz Mekke müşriklerinin ileri gelenlerinden olan; Rabia'nın iki oğlu Utbe ve Halef'e İslâmiyeti anlatıyordu. Bu kafirlerin müslüman olmaları için elinden geldiği kadar onlara Kur'an ayetleri okuyor ve Allah'ın birliğine çağırıyordu.

Tam bu esnada Abdullah bin Ümmü Mektum adlı bir âmâ peygamber efendimizin bulunduğu toplantı yerine geldi. Ümmü Mektum, Huveylid kızı Hz. Hatice annemizin teyzesinin oğludur. Ümmü Mektum'un iki gözü de görmediğinden Peygamberimizin durumunu farketmiyordu. Dedi ki:

Ey Allah'ın rasûlü! Allah'ın sana öğrettiklerini bana da öğret. Bu sözünü bir kaç defa tekrarladı. Peygamber efendimiz cevap vermedi. Kafirler belki imana gelir diye onlara olan tebliğini devam ettirdi. Bu arada yüzü de biraz değişmiş, adeta ekşitmişti. Peygamber efendimiz toplantıdan ayrılıp eve veni gelmişti ki alemlerin Rabbi bu ibretlerle dolu ayetlerini indirdi.

"Yanına âmâ geldi diye yüzünü ekşitip döndü."

İşte Rabbul alemin olan Allah (c.c.)'ın kullarını değerlendirmesi. Bir tarafta âmâ, fakir ve sıradan bir kul, diğer tarafta Mekke'nin yöneticileri. Ama birisi samimi inanmak için öğrenmek istiyor. Diğerleri ise imana ihtiyaç duymadıkları halde mahsustan Peygamberi meşgul etmek için dinliyorlar. Hatta belki peygamberi dininden döndürürüz diye bile düşünüyorlar. Fakat alemlere rahmet olarak gelen Muhammed Mustafa (s.a.v.) ise insanlara olan şefkatinden dolayı belki imana gelirler diye oturmuş o inatçı ve içleri fitne fesat dolu kafirlere İslâm'ı anlatıyor.

Herşey Allah'a açık. Kimin kalbinde ne var belli. Onun için buyuruyor ki nereden biliyorsun belki o arınacaktı. Senden alacağı öğütlerle doğru yolun yolcusu olacaktı. Fakat sen imana ihtiyaç duymayanlara yönelmiş, onlara anlatıyorsun. Amâya da cevap vermiyorsun. Oysa senin görevin tebliğ etmektir. O kafirler şirkten ve isyanlardan arınmak istemiyorlarsa sorumluluğu sana ait değildir. Bu Kur'an herkes için bir öğüt ve doğru yol rehberidir. Dileyen ondan öğüt alıp alemlerin Rabbinin rızasına yol bulur. O Kur'an çok kıymetli bir kitabtır. Onu Levh-i Mahfuz'dan melekler yazıyorlar. Sana da Cebrail ulaştırıyor. O kitap alemlerin Rabbinin tüm insanlara ve cinlere rahmet diye indirdiği yüce bir kitaptır.

SONUÇ

1- Hz. Peygamber'in Allah katında yüce bir makama sahip olduğu açık-

lanmıştır.

2- Peygamber efendimize tebliğ konusunda ders verilerek ümmetinin de bu derslerden ibret alması gerektiğine işaret edilmiştir.

3- Gelen vahiyden herhangi bir şeyi Peygamberin gizlemesinin asla sözkonusu olmadığı bildirilmiştir. Çünkü gizleseydi öncelikle kendisine sitem eden ayetleri gizlerdi. peygamberler bu gibi durumlardan tamamen beridirler.

قُتِلَ الْإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ ﴿١٧﴾
مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾ مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ﴿١٩﴾ ثُمَّ السَّبِيلَ
يَسَّرَهُ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ﴿٢١﴾ ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ﴿٢٢﴾ كَلَّا
لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ ﴿٢٣﴾ فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾ أَنَّا صَبَبْنَا
الْمَاءَ صَبًّا ﴿٢٥﴾ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾ فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾ وَعِنَبًا
وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾ وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾ وَحَدَائِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾ وَفَاكِهَةً
وَأَبًّا ﴿٣١﴾ مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾

17- Kahrolası insan, ne kadar da nankördür!

18- Allah onu hangi şeyden yarattı?

19- Nutfe (sperm)'den. Onu yarattı, ona biçim verdi.

20- Sonra ona yolu ana karnından çıkmasını kolaylaştırdı.

21- Sonra onu öldürdü, kabre koydurdu.

22- Sonra dilediği zaman onu diriltip kaldırdı.

23- Hayır, insan, O'nun kendisine emrettiğini yapmadı.

24- İnsan şu yiyeceğine baksın.

25- Biz suyu iyice döktük.

26- Sonra toprağı güzelce yardık da,
27- Orada bitirdik: dane,
28- Üzüm, yonca,
29- Zeytin, hurma,
30- İri ve gür bahçeler,
31- Meyva ve çayır;
32- Sizin ve hayvanlarınızın geçimi için.

SÖZLÜK

قُتِلَ الْاِنْسَانُ	Kahrolası insan. Kahrolası kafir insan.
مَا اَكْفَرَهُ	Nasıl da inkar ediyor. Hangi sebepten dolayı inkar ediyor?
مِنْ اَىِّ شَىْءٍ خَلَقَهُ	O'nu hangi şeyden yarattı? Bir sudan yarattı.
فَقَدَّرَهُ	Ve onu ölçülendirdi.
ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ	Sonra ona yolu kolaylaştırdı.
اِذَا شَاءَ اَنْشَرَهُ	Dilediğinde onu diriltecek.
كَلَّا	Hayır. Öyle değil.
لَمَّا يَقْضِ مَا اَمَرَهُ	Emrettiğini yerine getirmedi.
اِلَى طَعَامِهِ	Yemeğine. Yediği yiyeceklere baksın.
حَبًّا وَ عِنَبًا	Tane ve üzümler.
وَ قَضْبًا	Sebzeler.
وَ حَدَائِقَ غُلْبًا	Ve bol ağaçlı bahçeler.
وَ فَاكِهَةً وَ اَبًّا	Meyveler ve otlar.
مَتَاعًا لَكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ	Size ve hayvanlarınıza rızık olarak.

AÇIKLAMA

Bundan bir önceki dersimizde Yüce Allah, kafirlerle meşgul olduğundan ümmü Mektum'a cevap vermeyen peygamber efendimize sitem etmişti. Tebliğin esaslarını belirleyen ölçülerle birlikte Kur'an-ı Kerim'in herkes için bir hidayet rehberi olduğunu açıklamıştı. Bu dersimizdeki ayetlerde ise, Peygamberi kasten meşgul eden kafirlere lanet ederek kıyamet günü başlarına gelecek olan azapdan haber vermektedir.

"Kahrolası o insan, nasıl da inkar ediyor?"

Bunca nimetlerini yediği halde nasıl olup da âlemlerin Rabbini tanımı-

yor? Gurur ve kibrine yenik düşerek ebedi cehenneme girmeye hazırlanıyor. Oysa bizim onu neden yarattığımıza bakmıyor mu? Bir damla sudan yaratıp her azasını en güzel şekilde ölçülendirdik. Neden yaratıldığına bakmadan nasıl kibirleniyor ve nasıl inkar ediyor? Sonra ona yolunu kolaylaştırdık. Annesinin karnından dünyaya kolayca gelmesini sağladık. Eğer onu annesinin karnında bıraksaydık nasıl dünyaya gelebilirdi? Ne gücü vardı ki şimdi de inkara ve kendini beğenmişliğe kalkışıyor. Kendisine Peygamber gönderip kitap indirerek yolumuzu kolayca bulmasını sağladık. Ama o küfründe inat ediyor. Daha sonra o kafiri öldürüp kabre koyacağız. Oradan da dilediğimiz zaman çıkartıp hesap soracağız. Şu kafir insan yedikleri yiyeceklere bir baksın bakalım. O yiyecekler kendi hayatını devam ettiriyor. Biz o rızıkları vermeseydik o nankör bunları nereden bulup da yiyecekti? Nasıl hayatını devam ettirecekti? Her şeyi bizim nimetlerimizle olduğu halde şimdi bizi inkâr ediyor.

Gökten ve yerden suları biz akıttık. O sularla yeryüzünü sulayıp bir çok ürünler çıkardık. Ağaçlar, zeytinler, üzümler, türlü türlü meyveler ve otlar yarattık. Bütün bunları sizlere ve hayvanlarınıza rızık olarak hazırladık. Bunlardan ibret alıp da alemlerin Rabbine şükretmeyecek misiniz? Hâlâ inatla ve gururla küfrünüzü sürdürecek misiniz? Herşeyini ben yarattığım halde ve bütün varlık âlemi benim mülküm olduğu halde, ey kafir insan sen neye dayanarak alemlerin Rabbini inkâr ediyorsun? kendine gel. Kibir, inat ve gururunu bırakıp bana dön de ebedi cennetime gir. Yoksa cehennemde ebedi olarak azap içinde olursun.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ın kudretini, ilmini ve hikmetini açıkça ortaya koyan deliller açıklanmıştır.

2- Yaratılmış olan şeylerin mutlaka bir yaratacının varlığını gösterdiği haber verilmektedir.

3- İnsan ne kadar Rabbine ibadet etse de her zaman onun nimetlerine karşı şükretmekte noksan olduğu açıklanmıştır.

فَإِذَا جَآءَتِ ٱلصَّآخَّةُ ﴿٣٣﴾
يَوْمَ يَفِرُّ ٱلْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾ وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾

لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ
مُّسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا
غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾

33- Çarpınca kulakları sağır eden o gürültü geldiği zaman,

34- İşte o gün kişi kaçar: kardeşinden,

35- Anasından, babasından,

36- Eşinden ve oğullarından.

37- O gün, onlardan her kişinin, kendisine yeter derecede işi vardır.

38- Yüzler var ki o gün parıl parıl,

39- Güleç, sevinçli.

40- Yüzler de var ki o gün tozlanmış.

41- Onları karanlık bürümüş öylesine üzgün, öylesine dertli.

42- İşte onlar kafirler, Hak'tan sapanlardır.

SÖZLÜK

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ — O müthiş ses kulaklara çarptığında. Burada Sur'a ikinci kez üfürme kastediliyor.

وَصَاحِبَتِهِ — Ve eşi.

شَأْنٌ يُغْنِيهِ — Derdi kendini aşıyor. Başındaki dert başkalarıyla ilgilenmeye imkan bırakmıyor.

مُسْفِرَةٌ — Parlaktır. Aydınlıktır.

عَلَيْهَا غَبَرَةٌ — Üzerinde toz toprak vardır.

تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ — Onu karanlık kaplar.

اَلْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ — Kafirler facirler. Kafirler ve zalimler.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler insanların kabirlerinden kalkışlarını ve mahşerdeki hallerini gözler önüne sermektedir.

"O müthiş ses kulaklara çarptığında."

İsrafil adlı melek, insanların kabirleriden dirilmiş olarak kalkmaları için Sur'a ikinci kez üfürdüğünde.

O gün kişi hiç kimseye görünmek istemez. En yakınları olan; eşinden, kardeşlerinden, anne-babasından ve çocuklarından bile kaçar. Kendisini görmesinler diye sağa sola gizlenmeye çalışır. Çünkü mahşerde herkesin başında öyle bir iş vardır ki ancak kendisiyle meşgul olabiliyor. Kendi derdinden kurtulup da başkasıyla ilgilenmeye fırsat bulamıyor.

İşte o dehşetli mahşer gününde insanlar iki çeşittir. Bir takım insanlar vardır ki yüzleri parlak ve aydınlıktır. Mutlulukları yüzlerinden ve gözlerinden okunmaktadır. Ebedi hayatın kazanılması gibi bir nimeti elde etmişlerdir. Bunlar mü'min insanlardır. Dünyada iken Allah'ın emirlerine teslim olmuş samimi kullardır. İman ve salih amellerinden dolayı Yüce Allah onları ebedi olarak cennete koymuştur. Onun için sevinçli, güleryüzlü ve mutludurlar.

O gün bir takım yüzler de vardır ki asıktır. Toz toprak içindedir. Keder ve üzüntüden kapkara kesilmiştir. Bunlar da kafirlerdir. Dünyada iken alemlerin Rabbini inkâr edenlerdir. Allah'ın dinine karşı savaş açan zalimlerdir. Peygamberiyle alay eden puta tapan müşriklerdir. Ahireti de kabul etmiyorlardı. Şimdi de kararmış yüzleri ve perişan halleriyle birlikte ebedi cehennemlik olmuşlardır. Ey insanlar! Kur'an'ın öğütlerinden bir an önce ibret alın da ölüm ve kıyamet günü gelip çatmadan tevbe edip Rabbinize yönelin.

SONUÇ

1- Kabirlerden diri olarak kalkılacağı anlatılarak ölümden sonra tekrar dirilme inancı pekiştirilmiştir.

2- Mahşerdeki olayların şiddetinden herkesin ancak kendi derdiyle ilgileneceği ve en yakınlarından bile kaçacağı açıklanmıştır.

3- Ahirette mü'minlerin mutlu ve güleryüzlü olacakları, kafirlerin ise kederlerinden yüzlerinin toz toprak ve kapkara olacağı haber verilmiştir.

Sûre 81
Tekvîr Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 29

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝١ وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ ۝٢ وَإِذَا الْجِبَالُ
سُيِّرَتْ ۝٣ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۝٤ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝٥
وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝٦ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝٧ وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ
سُئِلَتْ ۝٨ بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ ۝٩ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝١٠
وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝١١ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝١٢ وَإِذَا الْجَنَّةُ
أُزْلِفَتْ ۝١٣ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ۝١٤

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Güneş büzüldüğü zaman,

2- Yıldızlar kararıp döküldüğü zaman,

3- Dağlar yürütüldüğü zaman,

4- On aylık gebe develer başı boş bırakıldığı zaman,

5- Vahşi hayvanlar bir araya toplandığı zaman,

6- Denizler kaynatıldığı zaman,

7- Nefisler çiftleştirildiği zaman, ruhlar bedenlerle yahut amelleriyle birleştiği zaman,

8- Ve sorulduğu zaman o diri diri toprağa gömülen kıza:

9- "Hangi günahı yüzünden öldürüldü?" diye.

10- Amel defterleri açılıp yayıldığı zaman,

11- Gök sıyrılıp açıldığı zaman bu gökler kaldırılıp ardında gizli kalanlar ortaya çıktığı zaman,

12- Cehennem alevlendirildiği zaman,

13- Cennet yaklaştırıldığı zaman,

14- Her can, ne yapıp getirdiğini bilir.

SÖZLÜK

اِذَا	Olduğunda.
كُوِّرَتْ	Dürüldüğünde, katlandığında. Yuvarlatılarak kendi içine doğru İyice katlandığında.
انْكَدَرَتْ	Döküldüler. Düştüler.
سُيِّرَتْ	Dağılıp gittiğinde. Yok olduğunda.
وَ اِذَا الْعِشَارُ	Gebe develer. Yavrulamak üzere olan hayvanlar.
عُطِّلَتْ	Terkedildi. Sahip olunmadığında.
اَلْوُحُوشُ حُشِرَتْ	Vahşi hayvanlar bir araya toplandı.
وَ اِذَا الْجِبَالُ سُجِّرَتْ	Denizler tutuşturulduğunda.
وَ اِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ	Nefisler eşleştiğinde. Ruhlar bedenlerle birleştiğinde. Her kişi kabirlerinden diri olarak kalktığında. Her kişi kendi ameliyle buluştuğunda.
وَ اِذَا الْمَوْءُودَةُ	Diri diri toprağa gömülen kız çocuğuna.
سُئِلَتْ	Sorulduğunda.
بِاَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ	Hangi günahtan dolayı öldürüldün.
وَ اِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ	Sayfalar açıldığında.
وَ اِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ	Gök yerinden kaldırıldığında.
وَ اِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ	Cehennem iyice tutuşturulduğunda.
وَاِذَا الْجَنَّةُ اُزْلِفَتْ	Cennet yaklaştırıldığında.
عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا اَحْضَرَتْ	Nefis ne hazırladığını bildi.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler kıyamet olaylarından ve ahiretteki durumlardan haber vermektedir. Yüce Allah buyuruyor ki:

"Güneş dürülüp toplandığında."

Kıyamet günü güneş ışığını kaybettiğinde ve dürülüp içine doğru kapandığında. Bu sûrenin baş tarafından itibaren Yüce Allah on iki tane çok önemli olaylardan haber vermektedir. Bu olaylardan altı tanesi kıyamet kopacağı zaman, altı tanesi de ahirette kıyametten sonra meydana gelecek olan

olaylardır.

Güneş dürülüp yıldızlar da döküldüğünde. Dağlar yerlerinden sökülüp atılarak kum parçaları gibi etrafa dağıldığında, insanlar mal ve mülklerini korku ve dehşetten dolayı terkedip sağa sola kaçıştığında. Vahşi hayvanlar olayların şiddetinden korkarak hep bir araya toplanarak birbirlerinden yardım ummaya başladıklarında birbirlerini dehşet verici olaylarla birbirlerini gördüklerinde yemeye çalışan vahşi hayvanlar dahi kuzular gibi korkudan bir araya toplanıyorlar. Denizler de tutuşturulduğunda. Denizler adeta bir petrol deposu gibi yanmaya başladığında.

İşte bu sayılanlar kıyamet koparken meydana gelecek olaylardır. O gün kıyameti inkâr edenler ve öldükten sonra dirilmeyi kabul etmeyenleri nasıl bir korku sarmıştır kim bilir.

Yüce Allah daha sonra ahirette meydana gelecek olayları haber vererek buyuruyor ki:

O diri diri toprağa gömülen kız çocuklarına senin ne günahın vardı ki annen ve baban seni diri diri toprağa gömdü? Tabi yavrucağın bir günahı yoktur. Burada asıl sitem, kınama ve soru o yavrucağızı diri diri toprağa gömen annebabayadır. Ya Rabbi ne vahşettir. Bu günde bir çokları kürtajla aynı katliamı yapıyorlar. Önceki müşrikler yavru dünyaya geldikten sonra diri diri gömüyorlardı. Şimdikiler de dünyaya gelmesine bile fırsat vermeden ana rahminde parça parça ederek öldürüyorlar. Alemlerin Rabbi sormaz mı elbette sorar ve o katillere gereken cezayı da verir.

Amel defterleri bir bir açılıp hesaplar görüldüğünde. Ahiretteki olaylardan ikincisi de amellerin ortaya dökülmesidir.

Herkes dünyada iyilik ve kötülükten ne yapmış ise hepsi tek tek yazılmıştır. Küçük-büyük, az-çok ne varsa ortaya konur. Cehennem iyice yaklaştırıldığında.

O zaman herkes ne yaptığını öğrenmiş olacaktır. Dünyada iken ahirete neler gönderdiğini ve şu anda karşısında hazır vaziyette bulduğu amellerini görecektir. O amellerin karşılığı ya cennet veya cehennemdir. İman ve salih amellerle ahirete gelmiş ise cennet kendisine yaklaştırılıp oraya konur. Küfür ve isyanlarla gelmiş ise tutuşturulmuş ve iyice kızıştırılmış cehennemde ebedi kalır.

SONUÇ

1- Kıyamet olayları ve ahiretteki durumlar anlatılarak öldükten sonra tekrar dirilme inancı pekiştirilmiştir.

2- İman ve salih amele teşvik edilmiştir. Çünkü cennete ancak bu ikisiyle gidilmektedir.

3- Şirkten ve inkardan sakındırılmıştır. Çünkü ebedi olarak cehennemde kalmaya sebep olmaktadırlar. Kişi tevbe etmeden inkar ve şirk üzere ölürse ebedi olarak cehenneme girer. Ölmeden önce şirkinden ve inkarından tevbe ederse Allah affeder.

فَلَآ أُقْسِمُ بِٱلْخُنَّسِ ﴿١٥﴾
ٱلْجَوَارِ ٱلْكُنَّسِ ﴿١٦﴾ وَٱلَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾ وَٱلصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾
إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾ ذِى قُوَّةٍ عِندَ ذِى ٱلْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾
مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾ وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ رَءَاهُ بِٱلْأُفُقِ
ٱلْمُبِينِ ﴿٢٣﴾ وَمَا هُوَ عَلَى ٱلْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَٰنٍ رَّجِيمٍ
﴿٢٥﴾ فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٧﴾ لِمَن شَآءَ مِنكُمْ
أَن يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٩﴾

15- Yoo, yemin ederim o geri kalıp gizlenenlere;
16- Akıp gidenlere, dönüp saklananlara,
17- Sırtını dönen geceye,
18- Soluk almağa başlayan sabaha,
19- Andolsun bunlara ki o, değerli bir elçinin, Cebrail'in

sözüdür.

20- O elçi, güçlüdür, Arşın sahibi Allah katında yücedir.

21- Orada kendisine itaat edilen, güvenilendir.

22- Arkadaşınız cinli değildir.

23- Andolsun Muhammed onu apaçık ufukta görmüştür.

24- O, ğayb hakkında verdiği haberlerden dolayı suçlanamaz.

25- O Kur'an kovulmuş şeytanın sözü değildir.

26- O halde nereye gidiyorsunuz?

27- O, alemlere öğüttür.

28- Aranızdan doğru hareket etmek isteyen için;

29- Alemlerin Rabb'i Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz.

SONUÇ

اَلْخُنَّسِ — Gizlenen. Gündüz görünmeyip gece açığa çıkan yıldızlar.

اَلْجَوَارِى الْكُنَّسِ — Hareket halinde kendi yörüngelerinde akıp giden ve zaman zaman bir araya toplanan yıldızlar. Gezegenler.

اِذَا عَسْعَسَ — Gelip gittiğinde. Asasa kelimesi hem gecenin başlangıcı hem de sonu için kullanılmaktadır.

تَنَفَّسَ

اِنَّهُ — Şüphesiz o. Kur'an.

لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ — Yüce bir Resulün sözüdür. Cebrail'in Allah'tan alarak Peygambere vahyetmesidir.

ذُو قُوَّةٍ — Kuvvet sahibidir.

عِنْدَ ذِى الْعَرْشِ مَكِينٍ — Arşın sahibinin katında makamı büyüktür. O Cebrail'in Allah katında kıymeti büyüktür.

مُطَاعٍ ثَمَّ اَمِينٍ — İtaat olunandır ve emindir. Yani melekler Cebrail'e itaat ederler ve o güvenilirdir.

وَ مَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ — Arkadaşınız cinlenmiş değildir. Muhammed (a.s.) cinlenmiş değildir. Biz ona vahiyle bildiriyoruz.

وَ لَقَدْ رَاٰهُ بِالْاُفُقِ الْمُبِينِ — Muhammed (a.s.) Cebrail'i kendi yaratılış şeklinde açık ufukta gördü.

وَ مَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ — O Muhammed gayba karşı cimri değildir.

بِضَنِينٍ — Cimrilikle. Yani cimri değildir. Peygambere ne vahyedersek

onu sizlere harfi harfine aktarır.

وَ مَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ — O Kur'an lânetlenmiş şeytanın sözü değildir. Tamamen Allah kelâmıdır.

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ — Öyle ise nereye gidiyorsunuz?

مَا هُوَ إِلاَّ ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ — O Kur'an sadece bütün alemler için bir öğüttür.

أَنْ يَسْتَقِيمَ — Doğru olmak. Doğru olmaya çalışmak.

وَ مَا تَشَاءُونَ إِلاَّ أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ — Allah dilemeden siz dileyemezsiniz.

AÇIKLAMA

Bir önceki derste Yüce Allah, kıyamet olaylarını ve ahiretteki durumları anlatmıştı. Böylece ölümden sonra tekrar dirilip hesap verme ve karşılığını görme inancı iyice kalplere yerleşmişti. Bu derste ise vahyin özellikleri ve Kur'an'ın nasıl bir hidayet Rahberi olduğu açıklanıyor. Ta ki insanlar Allah'ın emirlerini net olarak bilip de kendilerini ona göre ahiretteki hesaba hazırlayabilsinler.

Yüce Allah yaratıklarından bir kısmına yemin ederek haberlerini ard arda veriyor. Buyuruyor ki:

Yıldızlara yemin olsun, sabaha ve geceye yemin olsun ki o Kur'an vahiydir. O'nu Cebrail alemlerin Rabbinden alarak Muhammed (s.a.v.)'e ulaştırmaktadır. Cebrail ise çok emin ve güçlü bir melektir. Diğer melekler bile ona itaat ederler. Cebrail'in Allah katında makamı ve kıymeti de çok yüksektir.

Ey Mekke ehli ve ey insanlar şunu kesinlikle bilin ki:

"Sizin arkadaşınız olan cinlenmiş değildir."

O da sizin gibi insandır. Kiminizle aynı zamanda iç içe yaşadı kiminize de yaşantısı ve sözleri ulaştı. Hiç onun halinde ve sözlerinde cinlenmiş birinin alametlerini görüyor musunuz? Elbette göremezsiniz. Çünkü o, bir Peygamberdir ve Cebrail'den vahyi alır. O peygamber Cebraili bizzat açıkça da gör-müştür. Hiç bir şey zan ile değildir. Herşey açıkça vahiyle olmaktadır.

Sonra o peygambere biz neyi vahyedersek olduğu gibi sizlere aktarır. Bir harfini dahi katiyyen gizlemez ve değiştirmez. Çünkü o emindir ve gayıp haberlerini sizlere aktarmakta cimri değildir. Bütün emirlerimizi ve yasaklarımızı sizlere bildirir. O Kur'an alemlerin Rabbinin kelâmıdır. Lanetlenmiş şeytanın sözü değildir. Gerçekleri bu kadar açık ve net öğreniyorsunuz da:

"Peki nereye gidiyorsunuz?"

Neden Kur'an'ın yolunu bırakıp da şeytanın ve putların yoluna giriyorsunuz? Şunu bilin ki o Kur'an herkes için bir öğüttür ve hidayet rehberidir Sizden doğru yolda yürümek ve yaşamak isteyenler o Kur'an'a uyarlar.

Güç ve kudret tamamen Allah'ın elindedir. Allah bir şeyi dilemedikten sonra kimse bir şey dileyemez. Yüce Allah kitapları indirip peygamberleri göndermiştir. Bizlere de akıl gibi büyük bir nimet vermiştir. Bizleri İslâmiyetten de haberdar etmiştir. Dolayısıyla hak yolda giden kazanır, kötü yollarda giden de ebedi olarak kaybeder.

SONUÇ

1- Yüce Allah yaratıklarından dilediğine yemin eder. Fakat insan sadece Allah'ın adıyla, isimleriyle ve sıfatlarıyla yemin edebilir.

2- Vahiy ve Hz. Muhammed'in peygamberliği isbat edilmiştir.

3- Cebrail (a.s.)'ın Allah katındaki kıymeti açıklanmış, çok emin ve güçlü olduğu haber verilmiştir.

4- Müşriklerin, Peygamber hakkındaki o delilidir şeklindeki iftiraları reddedilmiştir.

5- Yüce Allah'ın dilemesinin her şeyin üzerinde olduğu açıklanmıştır. O bir şeyin olmasını dilerse mutlaka olur. Olmamasını dilerse de asla olmaz.

Sûre 82
İnfitâr Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 19

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿٣﴾
وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾ يَا أَيُّهَا
الْإِنسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ
﴿٧﴾ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾ كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ ﴿٩﴾ وَإِنَّ
عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾ كِرَامًا كَاتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Gök yarıldığı zaman,

2- Yıldızlar saçıldığı zaman,

3- Denizler fışkırtıldığı zaman,

4- Kabirlerin içi dışına getirildiği zaman,

5- Her can, ne yapıp öne sürdüğünü ve ne yapmayıp geride bıraktığını bilir.

6- Ey insan, seni engin kerem sahibi Rabb'ine karşı ne aldatıp isyana sürükledi?

7- O Rab ki seni yarattı, seni düzenledi, sana ölçülü bir biçim verdi.

8- Senin organlarını dilediği şekilde birbirine ekledi.

9- Hayır, bu gururunuzun sebebi şudur: Siz ceza görmeyi yalanlıyorsunuz.

10- Oysa üzerinizde koruyucu yaptıklarınızı zaptedici melekler vardır;

11- Değerli yazıcılar.

12- Yaptığınız her şeyi bilirler.

SÖZLÜK

اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ	Gök Yarıldığında. Param parça olduğundu.
وَ اِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ	Ve yıldızlar döküldüğünde. Düştüğünde. Parça parça olup dağıldığında.
وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ	Denizler taşıp birbirine karıştığında.
وَ اِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ	Kabirler alt üst olduğunda. Ölüler kabirlerinden dışarı çıkartıldığında.
عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ	Nefis ne takdim ettiğini bildi. Herkes dünyadan ahirete ne gibi amelleri gönderdiğini o zaman bilir.
مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ	Rabbine karşı seni aldatan nedir?
اَلَّذِى خَلَقَكَ	O ki seni yarattı.
فَسَوَّاكَ	Ve seni düzenledi. Şekillendirdi.
فَعَدَلَكَ	Ve seni en uygu bir şekilde yarattı.
كَلاَّ بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ	Hayır bilakis dini yalanlıyorsunuz.
وَ اِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كِرَامًا كَاتِبِينَ	Allah katında kıymetleri çok olan melekler sizleri kontrol edicilerdir. Yazıcılar. Yaptığınız amellerinizi tek tek yazarlar.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, kıyamet olaylarından, meleklerin insanoğlunun amellerini yazdıklarından ve ahirette hesap verme gününden haber vermektedir. Yüce Allah kıyamet yaklaştığında nelerin meydana geleceğini şöyle bildiriyor:

Gök yarıldığında. Şimdiki düzeni tamamen bozulup parça parça olduğunda. Yıldızlar birbirleriyle çarpışarak dağılıp yok olduğunda. Denizler taşıp birbirleriyle karıştığında. Bütün denizler o zaman adeta tek okyanus olur. Kabirler de alt üst olduğunda. Yer kendi içindeki ölüleri dışarı attığında. İşte bu olaylar olduğunda kişi yaptıklarını ve yapmadıklarını öğrenmiş olur. Çünkü kıyamet kopmuş, insanlar kabirlerinden diriltilerek kaldırılıp hesaba çekilmiştir. Tabii ki her insan o gün dünyada iken neler yaptığını ve aslında neler yapması gerektiğini bilir. Örneğin mü'min iman ve salih amel ile Allah'a geldiğini bilir. Fakat kendi kendine der ki ah keşke daha çok salih amel işleseydim. Şu noksanlıkları da yapmasaydım. Kafir de Allah'ın huzuruna küfürle ve

isyanla geldiğini bilir ve der ki: Keşke dünyada iken inansaydım ve salih ameller işleseydim. Şu noksanlıkları da yapmasaydım. Peygamberi reddetmeseydim. Kur'an'ı yalanlamasaydım. Tabi iş işten geçmiştir. Önemli olan ölmeden önce bu piş-manlıkları duyup da tevbe ile Allah'a yönelmektir. Onun için Yüce Allah buyuruyor ki:

"Ey insan! Seni Rabbine karşı aldatan nedir?"

Neden dünyada iken aldandın. Neden şeytana ve nefsinin kötü arzularına uydun. Neden o zaman pişman olup şirki ve isyanı bırakarak alemlerin Rabbine yönelmedin? O Allah ki seni yaratmış ve bütün azalarını düzene koymuştur. Her organını vücudunun en uygun yerine yerleştirerek en verimli şekilde düzenlemiştir. Seni en mükemmel bir görüntüde yaratmıştır.

Hayır hayır siz bunları dünyada iken düşünmüyordunuz.

"Bilakis dini yalanlıyorsunuz."

Sana gönderdiğim dinimi, peygamberimi yalanlıyordun.

Ölümden sonra dirilmeyi ve hesaba çekileceğini inkâr ediyordun. Fakat:

"Şüphesiz ki üzerinizde gözetleyiciler var."

Benim görevlendirdiğim melekler sizlerin yaptıklarınızı yazıyordu. O kiramen katibi melekler sizin yaptıklarınızı hep bilirler. Onlar alemlerin Rabbinin katında çok yüksek makamları olan meleklerdir.

İşte o meleklerin yazdıkları. Dünyada iken ne yapmışsanız hepsi de buradadır. Şimdi herkes ne yaptığını bilir. İman edip salih amellerle bize gelenler için onlara cennet ve nimetlerini hazırladıklarımızı da bildiler. Kafirler de defterlerindeki küfür ve isyanları bildikleri gibi kendileri için ebedi olan cehennemin tutuşturulduğunu da şimdi gördü ve bildiler.

SONUÇ

1- Kıyamet ve ahiret olayları anlatılarak ölümden sonra dirilme ve hesaba çekilme inancı pekiştirilmiştir.

2- Küfürden, şirkten ve isyandan sakındırılmıştır. Çünkü kişinin ebedi cehenneme girmesi şirk ve küfür sebebiyledir.

3- İman'a ve salih amel işlemeye teşvik edilmiştir. Çünkü cennet ve nimetlerine kavuşmak sadece bu ikisiyledir.

إِنَّ
الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾
وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٧﴾ ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ
مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٨﴾ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿١٩﴾

13- İyiler nimet içindedirler.

14- Kötüler de yakıcı ateş içindedirler.

15- Ceza günü oraya girerler.

16- Onlar ondan hiçbir yere kaçıp kaybolacak değillerdir.

17- Ceza gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?

18- Ve yine ceza gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?

19- O, kimsenin kimseye yardım edemeyeceği bir gündür! O gün buyruk, yalnız Allah'ındır.

SÖZLÜK

اِنَّ الْاَبْرَارَ	Şüphesiz ki mü'minler.
وَ اِنَّ الْفُجَّارَ	Ve şüphesiz ki kafirler.
يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ	Din günü oraya girerler. Kafirler ahirette cehenneme girerler.
وَ مَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ	O kafirler cehennemden dışarı çıkıcı değillerdir.
وَ مَا اَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ	Din gününü sana bildiren nedir. Biz sana bildirmeseydik sen nereden bilecektin.
لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا	Hiçbir nefis başka bir nefse fayda ve zarar vermeye sahip değildir. Hesap günü kimse kimseye fayda ve zarar veremez. Her şey Allah'ın elindedir ve onun izniyle olur.
وَ الْاَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ	Ve o gün emir Allah'a aittir.

AÇIKLAMA

Bir önceki dersimizde kıyamet olayları anlatılmıştı. Ölümden sonra dirilmenin gerçek olduğu net bir şekilde ortaya konmuştu. İnsanların dünyada iken melekler tarafından yaptıklarının yazıldığı bildirilmişti ve o amellere göre Yüce Allah'ın mükâfaat veya ceza vereceği açıklanmıştı. Bu dersimizdeki ayet-i kerimelerde ise, Yüce Allah kimlerin mükâfaat alacağı ve kimlerin cezalandırılacağını bildirmektedir. Rabbimiz buyuruyor ki:

"Şüphesiz ki mü'minler cennettedirler."

Dünyada iken Allah'a inanan, Peygambere tâbi olan ve Kur'an'a göre yaşayanlar ahirette cennete girerler.

Yüce Allah'ın rahmetiyle cennette olanlar; sevinçli, mutlu ve huzur içinde olurlar.

Kafirlere gelince onlar da cehennemliktirler. Çünkü onlar dünyada iken Allah'ı, Peygamberi, Kur'an'ı yalanlıyorlardı. Ahireti inkâr ediyorlardı. Öldükten sonra hesaba çekilmeyi kabul etmiyorlardı. Ahirette de inkâr ettikleri cehenneme girerler. Oradan asla dışarı çıkartılmazlar.

Ahiret gününde hesaba çekilme anında hiç kimse kimseye en ufak fayda veya zarar veremez. Kafirlerin fayda umduğu putlar veya kafir liderler hesap gününde çaresizdirler. Onlar da tıpkı diğer kafirler gibi yardımsız ve tek başınadırlar. Hesap günü emir sadece Allah'a aittir. O'nun emri olmadan kimse konuşamaz ve bir iş yapamaz. Peygamberlerin mü'minlere yapacağı şefaat dahi Allah'ın izninden sonradır.

O hesap günü kafirlere asla şefaat da yapılmaz. Onlar dünyada iken Allah'ın inkar etmelerinin cezasını ahirette ebedi cehennem azabıyla öderler.

SONUÇ

1- Mü'minlerin cennette, kafirlerin de ebedi olarak cehennemde olacakları açıklanmıştır.

2- Ahirette hesap gününün azameti haber verilmiştir.

3- Ahirette kimsenin kimseye yardım ve zarar veremeyeceği bildirilmiş ve her şeyin Allah'ın emriyle olacağı açıklanmıştır.

4- Ahirette kafirler için şefaatın olmadığı bildirilmiştir.

Sûre 83
Mutaffifîn Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 36

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ① الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ② وَإِذَا
كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ③ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ ④
لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ⑤ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Ölçü ve tartıda hile yapanların vay haline!

2- Onlar, insanlardan bir şey ölçüp aldıkları zaman ölçüyü tam yaparlar.

3- Kendileri onlara bir şey ölçtükleri veya tarttıkları zaman ölçü ve tartıyı eksik yaparlar.

4- Onlar, tekrar diriltileceklerini sanmıyorlar mı?

5- Büyük bir gün için ki,

6- O gün insanlar, alemlerin Rabb'inin divanında dururlar.

SÖZLÜK

وَيْلٌ	Azap. Cehennem vadilerinden birinin adı.
لِلْمُطَفِّفِينَ	Ölçüde ve tartıda noksanlık yapanlar için. Alışverişte noksanlık yapanlar, aldatarak ucuza alanlar için.
اِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ	İnsanlardan alırlarken.
يَسْتَوْفُونَ	Vefa gösterirler. Kendileri başkasından bir şey alırken eksiksiz alır.
وَ اِذَا كَالُوهُمْ	Ve onlar insanlara verirken.
يُخْسِرُونَ	Noksan yaparlar.
اَلَا	Değil mi?
يَظُنُّ	Sanmıyor. O insan dirileceğine inanmıyor mu?
لِيَوْمٍ عَظِيمٍ	Büyük gün için.
يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ	İnsanlar durdukları gün.
لِرَبِّ الْعَالَمِينَ	Alemlerin Rabbine hesap vermek için.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler alışverişlerinde hile ve noksanlık yapanları tehdit etmekte ve bu tip insanların özelliklerini saymaktadır. Tâ ki diğer insanlar bu zalimlerin hilelerinden korunabilsinler. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Ölçü ve tartıda hile yapanlara azap olsun."

Medineli mü'minlerden birinin şöyle dediği rivayet olunur:

Biz Peygamberle karşılaşıp İslâm'a girmeden önce çok zulümler yapardık. Örneğin alışverişte dahi iki tane ölçek kullanırdık.

Ölçeklerden biri tamdı. Bu tam olanı, başkalarından bir şey alacağımız zaman kullanırdık. Diğer ölçek de noksan idi. Onu da müşteriye mal satarken kullanırdık. Bugün ne yazık ki insanların pek çoğu bu şekildedirler. Alırken kılı kırk yararak inceleyip alırlar. Üstelik te en düşük fiyatla kandırarak almak isterler. Satmaya geldimi bozuk, noksan ve kıymetinin çok çok üstünde bir fiyatla satmaya çalışırlar.

İşte bu, insanlar için cehennem vadilerinden bir vadi olan "Veyl" vardır. Ahirette onlara cehennemin bu bölümünde azab edilir.

Acaba bu insanlar öldükten sonra dirileceklerine ve Allah'a hesap vereceklerine inanmıyorlar mı ki böyle zulüm yapıyorlar. O ahiret günü ki, insanlar alemlerin Rabbinin huzurunda toplanarak dünyadaki yaptıklarından hesaba çekileceklerdir. Amelleri tek tek önlerine getirilip karşılığı verilecektir. Öyle ise bu zalimler neden alış verişlerini doğru yapmazlar. Neden insanları aldatarak onların haklarını yerler? Bu zulümlerinden vazgeçmezlerse biz de kendilerine cehennem azabını hazırladık. Haberleri olsun.

SONUÇ

1- Alışverişte, ölçüde ve tartıda hile yapmanın haram olduğu açıklanmıştır.

2- Ahirette hesaba çekilineceği bir kere daha hatırlatılmıştır.

3- Ahirette hesap verme gününün dehşetinden haber verilmiştir.

كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلْفُجَّارِ لَفِى
سِجِّينٍ ۝٧ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا سِجِّينٌ ۝٨ كِتَٰبٌ مَّرْقُومٌ ۝٩ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿١١﴾ وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾
إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

7- Hayır, ölçü ve tartıda hile yapılamaz, doğrusu sapanların yazısı Siccin aşağı zindandadır.

8- Siccin'in ne olduğunu sen nereden bileceksin?

9- Yazılmış bir kitaptır.

10- Hakk'ı yalanlayanların vay haline o gün!

11- Onlar ceza gününü yalanlamaktadırlar.

12- Onu, saldırgan, günahkardan başkası yalanlamaz.

13- Ona ayetlerimiz okunduğu zaman: "Eskilerin masalları" der.

SÖZLÜK

كلا	Hayır. İşin aslı öyle değil.
لَفِى سِجِّينٍ	Mutlaka siccindedir. Siccin, kafirlerin amellerinin yazıldığı kitaba da denir.
كِتَابٌ مَّرْقُومٌ	Yazılmış kitap.
يَوْمِ الدِّينِ	Din günü. Ahiretteki hesap günü.
كُلُّ مُعْتَدٍ	Her zalim. Allah'ın ve kulların haklarına riayet etmeyen herkes.
أَثِيمٍ	Günahlarla boğulmuş. Şirke, küfre ve isyana dalmış.
أَسَاطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ	Öncekilerin hikayeleri.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimelerin akışı, zulümden, isyandan ve Allah'ın emirlerini inkar etmekten sakındırmaya devam ediyor.

Yüce Allah buyuruyor ki:

"Hayır bilakis zalimlerin kitabı Siccin'dedir."

İşin aslı insanlara zulmedenlerin sandığı gibi değildir. Ne olacak, zulmetsek de nasıl olsa yazılmıyor. Ya da; "her şey yazılacak değil ya" diye dü-

şünen zalimler ve inkarcılar bilsinler ki yaptıkları her şey Siccin'de kayıtlıdır.

Her şeyin hesabı o zalimlerden sorulacaktır. Kimisi tamamen hesap vermeyi inkar ediyor. Kimisi de her şey o kitabta nasıl yazılacak diyor. Bunların hepsi Allah'a kolaydır. O her şeye kâdirdir.

"O Siccin nedir bilir misiniz. Kafirlerin yaptıklarının yazıldığı bir kitabtır." İşte o kitabta her şey tek tek kayıtlıdır.

O hesap gününü inkar edenler için cehennem vardır. Onlar ki ölünden sonra dirilmeyi ve Allah'a hesap vermeyi reddediyorlar.

Aslında aklı başında olan ve düşünen o hesap gününü asla inkâr etmez. Ancak zulme, isyana ve küfre dalanlar o günü inkâr ederler. Bu kafirlere ayetlerimiz okunduğunda derler ki bunlar öncekilerin hikayeleridir. Önceki kavimlerin uydurup, uydurup anlatageldiği asılsız şeylerdir. İşte şimdi hesap günü karşılarındadır. Bu hesap gününü inkar ettiklerinden dolayı biz de o kafirleri cehenneme koyacağız.

SONUÇ

1- Kafirlerin amellerinin Siccin adlı bir kitapta yazılmakta olduğu bildirilmiştir.

2- Allah'ın ayetlerini inkar edenler ebedi cehennemde kalmakla tehdit edilmişlerdir.

3- Ahiret ve öldükten sonra dirilip hesaba çekilme inancı pekiştirilmiştir.

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم
مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ
لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾

14- Hayır, doğrusu onların işleyip kazandıkları şeyler, kalblerinin üzerine pas olmuştur.

15- Hayır, doğrusu onlar, o gün Rab'lerinden perdelenmişlerdir. Kalpleri paslandığı için O'nu göremezler. Halbuki mü'minler ahirette O'nu göreceklerdir.

16- Sonra onlar, elbette cehenneme gireceklerdir.

17- Sonra da: "İşte yalanlamakta olduğunuz şey budur!" denilecektir.

SÖZLÜK

رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ Kalplerinin üzerinde perde var.

مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ Yapmış oldukları.

لَمَحْجُوبُونَ Mutlaka perdelenmişlerdir.

لَصَالُو الْجَحِيمِ Mutlaka cehenneme giricilerdir.

هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ İşte yalanlamış olduğunuz budur.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler kafirleri ve küfrü, zulmü ve zalimleri tehdit etmeye devam ediyor. Yüce Allah buyuruyor ki:

"Hayır bilakis yapmış oldukları amellerinden dolayı kalplerinin üzerinde perde oluşmuştur."

Küfürde, isyanda ve zulümde yaşadıkça kalpleri kararmış ve o kalplerinin üzerinde günahdan, isyandan ve küfürden bir perde oluşmuştur. O kafirler kalplerini iman ve ameli salihden engelledikleri ve perdeledikleri gibi, ahirette de alemlerin Rabbinden perdelenmişlerdir. Yüce Allah'ı göremezler. Onun nimetlerine ulaşamazlar. Onların varacakları yer sadece cehennemdir. O kafirler cehenneme konacaklar ve sonra da:

"İşte yalanlamış olduğunuz budur." denilecektir.

Dünyada iken Allah'ı inkar ediyordunuz. Onun emirlerini kabul etmiyordunuz. Kur'an'ın haberlerini yalanlıyordunuz. Şimdi ise yalanlamanızın ve inkâr etmenizin cezası olarak cehenneme girin bakalım. O azabı ebedi olarak tadın da Allah'ı inkâr etmenin nasıl olduğunu görün bakalım.

SONUÇ

1- Şirkten ve günahlardan tevbe ederek Allah'a yönelme teşvik edilmiştir.

2- Yüce Allah'ın kıyamette mü'minler tarafından görüleceği bildirilmiştir.

3- Günahların kalpde bir perde oluşturduğu açıklanmıştır.

4- Ahiret inancı pekiştirilmiştir.

كَلَّآ
إِنَّ كِتَٰبَ ٱلْأَبْرَارِ لَفِى عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَٰبٌ
مَّرْقُومٌ ﴿٢٠﴾ يَشْهَدُهُ ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾ إِنَّ ٱلْأَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ
يَنظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِى وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ ٱلنَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ
مَّخْتُومٍ ﴿٢٥﴾ خِتَٰمُهُۥ مِسْكٌ ۚ وَفِى ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ ٱلْمُتَنَٰفِسُونَ ﴿٢٦﴾
وَمِزَاجُهُۥ مِن تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

18- Hayır, iyilerin yazısı illiyyin yücelerdedir.

19- İlliyyin yücelerin ne olduğunu sen nereden bileceksin?

20- Yazılmış bir kitaptır.

21- Allah'a yaklaştırılmış olanlar, ona şahit olurlar çünkü ancak onlar, o mertebelere çıkabilirler.

22- İyiler elbette nimet içindedirler.

23- Divanlar üzerinde oturup bakarlar.

24- Yüzlerinde nimetin sevinç ve parıltısını sezersin.

25- Onlara, mühürlü, halis bir şerbetten içirilir.

26- Ki sonu misktir içildikten sonra misk gibi kokar. İşte yarışanlar, bunun için yarışsınlar.

27- Karışımı tesnimdendir içine tesnim karıştırılmıştır.

28- Bir çeşme ki Allah'a yaklaştırılanlar ondan içerler.

SÖZLÜK

كِتَٰبَ ٱلْأَبْرَارِ Mü'minlerin kitabı.

لَفِى عِلِّيِّينَ İlliyyindedir. Cennetin en yüksek yerindedir.

كِتَٰبٌ مَّرْقُومٌ Yazılmış kitaptır.

يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ Mukarrabun denilen melekler ona bakarlar. Mü'minlerin kitabına melekler gözcülük edip korurlar.

اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ Mü'minler cennette nimetler içindedirler.

عَلَى الْاَرَائِكِ Koltuklar üzerinde.

يَنْظُرُونَ Bakarlar. Seyrederler.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ Yüzlerinde o nimetlerin parıltısını tanırsın. Nimet içinde oldukları yüzlerinden bellidir.

مِنْ رَحِيقٍ Katıksız, halis cennet şerbetleri.

مَخْتُومٍ Mühürlenmiş. Cennet içecekleri özel olarak hazırlanıp ağızları kapatılmıştır. Önceden açılmaması için de mühürlenmiştir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ Onun mührü de misktir. Yani, o cennet içeceklerin dibinde kalan son yudum dahi misk gibi kokar.

وَ فِي ذَلِكَ Bunda.

فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ Yarışanlar yarışsın.

وَ مِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ Onun katkı maddesi tesnimdir. Cennet içeceklerinden bir kısmına da tesnim denilen güzel bir madde karıştırılır.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ Bir kaynaktır ki ondan Allah'ın rızasına yaklaştırılmış olanlar içerler.

AÇIKLAMA

Bir önceki dersimizdeki ayet-i kerimeler kafirlerin yaptıklarının Siccin adlı büyük bir kitapta yazılı olduğunu açıklamıştı. kafirlerin cehennemde olduklarını söylemişti.

Bu dersimizdeki ayetler ise mü'minlerin amellerinin illiyyin adlı bir kitapta olduğunu bildiriyor ve mü'minlerin cennetteki durumlarını anlatıyor. Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Hayır muhakkak ki mü'minlerin kitabı illiyyindedir."

Dünyada iken samimi olarak Allah'a inanmış, Hz. Muhammed (a.s.)'e teslim olmuş ve Kur'an'a göre yaşayanların amelleri cennetin en yüksek makamı olan yerde yazılıdır. Oraya İlliyyin denir. Sen ey elçim ve kulum Muhammed! İlliyyinin ne olduğunu bilir misin? O yazılmış bir kitabtır. Mukarrabun diye bilinen melekler o kitabı korurlar ve gözetirler.

Mü'minlerde cennette nimet içindedirler. Orada kendilerine cennet içe-

ceklerinden ikram edilir. Bu içecekler hep özel hazırlanmıştır. Ağızları da kapatılmıştır. O içeceklerin dibinde kalan kısım dahi misk gibi kokar ve tertemizdir. Bir kısım içecekler de vardır ki ondan Allah'ın rızasına yaklaşmış kullar içerler. Onun katkı maddesi de nesimdir. Çok güzel tat verir ve içenlerin ağızları güzel kokar.

Sen mü'minleri görsen yüzlerinden mutluluklarını bilirsin. Cennet nimetleri yüzlerindeki parlaklıktan belli olur.

Cennet ve nimetleri mü'minlerin dünyadaki iman ve salih amellerinin karşılığıdır. Şimdi cennet ve nimetler içinde diledikleri gibi yaşamaktadırlar. Sizden o cennetlere ve nimetlere kavuşmak için yarışanlar iman ederek ve salih ameller yaparak yarışsınlar.

SONUÇ

1- Mü'minler övülerek cennette ebedi nimet içinde kaldıkları açıklanmıştır.

2- Ahiret, ölümden sonra dirilme ve hesaba çekilme inancı pekiştirilmiştir.

3- Cennet'e teşvik edilmiştir. Onun için de iman ederek ve salih ameller işleyerek cenneti elde etme yolunda yarışın diye emredilmiştir.

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا
كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾
وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا
إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٢﴾ وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾
فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾ عَلَى
الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

29- Suç işleyenler, inananların üstüne gülerlerdi.

30- Onların yanından geçtikleri zaman birbirlerine kaş göz ederek onları küçümserlerdi.

31- Ailelerine döndükleri zaman da yaptıklarıyle övünüp eğlenmeye başlarlardı.

32- İnananları gördüklerinde: "Şunlar sapık insanlar" derlerdi.

33- Oysa kendileri, onların üzerine bekçi gönderilmemişlerdi.

34- İşte bugün de inananlar kafirlerin üstüne gülerler.

35- Divanlar üzerinde oturup bakarlar:

36- "Kafirler, yaptıklarıyle cezalandılar mı?" diye.

SÖZLÜK

اِنَّ الَّذِينَ اَجْرَمُوا	Muhakkak ki o mücrimler. Şüphesiz ki o kafirler ve müşrikler.
مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا	İman edenlerden.
يَتَغَامَزُونَ	Kaş göz işareti yaparlar.
فَكِهِينَ	Keyifli olarak.
وَ اِذَا رَاَوْهُمْ	Onları gördüklerinde. Kafirler mü'minleri gördüklerinde.
قَالُوا اِنَّ هٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ	Derler ki bunlar muhakkak ki sapıktır. Kafirler mü'minlerin sapık olduğunu kendilerinin ise doğru yolda olduklarını söylerler.
وَ مَا اُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ	Kafirler mü'minlerin üzerine gözcü olarak gönderilmedi ki.
فَالْيَوْمَ	Bugün. Hesap günü.
مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ	Kafirlere gülüyorlar.
هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ	Kafirler yapmış olduklarının karşılığını aldılar mı? Evet adil olan Allah mü'mine de kafire de dünyadaki amellerine göre ahirette karşılığını çok güzel vermiştir.

AÇIKLAMA

Bir önceki derslerimizde Yüce Allah mü'minlerin hallerini ve cennetteki nimetleri anlatmıştı. İmana ve salih amel işlemeye teşvik için cennetteki pek çok nimetleri kullarına haber vermişti. Sonra da kafirlerin cehennemdeki

perişanlıklarını anlatarak bizleri şirk ve küfürden sakındırmıştı. Bu dersimizde ise bir taraftan sûrenin sonunu bağlarken diğer taraftan da son bir kere daha teşvik ve sakındırmasını yapıyor. Mü'minlere cennetin ve nimetlerinin olduğunu haber verip kullarını kendisine iman etmeye ve salih ameller işlemeye teşvik etmektedir. Kafirler ise küfür ve isyanlarından dolayı ebedi cehennemin olduğunu haber vererek küfürden sakındırmaktadır. Kulların her türlü şirk ve isyandan tevbe ederek alemlerin rabbine dönmelerine yardımcı olmaktadır. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Kafirler dünyada iken mü'minlere gülerlerdi."

Gurur ve inatları, makam ve malları kafirleri öyle bir hale getirdiki alemlerin Rabbini inkar ettiler. Allah'a inananlar ile alay edip eğlenmeye başladılar. Kimi mü'minleri de işkencelerle öldürdüler. Zaman zaman mü'minlerle karşılaştıklarında kafirler birbirlerine kaş göz işareti yaparak mü'minlerle alay ettiler. Kur'an ve Peygamberi inkar ettiler. Peygambere deli, şair ve cinlenmiş diyerek iftira ettiler. Kur'an'ın bir insan sözü olduğunu ve önceki nesillerin hikayeleri diyerek küfürlerini açıkça ortaya koydular.

Kafirler kendi toplantılarında ve evlerinde mü'minlere yaptıkları bu işkence, alay etme ve küçük görme hareketlerini keyifle anlattılar. Hatta mü'minleri gördüklerinde bunlar sapıktır. Asıl doğru yolda olan biziz. Onlar tek bir İlah'a ibadet ediyor. Hiç böyle şey olur mu, dediler. Oysa o kafirler mü'minlere gözcü olsunlar diye gönderilmemişti. Kendileri tevbe etsin imana gelsinler diye biz o kafirlere Peygamber gönderdik ve kitap indirdik. Onlar kitabı ve peygamberi inkar ederek bir takım putlara ibadet ettiler. Bu şirklerini de doğru yol diye ortaya attılar. Tevbe edip islâm'a girmediler.

Şimdi ise hesap günüdür. Bu gün de mü'minler kafirlere gülüyorlar. Mü'minler koltuklara oturmuş kafirlerin perişanlıklarını seyredip onlarla alay ediyorlar. Bir taraftan da cenneti ve içindeki nimetlerini seyredecek alemlerin Rabbine şükrediyorlar. Dünyadaki iman ve salih amellerinin karşılığını ebedi mutluluk olarak buldular. Kafirler ise küfür ve isyanlarının, kibir ve gururlarının karşılığını ebedi cehennem azabı olarak bulmuşlardır.

"Nasıl o kafirler yaptıklarının cezalarını buldular mı?"

Buldular ya Rabbi. Hem de en âdil ve en uygun bir şekilde buldular. Sanki noksan sıfatlardan münezzehsin hiç noksan karşılık verir misin! Asla vermezsin. Mü'min de yaptıklarının karşılığını buldu, kafir de.

SONUÇ

1- Kafirler cehennemle tehdit edilerek tevbeye çağırılmışlardır.

2- Mü'minlerin cehennemde azap gören kafirleri görüp onlarla konuşacağı ve kafirlerin dünyada iken mü'minlerle alay ettikleri gibi, mü'minlerin de ahirette kafirlerle alay edeceği bildirilmiştir.

3- Yüce Allah'ın mü'minlere hazırladığı nimetlerden haber verilmiştir.

4- Mü'minlerin ilk dönemde Mekke'de iken kafirlerden gördükleri alay ve işkencelere işaret edilmiştir.

Sûre 84
İnşikak Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 25

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْأَرْضُ
مُدَّتْ ﴿٣﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾
يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾ فَأَمَّا مَنْ
أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ وَيَنقَلِبُ إِلَىٰ
أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾ فَسَوْفَ يَدْعُو
ثُبُورًا ﴿١١﴾ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾
إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ ﴿١٤﴾ بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Gök yarıldığı,

2- Kendisine yaraştığı üzere Rabb'inin buyruğunu dinlediği zaman!

3- Yer uzatılıp dümdüz yapıldığı,

4- İçindekileri dışarı atıp boşaldığı,

5- Ve kendisine yaraştığı üzre Rabb'inin buyruğunu dinlediği zaman!

6- Ey insan, sen, Rabb'ine varan yolda çabalayıp durmaktasın, nihayet O'na varacaksın.

7- O zaman kimin kitabı sağından verilirse:

8- O kolay bir hesaba çekilecek,

9- Ve sevinçli olarak ailesine dönecektir,

10- Kimin kitabı arka tarafından verilirse,

11- O, ölümü çağıracak,

12- Ve alevli ateşe girecektir.

13- Çünkü o, dünyada ailesi arasında şımarık ve sevinçli idi.

14- O hiç Rabb'ine dönmeyeceğini sanmıştı.

15- Hayır, düşündüğü gibi değildi, Rabb'ine dönecekti. Rabbi O'nu görmekte idi.

SÖZLÜK

اِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ	Gök yarıldığında.
وَ اَذِنَتْ لِرَبِّهَا	Ve Rabbini duyup itaat ettiğinde.
وَ حُقَّتْ	Ve haktır ona. Yani zaten ona layık olan da Rabbine itaat etmesidir.
وَ اِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ	Yer uzatıldığında. Yani dağlar ve engebeler kaldırılıp düzeltildiğinde.
وَ اَلْقَتْ مَا فِيهَا وَ تَخَلَّتْ	İçinde ne varsa atıp boşaldığında.
وَ اِنَّكَ كَادِحٌ	Muhakkak ki çalışıp çabalıyorsun.
اِلَى رَبِّكَ كَدْحًا	Rabbine kavuşuncaya kadar çalışıp uğraşırsın.
فَمُلَاقِيهِ	Ve sonunda ona kavuşansın, kavuşursun.
كِتَابَهُ	Kitabı. Amel defteri.
وَ يَنْقَلِبُ اِلَى اَهْلِهِ مَسْرُورًا	Ve ailesine sevinçle döner. Kendisi gibi mü'min kardeşlerine sevinçle döner.
وَرَاءَ ظَهْرِهِ	Arkasından.Amel defteri arkasından verilen.
يَدْعُو ثُبُورًا	Helak olmak için dua eder. Feryat eder.
وَ يَصْلَى سَعِيرًا	Ve tutuşturulmuş cehennem ateşine girer.
اِنَّهُ ظَنَّ اَنْ لَنْ يَحُورَ	Hiç hesaba çekilmeyeceğini sanıyordu.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler kıyamet olaylarından ve ahiret hallerinden haber vermektedir. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Gök yarıldığında."

Kıyametin en büyük alametlerinden ve başlangıcı olan olaylardan biri de göğün yarılması ve meleklerin inmesidir. Ondan sonra olaylar birbirini takip eder. Kıyamet olaylarının ilk önce yerden mi yoksa gökten mi başlayacağını en iyi Allah bilir. Aynı anda hem yerden hem de gökten başlaması da mümkündür. Burada önemli olan olaylardan ders alıp da ahirete göre hazır-lanmaktır. Olayların önceliği sonralığı pek bir şey değiştirmez.

Evet göğe yüce Allah yarıl diye emreder o da bu emre boyun bükerek yarılır. Zaten gök yapması gereken görevini yapmıştır. Çünkü Allah'ın emri karşısında hiç bir yaratığın itiraz etmeye ne hakkı vardır ne de gücü. Yer de düzlendiğinde. Dağları ve dereleri birbirleriyle doldurularak düz olduğunda. Yine yer içindekileri tamamen dışıra attığında. Ölüler ve diğer ne varsa. Bu olaylar da gösteriyor ki yer de paramparça olduğunda denilmek isteniyor. Yerde tıpkı gökler gibi Rabbinin emrine boyun eğerek denilenleri aynen uygular. Yani Allah kendi yüce kudretiyle yerlere ve göklere bu değişiklikleri yapar. Onları tamamen ortadan kaldırıp kainatı alt üst eder.

"Ey insan! Sen Rabbine kavuşuncaya kadar çalışıp çabalar, sonra da ona kavuşursun."

Dünyada istediğin kadar yaşa. Ne kadar mal-mülk biriktirirsen biriktir aynı anda Rabbine kavuşmak için gayret etmektesin. Dünyaya geldiğin andan itibaren aldığın her nefesinle Rabbine gitmeye çalışmaktasın ve yaklaşmaktasın. Sonunda ölüm ile birlikte Rabbine kavuşacaksın.

İnsanın Rabbine gitmemesi diye bir şey yoktur. Aslında her canlının nefesleri sayılıdır. Ömrü bitince mutlaka dönüş yaratanadır. Madem insan hep çalışmak ve Rabbine kavuşmak için çabalamaktadır, öyle ise çalışmasını iman ve salih amel doğrultusunda yapmalıdır. Yüce Allah'ın kullarına tavsiyesi ve aynı zamanda emri budur. Çünkü yarın hesap günü:

"Kitabı sağından verilen kimseye gelince."

Onun hesabı kolay olur ve yeri cennettir. Dünyada iman etmiş ve hayırlı ameller işlemişti. Rabbine kavuşacağına inancı tamdı. Onun için hesap gününe iman ve amel-i salihle hazırlanmıştı. Şimdi cennet nimetleri için de mutlu ve huzurludur. Ebedi olarak Allah'ın çeşit çeşit nimetleriyle iç içe yaşamaya başlamıştır. Fakat:

"Kitabı arkasından verilene gelince."

O da tarif edilemez pişmanlıklar içindedir. Ah keşke hiç dirilmeseydim. Ey ölüm neredesin gel beni al.

Ölümü temenni etmesi ona hiçbir şey kazandırmaz. Perişan haliyle cehenneme sokulur. Cehennem iyice tutuşturulmuş ve bu kafirler için hazırlanmıştır.

O inkarcı dünyada iken kendi gibi kafir arkadaşları, dostları ve ailesi arasında mutlu idi. Allah'ı inkar ederken dostlarına da küfrü sevinçle tavsiye ediyordu. Şimdi de yine kafir dostlarıyla yanyana ama mutlu değil cehennemdedir. Dünyada iken ölümden sonra dirilip de bu hesab ve cezayla karşılaşacağına inanmıyordu İhtimal bile vermiyordu.

"Ama Rabbi onu görüyordu."

Neler yaptığını ve neler dediğini hep biliyordu. Ona göre de ahirette o kafire en uygun cezayı verdi.

SONUÇ

1- Kıyametin başlangıç olayları anlatılmış ve ahiret inancı pekiştirilmiştir.

2- İnsanın mutlaka Allah'ına kavuşacağı bildirilmiştir.

3- Mü'minlerin ahiretteki hesaplarının kolay olacağı açıklanmıştır.

4- Küfür ve şirk üzere ölenin ebedi olarak cehennemlik olduğu haber verilmiştir.

فَلَآ أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ﴿١٦﴾ وَالَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾ لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا
عَن طَبَقٍ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ
أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

16- Yoo, and içerim; akşamın alaca karanlığına,

17- Geceye ve gecenin bağrında topladığı şeylere,

18- Dolunaya,

19- Ki, siz, mutlaka tabakadan tabakaya bineceksiniz!

20- Onların nesi var ki inanmıyorlar?

21- Kendilerine Kur'an okunduğu zaman secde etmiyorlar?

22- Tersine o nankörler yalanlıyorlar.

23- Allah onların, içlerinde gizledikleri düşünceleri biliyor.

24- Onlara acı bir azabı müjdele.

25- Ancak inanıp yararlı işler yapan kimseler için kesintisiz bir mükâfaat vardır.

SÖZLÜK

بِالشَّفَقِ — Şafağa yemin olsun. Buradaki şafaktan maksat güneşin batmasının hemen arkasından meydana gelen kırmızılıktır. Şafak aynı zamanda güneşin doğmasına yakın zamana da deniliyor.

وَ مَا وَسَقَ — Ve kapladıklarını. Gecenin kapladığı her şeye yemin ederim ki.

اِذَا اتَّسَقَ — Dolunay haline geldiğinde. Dolunaya da yemin olsun ki.

طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ — Tabakadan tabakaya. Halden hale.

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ — Onlara ne oluyor ki inanmıyorlar?

وَ اِذَا قُرِأَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ — Onlara Kur'an okunduğunda. Secde etmiyorlar. İtaat edip teslim olmuyorlar.

لَا يَسْجُدُونَ — Secde etmiyorlar. İtaat edip teslim olmuyorlar.

بِمَا يُوعُونَ — Sakladıkları. Kalplerinde gizledikleri küfrü ve yaptıkları kötülükleri Allah en iyi bilendir.

لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ — Onlar için kesintisiz bir mükâfaat vardır. Mü'minler için ahirette ebedi faydalanacakları nimetler ve cennet vardır.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler ahireti inkar edenlere karşı bir cevap ve ikaz niteliğinde açıklamalar yapmaya devam ediyor.

Yüce Allah buyuruyor ki:

"Şafağa (güneş battıktan sonraki kızıllığa) yemin olsun ki."

İşin aslı kafirlerin zannetttikleri gibi değildir. Onlar ölümden sonra diril-

menin olmadığını sanıyorlar ama mutlaka diriltileceklerdir. Geceye ve kapladığı her şeye ve dolunaya yemin ederim ki ölümden sonra hem diriltilecekler, hem hesaba çekilecekler, hem de ebedi cehenneme konulacaklardır.

Ey insanlar sizler pek çok halden hale geçeceksiniz. Küçük iken büyüyecek ve yaşlanacaksınız. Ölüp kabre gireceksiniz. Sonra kabirlerinizden diriltilip mahşer meydanında toplanacaksınız. Arkasından da hesaba çekileceksiniz ve dünyadaki yaptıklarınızın karşılığını göreceksiniz.

O kafirlere ne oluyor ki inanmıyorlar. Kur'an ayetleri kendilerine okunduğunda Allah'ın ayetlerine teslim olmuyorlar. Bu kadar açık delilleri inat ve kibirlerinden dolayı inkar ediyorlar Ahireti ve hesaba çekileceklerini yalanlıyorlar.

Alemlerin Rabbi onların yaptıklarını en iyi bilendir. Kalplerindeki küfür, inad ve kibirleri yüzünden inkarcıları acıklı bir azapla müjdele. Eğer tevbe edip İslâm'a girmezlerse ahirette onlar için ebedi cehennemin hazırlandığını haber ver.

İman edip de salih amellerde bulunanlara gelince onların mükafatları da kesintisizdir. Onlar da ahirette ebedi olarak cennette ve nimetler içinde yaşarlar. Ya Rabbi bizleri senin rızanı kazanan ve cennetine girenlerden et. Amin.

SONUÇ

1- İnsanların; doğma, büyüme, ölme ve ölümden sonra tekrar dirilerek hesaba çekilip cennet veya cehenneme girme gibi merhalelerden mutlaka geçe-ceği açıklanmıştır.

2- Cennete iman ve salih amellerle girildiği, cehennemde ebedi kalmaya sebep ise küfür ve şirk olduğu bildirilmiştir.

3- İnsanın kalbinde gizlediğini de açıktan yaptıklarını ve söylediklerini de Yüce Allah'ın bildiği açıklanmıştır.

Sûre 85
Bürûc Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 22

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾
قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ﴿٤﴾ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾
وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ
يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا
فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Burçlar sahibi göğe andolsun,

2- Vaadedilen güne andolsun,

3- O gün şahide ve şahidlik edilene andolsun.

4- Ki öldürüldü o hendeğin adamları.

5- O yakıt doldurulup tutuşturulmuş ateş hendeğinin adamları!

6- Onlar o ateş hendeğinin başında oturmuşlardı.

7- Ve onlar mü'minlere yaptıklarını seyrediyorlardı.

8- Mü'minler sırf aziz, övgüye layık Allah'a inandıkları için o zalimler onlardan öç aldılar.

9- O Allah ki göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur. Allah, her şeye şahittir.

10- İnanmış erkek ve kadınlara işkence edip sonra yaptıklarına tevbe etmeyenler yok mu, onlar için cehennem azabı vardır; ve onlar için yangın azabı vardır.

11- İnanın ve iyi işler yapan kimseler için de altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. İşte büyük başarı budur!

SÖZLÜK

ذَاتِ الْبُرُوجِ	Burçlar sahibi. Burçlarla dolu.
وَ الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ	Vaad olunan gün. Kıyamet ve ahiret günü.
وَ شَاهِدٍ	Şahit. Ahirette şahitlik edecek olanlar.
وَ مَشْهُودٍ	Kendilerine şahitlik edilenler.
قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ	Uhdud ashadı öldürüldü. Uhdud ehli, Uhdud kavmi lanetlendi, azap olundu.
الْأُخْدُودِ	Yere kazılmış çukur, hendek.
إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ	Onun üzerinde otur halde iken. Yani kafirler mü'minleri ateşe attıkları zaman.
وَ مَا نَقَمُوا مِنْهُمْ	Onlardan intikamları sadece. Kafirlerin mü'minlerden intikam almalarının tek sebebi mü'minlerin Allah'a inanmış olmalarıdır.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimelerin akışı, ahiretten, mü'minlere dünyada iken kafirlerin yaptığı işkencelerden, ahirette kafirler için cehennem azabının olduğundan ve mü'minlerin de ebedi mutluluk içinde cennette yaşayacağından haber vermektedir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Burçlarla dolu göğe, kıyamet gününe ve şahitlik edene de kendisine şahitlik edilene de yemin olsun."

Ki ölümden sonra dirileceksiniz ve hesaba çekileceksiniz.

"Uhdud halkına lanet olsun."

Onlar mü'min olan kullarıma nice işkenceler çektirdiler. Yerlere çukurlar kazıp içini ateşlerle doldurarak inananları o ateşin içine attılar. Bir olan Allah'a inanmayı ve ibadet etmeyi terkettirip de kendi putlarına taptırmak için mü'minlere bu işkenceleri yaptılar. O kafirler de ateşin başında durup mü'minlerin feryatlarını kahkahalarla seyrettiler.

Mü'minler o zalimlere herhangi bir zarar vermemişti.

"Sadece Aziz ve Hakim olan Allah'a inandıklarından dolayı mü'minlerden intikam almışlardı."

Öyle gaddarca işkenceler yapıyorlardı ki. Annenin gözü önünde çocuğunu ateşte yakıyorlardı. Annesinden aldıkları her çocuğu ateşin başına getirip önce tehdit ediyorlardı. Eğer dininden dönmezsen çocuğun yanacak diyorlardı. Anne bir olan Allah'ın dininden ayrılmayınca da çocuğu başta annesi olmak üzere herkesin gözü önünde yakıyorlardı.

Bir rivayete göre yakılmak istenen çocuklardan birinin annesi yavrusunun ateşe atılmasına dayanamaz. Kafirlerin tekliflerini kabul ederek dinini inkar etmeye kalkışır. Tam bu esnada yavrucak Allah'ın izniyle dile gelir ve:

"Anneciğim benim için üzülme. Allah'ı inkar edip de kendini ebedi ateşe atma. Bu ateş geçicidir. Yarın bu kafirler cehennemde ebedi yanarken ben de seninle cennette ve nimetler içinde olacağız. Sabret, sen hak yoldasın," der. Anne bu mucize karşısında sabreder ve yavrusunu gözlerinin önünde yaktıkları halde, sonra da kendisini işkence ile öldürmelerine rağmen imanından vazgeçmeyip şehid olur.

Bugün dünyanın çeşitli bölgelerinde ve ülkelerinde mü'minlerin başına gelen bela ve musibetler, savaş ve katliamlar da tıpkı öncekiler gibidir. Bugünkü kafirlerin de dünkü kafirlerden hiç bir farkı yoktur. Bugün de müslümanları dinlerinden alıkoymak için çeşit çeşit planlar ve işkenceler uygulamaktadırlar.

Yüce Allah o kafir Uhdud halkına ve diğer kafirlere müjdelediği cehennem azabını bugünkü kafirlere ve kıyamete kadar gelecek olan kafirlere de müjdeliyor.

"Mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara işkence eden, sonra da tevbe etmemiş olan kimseler için cehennem azabıyla beraber bir başka yakıcı azap daha vardır."

O kafirler dünyada yaptıklarının karşılığını eksiksiz olarak alacaklardır. İnkar etmelerinin ve zulümlerinin onlara neye mal olduğunu hesap günü ebedi olarak cehenneme girdiklerinde anlayacaklar.

İnanıp da salih amellerde bulunanlara gelince onlar da dünyada yaptıklarının mükâfaatını ahirette kat kat bulacaklardır. Mü'minler için önce cehennemden ebedi bir kurtuluş vardır. Sonra da hiç çıkmayacakları cennet ve nimetleri hazırlanmıştır. Dünyada iken onlar alemlerin Rabbine inanıp emirlerini yaşa-mışlardı. Kafirlerin işkence ve öldürmelerine aldırmadan hak din üzere

yürümüşlerdi. Ahirette de ebedi olarak cennette ve nimetler içinde yaşamayı elde ettiler. Bu Rablerinden mü'minlere bahşedilmiş büyük bir kurtuluştur.

SONUÇ

1- Ahiret inancı pekiştirilmiştir.

2- Mü'minlerin dünyada karşılaştıkları bela ve musibetlere sabırla göğüs germeleri gerektiği açıklanmıştır.

3- Cennete teşvik edilip cehennemden sakındırılmıştır.

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الْغَفُورُ
الْوَدُودُ ﴿١٤﴾ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ
الْجُنُودِ ﴿١٧﴾ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ
مِن وَرَائِهِم مُّحِيطٌ ﴿٢٠﴾ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ ﴿٢١﴾ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾

12- Şüphesiz Rabb'inin tutuşu şiddetlidir.

13- İlkin var eden, sonra geri çevirip yeniden yaratan O'dur.

14- O bağışlayandır, sevendir.

15- Arş'ın sahibidir, yücedir.

16- İstediğini yapandır.

17- O orduların haberi sana geldi mi?

18- Yani Firavun ve Semud kavimlerinin?

19- Doğrusu nankörler bir yalanlama içindedirler.

20- Allah ise onları arkalarından kuşatmıştır.

21- Hayır Kur'an, onların dedikleri gibi bir söz değil, o şerefli bir Kur'andır.

22- Korunan bir levhada yazılıdır.

SÖZLÜK

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ Rabbinin cezalandırması.

يُبْدِئُ وَ يُعِيدُ Önce yaratır, ölümden sonra diriltir. Allah ilk yaratan ve sonra tekrar diriltendir.

اَلْغَفُورُ الْوَدُودُ Kullarını çok bağışlayan ve çok seven.

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ Arşın sahibi, yüce olandır.

فِي تَكْذِيبٍ Yalanlamada.

مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ Arkalarından kuşatandır.

قُرْآنٌ مَجِيدٌ Yüce Kur'an'dır.

فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ O Levhi Mahfuz'da korunmuştur.

AÇIKLAMA

Bir önceki dersimizde geçen ayet-i kerimeler mü'minlere işkence eden kafirlerin ahiretteki azaplarından haber vermişti. Böylece Mekke müşrikleri ve diğer kafirler mü'minlere yaptıkları eza ve cefalardan dolayı genel olarak tehdit edilmiş olmaktadırlar. Bu dersimizde ise Yüce Allah kendisinin kafirlere karşı ne kadar şiddetli olduğunu açıklamaktadır. Rabbimiz buyuruyor ki:

"Rabbinin cezalandırması çok şiddetlidir."

Hiç yaratanın cezası yaratıklara benzer mi? Asla: Allah'ın zatı ve sıfatlarının hiç bir eşi ve benzeri olmadığı gibi, fiillerinin de benzeri yoktur. Ceza vermek de Yüce Allah'ın hem sıfatlarından hem de fiillerinden biridir. Onun ceza vermesi de hiçbir şeye benzemez. Çünkü yaratan odur. Öldüren odur. Ölümden sonra tekrar diriltecek de odur. Onun ortağı ve benzeri yoktur. O her şeye kadirdir. O arşın sahibi olan yüce bir zattır. Onun emri her şeyin üzerindedir. Dilediğini yapar. O dilerse dilediği olur. Dilemezse olmaz. Hiç bir güç onun dilemesini engelleyemez.

"Orduların haberi sana geldi mi? Firavun ve Semud."

Ordular Firavun'un ve Semud kavminin ordularıydı. Çok güçlü ve sayıca da çok idiler. Onlara elçilerimiz gittiğinde onları yalanladılar. Öğüt alıp da alemlerin Rabbine dönmediler. Peygamberlere isyan edip inananlara işkenceler ettiler. Hiç kimsenin kendilerine ceza veremeyeceğini sanıyorlardı. Ahireti de inkar ediyorlardı. Oysa alemlerin Rabbi onları her taraftan kuşatıcıdır. O, kafirlere dünyada da ahirette de azabını tattıracaktır.

Ey kulum ve elçim Muhammed bil ki o kur'an yüce bir kitabtır. İnsanlara

da söyle Kur'an'ı böyle bilsinler ve onun emirlerine göre yaşasınlar. O yüce kitaba asla zarar verilemez. Çünkü onu biz indirdik ve biz koruyoruz. O Kur'an Levh-i Mahfuz'da korunmuştur. Ona göre inanıp da amel eden kurtulur. Onu inkar eden de ebedi cehenneme girer.

SONUÇ

1- Kafirler dünya ve ahiret azabıyla tehdit edilmiştir.

2- Yüce Allah'ın inananları sevdiği ve onlara ahirette cennet ve nimetlerini hazırladığı bildirilmiştir.

3- Allah'ın her şeyi kuşattığı ve her şeyden haberdar olduğu açıklanmıştır.

4- Kur'an-ı Kerim'in yüce bir kitab olduğu ve Allah tarafından korunduğu bildirilmiştir.

Sûre 86
Târık Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 17

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿٣﴾
إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾ فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ مِن مَّاءٍ
دَافِقٍ ﴿٦﴾ يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾ إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾
يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿٩﴾ فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١١﴾
وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٢﴾ إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾ إِنَّهُمْ
يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾ وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾ فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Göğe ve Tarık'a andolsun.

2- Tarık'ın ne olduğunu sen nereden bileceksin?

3- Parlayan yıldızdır.

4- Hiçbir can yoktur ki başında bir koruyucu bekçi olmasın.

5- İnsan neden yaratıldığına bir baksın:

6- Atılan bir sudan yaratıldı.

7- Bel ile kaburga kemikleri arasından çıkan bir sudan.

8- O Allah, onu tekrar döndürüp yaratmağa kâdirdir.

9- Gizlilerin ortaya dökülüp yoklanacağı gün,

10- İnsanın ne bir gücü, ne de bir yardımcısı olmaz.

11- Dönüşlü göğe yani her dönüşünde harekete başladığı noktaya gelen yıldızlara veya denizlerden aldığı yağmuru yere döndüren buluta andolsun.

12- Bitkilerin çıkması için çatlayan yere andolsun ki,

13- O Kur'an, elbette hak ile batılı ayırdedici bir sözdür.

14- O, şaka değildir.

15- Onlar onu iptal etmek için bir tuzak kuruyorlar.

16- Ben de onları yakalamak için bir tuzak kuruyorum.

17- Hele sen o kafirlere mühlet ver, biraz bırak onları bildiklerine gitsinler.

SÖZLÜK

وَ الطَّارِقِ	Ve gece ortaya çıkana. Yıldızlara yemin olsun ki.
اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُ	Karanlıkları delen yıldız.
لَمَا عَلَيْهَا حَافِظٌ	Onun üzerinde mutlaka bir gözetleyici vardır. Her kişinin yaptıklarını yazan melekler vardır.
خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ	Atılmış bir sudan yaratıldı.
مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَ التَّرَائِبِ	Sulb ile teraib arasından. Sulb: Erkeğin bel kemiğidir. Teraib ise kadınların göğüs kemiklerine denir. Yani insanoğlu erkeğin belindeki meni ile kadının göğüs kemikleri arasından gelen meniden yaratılmıştır.
يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ	O gün bütün sırlar ortaya dökülür.
ذَاتِ الرَّجْعِ	Dönücü. Dönen.
ذَاتِ الصَّدْعِ	Yarılan. Yarılmış olan.
لَقَوْلٌ فَصْلٌ	Muhakkak ki ayıran sözdür. Kur'an hak ile batılı birbirinden ayıran Allah kelâmıdır.
وَ مَا هُوَ بِالْهَزْلِ	O rastgele bir söz değildir. O Kur'an rastgele söylenmiş bir söz değildir.
يَكِيدُونَ كَيْدًا	Tuzak kuruyorlar. Plan yapıyorlar.
وَ اَكِيدُ كَيْدًا	Ve ben de planları bozuyorum.
اَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا	Onlara biraz zaman ver. O kafirlere birazcık daha zaman ver de dünyada menfaatlansınlar.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Yüce Allah'ın kudretini, insanın yaratılışını kafirlerin dünyada iken mü'minlere çeşitli tuzaklar kurduğunu, Allah'ın da bu tuzakları bozduğunu haber veriyor.

Yüce Allah göğe, yıldızlara yemin ederek buyuruyor ki:

"Muhakkak ki her nefisin üzerinde bir gözetleyici vardır."

İnsanlar kendilerini boşu boşuna sanıyorlar. Hayır biz onların yaptıklarını tek tek kayıt eden melekler görevlendirdik. İnsan nasıl oluyor da kendinin kontrol edilmediğini düşünüyor. Elbette ki inanmış insan kendini başı boş düşünmez. Bilir ki onu yaratan her hareketini de kontrol ediyordur.

İnsanoğlu neden yaratıldığına bir baksın bakalım. Bizim her şeye gücümüz yettiğini daha iyi anlayacaktır. İnsan atılan bir sudan yaratılmıştır. O su erkeğin bel kemiği ile kadının göğüs kemikleri arasından çıkar. Biz o sudan insanı en güzel bir şekilde yarattık. Tekrar öldürüp diriltmeye de elbette gücümüz yeter. Yarın kıyamet günü insanlar hesap vermek için mahşerde toplandıklarında bütün sırlar ortaya dökülecektir. Herkesin yaptığı önüne konacaktır.

O zaman inkârcıların hiçbir yardımcısı olmayacaktır. Kendilerini cehennemden kurtarmaya güçleri de olmaz.

Göklere ve yere yemin olsun ki o Kur'an hak ile batılı, doğru ile yanlışı, küfür ile imanı birbirinden ayıran yüce bir kitabtır. Rastgele söylenmiş herhangi bir söz değildir.

O kafirler mü'minlere çeşit çeşit tuzaklar kuruyorlar. İslâm'dan döndürüp de küfre sokmak için türlü türlü planlar hazırlıyorlar. Fakat biz de o kafirlerin plan ve tuzaklarını geçersiz yapıyoruz. Mü'minler için hazırladıkları tuzaklarını kendi aleyhlerine dönderiyoruz. Hemen azap vermiyoruz. Olur ki tevbe edip vazgeçerler diye. Onun için:

"O kafirlere biraz mühlet ver."

Azapları konusunda acele etme. Dünyada da ahirette de onlar azabı tadacaktır. Zamanı geldiğinde kafirlere gelecek olan azap asla geri çevrilmeyecektir. Bizim elçilerimiz ve bize inananlar mutlaka kafirlere galip geleceklerdir. Alemlerin Rabbinin sözü geri çevrilmez. Onun için inananlar hak yolda sabırla yürümeye devam edip ahiret yurdu olan ebedi cennete hazırlık yapsınlar. Eğer kafirler de tevbe edip hak yola dönmezlerse, bir olan Allah'a yönelmezlerse, onlar için de ebedi cehennem azabı vardır. Orası ne kötü yerdir.

SONUÇ

1- Ahiret inancı pekiştirilmiştir.

2- Kulların dünyada yapmış oldukları melekler tarafından tek tek yazılarak korunduğu açıklanmıştır.

3- Kur'an-ı Kerim'in hak ile batılı ayırdeden hak bir kitab olduğu bildirilmiştir.

4- İmana ve salih amel işlemeye teşvik edilip, şirk ve isyandan sakındırılmıştır.

Sûre 87
A'lâ Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 19

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٢﴾ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ ﴿٣﴾
وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ ﴿٥﴾ سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ ﴿٦﴾
إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٧﴾ وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٨﴾
فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ﴿٩﴾ سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ ﴿١٠﴾ وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى
﴿١١﴾ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿١٣﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Rabb'inin yüce adını tesbih et. O'nun eksikliklerden uzak olduğunu an.

2- O ki her şeyi yarattı, düzenledi.

3- Ve O ki herşeyin miktarını, biçimini belirleyip hedefini gösterdi.

4- Ve O ki otlağı çıkardı,

5- Sonra onu kupkuru, siyah bir çöpe çevirdi.

6- Sana Kur'an'ı okutacağız, unutmayacaksın.

7- Yalnız Allah'ın dilediğini unutursun. O açığı da bilir, gizli olanı da.

8- Seni en kolay yola muvaffak edeceğiz.

9- O halde eğer hatırlatmak yarar verirse hatırlat, öğüt ver.

10- Allah'a saygılı olan hatırlar, öğüt alır.

11- Bahtsız olan da ondan kaçınır.

12- O da en büyük ateşe girer,

13- Sonra orada ne ölür, ne de yaşar.

SÖZLÜK

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الاعلى — Rabbinin adını tesbih et. Rabbini her türlü noksanlıklardan tenzih et.

Yüce.

اَلَّذِى خَلَقَ فَسَوّٰى — O ki yarattı ve düzenledi.

وَ الَّذِى قَدَّرَ فَهَدٰى — O ki ölçülendirdi ve hidayet etti.

وَ الَّذِى اَخْرَجَ الْمَرْعٰى — O ki bitkileri çıkardı, yarattı.

فَجَعَلَهُ غُثَاءً اَحْوٰى — Sonra da çer çöp haline çevirdi.

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسٰى — Sana okuyacağız da unutmayacaksın.

اِلَّا مَا شَاءَ اللّٰهُ — Allah'ın dilemesi hariç.

وَ نُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرٰى — Biz sana kolay yolu iyice kolaylaştıracağız.

فَذَكِّرْ اِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرٰى — Öğüt ver eğer fayda verecekse. Yani fayda elde etseler de inat edip ders almak istemeseler de sen Kur'an'la öğüt ver.

وَ يَتَجَنَّبُهَا — Ondan yüz çevirir. O Kur'an'ı ve öğüt almayı terkeder.

الاشقى — Âsi, kafir.

يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرٰى — Büyük bir ateşe girer.

لَا يَمُوتُ فِيهَا وَ لَا يَحْيٰى — Orada ne ölür ne de dirilir. Kafir cehennem ateşinde yanarken hiç ölmez. Devamlı olarak bir taraftan yanarken diğer taraftan da vücudu yenilenir. Böylece sürekli bir azap içindedir.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Yüce Allah'ı tesbih etmekten, O'nun yaratıcılığından, kafirlerin cehennemdeki durumlarından ve Kur'an-ı Kerim'in özelliklerinden haber vermektedir.

Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Rabbinin adını tesbih et."

Seni yaratan Rabbini her türlü noksan sıfatlardan tenzih et. O Allah ki her şeyi yaratıp düzene koymuştur. Yarattığı her şeye en uygun şekil ve ölçüyü takdir etmiştir. Yaratıklarını kendisini tanımaya ve yaratılış gayelerine göre hareket etmeye yöneltmiştir. İnsanlar ve hayvanlar rızıklansın diye yerden çeşit çeşit otlar ve ürünler yaratmıştır. Zamanı geldiğinde ise o yeşil otları kurutup çöp haline getirmiştir.

Ey kulum ve elçim olan Muhammed!

"Sana bu Kur'an'ı okuyacağız, asla unutmayacaksın."

Senin kalbine Kur'an'ı biz yerleştireceğiz. O Kur'an'dan hiç bir şeyi unutmayacaksın. Bütün bunlar senin rabbinin izniyle kudretiyle olmuştur. Rabbin bir şey diledimi o mutlaka olur. Dilemediği şey de asla olmaz. Senin Rabbin her şeye kadirdir. Gizliyi de açıkca söyleneni ve yapılanı da bilir ve görür.

Biz sana en kolay yolu göstereceğiz. İslâm yolunu sana yol olarak, din olarak vereceğiz. Şimdi sen Kur'an'la öğüt ver. İnsanları İslâm'a davet et. Fayda alan alır almayan almaz. Sen tebliğ görevini sürdür.

Alemlerin Rabbine inanan ve onun emirlerine karşı gelmekten korkanlar o Kur'an'ın öğütlerini dinlerler. Emirlerini yerine getirip yasaklarını da terkederler.

Kafirlere gelince onlar da inat ve kibirlerinden dolayı Kur'an'ın öğütlerinden yüz çevirirler. İşte o kafirler yakında büyük bir ateşe girerler. Cehennemin ateşi onları yapıp bitirmez. O kafirler cehennemde ne ölürler ne diri olurlar. Sürekli bir azap içindedirler. Vücutları bir taraftan yanarken bir taraftan da tekrar diriltilirler. Dünyadaki inkar ve zulümlerinin karşılığı olarak ahirette o büyük azaba uğratılırlar.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ı her türlü noksanlıklardan tenzih etmenin farz olduğu açıklanmıştır.

2- İman edenlerin Kur'an'ın öğütlerinden faydalanacağı, inatçı kafirlerin ise Kur'an'dan yüz çevirecekleri bildirilmiştir.

3- Kafirler ister Kur'an'ın öğütlerini dinleyip faydalansınlar ister yüz çevirsinler İslâm davetçisinin kur'an'ı herkese anlatması gerektiği açıklanmıştır.

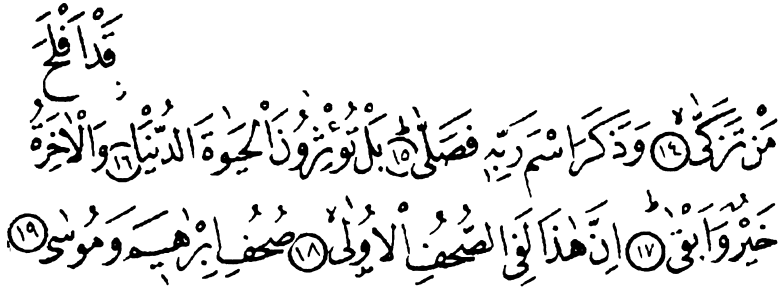

14- Doğrusu mutluluğa ermiştir zekat veren;

15- Rabb'inin adını anıp namaz kılan.

16- Ama siz, şu yakın hayatı yeğliyorsunuz.

17- Oysa ahiret daha iyi ve daha kalıcıdır.

18- Bu hükümler, elbette ilk sahifelerde de vardır:

19- İbrahim'in ve Musa'nın sahifelerinde.

SÖZLÜK

اَفْلَحَ	Kurtuldu. Başardı.
مَنْ تَزَكَّى	Temizleyen.
وَ ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ	Rabbinin adını andı.
فَصَلَّى	Ve namaz kıldı.
تُؤْثِرُونَ	Tercih ediyorsunuz. Üstün tutuyorsunuz.
اِنَّ هٰذَا لَفِى الصُّحُفِ الْاُولَى	Bu önceki sayfalarda vardı.
صُحُفِ اِبْرَاهِيمَ	İbrahim'in sayfaları.
وَ مُوسَى	Ve Musa'nın sayfaları.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler dünya ve ahirette kurtuluşa erecek olanların temel özelliklerini bizlere haber veriyor.

Yüce Allah buyuruyor ki:

"İnkâr ve isyandan temizlenen, Rabbinin adını anan ve namaz kılan kurtulmuştur."

Ayetler üç temel esası açıklamaktadırlar. Bu üç esas diğer inanç ve ibadetlerin temsilcileri olarak burada söylenmiştir. Yoksa sade bu üçü ile sınırlanmamıştır. Bu nokta anlaşıldıktan sonra adı geçen üç temeli tek tek görelim.

Birincisi: Kendisini temizleyen.

İnancındaki bozuklukları, yani şirk ve inkarı terkederek inancını her türlü hurafelerden arındıran. İşin temelinde zaten sahih bir iman vardır. Eğer inanç esasları şirk ve küfürle zedelenmiş ise Allah korusun o kişi müşrik ve kafirdir. Şirk ve inkarı halinde yapılacak hiç bir ibadetin de Allah katında değeri

yoktur.

İkincisi: Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih etmek.

Bu esas aslında birinci esasın aynısıdır. Fakat öneminden dolayı tekrar anlatılmıştır. Çünkü şirksiz bir iman ancak Yüce Allah'ı her türlü noksanlıklardan tenzih etmekle mümkündür.

Üçüncüsü: Namaz kılmak.

Namaz ibadetlerin baş tâcı olduğundan bütün ibadetler adına söylenmiştir. İbadet denilince Allah'ın emrettikleri ve yasakladıklarının tamamıdır. Yani kişi Allah'ın her emrini yerine getirirken ve yasakladıklarından kaçınırken Yüce Allah'a ibadet etmektedir.

İşte ahirette kurtulacak olan insanlar anlatmaya çalıştığımız özelliklere sahip olanlardır. Başka bir ayetin ifadesiyle söyleyecek olursak, iman edip salih amellerde bulunanlar ahirette ebedi cennete girip orada yine ebedi olarak nimetler içinde yaşayacaklardır.

Fakat ey kafirler! Size ne oluyor ki dünya hayatını üstün tutuyorsunuz. Ahireti inkâr edip sadece dünyada yaşamayı tercih ediyorsunuz. Halbuki ahiret hayatı çok daha hayırlıdır ve ebedidir. Biz önceki peygamberlerin kitaplarında da böyle haber vermiştik. Yani ahirette kurtulanların inanıp da salih amel işleyenlerin olduğunu açıklamıştık. Örneğin İbrahim'in ve Musa'nın kitabına bakın. Yine kafirlerin ahireti inkâr edip dünya hayatına bağlandıklarını da önceki peygamberlere indirdiğimiz sayfalarda söylemiştik. Ahiret yurdunun dünya hayatından çok daha hayırlı olduğunu ve ebedi olduğunu da önceki kitaplarda açıklamıştık. Öyle ise ey insanlar Allah'a yönelin, sadece ona ibadet edin de ebedi saadeti kazanın. Yok eğer Kur'an'dan yüz çevirip dünya hayatını ahirete tercih ederseniz cehennemde ebedi azap içinde olursunuz.

SONUÇ

1- İman etmeye ve salih amel işlemeye teşvik edilmiştir.

2- Ahiret hayatının ebedi olduğu bildirilmiştir.

3- Kâfirlerin ahiret hayatını inkâr ederek dünya hayatını tercih ettikleri açıklanmıştır.

4- İlâhi kitapların hep birbirlerini tasdik ettikleri bildirilmiştir.

Sûre 88
Ğâşiye Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 26

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾ عَامِلَةٌ
نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾ تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ ﴿٥﴾ لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ
إِلَّا مِن ضَرِيعٍ ﴿٦﴾ لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِن جُوعٍ ﴿٧﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾
لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾ لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ﴿١١﴾
فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾ وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾
وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾ وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Şiddet ve dehşetiyle her şeyi sarıp kaplayacak olan o felaketin haberi sana geldi mi?

2- Yüzler var ki o gün öne düşüktür,

3- Çalışır, yorulur dünyada saygı göstermeyen, Allah'ın önünde eğilmeyen, Allah için çalışmayan yüzler, bugün saygı göstermekte, çalışmakta ve boyunlarına, ayaklarına vurulan zincirleri çekerek ve çeşit çeşit azab verici işleri yaparak yorulup bitkin düşmektedirler.

4- Kızgın ateşe girerler.

5- Kendilerine, kaynamış bir gözeden su içirilir.

6- Onlar için kuru dikenden başka yiyecek de yoktur.

7- O da ne semirtir, ne de açlığı giderir.

8- Yüzler de var ki o gün nimet içinde mutlu,

9- İşinden memnun,

10- Yüksek bir bahçededir.

11- Orada boş söz işitmez.

12- Orada akan bir kaynak vardır.

13- Orada yükseltilmiş tahtlar,

14- Konulmuş kadehler,

15- Dizilmiş yastıklar,

16- Serilmiş halılar vardır.

SÖZLÜK

هَلْ اَتَاكَ	Sana geldi mi?
اَلْغَاشِيَة	Kıyamet.
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ	O gün yüzler.
خَاشِعَةٌ	Korku içindedir.
عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ	Bitkindir yorgun düşmüştür.
تَصْلَى نَاراً حَامِيَةً	Kızgın ateşe girer.
تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ	Kaynar bir sudan içirilir.
اِلاَّ مِنْ ضَرِيعٍ	Sadece acı dikenli otdan.
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ	O gün yüzler parlaktır, güzellik içindedir.
لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ	Çalışmasına razıdır.
لاَ لَغِيَةً	Boş söz.
وَ اَكْوَابٌ	Cennette şerbet içilen bardaklar.
وَ نَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ	Sıra sıra yastıklar. Yaslanılan yastıklar sıra sıra dizilmiştir.
وَ زَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ	Döşenmiş yaygılar. Serilmiş halılar.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, kıyamet ve ahiret olaylarını anlatarak kafirlerle mü'minlerin arasındaki farkı gözler önüne sermektedir. Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Dehşeti her şeyi kaplayan kıyametin haberi sana geldi mi?"

Ey kulum ve elçim olan Muhammed, o kıyamet günü öyle yüzler vardır ki zillet, korku, perişanlık ve karanlık içindedirler. Kederlerinden simsiyah olmuşlardır. Ağır azap altında yorgun ve bitkin bir haldedirler. O yüzlerin sahip-

leri:

"Kızgın bir ateşe girerler."

Bu ateş cehennemin tutuşturulmuş ateşidir. Cehennemde onlara içecek diye kaynar su verilecektir. O kaynar su midelerini parça parça eder. O kara yüzlü kafirlerin cehennemdeki yiyecekleri ise acı ve dikenli otlardır. Kendi vücutları cehennemde yanarken bedenlerinden çıkan irinleri de o otların üzerine yerler. Kaynamış suyu da içerler. Cehennemdeki bu yiyecek ve içecekler kafirler:

"Ne gıdalandırır ne de açlıklarını giderir."

Devamlı o acı dikenli otları ve irinleri yer, üzerini de kaynar suyu içerler. Bir taraftan cehennemde yanarken bir taraftan da yeme ve içme vasıtasıyla işkence çekerler. Yemeseler duramazlar. Yerken de işkence çeke çeke yerler.

Bu kafirler dünyada iken alemlerin rabbini inkâr ediyorlardı. Peygamberini, kitabını ve ahireti yalanlıyorlardı. Şimdi de inkâr ettikleri azabı tadıyorlar.

O gün bir kısım yüzler de vardır ki pırıl pırıldır. Sevgi ve mutluluk içinde oldukları yüzlerinden bellidir. Ahirette kavuştuğu cennet ve nimetlerinden hoşnutluk içindedir. O cennet çok yüksek bir makamdır. Cennette hiç bir zaman boş bir söz işitilmez. Devamlı akan pınarları vardır. Yüksek tahtlar yapılmış mü'minler için hazır edilmiştir. Cennetliklerin önlerine konulmuş kâseler vardır. Bu kâseler hep cennet şerbetleriyle doldurulmuştur. Cennettekiler rahatça yaslansınlar diye sıra sıra yastıklar vardır. Çok güzel döşenmiş yaygılar üzerinde yüzerler.

Dünyada Allah'a inanmanın ve onun emirlerine göre yaşamanın ahiretteki mükâfaatı işte budur. Kim cenneti ve nimetlerini elde etmek istiyorsa Kur'an'ın yoluna girsin. Kim de inatla inkârını sürdürüp de Allah'ın dinine peygambere ve mü'minlere karşı düşmanlık ederse onun yeri de ebedi cehennemdir.

SONUÇ

1- Ahirette meydana gelecek olan olaylar anlatılarak öldükten sonra dirilme ve hesap verme inancı pekiştirilmiştir.

2- Cehennemin çok zorluk ve meşakkat verici bir azap olduğu açıklanmıştır.

3- Boş ve gereksiz sözlerden yüz çevirmenin gerekliliği bildirilmiştir.
4- Kıyametin adlarından birinin de "Ğaşiye" olduğu haber verilmiştir.

أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ
كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ
كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنتَ مُذَكِّرٌ
﴿٢١﴾ لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ
الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم ﴿٢٦﴾

17- Bakmıyorlar mı develere, nasıl yaratılmış?
18- Göğe, nasıl yükseltilmiş?
19- Dağlara, nasıl dikilmiş?
20- Yere, nasıl yayılıp döşenmiş?
21- Öğüt ver, çünkü sen ancak öğüt verensin.
22- Onların üzerinde zorlayıcı değilsin.
23- Ancak kim yüz çevirir ve inanmazsa,
24- Allah ona en büyük azabı eder,
25- Dönüşleri bizedir.
26- Sonra onların hesabını görmek bize düşer.

SÖZLÜK

أَفَلَا يَنظُرُونَ Bakmıyorlar mı?
إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ Devenin nasıl yaratıldığına.
وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ Göğün nasıl yükseltildiğine.

وَ اِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ	Dağların nasıl dikildiğine.
وَ اِلَى الْاَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ	Yerin nasıl yayıldığına.
فَذَكِّرْ	Sen hatırlat. Öğüt ver.
بِمُسَيْطِرٍ	Zorlayıcı. Baskıcı.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Yüce Allah'ın yaratıcı kudretinden, kıyamet olaylarından ve kafirlerin durumlarından haber vermektedir. Allah'ın varlığını, birliğini her şeye gücü yettiğini inkar edenlere, Yüce Allah şöyle seslenmektedir:

"Devenin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine bakmıyorlar mı?"

Yüce Allah inkârcı insanlara kendilerine en yakın yaratıklarından örnekler veriyor. İşte binip durduğunuz ve yükünüzü taşıdığınız şu deveye bakın. Ondaki harika yaratılışı bir düşünün. Günlerce aç susuz çöllerde yol alabilecek şekilde yaratmışızdır. Depo ettiği su ve yiyecekleri kullanarak günlerce hiç yemeden ve içmeden sizi çöllerde taşır. Gözlerinde cam gibi şeffaf perde vardır. çölde fırtına çıktığında şeffaf kapakları gözlerine kapatarak hem yolu görür hem de gözlerini kumdan korur. Ayaklarına bakın çölde kuma batmasın diye genişler ve kapanır şeklindedir. En ağır yükleri dahi yerden kaldırıp götürür.

İşte her zaman başınızın üstündeki gökyüzü. Ondaki harikalara bakmıyor musunuz. Üzerinde yürüdüğünüz yeryüzü onu da ben yarattım. Dağları da ben yeryüzüne diktim. Bunca harikaları görmeyip de yaratıcıyı nasıl inkâr ediyorsunuz? Hiç düşünmez misiniz?

Ey kulum ve elçim Muhammed! Sen ancak bir uyarıcısın. Onlara Kur'an'la öğüt ver ve başlarına gelecek olan ahiret olaylarına karşı uyar. Sen kafirlere inanmaları için baskı yapan biri değilsin. Kim öğüt almayıp da Kur'an'dan yüz çevirirse, alemlerin Rabbi ona büyük bir azap verir. Şunu iyice bilin ki dönüşünüz Allah'adır ve hesabınız da ona aittir. Yarın ahirete gittiğinizde Allah sizlere dünyada yaptıklarınızın karşılığını verecektir. İnanan ve salih amel işleyenlere ebedi cennet, kafirlere de yine ebedi cehennem azabı vardır.

SONUÇ

1- İnanılması için bir kısım deliller sayılarak ahiret inancı pekiştirilmiştir.

2- İslâm'a davet eden kişinin görevi Kur'an'ı ve Peygamberin sünnetini anlatmaktır. İnsanların inanmaları için onlara zor kullanamaz.

3- İnsanlar öldüğünde Allah'a gidip ona hesap verecekleri haber verilmiştir.

4- Mü'minlerin yeri cennet, kâfirlerin ise cehennem olduğu açıklanmıştır.

Sûre 89
Fecr Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 30

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴿٣﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾
هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ ﴿٥﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾
إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ﴿٧﴾ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴿٨﴾ وَثَمُودَ
الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ﴿٩﴾ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ
طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ﴿١١﴾ فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾ فَصَبَّ
عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Andolsun fecre tan yeri ağarmasına.

2- On geceye Zilhicce ayının ilk on gecesine. Buradaki fecir, Arefe, yahut kurban bayramı, yahut Ramazanın son on gününün fecri diye tefsir edilmiştir.

3- Çift'e ve tek'e,

4- Gitmekte olan geceye.

5- Bu anılan şeyler de akıl sahibi için bir yemin var, değil mi? İşte bunlara andolsun ki kâfirler mutlaka azaba uğrayacaklardır!

6- Görmedin mi rabb'in ne yaptı Ad kavmine?

7- Sütunlu İrem'e?

8- Ki ülkeler arasında onun eşi yaratılmamıştı.

9- Vadi'l-Kura'da kayaları oyarak evler yapan Semud kavmine?

10- Ve kazıklar sahibi kazıklar çakıp ordusuna çadırlar ku-

ran ve piramitleri yaptıran Firavun'a?

11- Bunlar ülkelerde azmışlardı.

12- Oralarda çok kötülük etmişlerdi.

13- Bu yüzden Rabb'in onların üzerine azab kırbacını çarptı.

14- Elbette Rabb'in gözetleme yerindedir her an kullarının fiillerini gözetlemektedir.

SÖZLÜK

وَ الْفَجْرِ	Fecre yemin olsun. Güneş doğmadan önce tan yerinin ağarmasına fecir denir.
وَ لَيَالٍ عَشْرٍ	Ve on geceye yemin olsun. Ramazan ayının son on gecesi. Zilhicce ayının ilk on gecesi. Hangi on gece olduğunu Allah bilir.
وَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ	Ve çift ve tek olanlara yemin olsun.
وَ اللَّيْلِ اِذَا يَسْرِ	Ve geldiğinde gittiğinde geceye yemin olsun.
لِذِى حِجْرٍ	Akıl sahipleri için.
بِعَادٍ اِرَمَ	İrem şehrindeki Ad kavmi. Bunlara birinci Ad kavmi de denir.
ذَاتِ الْعِمَادِ	Direkler sahibi. Bu tabir binalarının çok ve yüksek olduğuna işaret ettiği gibi Ad kavminin boylarının da çok uzun, güçlü ve kuvvetli olduklarına da işaret etmektedir.
جَابُوا الصَّخْرَةَ بِالْوَادِ	Vadide kayaları oydular. Bu kavim Semud kavmi idi. Dağları oyarak evler yaparlardı. Çok güçlü bir kavimdi.
ذِى الْاَوْتَادِ	Kazıklar sahibi. Direkler sahibi. El ve ayaklar sahibi. Güç ve kudret sahibi. Dağlar gibi kaleler sahibi. Çok güçlü ordular ve idareciler sahibi.
طَغَوْا فِى الْبِلَادِ	Ülkelerde azgınlık yaptılar. Zulmettiler. Küfre girdiler. Halka işkence ettiler.
فَاَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ	Ve oralarda fesadı iyice çoğalttılar. Ülkelerinde fitne ve fesadı, küfrü ve zulmü çoğalttılar.
سَوْطَ عَذَابٍ	Azabın çeşidi. Türlü türlü azab.
لَبِالْمِرْصَادِ	Gözetmekdedir. Kulların amellerini Yüce Allah gözetmektedir.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Yüce Allah'ın azgın kavimleri helak edişinden haber vermektedir. Rabbimiz buyuruyor ki:

"Fecre yemin olsun."

Fecir, güneş doğmadan önce tan yerinin ağarma vaktine denir. Her günün bir fecri vardır. Acaba Allah-u Teâlâ her günün fecrine mi yemin ediyor yoksa özel bir günün fecrine mi yemin ediyor. Yoksa hepsine de mi yemin ediyor? En doğrusunu Allah bilir. Fakat ayetin ifadesine göre hepsine de yemin etmiş olması mümkündür. Sonra Rabbimiz: "On geceye emin olsun" buyuruyor. Bu on geceden maksat nedir? Deniliyor ki Ramazanın son on gecesidir Çünkü Kadir gecesi Ramazan ayının son on gecesindedir. Yine deniliyor ki on geceden maksat Zilhicce ayının ilk on gecesidir. Zilhicce ayı, kameri ayların on ikincisidir. Yani gökteki ayın hareketlerine göre hesab edilmiş olan ayların sonuncusudur. Zilhicce ayının ilk on gecesinde hac da kurban kesmek, Arafata çıkmak, Kabe'yi tavaf etmek ve hacla ilgili diğer ibadetlerin yapılmış olmasından dolayı böyle söylemişlerdir. Daha başka görüşte olanlar da vardır. Hepsi de doğrudur. Her işin aslını en iyi bilen Allah'tır.

Daha sonra Yüce Allah:

"Çifte ve teke yemin olsun." diye buyurmaktadır. Çift ve tekden maksat kâinatta var olan bütün varlıklardır. Sonra geceye yemin ederek buyuruyor ki:

"Giden ve gelen geceye yemin olsun."

Bu dört şeye yemin ederken aslında her şeye yemin etmiş olan Rabbimiz akıl sahiplerine yönelerek buyuruyor ki:

"Bunlara yemin etmek akıl sahiplerine kanaat vermek için yetmez mi?"

Elbette yeter. Eğer insanın aklı başındaysa, gurur ve kibirden kurtulmuşsa bu yeminlerin her şeyi kapsadığını anlar. Sonra da bütün kâinatın yaratanı Allah'dır diye tasdik eder. Ama düşünmüyorsa, inadı ve küfrü kalbini kaplamışsa ona ne kadar örnek verilse de inadından vazgeçip, gururunu ve kibirini yenip de Allah'a teslim olmaz.

Dünya yaratıldığından bu yana böyle inkârcı kavimler çok gelip geçmiştir. İşte İrem şehrinde Ad kavmi. Yüce Allah onlara ne yaptı? Onlar ki güç ve kuvvette onlar gibi yoktu. Diğer taraftan Semud kavmi ki bunlar da güç ve kuvvetçe Ad kavminden geri kalmıyorlardı. Dağları oyarak evler yapıyorlardı. Sonra Firavun ve kavmi. Onun da çok büyük bir saltanatı vardı.

Peygamberler bu kavimlere geldiğinde onları yalanladılar. Bulundukları ülkelerde halka zulüm, işkence ve baskı yaptılar. İşlerine geldiği gibi astıklarını astılar, kestiklerini kestiler. Küfre, zulme ve şirke daldıkça fitne ve fesatlarını yaygınlaştırıp çoğalttılar. Tevbe edip alemlerin Rabbine dönmediler. Allah da o zalim ve kafir kavimlerin üzerine türlü türlü azap indirdi. Firavunda olduğu gibi kimisini denizde boğdu. Ad kavmine yaptığı gibi kimini fırtınalarla helak etti. Semud kavminde olduğu gibi şiddetli bir sesle yok etti. O kafirler sanıyorlardı ki yaptıkları yanlarına kâr kalacak. Oysa:

"Muhakkak ki senin Rabbin beklemektedir."

Herkesin yaptıklarını kontrol etmekte ve gereken cezayı hazırlamaktadır. Ahirette de ebedi cehennem azabı bu akılsız ve inatçı kafirleri beklemektedir.

Bu kafirlere ne anlatırsan anlat, neye yemin edersen et değişmez. İnat ve kibirleri onların ibretle kâinata bakmalarını engellemiştir.

Aklı başında olan ise zaten her şeyden kendisine bir ders alır. Her eşyadan o eşyanın yaratanına yol bulur.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ın kudretini gözler önüne seren deliller açıklanmıştır.

2- Allah'ın azabından sakındırılmıştır.

3- Kâfirlerin gerçekte akılsız olduklarına işaret edilmiştir.

فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾
وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٦﴾
كَلَّا بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾ وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾ وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

15- Fakat insan öyledir; Rabb'i, ne zaman kendisini sınayıp ona ikram da bulunur, ona nimet verirse: "Rabb'im bana ikram

etti" der.

16- Ama Rabb'i onu sınayıp rızkını daraltırsa: "Rabb'im beni alçalttı perişan etti" der.

17- Hayır, doğrusu siz Allah'tan ikram bekliyorsunuz ama kendiniz yetime ikram etmiyorsunuz.

18- Yoksula yedirmeğe teşvik etmiyorsunuz.

19- Mirası hırsla yutuyorsunuz.

20- Malı pek çok seviyorsunuz.

SÖZLÜK

فَاَمَّا الْاِنْسَانُ	Fakat insan. İnsanoğluna gelince.
اَبْتَلَاهُ	Onu imtihan etti. Allah insanı imtihan ettiğinde.
وَ اَكْرَمَهُ وَ نَعَّمَهُ	Ve ona ikram etti ve nimetlendirdi.
اَكْرَمَنِ	Bana ikram etti.
فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ	Ve rızkını ona darlaştırdı. Eğer rızkını biraz darlaştırsa.
اَهَانَنِ	Beni horladı, küçük düşürdü.
كَلَّا	Hayır. İşin aslı öyle değildir.
اَلتُّرَاثَ	Miras.
اَكْلًا لَمًّا	Çok yemek. Şiddetle yemek.
حُبًّا جَمًّا	Aşırı sevmek.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük eden insanların genel özelliklerinden haber vermektedir. Ne zaman Rabbi o insanı imtihan etmek için kendisine bol bol nimetler verse, o insan hemen; "Rabbim beni üstün kıldı. Bana ikramda bulundu," der. Fakat ne zaman da rızkını birazcık daraltsa bu defa da nankörlüğünü başka türlü ortaya koyar. Der ki: "Rabbim beni horladı. Küçük düşürdü. Çaresiz bıraktı."

Nimetlere kavuştuğunda şükretmedi. Böbürlendi ve gurura kapıldı. Biraz maddi durumu zayıflayınca bu defa da adeta Yüce Allah'a itiraz ve sitem etmeye başladı.

Halbuki işin aslı öyle değildir. Allah-u Teâlâ nimetleri bol verdiğinde o kişi cimrilik etmiş, fakirlere ve ihtiyacı olanlara yardımda bulunmamıştı. Malı-

nın zekatını vermemişti. Allah yolunda hayırlı çalışmalarda maddi destek olmamıştı. Kendisi bu hayırları yapmadığı gibi başkalarını da hayra teşvik edeceğine ondan engellemişti. Eline geçirdiği imkanları, mirası ve Yüce Allah'ın sıhhat ve ömür gibi nimetleri Allah'ın yasakladığı yollarda harcamıştı. Helal-haram demeden mal toplamıştı.

Aslında Rabbine karşı nankör insan genel olarak böyledir. Sonra mal biriktirmeyi aşırı derecede de sever. Ancak Allah yolunda hiç harcamak istemez. Yetimlere, fakirlere ve muhtaçlara asla yardım etmez.

SONUÇ

1- Maddeci materyalist düşüncenin yeni bir görüş olmadığı, önceki kavimlerde de bu maddeci görüşün hakim olduğu nankör kavimlerin bulunduğu açıklanmıştır.

2- Yetimlere, fakirlere ve ihtiyaç içinde olanlara yardım etmenin gerekliliği bildirilmiştir.

3- Mal biriktirip de helal yolda harcamayan ve İslâm'ın haram kıldığı yerlerde mallarını harcayanlar cehennem azabıyla tehdit edilmişlerdir.

كَلَّآ إِذَا
دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾
وَجِاْىٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾
يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى قَدَّمْتُ لِحَيَاتِى ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾
وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفْسُ ٱلْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ ٱرْجِعِىٓ
إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ فَٱدْخُلِى فِى عِبَٰدِى ﴿٢٩﴾ وَٱدْخُلِى جَنَّتِى ﴿٣٠﴾

21- Hayır, yer, birbiri ardınca sarsılıp dümdüz edildiği zaman,

22- Melekler sıra sıra dizili durumda Rabb'in geldiği zaman.

23- Ve cehennem de getirildiği zaman, işte o gün insan anlar, ama artık anlamanın kendisine ne yararı var?

24- O zaman insan: "Ah, keşke ben bu hayatım için iyi işler yapıp gönderseydim!" der.

25- O gün O'nun yapacağı azabı kimse yapamaz,

26- Ve O'nun vuracağı bağı kimse vuramaz!

27- Ey huzura eren nefis!

28- Razı edici ve razı edilmiş yaptığın işlerle Allah'ı memnun etmiş ve aldığın nimetlerle Allah tarafından memnun edilmiş olarak Rabb'ine dön!

29- İyi kullarım arasına gir!

30- Cennetime gir!

SÖZLÜK

اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ	Yer şiddetle sarsılıp parça parça olduğunda.
وَ الْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا	Ve melekler saf saf olduğunda.
وَ جِيْئَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ	O gün cehennem getirildiğinde.
يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ	İnsan hatırlar.
وَ اَنّٰى لَهُ الذِّكْرٰى	Ona hatırlaması fayda vermesi nerede? Kıyamet günü hatırlaması ona fayda vermez.
قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي	Hayatım için hazırladım. Keşke şu ebedi hayatım için hazırlık yapsaydım.
لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ اَحَدٌ	Onun azabı gibi kimse azap veremez.
وَ لَا يُوْثِقُ وَثَاقَهُ اَحَدٌ	Onun zincire vurması gibi kimse zincire vuramaz.
يَا اَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ	Ey mutmain olmuş nefis! Ey Allah'a inanarak ve salih amel işleyerek huzur bulan kişi!
ارْجِعِي اِلٰى رَبِّكِ	Rabbine dön.
فَادْخُلِي فِي عِبَادِي	Kullarımın arasına gir.
وَ ادْخُلِي جَنَّتِي	Cennetime gir.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler kıyamet olaylarından ve ahirette kafirlerin perişanlığı ile mü'minlerin mutluluklarından haber vermektedir. Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Hayır yer şiddetle sarsılıp parça parça olduğunda."

Kıyamet saati yaklaşıp da yeryüzü paramparça edildiğinde. Allah'ın emri ile melekler saf saf dizildiğinde. Artık kıyamet kopmuştur. İnsanlar hesap vermek için mahşerde toplanırlar. Kafirler için cehennem getirilip gözlerinin önüne dikilir. İşte o zaman nankör ve kafir insan dünyada yaptıklarını tek tek hatırlar ve pişman olur.

Fakat o günden sonra hatırlamanın ve pişman olmanın hiç bir faydası olmaz. Yine de kafir ah vah ederek:

"Keşke şu ebedi hayatım için bir hazırlık yapmış olsaydım." der.

İşte insanoğlu budur. Dünyada iken elindeki fırsatları terketti. Değerlendirip de Allah'ın rızasını kazanmadı. Şimdi ahiretteki olayları gözleriyle görünce ah vah etmeye başladı. Dünyadayken Allah'ın peygamberine tabi olsaydı ya. Allah'ın kitabına inanarak ahirete hazırlık yapsaydı ya.

O gün cehennemin tutuşturulmuş hali kafirin gözleri önüne dikilince anlar ki Allah'ın azabı hiç bir azaba benzemiyormuş. Zincirlere vurularak cehenneme atıldığında ise Yüce Allah'ın zincire vurması gibi hiç kimsenin zincire vuramayacağını öğrenmiş olur. Kafirler cehennemde azap üstüne azap çekerken Yüce Allah mü'min kullarına şöyle seslenir:

Ey imanı sağlam, güzel huylarla huylanmış, kalbi Allah'ın zikriyle huzura ermiş salih ameller işlemiş olan kulum Rabbine dön. Rabbinin razı olduğu kulların arasına katıl ve senin için özel olarak hazırladığım cennetime gir. Sen Rabbinin hükmüne ve emirlerine razı oldun, ona inandın. Rabbin de senden razı oldu ve ebedi cenneti sana hazırladı.

SONUÇ

1- Kıyamet ve ahiretteki olaylar anlatılarak öldükten sonra dirilip hesap verme inancı pekiştirilmiştir.

2- Kafirlerin ahiretteki perişanlıkları anlatılmıştır.

3- Allah'a iman eden ve salih amel işleyen mü'minler cennetle müjdelenmişlerdir.

Sûre 90
Beled Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 20

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَآ أُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ۝١ وَأَنتَ حِلٌّ بِهٰذَا الْبَلَدِ ۝٢ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ۝٣
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي كَبَدٍ ۝٤ أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ۝٥
يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ۝٦ أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ ۝٧
أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ ۝٨ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ۝٩ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ۝١٠

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Yoo, and içerim bu şehire,

2- Ki sen bu şehire girmekte burada yaşamaktasın.

3- Ve and içerim doğurucuya ve doğurduğuna ki,

4- Biz insanı zorluk arasında yarattık.

5- İnsan, hiç kimsenin kendisine güç yetiremeyeceğini mi sanıyor?

6- Gösteriş ve övünme için, "Ben birçok mal telef ettim" diyor.

7- Kimsenin kendisini görmediğini mi sanıyor?

8- Biz ona vermedik mi: İki göz,

9- Bir dil, iki dudak?

10- Ona iki tepsi anasının iki memesini emmenin veya hayır ve şerrin yolunu gösterdik.

SÖZLÜK

لَآ أُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ Hayır bu beldeye yemin ederim. Mekke'ye yemin ederim.

وَ اَنْتَ حِلٌّ بِهٰذَا الْبَلَدِ Ve sen bu beldede oturmaktasın.

وَ وَالِدٍ وَ مَا وَلَدَ Babaya ve çocuğa. Yani Adem'e ve onun nesline yemin olsun.

فِي كَبَدٍ Zorluk içinde.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ Güç yetiremeyeceğini mi sanıyor?

أَهْلَكْتُ مَالاً لُبَدًا Yığınla mal harcadım, yok ettim.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ Kimsenin onu görmediğini mi sanıyor?

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ Ona iki yol gösterdik.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Yüce Allah'ın her şeye kâdir olduğundan ve insanın yaratılışından haber vermektedir. İnsanoğluna hak ve batıl olmak üzere iki yolun da anlatılıp hak yolda yaşamasının emredildiği açıklanmaktadır. Allah-u Teâlâ Mekke'ye yemin ederek buyuruyor ki: Ey kulum ve elçim Muhammed oturmakta olduğun şu emin şehir olan Mekke'ye ve Adem'e ve zürriyetine yemin olsun ki biz insanı zorluklar içinde yarattık. Pek çok sıkıntılar geçirerek yaşar. Bütün bunlar imtihan içindir ve insanın olgunlaşmasını sağlar. Zorluklar ve meşakkatler insanoğlundan hiç ayrılmaz. Daha annesinin karnında iken zorluklar içindedir. Dünyaya geldikten sonra da hep sıkıntı içindedir. İnsan bu acizliğini görüp de ders almalıdır. Aklı başında olanlar düşünüp kendisini yaratana döner. Fakat inkârcı insan kimsenin kendisine güç yetiremeyeceğini sanır. Oysa onu biz yarattık ve o hiç bir kıymet ifade etmiyordu. Biz onu atılan bir sudan yaratıp güç ve kuvvet verdik. O da kendi nefsine aldanarak kendisini her şeyin sahibi zannediyordu.

Küfrünü yaygınlaştırmak için malını mülkünü harcıyordu. Gönderdiğim elçime ve ona tâbi olanlara karşı savaş açıyordu. Kendi kendine İslâm'ın aleyhine pek çok mal harcadım diyerek övünüyordu.

Hiç kimsenin kendisini görmediğini ve hesaba çekmeyeceğini sanıyordu. Küfrü ve inadı yüzünden bu hale gelmişti. Oysa:

"Biz ona iki göz vermedik mi? Bir dil ve iki dudak vermedik mi? Ona hak ve batıl iki yol göstermedik mi?"

Alemlerin Rabbini tanıması ve onun emirlerine göre yaşaması için gereken her şey verilmiştir. Ancak o inatçı kafir hak yolu bırakıp küfür yolunu tercih etti. Ahirette de cenneti değil de cehennemi tercih etmiş olacaktır.

SONUÇ

1- Mekke'nin emin bir şehir olduğu bildirilmiştir.

2- İnsanoğlunun dünya hayatında sıkıntı ve meşakkatlarla iç içe olduğu açıklanmıştır.

3- Adem (a.s.)'ın ve onun soyunun kıymetine işaret edilmiştir.

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾ فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾
أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾ أَوْ مِسْكِينًا
ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا
بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾

11- Fakat o, sarp yokuşa atılamadı.

12- Sarp yokuşun ne olduğunu sen nereden bileceksin?

13- Bir boynu kölelik zincirinden çözmek,

14- Yahut açlık gününde doyurmaktır:

15- Akraba olan yetimi,

16- Yahut hiçbir şeyi olmayan yoksulu.

17- Sonra inanıp birbirlerine sabır tavsiye eden ve merhamet tavsiye edenlerden olmak.

18- İşte onlar sağın adamlarıdır. Kitabı sağından verilen uğurlu kişilerdir.

19- Ayetlerimizi tanımayanlar ise solun adamlarıdır. Kitabı solundan verilen uğursuz kişilerdir.

20- Onlara kapıları üzerlerine kilitlenecek bir ateş vardır!

SÖZLÜK

فَلَا اقْتَحَمَ Aşamadı.

اَلْعَقَبَةَ Sarp yokuş.

فَكُّ رَقَبَةٍ Allah yolunda köle azad etmek.

فِى يَوْمٍ ذِى مَسْغَبَةٍ Şiddetli açlık gününde. Kıtlık gününde.

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ Yakın olan yetim. Akrabadan olan yetim.

مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ Çok düşkün. Yoksul.

وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ Sabrı birbirlerine tavsiye ettiler.

وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ Merhametli olmayı birbirlerine tavsiye ettiler.

اَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ Sağ ehli olanlar. Ahirette amel defterleri sağ taraftan verilenler. Yani mü'minler.

اَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ Sol ehli olanlar. Amel defterleri soldan verilen kafirler.

مُؤْصَدَةٌ Kapanmış. Hiç kapısı penceresi olmayan hava dahi alamayacak kadar sıkı kapatılmış yer. Cehennemin bir özelliği.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, malını Allah yolunda değil de İslâm'a düşmanlık yolunda harcayan kafirlerin ruhi durumlarını ve pratikte yaşarken sergilemiş oldukları davranışlarını anlatıyor. Bu ayetler önceki dersimizi de geçen ayet-i kerimelerin konu bakımından devamıdır. Rabbimiz buyuruyor ki:

"Fakat o sarp yokuşu aşamadı."

İnadını, gururunu ve küfrünü yenerek kazancını hayırlı işlerde harcamadı. Peygambere ve inananlara düşmanlıkda harcadı. O sarp yokuş köle azad etmektir. Başta kendisini putların kölesi olmaktan kurtarıp İslâm dinine girmektir. Sonra da maddeten ve manen köleleştirilmiş insanların hürriyetlerine kavuşmaları yolunda çalışmasıdır. Allah'a imana çağırarak insanları putlara inanma köleliğinden kurtarırken Allah'ın ölçülerine göre yaşamalarını sağlamakla da her türlü maddi köleliklerden kurtarmış olur. Fakat o kafir de bu özellik nerede! O yakın akrabası olan bir yetimi bile doyurmaz. İhtiyaç halinde bulunan yoksullara yardım etmez. Malından hayır yollarında harcama fedakârlığı kendisine öyle zor gelir ki adeta sarp bir yokuşta çakılıp kalmış gibi olur. Bir türlü nefsinin şirk ve küfür yokuşundan aşamaz. İnadı ve inkârı buna mani olur.

Fakat iman etmiş ve salih ameller işleyen insan böyle değildir. Onlar birbirlerine devamlı hayrı ve sabrı tavsiye ederler. Kendileri de her zaman

mallarını hayırlı işlerde harcarlar. İşte bu mü'minler hayır ve bereket ehli olanlardır. Onların amel defterleri ahirette sağ taraflarından verilir. Allah onlardan onlar da Allah'tan razı oldukları halde ebedi cennete girerler.

Ayetlerimizi inkâr edenler ise, her türlü hayırdan mahrum kalmış olan kafirlerdir. Onların amel defterleri de ahirette sol taraflarından verilir.

Dünyada yapmış oldukları küfür ve zulümlerinden dolayı ebedi ahirette cehennem ateşine girmişlerdir.

Allah'ı inkâr edip de Peygambere, Kur'an'a ve mü'minlere karşı yapmış oldukları düşmanlıkların karşılığı kendilerine devamlı kalmak üzere cehennem olmuştur. Orası ne kötü bir yerdir.

SONUÇ

1- Kazancını Allah'ın haram ettiği yollarda harcayanlar cehennem ateşiyle tehdit edilmişlerdir.

2- Allah yolunda hizmet etmeye maddi ve manevi yardımda bulunmaya teşvik edilmiştir.

3- Küfürden sakındırılarak iman etmeye ve salih amel işlemeye teşvik edilmiştir.

Sûre 91
Şems Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 15

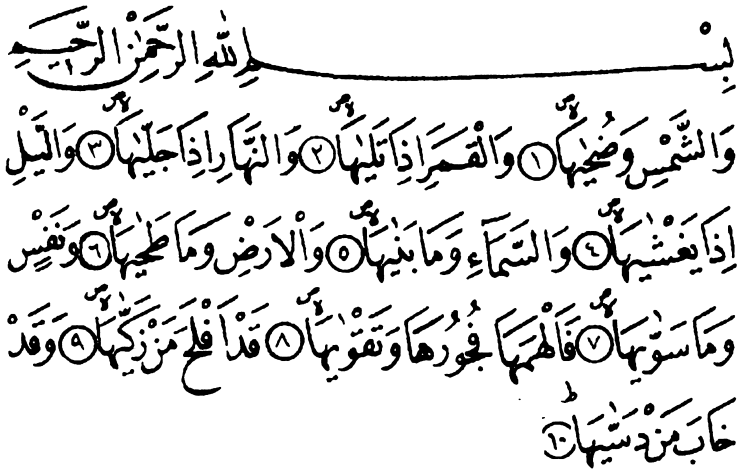

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Güneşe ve onun aydın sabahına andolsun,

2- Onu izleyen aya andolsun güneş battıktan sonra doğan, veya ışığında güneşe tabi olan, güneşten ışık alan aya andolsun,

3- Güneşi ortaya çıkaran gündüze andolsun.

4- Onu örten geceye andolsun.

5- Göğe ve onu yapana andolsun.

6- Yere ve onu yuvarlayıp döşeyene andolsun.

7- Nefse ve onu biçimlendirene,

8- Ona bozukluğunu ve korunmasını isyanını ve itaatini ilham edene andolsun ki;

9- Allah'tan başkasına tapmayarak nefsini yücelten kazanmış,

10- Yaratıklara taparak onu alçaltan da ziyana uğramıştır.

SÖZLÜK

وَضُحَاهَا	Gündüzüne. Güneşin aydınlığına.
اِذَا تَلَاهَا	Onun peşinde geldiğinde. Güneş battıktan sonra peşinden gelen aya yemin olsun.
اِذَا جَلَّاهَا	Aydınlandığında. Aydınlandığı zaman gündüze yemin olsun.

اِذَا يَغْشَاهَا	Onu kapladığında. Güneşin ışığını örttüğünde geceye yemin olsun.
وَ مَا بَنَاهَا	Ve yapana. Göğü yapana, yaratana yemin olsun. Yüce Allah burada kendi zatına yemin ediyor.
وَ مَا طَحَاهَا	Onu yayana. Yeri yayana yemin olsun. Burada da Allah kendi zatına yemin ediyor.
وَ مَا سَوَّاهَا	Onu düzenleyene. Nefsi yaratıp düzenleyene yemin olsun. Yine Allah-u Teâlâ kendi zatına yemin ediyor.
فَاَلْهَمَهَا فُجُورَهَا	Ona kötülüğünü açıkladı. Yani Yüce Allah nefsin neleri terketmesi ve neleri yapması gerektiğini o nefse açıkladı.
اَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا	Onu temizleyen kurtuldu, başardı. Nefsini şirk ve günahlardan arındıran cehennemden kurtulup cennete gitmeyi başardı.
وَ قَدْ خَابَ	Mutlaka kaybetti.
مَنْ دَسَّاهَا	Onu daldıran, sokan. Nefsini şirk ve isyana sokan da kaybetti. Cenneti kaybetti, cehenneme girdi.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler insanın ebedi saadeti nasıl elde edebileceğini haber vermektedir.

Allah-u Teâlâ ilk sekiz ayet-i kerimede hem kendi zatına hem de yaratıklarına yemin ederek insanın kurtuluşunun ve kaybedişinin sebebini açıklıyor. Buyuruyor ki:

Güneşe ve aydınlığına, onu takip eden aya, onu gösteren gündüze, onu örten geceye, gökyüzüne ve onu yaratana, yeryüzüne ve gündüze, onu örten geceye, gökyüzüne ve onu yaratana, yeryüzüne ve onu yayıp döşeyene, nefse ve onu düzenleyene, sonra da o nefse kötülüğü bildirip ondan sakınmayı ilham etti. Bu kadar yeminin çok olmuş olması çok ciddi ve çok ehemmiyetli bir olayın açıklanacağını hatırlatmış oluyor.

Gerçekten de insanoğlu için bu açıklanacak olan olaydan daha büyük bir haber yoktur. Çünkü Yüce Allah yeminlerden sonra buyuruyor ki:

"Nefsini arındıran kurtulmuştur. Nefsini şirke ve isyanlara daldıran da kaybetmiştir."

Evet işin aslı insanın kendisine bağlıdır. Allah insana doğru ve kötü yolu göstermiştir. Kötü yolu terkedip hak yolda yürümesini emretmiştir.

Adaleti gereği dinde zorlama yapmamıştır. Ancak İslâm yolunda gidene mükâfaatlar vereceğini, küfür yollarında gidenlere de cezalar vereceğini açıklamıştır. Mü'minler için ebedi cennet ve nimetlerini hazırladığını bildirirken kafirler için de ebedi cehennem azabının var olduğunu haber vermiştir.

Öyle ise şirkten ve isyanlardan uzak durmak, nefsi şirkin ve günahların pisliklerinden arındırmak gerekiyor. Akıllı insanın yapacağı budur. Eğer kişi gurur ve kibirden dolayı Allah'ın dininden uzaklaşılıp da küfre ve isyana dalarsa onun yeri de ebedi cehennemdir. Nice insanlar vardır ki akıllı diye geçinir. İnsanların çoğunun aptal olduğunu söyler de Allah'ı inkar ettiğini açıkça ilan eder. Allah'a inanmayı bilim dışı, cahillik ve hatta aptallık olarak nitelendirir. Sonra bir de bakarsınız ki, bu kafir birden bire cehennemin derinliklerine yuvarlanmıştır. Şimdi inkâr ettiklerini görüyor ve kabul ediyorlar. Ama dünyadaki aptallığı, gururu, inadı, kibri ve küfrü yüzünden ahirette ebedi cehennemdedir. Allah'ın laneti ve azabı kafirlerin üzerinedir.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ın her şeye kâdir olduğu delillerle gözler önüne serilmektedir.

2- Ebedi kurtuluşun ve ebedi kaybedişin sebepleri açıklanmıştır. Ebedi kurtuluş iman ve salih amel iledir. Ebedi kaybediş ise küfür, şirk ve isyanlardan dolayıdır.

3- Allah'ın inanmayan ve salih amel işlemeye teşvik edilip, küfürden ve isyandan sakındırılmıştır.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَىٰهَآ ﴿١١﴾ إِذِ ٱنۢبَعَثَ أَشْقَىٰهَا ﴿١٢﴾ فَقَالَ
لَهُمْ رَسُولُ ٱللَّهِ نَاقَةَ ٱللَّهِ وَسُقْيَٰهَا ﴿١٣﴾ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا
فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنۢبِهِمْ فَسَوَّىٰهَا ﴿١٤﴾ وَلَا يَخَافُ عُقْبَٰهَا ﴿١٥﴾

11- Semud kavmi, azgınlığı yüzünden Hakk'ı yalanladı.

12- En haydutları ayaklandığı zaman,

13- Allah'ın elçisi onlara: "Allah'ın devesine ve onun su içme hakkına dokunmayın!" demişti.

14- Onu yalanladılar, deveyi kestiler. Rab'leri de, günahları yüzünden azabı başlarına geçirip, orayı dümdüz etti.

15- Rab bu işin sonundan korkmaz.

SÖZLÜK

ثَمُود	Semud kavmi. Salih (a.s.)'ın peygamber olarak gönderildiği kavmin adı.
بِطَغْوَاهَا	Küfür ve isyanları sebebiyle.
اِذِ انْبَعَثَ	Çabucak ayrıldı. Hemen yüz çevirip gitti.
اَشْقَاهَا	En azgını. Kavmin en azgını, en zalimi, en sapığı.
رَسُولُ اللَّهِ	Allah'ın elçisi. Salih (a.s.) Çünkü Semud kavminin peygamberi Salih (a.s.) idi.
نَاقَةَ اللَّهِ وَ سُقْيَاهَا	Allah'ın devesi ve içecek yeri. Yani işte size mucize olarak Yüce Allah'ın yarattığı şu devedir. Ona dokunmayın. Serbestçe suyunu içsin.
فَكَذَّبُوهُ	Ve onu yalanladılar. Kavmi Salih (a.s.)'ı yalanladı.
فَعَقَرُوهَا	Ve onu kestiler. Deveyi kestiler.
فَدَمْدَمَ	Uyguladı. Allah da onlara azabı uyguladı.
بِذَنْبِهِمْ	Günahlarından dolayı.
فَسَوَّاهَا	Onları tamamen helak etti. Helaklarını eksiksiz yaptı. Hiçbirisini bırakmadan tamamen helak etti.
وَ لَا يَخَافُ عُقْبَاهَا	Sonucundan korkmaz. Allah verdiği cezadan dolayı asla hiç kimseden korkmaz.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Allah'ı inkâr edip te peygambere isyan eden kavimlerin nasıl helak olduğunu haber veriyor. Yüce Allah buyuruyor ki; Semud kavmi de şirk ve isyanlarından dolayı saptılar. Semud kavminin en ileri gelenleri ise azgınlıkta daha da ileri gitmişlerdi. Allah'ın elçisi olan Salih (a.s.) onlara mucizeler gösterip Allah'ın emirlerini tebliğ etti. Şirk ve isyanlarından vazgeçerek Allah'a yönelmelerini istedi. Mucizelerinden biri de Yüce Allah'ın yaratmış olduğu bir deve idi. Salih (a.s.) kavmine deveyi göstererek işte Allah'ın

kudretini gösteren bir delil daha. Sakın o deveye dokunmayın. Bırakın; rahatça yesin içsin. Kavmi, Salih (a.s.)'ı dinlemedi, onu yalanladı ve deveyi de kestiler. İnatla şirk ve isyanlarında ısrar ettiler, zulümlerini arttırdıkça arttırdılar. Yüce Allah ta onlara en uygun azabı tatbik etti inkârcılardan hiçbirisini geriye bırakmaksızın hepsini helak etti.

Allah, zalimlerin zulmünü cezasız bırakmaz. O her şeye kâdirdir. Verdiği hükümden dolayı da asla çekinip tereddüt etmez. Hiç kimseden korkmaz da. Çünkü Allah her şeyin sahibi, yaratanı ve idare edenidir. O, dilediğini yaratır ve dilediği hükmü verir. Hükmünde âdildir. Dilediğinde de hikmet sahibidir.

SONUÇ

1- Kavimlerin dünyada iken helak edilme sebepleri açıklanmıştır.

2- Şirk ve isyandan sakındırılmıştır.

3- Önceki kavimlerin helak olma sebepleri anlatılarak gelecek nesillerin ibret almaları sağlanmıştır.

4- Allah'ın kudreti karşısında, helak olan zalimlerin perişanlıkları gözler önüne serilerek mü'minlere moral verilmiştir.

Sûre 92
Leyl Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 21

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ﴿١﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ﴿٢﴾ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣﴾
إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ﴿٤﴾ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾
فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ
﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾ وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ ﴿١١﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Örttüğü zaman geceye andolsun,

2- Göründüğü zaman gündüze andolsun,

3- Erkeği ve dişiyi yaratana andolsun ki,

4- Sizin işiniz çeşit çeşittir:

5- Kim hayır için verir, korunursa,

6- Ve en güzel sözü doğrularsa,

7- Ona en kolay yolda gitmeyi kolaylaştırırız.

8- Kim de cimrilik eder, kendini zengin ve kendine yeterli görürse,

9- Ve en güzel sözü de yalanlarsa,

10- Ona da en güç yolda gitmeyi kolaylaştırırız.

11- Çukura düştüğü zaman malı ona hiçbir yarar sağlamaz.

SÖZLÜK

اِذَا يَغْشَى	Kapattığı zaman. Kapladığı zaman. Gece karanlığıyla etrafı kapladığı zaman.
اِذَا تَجَلَّى	Aydınlandığı zaman.
وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَى	Erkek ve kadın olarak yarattıklarına.

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى Muhakkak ki çalışmalarınız çok çeşitlidir.

مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى Kim verir ve korunursa. Kim Allah yolunda verir ve Allah'ın yasaklarından korunursa.

وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى En güzel şekilde tasdik ederse. Yani, Allah'ın emirlerini kabul edip, en güzel bir şekilde uygularsa.

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى Biz de onun için kolay olanı kolaylaştırırız.

وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ وَ اسْتَغْنَى Fakat, kim de cimrilik yapar ve ihtiyaçsız olduğunu söylerse.

وَ كَذَّبَ بِالْحُسْنَى Güzeli de yalanlarsa, yani, Allah'ı, peygamberini, kitabını yalanlarsa.

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى Biz de ona zoru kolaylaştırırız. Yani, cehennemde ebedi kalmasına hükmederiz.

إِذَا تَرَدَّى Atıldığında. Cehenneme atıldığında.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler ahirette insanların karşılaşacakarı olaylardan haber vermektedir. Yüce Allah, geceye gündüze erkek ve dişi olarak yarattığı her şeye yemin ederek buyuruyor ki:

"Muhakkak ki çalışmalarınız çok çeşitlidir."

Dünyadaki çalışmalarınız hep farklıdır. Hayırlı çalışmalarınız vardır. Kötü amelleriniz vardır. Şahsi çalışmalarınız vardır. Genel için hayırlı çalışmalarınız vardır. Meslekleriniz farklı farklıdır. Bu çalışmalar sizlerin dünyadaki yaşantınız gereğidir. Kim bu çalışmalardan elde ettiği kazancı ile hayra yardım ederse, Allah yolunda harcarsa Allah da onun mükâfatını bol bol verir. Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçanlara Allah ebedi olarak cenneti vaad etmiştir.

Onlara İslâm dinini yaşamak kolaylaştırılır. Cennete girmeleri kolaylaştırılır. Ahirete girmeleri kolaylaştırılır.

İslâm dini temelde çok kolaydır. Allah-u Teâlâ kullarına asla zorluk dilememiştir. Mü'minler samimi olarak Allah'a teslim olduklarında Allah da kolay olan dinini yaşayabilmeleri için iyice kolay yaşanır yapar. Bu durum mü'minin kalbindeki imanı ile anlaşılır. Yoksa Allah'a emirleri değiştirilerek kolaylaştırma diye bir şey sözkonusu değildir.

Fakat, kim de cimrilik yapar ve ihtiyaçsız olduğunu iddia ederse, yani Allah'a inanmaya gerek duymak istemezse peygamberi yalanlarsa, öldükten sonra dirilmeyi kabul etmezse ona da zor olan cehennem azabı kolaylaştırılır. Yani, çabucak cehennem azabına atılır.

Allah'ı inkâr etmek çok zor bir durumdur. Bu inkârın sonucunda ebedi cehennemde azab çekmekte oldukça zordur. İnkârcılar bu zor azaba kendileri canı gönülden talib olmuşlardır. Allah da bu inatçı kafirlere zor olan azabla hükmetmiştir. Ahirette cehennem azabına giren bir kafir için, artık herhangi bir yardımcı sözkonusu değildir.

Dünyada iken biriktirmiş olduğu malı mülkü de ahirette kendisine asla fayda veremez. Böylece inat ve inkârının cezasını ebedi cehennemle ödemiş olur.

SONUÇ

1- Allah-u Teâlâ'nın kudretini gösteren delillerden bazıları anlatılmıştır.

2- İslâm dininin emirlerinin çok kolay olduğu yaşandıkça da daha kolay hissedildiği açıklanmaktadır.

3- Kâfirlerin ebedi olarak cehennemde azab çekecekleri bildirilmiştir.

إِنَّ عَلَيْنَا
لَلْهُدَىٰ ﴿١٢﴾ وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ ﴿١٣﴾ فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴿١٤﴾ لَا
يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾ الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٦﴾ وَسَيُجَنَّبُهَا
الْأَتْقَى ﴿١٧﴾ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾ وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُ مِن نِّعْمَةٍ
تُجْزَىٰ ﴿١٩﴾ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٠﴾ وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴿٢١﴾

12- Doğru yola iletmek bize aittir.

13- Son da ilk de ahiret de dünya da bizimdir.

14- Ben sizi alev saçan bir ateşe karşı uyardım.

15- Ona ancak haydut olan girer.

16- O ki, yalanladı ve sırtını döndü.

17- En çok korunan da ondan uzak tutulur.

18- O ki malını hayra vererek arınır, yücelir.

19- Ve onun yanında, hiç kimsenin karşılık verilecek bir nimeti yoktur. O, verdiğini kendisine yapılan bir iyiliğin karşılığı olarak değil,

20- Yalnız Yüce Rabb'inin rızası için verir.

21- Yakında kendisi de Allah'ın vereceği nimetle razı olacaktır.

SÖZLÜK

اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى	Muhakkak ki hidayet bize aittir. Yani doğru yolu açıklamak ve sebeplerini hazırlamak bize aittir.
وَ اَنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَ الْاُولَى	Şüphesiz ki dünyanın da, ahiretin de mülkü bize aittir.
فَاَنْذَرْتُكُمْ	Ve sizi uyardım. Korkuttum.
نَارًا تَلَظَّى	Tutuşturulmuş ateş yani cehennem.
لَا يَصْلَاهَا	Ona girmez. O cehennem ateşine girmez.
اِلَّا الْاَشْقَى	Sadece kafirler ve isyankârlar.
اَلَّذِى كَذَّبَ وَ تَوَلَّى	Yalanlamıştı ve yüz çevirmişti.
وَ سَيُجَنَّبُهَا الْاَتْقَى	Korunanlar ondan uzak olur. Mü'minler o cehennem ateşinden uzak olur.
يَتَزَكَّى	Arınır. Şirkten ve isyanlardan temizlenir.
وَ مَا لِاَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى	Onun hiç kimseye minneti yoktur ki verirken ona karşılık olarak versin.
اِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلَى	Sadece yüce Rabbinin rızasını ister.
وَ لَسَوْفَ يَرْضَى	Yakında razı olacaktır.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler hidayetin Yüce Allah'a ait olduğunu bildirerek kafirlerin

ahiretteki perişanlıklarını, mü'minlerin de cennetteki mutluluklarını anlatmaktadır. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki: "Şüphesiz hidayet bize aittir. Kainatı yaratan Allah her şeyi en mükemmel bir şekilde düzenlemiştir. Herşey belli bir maksat için yaratılmıştır. Bütün yaratıklar genelde insana hizmet ederken insanda Yüce Allah'a ibadet etmek için yaratılmıştır.

Onun için Allah-u Teâlâ, insanoğluna hak ile batılı açıklamıştır. Batıl yoldan yüz çevirip hak din üzere yaşamasını emretmiştir. İnsana akıl gibi büyük bir nimeti bahşetmiştir. Arkasından peygamberler gönderip kitaplar indirmiştir. Böylece kendisini tanıtmış ve kendisine nasıl ibadet edileceğini göstermiştir. Her şeyin mülkü Allah'ın elindedir. Dünyada ve ahirette ne varsa hepsi onundur. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki: "Ben sizi tutuşturulmuş ateşe karşı uyardım kafirlerin bu ateşe gireceğini haber verdim. Çünkü onlar, benim ayetlerimi yalanlayıp dinimden yüz çevirdiler. Peygamberime karşı düşmanlık yaptılar. Bana inananlara çeşitli işkenceler uyguladılar. Dünyadaki inkâr ve zulümlerinin karşılığını da cehennemde yanarak cezalarını çekmektedirler.

Mü'minlere gelince onlar bu cehennem azabından uzaktırlar. Çünkü dünyada iken mü'minler alemlerin rabbine inanmışlardı. Cehennem azabını gerektirecek olan şirk ve günahtan sakınmışlardı. Her zaman Allah'ın rızasını kazanacak ameller işliyorlardı. Ahirette de dünyadaki amellerinin karşılığını cennet olarak almışlardır.

Allah'ın hiç kimseye minneti yoktur. Verirken herhangi bir borçtan dolayı da vermez. Onun hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Her şey ona muhtaçtır. Mü'minlerde dünyada amel işlerken sadece Allah'ın rızasını kazanmak için amel işliyorlardı. Allah da mü'minleri cenneti ile mükâfatlandırmıştır.

Şimdi mü'minler, Allah'ın nimetlerine şükrederek mutluluk içerisinde ebedi saadeti yaşamaktadırlar.

Leyl suresinin ondokuz, yirmi ve yirmibirinci ayetlerinin Hz. Ebubekir hakkında indiği rivayet edilmektedir. Bir gün Hz. Ebubekir bir köle alıp Allah rızası için azad etmiştir. Bunu gören kafirler "senin ne menfaatin var ki o köleyi alıp azad ettin" diye sordular. Hz. Ebubekir de ben sadece Allah'ın rızasını kazanmak için yaptım. Başka hiç bir dünyevi menfaat gözetmiyorum diye cevap verdi. Tabi ayet-i kerimelerin manaları herkesi kapsamaktadır.

Buna göre kim iman edip Allah rızası için salih amel işlerse mükâfatını fazlasıyla Allah'tan alır.

SONUÇ

1- Yüce Alah'ın hidayet yollarını açıklamış olduğu bildirilmiştir.

2- Her şeyin Allah'a ait olduğu açıklanmıştır.

3- Hz. Ebubekir'in faziletine özel olarak işaret edilmiştir.

Sûre 93
Duhâ Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 11

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَىٰ ﴿١﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ﴿٢﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ﴿٣﴾
وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿٤﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ﴿٥﴾
أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ﴿٦﴾ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ﴿٧﴾
وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ﴿٨﴾ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾
وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Kuşluk vaktine andolsun,

2- Sakinleşen geceye andolsun ki,

3- Rabb'in seni bırakmadı ve sana darılmadı.

4- Senin sonun, ilkinden iyi olacaktır.

5- Rabb'in sana verecek ve sen razı olacaksın.

6- O, seni yetim bulup barındırmadı mı?

7- Seni şaşırmış bulup yola iletmedi mi?

8- Seni fakir bulup zengin etmedi mi?

9- Öyleyse sakın öksüzü ezme,

10- Dilenciyi azarlama.

11- Ve Rabb'inin nimetini anlat.

SÖZLÜK

وَ الضُّحَى Kuşluk vaktine yemin olsun.

وَ اللَّيْلِ اذَا سَجَى Sükuna erdiğinde geceye yemin olsun.

مَا وَدَّعَكَ Seni terketmedi.

وَ مَا قَلَى	Darılmadı.
اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيماً	Seni yetim bulmadı mı?
فَآوَى	Seni barındırdı.
وَوَجَدَكَ ضَالاً	Sen yolunu şaşırmış iken buldu.
وَوَجَدَكَ عَائِلاً	Ve seni fakir olarak buldu.
فَأَغْنَى	Ve seni zengin etti.
فَلاَ تَقْهَرْ	Kötü davranma.
فَلاَ تَنْهَرْ	Azarlama.
وَ أَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ	Ve Rabbinin nimetini anlat.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Yüce Allah'ın peygamberimize ne kadar şefkatli ve merhametli olduğunu anlatarak hem peygambere hem de bütün mü'minlere pek çok dersler ve ibretler vermektedir. Bu surenin inmesine sebep olan şöyle bir rivayet mevcuttur. Vahiy bir müddet Hz. Peygamber'e gelmez. Bunu farkeden müşrikler Hz. Peygamberle alay etmeye başlar. Bak senin Allah'ın seni terketti. Sana vahiy indirmiyor. Sen de onun dinini bırak ta bizim atalarımızın dinine dön. Ne istersen sana veririz. Yeter ki bu yeni getirdiğin dini halkımızın arasında anlatmaktan vazgeç. Bunun üzerine Yüce Allah kuşluk vaktine ve geceye yemin ederek buyuruyor ki:

"Rabb'in seni terketmedi, darılmadı da. Ey kulum ve elçim olan Muhammed, müşrikler her fırsattan yararlanarak seni hak yoldan döndürmeye çalışıyorlar.

Vahye ara vermemizi yanlış değerlendirerek alemlerin rabbine iftira ediyorlar. Oysa rabbin seni, ne terk etti nede terk eder. Ne sana darılda ne de darılır. O müşrikler sana mal mülk makam teklif ediyorlar. Halbuki bizim sana ahirette hazırladıklarımız çok daha hayırlıdır. Kafirlerin verecekleri dünya malı geçicidir. Ahirettekiler ise süreklidir. Rabbin sana daha çok nimetler verecek ve seni hoşnut edecektir. Sana dünyada da pek çok nimetler vermişizdir. Sen yetimken seni en güzel şekilde barındırmadık mı? Hiç kimseye muhtaç etmeden geçimini rahat bir şekilde sağlamadık mı? Sen kitap nedir, vahiy nedir bilmezken, sana kitabı indirmedik mi? Sana vahyedip doğru yolu açıklamadık mı? Sen normalde fakir iken seni huzurlu bir geçime kavuşturmadık mı?

Bütün bunlar sana rabbinin nimetleridir. Rabbin seni dünyada da ahi-

rette de nimetlerine kavuşturmuştur. Öyle ise sen de yetimlere karşı sert davranma. Onlara güleryüzlü ol ve gücünün yettiği kadar yardım et. Yoksullara ve fakirlere kötü davranma. Allah'ın sana verdiği dünya nimetlerinden onlara yardım et. Her zaman rabbinin nimetlerini anlat.

Sana verdiği peygamberliğe karşı rabbine şükret. Sana indirdiği kitabı olan Kur'an'ı yaşa ve insanlara anlat.

SONUÇ

1- Dünya hayatının her zaman sıkıntılarla iç içe olduğu bildirilmiştir.

2- Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın indindeki kıymetine işaret edilmiştir.

3- Allah'ın nimetlerine karşı şükretmenin farz olduğu açıklanmıştır.

Sûre 94
İnşirâh Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 8

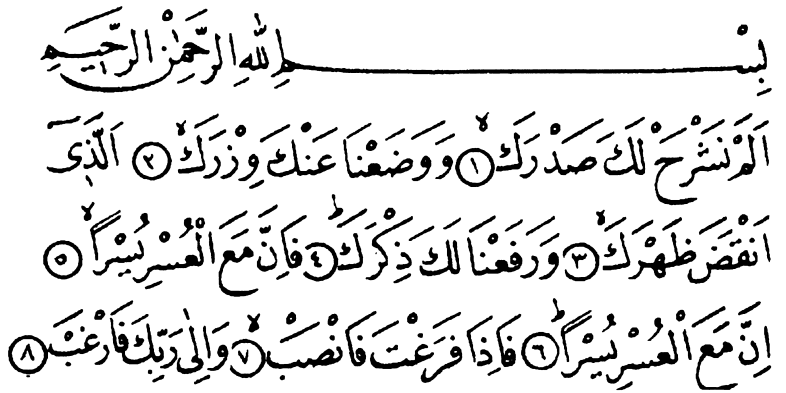

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Biz senin cahillerin, hakka saldırıları karşısında bunalmış göğsünü açmadık mı ondaki bunalımları sıkıntıları giderip onu, koyduğumuz ilim, hikmet ve huzur ile genişletmedik mi?

2- Ve atmadık mı senin üzerinden yükünü?

3- Ki o, ağırlığından sırtını çatırdatmıştı!

4- Senin şanını yükseltmedik mi?

5- Muhakkak her güçlükle beraber bir kolaylık vardır.

6- Evet her güçlükle beraber bir kolaylık vardır.

7- O halde işlerinden boşaldığın zaman ibadete dur,

8- Rabb'ine yönel!

SÖZLÜK

اَلَمْ	Yapmadık mı? Buradaki soru uslubu yaptık manasına kullanılmıştır.
نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ	Göğsünü açarız. Yani göğsünü açtık.
وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ	Ve yükünü hafiflettik, kaldırdık.
اَلَّذِىٓ اَنْقَضَ ظَهْرَكَ	Öyle ki sana ağır geliyordu. Adeta belini büküyordu.
وَ رَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ	Senin ismini yücelttik.
فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا	Şüphesiz ki zorlukla beraber kolaylık vardır.
فَاِذَا فَرَغْتَ	Boş kaldığında.
فَانْصَبْ	Yazıl. Rabbine çağır ve.
وَاِلٰى رَبِّكَ فَارْغَبْ	Rabbine teşvik et.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Yüce Allah'ın peygambere bahşetmiş olduğu nimetlerden haber vermektedir. Peygamber Efendimizin göğsüne genişlik verildiğini, ilim ve hikmet ihsan edilerek onun şeytanın vesvesesinden korunduğunu açıklamaktadır. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Biz senin göğsüne genişlik vermedik mi. Sana kuvvet ve dayanıklılık vererek belini büken bir yükü üzerinden kaldırmadık mı?"

Ayet-i kerimelerde Allah-u Teâlâ'nın peygamber Efendimize pek çok lutuflarda bulunduğu açıklanmaktadır. Yüce Allah'ın saymış olduğu bu nimetlerden başka Duha suresinde de pek çok nimetler verdiğini öğrenmiştik.

Bu nimetlerden en büyüğü Hz. Peygamberin 40 yaşına kadar özel olarak Allah tarafından korunmuş olmasıdır.

Hz. Peygamber ömrü boyunca putlara hiç ibadet etmemiştir. Hep tevhid üzere yaşamıştır. Hz. Peygamberin bu durumu, Yüce Allah'ın ona ne kadar lutufta bulunduğunu açıkça göstermektedir. Daha sonra Yüce Allah buyuruyor ki:

"Biz senin şanını da yücelttik. Sana peygamberlik vererek, insanlara önder kıldık. Kur'an'ı sana vahyederek, hak ve batılı açıkladık. Kur'an'ın en ince manalarından seni haberdar kıldık. Kıyamete kadar seni dua ile anacak ümmetler yarattık. Ahirette de makamların en büyüğü olan şefaat makamını sana verdik. Şunu bil ki:

"Her zorlukla beraber mutlaka bir kolaylık vardır."

Çektiği, bu zorluklara karşı sabret.

Kur'an'ı anlatmaya devam et. Muhakkak ki; ahirette kurtuluşa erecek olan, Kur'an'ın emrine göre inanan ve yaşayanlardır. Biz seni dünyada da ahirette de mükâfatlandırırız. Sana dünyada zaferler vererek düşmanlarına karşı seni galip ederiz. Ahirette ise cennetin en yüksek makamlarında seni ağırlarız.

Allah-u Teâlâ'nın Peygamber efendimize hitap ettiği bu emirler aslında bütün mü'minleri kapsamaktadır. Çünkü, her müslüman bilmelidir ki; zorluklarla kolaylıklar iç içedir. Allah'ın dinini insanlara anlatırken pek çok zorluklar olacaktır. Fakat bunun yanında nice kolaylıklarda vardır. Bunun için müslüman her zaman insanları Allah'ın dinine çağırmalı ve bu yolda sabırla zorluklara katlanmalıdır. Başarı, iman etmek ve salih amel işlemekle olur. Bu salih amellerin bir tanesi de Allah'ın emirlerini insanlara duyurmaktır. Allah'ın dini-

ni insanlara tebliğ ederken karşılaşılacak zorluklara sabretmektir. Çünkü bunun sonunda ebedi olarak cehennemden kurtulmak ve cennete girmek vardır. Onun için müslüman sadece Allah'ın rızasını gözeterek çalışmalarını sürdürmelidir. Allah rızasının dışında başka şeylere ihlitaf etmemelidir.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ın Hz. Peygamber'e bahşetmiş olduğu nimetler açıklanmıştır.

2- Müslümanın Allah yolunda zorluklara katlanması gerektiğine işaret edilmiştir.

3- Her zorluğun yanında kolaylığın bulunduğu açıklanmıştır.

Sûre 95
Tîn Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 8

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿١﴾ وَطُورِ سِينِينَ ﴿٢﴾ وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٣﴾
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٥﴾
إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾
فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴿٧﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Tin'e ve Zeytun'e andolsun,

2- Sina dağına andolsun,

3- Ve bu güvenli şehre andolsun ki,

4- Biz insanı en güzel biçimde yarattık.

5- Sonra onu aşağıların aşağısına çevirdik.

6- Yalnız inanıp iyi işler yapanlar hariç. Onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır.

7- Böyle iken sana ahiret cezasını yalanlatan nedir?

8- Allah, hüküm verenlerin en iyisi değil midir?

SÖZLÜK

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ Zeytine ve incire yemin olsun.

وَ طُورِ سِنِينَ Sina Dağı'na da.

وَ هَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ Ve bu emniyetli beldeye de. Yani Mekke'ye yemin olsun.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ Şüphesiz insanı biz yarattık.

فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ En güzel surette.

أَسْفَلَ سَافِلِينَ Aşağıların en aşağısı.

أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ Kesintisiz mükâfaat.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, insanoğlunun yaratılışından ve inancına göre elde edeceği derecelerden haber vermektedir. Allah-u Teâlâ dört şeye yemin ederek sûreye giriş yapıyor. Bunlardan birisi, incirdir.

Yüce Allah yaratıklarından dilediğine yemin eder. Bu yemini pek çok hikmet ve işaretleri vardır. Örneğin: Burada incirin, insanlara ne kadar faydalı olduğunu ve yaratılışının ne kadar mükemmel olduğunu haber vermektedir. Rabbimiz ikinci olarak da zeytine yemin etmektedir. Zeytinin de gıda bakımından insanlara ne kadar yararlı olduğu açıktır.

Zeytinden yağların en faydalısı elde edilir. Ayrıca normal olarak da günlük yiyeceklerdendir. Sonra Allah-u Teâlâ üçüncü olarak Sina dağına yemin etmektedir. Bu dağ Filistin'de bulunan bir dağdır. İnsanlık tarihinin en önemli olaylarından biri bu dağda cereyan etmiştir. Allah-u Teâlâ Musa (a.s.) ile burada konuşmuştur. Ve son olarak da Yüce Allah Kabe'nin bulunduğu Mekke şehrine yemin etmektedir. Hiç şüphesiz yeryüzündeki şehirlerin en mukaddesi ve en mübareği Mekke'dir. Allah'ın evinin bulunduğu beldedir. Peygamberlerin pek çoğu o beldede vahiy almışlardır. Hz. Muhammed (a.s.) da orada yaşamış ve orada Allah'ın indirdiği son kitabı olan Kur'an-ı Kerim'i vahiy yoluyla Allah'tan almıştır.

Yüce Allah bu dört şeye yemin ettikten sonra buyuruyor ki:

"Muhakkak ki biz insanı en güzel bir şekilde yarattık. İnsanoğlunu maddi ve manevi bakımdan diğer yaratıklara nazaran daha mükemmel kıldık. Akıl gibi büyük bir nimeti insana bahşettik. İnsanoğlunu bu akıl vasıtasıyla hak ile batılı, doğru ile yanlışı birbirinden ayırd edebilir, bir halde yarattık. Eğer insan nefsinin kötülüklerine aldırmadan gönderdiğimiz peygamberlere tabi olarak hak yol üzere yaşarsa makamı çok yükselir. Manevi olarak alemlerin rabbi katındaki kıymetini artırır. Fakat peygamberleri yalanlayıp da batıl yollara saparsa, bu defa da aşağıların en aşağısına düşer. Hatta tavır ve hareket bakımından hayvanlardan daha aşağı derecede olur.

Kendisini bu derece aşağılara indiren insan, rabbinin emirlerini inkâr eden insandır. Rabbinin ona bahşetmiş olduğu nimetlere karşı nankörlük ederek nefsinin kötülüklerine uymuştur. Bu inkârcılar için cehennemin en alt tabakaları hazırlanmıştır.

İnanıp da salih amel işleyenlere gelince bunların mükâfatları cennettir. Ebedi olarak cennette yaşarlar ve cennet nimetlerinden kesintisiz olarak ya-

rarlanırlar. Öyleyse ey insanoğlu seni hesap günü hakkında yalana sürükleyen nedir? Allah hakimlerin hakimi değil midir? Allah'ın her şeye sahip olduğunu, her şeyin yaratıcısı olduğunu bildikten sonra nasıl oluyor da rabbini inkâr ediyorsun. Eğer tevbe edip alemlerin rabbine dönmez isen çekersin. Ölüm gelmeden önce aklını başına al. Tevbe et ve rabbine dön. Hakimlerin hakimi olan Allah seni bağışlar ve sonsuz nimetlerini ihsan eder.

SONUÇ

1- Zeytin ve incirin insanlara pek çok faydaları olduğuna işaret edilmiştir.

2- Mekke-i mükerremenin dünyada en mukaddes ve en emin şehir olduğu açıklanmıştır.

3- İnsanoğlunun en güzel şekilde yaratıldığı bildirilmiştir.

Sûre 96
Alâk Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 19

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ اِقْرَأْ
وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ﴿٣﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Yaratan Rabb'inin adıyle oku.

2- O, insanı alaktan (embriyodan) yarattı.

3- Oku, rabb'in en büyük kerem sahibidir.

4- O ki, kalemle yazmayı öğretti.

5- İnsana bilmediğini öğretti.

SÖZLÜK

اِقْرَأْ	Oku.
بِاسْمِ رَبِّكَ	Rabbinin ismiyle.
اَلَّذِي خَلَقَ	O ki yarattı.
خَلَقَ الْاِنْسَانَ	İnsanı yarattı.
مِنْ عَلَقٍ	Pıhtılaşmış kandan.
وَ رَبُّكَ الْاَكْرَمُ	Ve Rabbin ikram sahibidir.
اَلَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ	O ki kalem ile öğretti.
عَلَّمَ الْاِنْسَانَ	İnsana öğretti.
مَا لَمْ يَعْلَمْ	Bilmediğini.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, Kur'an-ı Kerim'in vahiy yoluyla inişini, insanın yaratılışını ve Yüce Allah'ın insana öğrettiğinden haber vermektedir. Sûrenin başındaki ilk beş ayet, peygamberimize Kur'an'dan ilk vahyedilen ayetlerdir.

Peygamber efendimiz Mekke'de doğup büyümüştü. Ömründe hiç putlara ibadet etmemişti. Fakat kavmi şirk içerisinde idi. Hak din üzere yaşayanların

sayısı çok azdı.

Peygamberimiz kavminin bu haline çok üzülüyordu. Zaman zaman Mekke civarında sessiz yerlere gidip kendi kendine uzun uzun düşünürdü. Daha sonra bu düşünme olayını iyice sıklaştırdı. Mekke'nin dağında Hira adındaki bir mağaraya gidip orada saatlerce düşünmeye ve ibadet etmeye başladı. Hanımı Hz. Hatice pegyamberimize yiyecek bir şeyler hazırlardı. Peygamberimiz mağaradaki ibadet ve düşünmesi esnasında o yiyeceklerden yerdi. Hira mağarasındaki bir gününde Cebrail adlı melek peygamberimize geldi ve:

"Ey muhammed ben Cebrail'im. Sen de Allah'ın peygamberisin, oku."

Peygamberimiz de:

"Ben okuyan değilim," deyince Cebrail (a.s.) Peygamberimizi kollarının arasına alarak sıktı. Çok şiddetli sıkmıştı. Tekrar peygamberimize; "oku" dedi. Peygamberimiz yine aynı şekilde ben okuyan değilim dedi. Cebrail (a.s.) tekrar Pegamber efendimizi kollarının arasına alıp sıktı ve bırakıp; "oku" dedi. Pegamberimiz yine aynı cevabı verdi. Üçüncü defa Cebrail (a.s.) Peygamberimizi sıkıp bıraktıktan sonra şu beş ayeti vahyetti:

"Yaratan Rabbinin adıyla oku. O insanı bir kan pıhtısından yaratmıştır. O ki senin Rabbin sonsuz ikram sahibidir. O ki kalem ile öğretti. İnsana bilmediğini öğretti." O tarihten sonra artık Kur'an vahyedilinceye kadar Cebrail (a.s.) ile Peygamberimiz yirmi üç sene sık sık görüştüler.

Yüce Allah ilk ayet-i kerimede Pegamberimize okumasını emrediyor. Fakat bu okuma rastgele bir okuma değildir. Yaratanın adıyla okunacaktır. O insanı bir kan pıhtısından yaratmıştır. Allah-u Teâlâ ilk insan olan Adem (a.s.)'ı topraktan yaratmıştır. Onun soyunu da kadın ve erkeğin birleşmesinden, yani kadın ve erkeğin menisinden yaratmıştır. Sûre alag ismini ikinci ayette geçen "alag" kelimesinden almıştır. Alag: Meninin ana rahmindeki ilk kırk günlük dönemine denir. Bu kırk gün içinde rahimdeki meni adeta pıhtılaşmış bir kan parçasına dönüşür. İkinci bir kırkıncı günün sonunda, yani meni rahme bırakıldıktan seksen gün sonra bir et parçası haline gelir. Daha sonra Yüce Allah o et parçasını dilerse şekillendirip insanı yaratır dilerse yaratmayıp rahimden dışarı attırır.

İşte her şeye gücü yeten ve sonsuz ikram sahibi olan bu Rabbinin adıyla oku. O her şeye kadirdir. İnsana da kalem ile öğretti. Okuma yazma kabiliyetini insana veren de odur. Her şeyin sahibi ve yaratanı olduğu gibi, insanı ve ondaki bütün kabiliyetleri de ikram sahibi Rabbin yaratmıştır.

İnsan annesinin karnından çıktığında hiç bir şey bilmiyordu. Bildiği her şeyi Allah öğretti. Eğer Allah insanı yaratmasaydı, ya da hiç bir şey bilmez şekliyle, yani annesinden doğduğu haliyle bıraksaydı, yaşatıp büyütmeseydi, aklını olgunlaştırmasaydı, insanın hali ne olurdu?! Bütün bu durumları düşünerek, insanoğlu Allah'a ne kadar şükretse yine de azdır.

Öyle ise insanoğlu Rabbini tanımalıdır. Ona itaat etmelidir. Yaşantısını Allah'ın kitabına göre sürdürmelidir. Böylece hem Allah'ın rızasını kazanıp ebedi cennetine girer, hem de rabbine karşı şükrünü eda etmiş olur.

SONUÇ

1- Vahyin varlığı ve Hz. Muhammed'in peygamberliği isbat edilmiştir.

2- İnsanoğlu bir işe başlarken "Bismillahirrahmanirrahim" diyerek yaratanın adıyla başlamasının çok büyük bereketlere sebep olduğu ve pek çok hikmetlerinin bulunduğu haber verilmiştir.

3- İnsanın ana rahminde geçirdiği merhalelere işaret edilmiştir.

4- Yüce Allah'ın sonsuz ikram sahibi olduğu bildirilmiştir.

5- Allah'ın insana bilmediklerini öğreterek insanoğluna çok büyük bir ihsanda bulunduğu açıklanmıştır.

كَلَّآ إِنَّ الْإِنسَٰنَ لَيَطْغَىٰٓ ۝٦ أَن رَّءَاهُ اسْتَغْنَىٰٓ ۝٧ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰٓ ۝٨
أَرَءَيْتَ الَّذِى يَنْهَىٰ ۝٩ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ ۝١٠ أَرَءَيْتَ إِن كَانَ
عَلَى الْهُدَىٰٓ ۝١١ أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰٓ ۝١٢ أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ ۝١٣
أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ۝١٤ كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًۢا
بِالنَّاصِيَةِ ۝١٥ نَاصِيَةٍ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝١٦ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ ۝١٧
سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝١٨ كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب ۩ ۝١٩

6- Hayır, Rabb'inin bu kadar iyiliğine rağmen yine insan azar;

7- Kendini zengin kendine yeterli gördüğü için.

8- Ama dönüş Rabb'inedir O'nun huzurunda, bu azgınlığının hesabını verecektir.

9- Gördün mü şu men edeni.

10- Namaz kılarken bir kulu namazdan?

11- Gördün mü, ya o kul doğru yolda olur,

12- Yahut kötülüklerden korunmayı emrederse?

13- Gördün mü, ya bu adam, hakkı yalanlar, yüz çevirirse? O zaman bu yaptığı kendisi için iyi mi olur?

14- Allah'ın daima kendisini gördüğünü bilmedi mi o?

15- Hayır, olmaz böyle şey, eğer bundan vazgeçmezse onu perçeminden yakalar ateşe sürükleriz.

16- O yalancı günahkâr perçemden!

17- O zaman o gitsin de meclisini adamlarını çağırsın.

18- Biz de zebanileri çağıracağız.

19- Hayır ona boyun eğme; Rabbine secde et ve yaklaş!

SÖZLÜK

كلا	Hayır. Gerçekten de.
اِنَّ الْاِنْسَانَ	Şüphesiz ki insan.
لَيَطْغَى	Haddini aşar. Allah'ın emirlerini aşar.
اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنَى	Kendisini ihtiyaçtan uzak görmesi. Yani insan kendisini Allah'a ihtiyaçlı olarak görmeyince sapıtır, azgınlaşır.
اِنَّ اِلَى رَبِّكَ الرُّجْعَى	Şüphesiz dönüş Rabbinedir.
اَلَّذِي يَنْهَى عَبْدًا اِذَا صَلَّى.	O kimse ki mü'min bir kul namaz kılarken onu engeller.
اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى	Eğer o hidayet üzere olsaydı.
اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوَى	Veya takvayı emretseydi. Allah'ın emirlerini tavsiye edip tebliğ etseydi.
اِنْ كَذَّبَ وَ تَوَلَّى	Eğer o yalanlayıp yüz çevirse.

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ Eğer sakınmazsa.

لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ Biz onu alnından tutup cehenneme sürükleriz.

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ O toplumunu çağırsın.

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ Biz de zebanileri çağıracağız. "Zebani" cehennemdeki azap meleklerinin adıdır.

كَلَّا Hayır. Gerçekten de.

وَاقْتَرِبْ Yaklaş. İbadetlerle Rabbine yaklaş. Onun rızasını kazan.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler küfre girmiş bir insanın Allah'ın dinine karşı ortaya koyduğu düşmanlıkları haber vermektedir. Sonra da kafir haliyle öldüğünde ahiretteki perişanlığını açıklamaktadır. Allah-u Teâlâ nefsinin kötülüklerine ve şeytanın vesveselerine tabi olmuş inkarcı insanı şu şekilde izah ediyor:

Kendisini ihtiyaçsız görerek azgınlaştı. "Benim Allah'a ihtiyacım yoktur. Ahireti de kabul etmiyorum. Ölünce toprak olup gideceğim. Onun için ben sadece dünyamı yaşamaya bakarım" dedi. Oysa dönüş Rabbinedir. Öldükten sonra diriltileceksin ve hesaba çekileceksin. Dünyadaki amellerine göre karşılığını alacaksın. Ya ebedi cennete girip mutlu olacaksın ya da cehennemde sonsuza dek azap çekeceksin. İman et ve salih amel işleki cennet ve nimetleri sana bahşedilsin. Küfrünle ölürsen cehennemden ebedi kurtulamazsın.

Fakat inat ve kibre kapılmış insana bu haberler fayda vermez ki. O azgınlaştıkça azgınlaşır. Hatta Allah'a ibadet eden mü'minleri dahi namazlarından ve diğer ibadetlerinden alıkoymaya çalışır.

Halbuki tevbe edip alemlerin Rabbine yönelse ve hidayet üzere hayatını yaşasa olmaz mı? Allah'ın yoluna düşman olacağına, Allah'ın inanmış kullarını İslâm'dan uzaklaştırmaya çalışacağına kendisi de İslâm'ı yaşasa olmaz mı? İnsanlara Allah'ın emirlerini anlatsa, onların cehennem azabından korunmalarına yardımcı olsa ne olurdu?! Biz de o zaman kendisinden razı olup cennetimize koyardık.

Ey kulum ve elçim Muhammed! Şunu bil ve insanlara da duyur ki eğer inatçı kafir tevbe etmeyip de bizim ayetlerimizi yalanlamaya devam ederse ve dinimden uzaklaşırsa biz de onu alnından yakalayıp cehenneme sürükleyeceğiz. Allah'ın her şeyi gördüğünü bilmiyor mu? Eğer küfürden ve isyanlardan sakınmadan hayatlarını küfür üzere geçirirlerse hem dünyada hem de ahirette kaybedeceklerini bilsinler.

Cehenneme atıldıklarında o kafirlerin malları ve makamları kendilerine asla fayda vermez. İsterlerse ahirette kendilerine yardım etsinler diye yardımcılarını çağırsınlar, bakalım yardım edebilecekler mi? Biz de o gün azap melekleri olan zebanileri çağıracağız. Zebaniler, o inatçı kafirlerin yalancı ve iftiracı alınlarından tuttukları gibi cehenneme sürükleyecekler.

Ey elçim ve kulum Muhammed! Sakın o inkarcılara tabi olma. Onların baskı ve zulümlerine aldırma. Sen görevini sabırla ve kararlılıkla sürdür. İbadetlerinle Rabbinin rızasına yönellip, insanlara Kur'an'ı tebliğ et ki, onlar da küfrün rezilliğini öğrensinler. Tevbe edip alemlerin Rabine inanarak salih ameller işlesinler. Biz de onlara cenneti ve nimetlerini bahşedelim.

Eğer Kur'an'a tabi olmaktan yüz çevirirlerse, ahirette ebedi olarak cehennem azabı çekeceklerini bilsinler. O cehennem ne kötü bir yerdir. Alag suresinin altıncı ayetinden itibaren sonuna kadarki bölümün, Ebu cehil hakkında indiği rivayet olunmaktadır. Çünkü Peygamberimiz bir gün, Kabe'de namaz kılıyordu. Ebu Cehil de gidip Muhammed'e hakaret edeceğim ve onu namazdan engelleyeceğim diye arkadaşlarına söylemişti. Gidip peygamber efendimizi namazdan alıkoyacağı sırada iki zebaniyi kendisine saldırır halde görünce korkup geri kaçar. Arkadaşlarının yanına geldiğinde olayı onlara da anlatır.

Ebu Cehil kafiri, zebanileri dünyada iken sadece uzaktan gördü. Ahirette ise onların elinde cehennemde ebedi azap çekecektir. Tabi ayetler Ebu Cehil hakkında indi fakat hükümleri geneldir. Bütün kafirleri kapsamaktadır.

SONUÇ

1- İnkârcı insanın genel özellikleri anlatılmıştır.

2- Allah'ın melekler vasıtasıyla peygamberine yardım ettiği bildirilmiştir.

3- Allah'ın lânetinin kâfirler üzerine olduğu açıklanmıştır.

4- Cehennemde kafirlere azap verecek olan meleklerin genel isimlerinin Zebani olduğu haber verilmiştir.

Sûre 97
Kadir Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 5

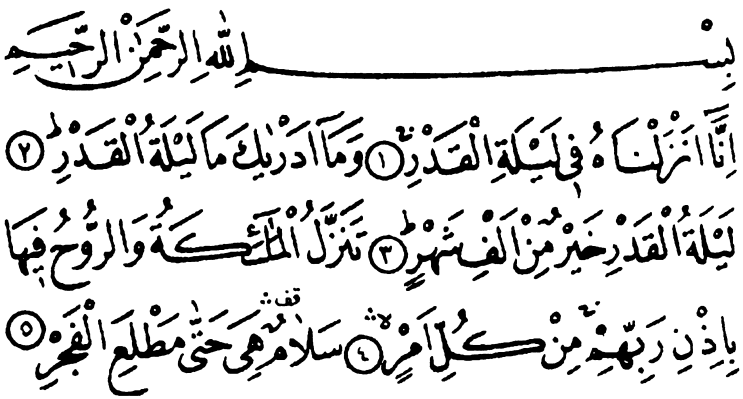

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Biz o Kur'an'ı Kadir gecesinde indirdik.

2- Kadir gecesinin ne olduğunu sen nereden bileceksin?

3- Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır.

4- Melekler ve Ruh, o gece Rab'lerinin izniyle her iş için iner de iner.

5- Esenliktir o, tâ tan yeri ağarıncaya kadar!

SÖZLÜK

اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ	Şüphesiz onu biz indirdik.
فِى لَيْلَةِ الْقَدْرِ	Kadir gecesinde.
وَ مَا اَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ	Kadir gecesinin ne olduğunu bilir misin? Kadir gecesinin ne kadar faziletli olduğunu biliyor musun?
لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ	Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır. Yani içerisinde Kadir gecesi olmayan bin aydan daha hayırlıdır.
وَ الرُّوحُ فِيهَا	Ve Ruh onda. O kadir gecesinde Cebrail (a.s.) iner. Cebrail ve diğer görevli melekler kadir gecesinde inerler.
بِاِذْنِ رَبِّهِمْ	Rablerinin izniyle.
مِنْ كُلِّ اَمْرٍ	Her emirden. Yüce Allah'ın meleklere verdiği her işi yerine getirmek için.
سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ	O kadir gecesi fecrin doğuşuna kadar esenlik, huzur ve bereket-tir.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler Kur'an-ı Kerim'in Kadir gecesinde indirilişinden ve Kadir gecesinin faziletinden haber vermektedir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"O Kur'an'ı biz kadir gecesinde indirdik."

Ey elçim ve kulum olan Muhammed! İnsanlara ve cinlere rehber olan, alemlere rahmet olarak gelen, fakat kafirlerin inkâr etmiş olduğu, o Kur'an'ı biz Kadir gecesinde indirdik. O kitap Allah'ın kelâmıdır ve sana vahyedilmiştir. Onun içindeki emirler ve yasaklar haktır. Onda verilen haberler haktır. O kitapta en ufak bir şüphe ve yanlışlık yoktur.

Allah-u Teâlâ Kur'an-ı Kerim'i Kadir gecesinde topluca Levh-i Mahfuz'dan dünya semasına indirmiştir. O Kadir gecesi öyle bir özelliğe sahiptir ki Yüce Allah kâinatta olacak olaylara o gece karar verir.

Yaratıkların rızıkları, ömürleri ve diğer bütün olacak olaylar, o gece hükme bağlanır. Bir sene içerisinde olacak olanlar kadir gecesinde tayin edilir. Bu her sene böylece devam eder. Tıpkı Yüce Allah'ın Duhan suresinin baş tarafın-daki ilk dört ayet-i kerimelerde haber verdiği gibi:

"Ha mim. Apaçık kitaba yemin olsun ki, biz onu mübarek bir gecede indirdik. Biz onunla insanları uyarırız. O mübarek gecede her iş katımızdan bir emirle ayırd edilir."

Çünkü Yüce Allah varlığına hükmettiği her şeyi Levh-i Mahfuz'da yazdı. Kur'an-ı Kerim'in indirileceği de Levh-i Mahfuz'da yazılı idi. Levh-i Mahfuz'da yazılı olanlardan bir sene içinde meydana gelecek olan olaylar kadir gecesi tayin edilir. Bir yıllık olayların bir nüshası çıkartılıp meleklere verilir. Görevli melekler de o olayları harfi harfine yerine getirirler. İşte, bundan dolayı Kadir gecesinin bir adı da, takdir etme manasınadır. Dolayısıyla Kadir gecesinin kıymeti, Yüce Allah'ın indinde çok büyüktür. Bizzat Rabbimiz, Kadir gecesinin bin aydan daha hayırlı olduğunu bildirmektedir. Elbetteki burada söylenen bin ay, içerisinde Kadir gecesinin olmadığı bin aydır.

Yine Kadir gecesinin bir fazileti de o gecenin sabaha kadar bereket, huzur ve esenlik gecesi olmasıdır. Kadir gecesi, başta Cebrail (a.s.) olmak üzere görevli bütün melekler, Yüce Allah'ın hükümlerini yerine getirmek için inerler. Meleklerin her hareketi Allah'ın izniyledir. Yüce Allah izin vermese hiç biri asla en ufak bir hareket edemez.

Kadir gecesi bin aydan hayırlı olunca, o gecede ibadet etmek de elbette-

ki çok makbul olur. Kul Allah'a tevbe istiğfar ederek günahlarının bağışlanmasını istemelidir. Bir daha günah işlememeye Allah'a söz vermelidir. Gücünün yettiği kadar o gecede ibadet etmelidir. Kadir gecesini ibadetle geçirince bin ay ibadet etmiş olur. Bin ay da seksen üç sene dört ay eder. Böylece Kadir gecesinin ne kadar faziletli bir gece olduğu ibadetler açısından da anlaşılmış olur. Rabbimize şükürler olsun ki mü'min kullarını bağışlamak ve bol bol sevap vermek için pek çok sebepler yaratmıştır. Onun rahmeti ve şefkatine son yoktur.

SONUÇ

1- Vahyin varlığı ve Hz. Muhammed'in peygamberliği isbat edilmiştir.

2- Kaza ve kader inancı pekiştirilmiştir.

3- Kadir gecesinin bin aydan hayırlı olduğu açıklanmıştır.

4- Kur'an-ı Kerim'in Ramazan ayında ve Kadir gecesinde toplu olarak Levh-i Mahfuz'dan dünya semasına indirildiği bildirilmiştir.

5- Kadir gecesinde, çok tevbe istiğfar yapıp Yüce Allah'a o gece daha çok ibadet edilmesine teşvik edilmiştir.

Sûre 98
Beyyine Sûresi

Medine Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 8

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾ رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ﴿٢﴾ فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ﴿٣﴾ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Kitab ehlinden ve müşriklerden hakk'ı tanımayanlar, kendilerine açık delili gelinceye dek halleri üzere bırakılacak değillerdi mutlaka kendilerine açıklama gelecekti.

2- Yani Allah tarafından gönderilen ve tertemiz sahifeler okuyan bir elçi.

3- O sahifelerde doğru, değerli kitaplar vardır.

4- Kitab verilmiş olanlar, ancak kendilerine o açık delil geldikten sonra ayrılığa düştüler.

5- Oysa kendilerine, dini yalnız Allah'a halis kılıp O'nu birleyerek Allah'a kulluk etmeleri, namazı kılmaları, zekatı vermeleri emredilmişti. İşte doğru din odur.

SÖZLÜK

مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ Kitab ehlinden. Yahudi ve hristiyanlardan.

وَ الْمُشْرِكِينَ Ve müşriklerden de. Allah'a ortak koşanlardan da.

مُنْفَكِّينَ Ayrılmışlar. Kafirler inanmak için kendilerine delil gelinceye kadar verdikleri sözden ayrılmadılar.

حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ Kendilerine apaçık deliller gelinceye kadar.

رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ Allah'tan elçi, Peygamber.

صُحُفًا مُطَهَّرَةً Tertemiz sayfalar.

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ Onda dosdoğru yazılı hükümler vardır. O tertemiz sayfalarda Allah'ın hak dini yazılıdır.

اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ Sadece apaçık deliller kendilerine geldikten sonra. Yani kafirler apaçık deliller kendilerine geldiği halde hak yoldan saptılar.

وَمَا اُمِرُوا Emrolunmadılar.

حُنَفَاءَ Hakka dönmüş olarak.

دِينُ الْقَيِّمَةِ Dosdoğru din.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler yahudi, hristiyan ve müşriklerin Kur'an ve Hz. Muhammed karşısındaki tutumlarından haber vermektedir.

Peygamber efendimiz henüz, göreve fiilen başlamamıştı. O zamanlarda yahudi ve hristiyanlar son bir peygamber daha geleceğini söylüyorlardı. Bu bilgilerini Tevrat ve İncil'e dayandırdıklarını açıkça söylerlerdi. Ahir zaman peygamberi daha ortaya çıkmadan ona inanmaya başlamışlardı. Ahir zamanda bir peygamberin geleceğini, Mekkeli müşrikler de yahudi ve hristiyanlardan öğrenmişlerdi. Onun için müşrikler de son bir peygamberin daha gelmesini bekliyorlardı. Fakat Hz. Muhammed (s.a.v.) apaçık delillerle ahir zaman peygamberi olarak gönderilince, yahudiler, hristiyanlar ve müşrikler inkâr ettiler. Hz. Peygambere inanmadılar. Gerçi aralarında bir kısım inananlar da vardı. Peygamber (a.s.) gelmeden önceki halleri yoktu. Hep ihtilafa düştüler. Kimi peygambere inanıp tabi oldu kimisi de inkâr edip ona karşı savaş açtı.

Daha önce apaçık delil bekleyerek peygamberin özelliklerini dikkatle inceleyenler, kendilerine Kur'an gibi apaçık delil ve mucizelerle Hz. peygamber geldiği halde hakkı kabul etmediler. Peygamberin bizzat kendi soylarından ve en yakınlarından gelmesini istiyorlardı. Sanki Allah onların heva ve heveslerine göre peygamberini seçecekti. Oysa Yüce Allah kime peygamberlik vereceğini en iyi bilendir. Hz. Muhammed'i seçmiş ve ona apaçık deliller taşıyan Kur'an'ı indirmişti.

O Kur'an sayfalarında, dosdoğru yazılı hükümler vardır. Verdiği haberlerde ve hükümlerde asla şüphe yoktur. Hepsi de Allah katından vahiy yoluyla Hz. Muhammed'e indirilmiştir. Fakat, kitab ehli olan yahudi ve hristiyanlar Tevrat ve İncil'de özelliklerini öğrendikleri peygamber gelince ona inanmadılar. Yahudi ve hristiyanların Hz. Muhammed'e inanmadıklarını gören müş-

rikler de Peygamber (a.s.)'ı inkâr ettiler. Çünkü müşrikler ahir zaman peygamberinin geleceğini, yahudi ve hristiyanlardan öğrenmişlerdi. Bunlar inkâr edince müşrikler de inkâr ettiler.

Yahudi ve hristiyanlar Peygamberin kendi akrabalarından çıkmamasından dolayı Hz. Muhammed'i kabul etmiyorlardı. Müşrikler de atalarından miras kalan putculuğun ortadan kalkacağını kabul etmedikleri için, Hz. Peygambere inanmadılar. Çünkü Hz. Muhammed (a.s.) diyordu ki: "Bu putlara tapmayın. Onları bırakın. Onlardan size ne fayda ne de zarar gelir. Siz kendinizi yaratan Allah'a ibadet edin. Onun benzeri ve ortağı yoktur.

Müşrikler de: "Biz atalarımızdan gördüğümüz ve asırlardır uygulanagelen dinimizi ve putlarımızı terketmeyiz," diyorlardı.

Oysa yahudiler, hristiyanlar ve müşrikler de sadece bir olan Allah'a inanmakla emrolunmuşlardı. Adem (a.s.)'dan beri bütün insanlara bu şekilde emir verilmişti. Her peygamber Allah'a dönün ve sadece ona ibadet edin diye kavmine çağrı yapıyordu. İşte dosdoğru ol, bütün insanlığa emredilen din budur.

SONUÇ

1- Kur'an'dan önceki kitapların yahudi ve hristiyanlar vasıtasıyla değiştirildiğine işaret edilmiştir.

2- Yahudi ve hristiyanların ahir zaman peygamberini daha gelmeden önce bekledikleri açıklanmıştır.

3- Dosdoğru dinin, Yüce Allah'ın indirdiği İslâm dini olduğu haber verilmiştir.

4- Bütün insanların Allah'a şirk koşmadan sadece ona ibadet etmekle emrolunduğu açıklanmıştır.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ
الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾ جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

6- Kitab ehlinden ve Allah'a ortak koşanlardan olan nankörler, sürekli olarak cehennem ateşindedirler. Onlar, halkın en şerlisidir.

7- İnanıp iyi işler yapanlar da halkın en hayırlısıdır.

8- Rab'leri katında onların mükâfatı altlarından ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları, Adn cennetleridir. Allah onlardan razı olmuş, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. Bu, Rabb'ine saygı gösterene mahsustur.

SÖZLÜK

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ	Ehli kitaptan olan kafirler. Yani yahudi ve hristiyanlardan İslâm dinini inkâr edenler.
اُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ	Onlar yaratıkların en şerlileridir.
اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ	İman edip de salih amel işleyenler. İslâm dinine göre inanan, ibadet eden ve her işini İslâm'a göre yapan.
اُولَئِكَ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ	Onlar yaratıkların en hayırlılarıdır.
جَنَّاتُ عَدْنٍ	Adn cennetleri.
رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ	Allah onlardan razı oldu.
وَ رَضُوا عَنْهُ	Onlar da Allah'tan razı oldular.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, yahudilerin, hristiyanların ve müşriklerin Kur'an-ı Kerim karşısındaki tutumlarını anlatmaya devam ediyor. Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kitap ehlinden ve müşriklerden kafir olanlar, cehennem ateşinde ebedi olarak kalacaklardır."

Allah'ın elçisi, kendilerine gelmiş kitabını tebliğ etmişti. Kendilerini ebedi cehennemden kurtaracak ve ebedi saadete götürecek olan hak din İslâm'dan haberdar olmuşlardı. Buna rağmen haset ve çekememezlikleri yüzünden peygamberi yalanlamış, Allah'ın dininden yüz çevirmişlerdi. Halbuki Peygamber gelmeden önce de onu dört gözle bekliyorlardı.

Kendilerine daha önce kitap verilmiş ve o son peygamberin özellikleri o kitaplarda açıklanmıştı. Kendi öz çocuklarını bildikleri gibi o peygamberi de

tanıyorlardı. Hak Peygamber olduğunu da kendi aralarında söylüyorlardı. Bütün bunlara rağmen, hak din İslâm'ı inkâr ettiler de kendi heva ve heveslerinden uydurdukları dinlere uydular. Kendilerine fayda ve zarar veremeyen putlara ibadet ettiler. İşte bu kafirler:

"Yaratıkların en şerlileridir."

Küfür ve isyanlarıyla yeryüzünde öyle büyük bir suç işlemişlerdir ki, ondan daha büyük bir zulüm ve suç yoktur. Çünkü zulümlerin en büyüğü Allah'ı inkâr etmektir ve ona şirk koşmaktır.

İman edip de salih amel işleyenlere gelince onlar hiç bir zaman kafirlerle bir tutulmazlar. Çünkü mü'min olarak dünya hayatlarını geçirmişlerdir. Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmişlerdir. Peygambere tabi olup Kur'an'a göre yaşamışlardır. Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmamışlardır. Sadece bir olan Allah'a ibadet etmişlerdir. Allah'ın dinini insanlara ulaştırmak için her türlü zorluklara katlanmışlardır. İnsanların cehennemden kurtulup da ebedi olarak cennette yaşamaları için hak din İslâm'a çağırmışlardır.

Yeryüzünde her zaman hayırlı işler yapmış ve kötülüklere karşı durmuşlardır. İşte bu mü'minler de yaratıkların en hayırlılarıdır. Onlara dünyada zafer ve başarı verildiği gibi ahirette de ebedi mutluluk bahşedilmiştir. O mü'minlerin mükâfatları bizzat Rablerinin katındaki Adın cennetidir. O cennetlerin altlarından çeşit çeşit ırmaklar akar. Bal ırmakları, süt ırmakları ve şerbetten ırmaklar vardır. O mü'minler ebedi olarak cennette ve nimetler içinde yaşarlar. Allah onlardan razı olup mükâfatlandırmıştır. Onlar da dünyada iken Allah'ı Rab olarak, İslâm'ı din olarak ve Hz. Muhammed'i peygamber olarak kabul edip razı olmuşlardı. Ahirette de alemlerin Rabbi onlara öyle mükâfatlar vermiştir ki ne gözler görmüştür ne de kulaklar duymuştur. Mü'minler de Allah'ın verdiği bu nimetlerden hoşnut kalmışlardır. Yani:

"Allah onlardan razı oldu. Onlar da Allah'tan razı oldular."

SONUÇ

1- İslâm dinini inkâr edenin ebedi olarak cehennemde kalacağı açıklanmıştır.

2- Yaratıkların en şerlilerinin kafirler olduğu bildirilmiştir.

3- Allah'ın razı olması demek kulunu ebedi cennete koyması demek olduğu anlaşılmaktadır.

4- İman edip, de salih amel işleyenlerin ebedi cennetlik olduğu bildirilmiştir.

Sûre 99
Zelzele Sûresi

Medine Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 8

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾ وَقَالَ
الْإِنسَانُ مَا لَهَا ﴿٣﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٤﴾ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٥﴾
يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَن يَعْمَلْ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Yer o yaman sarsıntı ile sarsıldığı,

2- Yer bağrındaki ağırlıklarını hazineleri, madenleri yahut ölüleri dışarı çıkardığı,

3- Ve insan: "Ona ne oluyor?" dediği zaman!

4- İşte o gün yer, haberlerini söyler.

5- Çünkü Rabb'in ona vahyetmiştir onun için başından geçenleri anlatır.

6- O gün insanlar, ayrı ayrı gruplar halinde İlahi Divana çıkarlar ki, yaptıkları işler kendilerine gösterilsin.

7- Artık kim zerre ağırlığınca hayır yapmışsa onu görür.

8- Ve kim zerre ağırlığınca şer yapmışsa onu görür. İnsana ameli gösterilir, insan yaptığını görür.

SÖZLÜK

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ — Yer sarsıldığı zaman.

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا — Yer ağırlıklarını çıkardığı zaman. Yani yerin içinde ölülerden ve diğer madenlerden ne varsa hepsini dışarı attığında ki bu kıyamet günü demektir.

مَا لَهَا — Ona ne oluyor. Bu yere ne oluyor da böyle zelzele oluyor?

تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَا Haberlerini anlatır. Yani adeta yeryüzü neler olduğunu söyler gibi, olaylar gözler önünde cereyan eder.

اَوْحَى لَهَا Ona vahyetti. Allah yeryüzüne emretti.

يَصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتًا İnsanlar bölük bölük çıkarlar. Yani insanlar gruplar halinde hesap yerine giderler. Ya da hesapları görülmüş halde karşılıklarını almak için hesap meydanından gruplar halinde cennete veya cehenneme dönerler.

لِيُرَوْا اَعْمَالَهُمْ Amellerini ve karşılığını görmek için.

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ Zerre kadar.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler kıyamet ve ahiret olaylarından haber vermektedir. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Yer müthiş bir sarsıntıyla sarsıldığında."

Kıyamet yaklaştığı ve kopmaya başladığında kainatta pek çok değişiklikler olur. Yeryüzü dediğimiz şu üzerinde yaşamakta olduğumuz dünya zelzelelerle sarsılıp parça parça olmaya başlar. Bu şiddetli depremler İsrafil adlı meleğin Sur'a ilk üfürmesiyle olur. Sadece dünya değil bütün kâinat alt üst edilir.

Sonra İsrafil Sur'a ikinci defa üfürdüğünde insanlar dirilmeye başlar. İnsanlarda bazıları ki bunlar kafirlerdir, bütün bu olup bitenlere bir mana veremezler. Ne oluyoruz diye kendi kendilerine sorup dururlar.

Kıyamet olayları karşısında mü'min insanlar oldukça huzurludurlar. Her ne kadar olayların dehşetinden bir takım geçici korkular yaşasalar da, olayların kıyamet olayları olduğunu ve kainatın sonunun geldiğini bilirler. İşin sonunda her şeyin Allah'a döneceğine inanırlar. Öldükten sonra dirilip hesap vereceklerine ve amellerinin karşılıklarını göreceklerine inanırlar. Dolayısıyla kıyamet olayları mü'minin inancının bir bölümüdür. Bundan dolayı da kâfirler gibi şaşırıp ne oluyoruz, bu dünyaya ne oluyor, gibi sorular sormaz. Sadece ahirete iyi hazırlık yapamadıysa ona üzülebilir.

O kıyamet günü alemlerin Rabbi yere emretmiştir; "sarsıl ve parçalan" diye. Yer de verilen emre uyar ve paramparça olur. Artık insanlar grup grup Yüce Allah'ın huzurunda hesap vermeye hazırlanmaktadırlar. Kabirlerinden kalkanlar mahşer meydanına doğru yol alırlar. Dünyada iken yapmış oldukları

amelleri öğrenmek ve karşılığını görmek için bütün insanlar mahşer alanında toplanmışlardır.

Yüce Allah herkesin küçük büyük işlemiş olduğu bütün amelleri kullarının gözleri önüne serer. Bu ameller zerre kadar da olsa, daha az ve daha çok da olsa hepsi kayıtlanmıştır ve kullara gösterilir. İnsanların dünyada işlediği kötülükler ve iyilikler bir bir kendilerine gösterilir. Ondan sonra da amellerin karşılığı olan cennet veya cehennem kullara gösterilir. Arkasından cennetlikler ebedi olarak huzur ve mutluluk içinde yaşarken cehennemlikler de perişanlık içinde azapla içiçe cezalarını çekerler.

SONUÇ

1- Ölümden sonra dirilip hesaba çekilme ve karşılığını görme inancı pekiştirilmiştir.

2- Kıyamet saatinde kâinatın tamamen alt üst olacağı haber verilmiştir.

3- Kıyamet günü; taşın, toprağın, ağaçların, dünyanın ve diğer varlıkların konuşturulmasıyla Yüce Allah'ın her şeye kadir olduğu bildirilmiştir.

4- Amellerimiz hayır ve şer, ne olursa olsun ve ne kadar olursa olsun ahirette mutlaka karşımıza sevap veya ceza olarak çıkacağı haber verilmiştir.

5- Kafirin amellerinin ahirette kendisine fayda vermeyeceği açıklanmıştır.

Sûre 100
Âdiyât Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 11

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ﴿١﴾ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ﴿٢﴾ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ﴿٣﴾
فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾ إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ
لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ
لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾ وَحُصِّلَ
مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ﴿١١﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Andolsun nefesleriyle güp güp ses çıkararak koşan atlara,

2- Tırnaklarıyla yerden ateş çıkaranlara,

3- Sabahleyin akın edenlere,

4- Koşarak, toz koparanlara,

5- Derken bir topluluğun ortasına dalanlara.

6- Bunlara andolsun ki insan, Rabb'ine karşı çok nankördür.

7- Ve o da buna şahiddir.

8- Doğrusu o, malı çok sever.

9- Bilmez mi o, kabirlerde olanlar dışarı atıldığı,

10- Göğüslerde bulunanlar devşirildiği zaman,

11- O gün Rabb'leri onların her halini haber almış gizli ve açık bütün yaptıklarını bilmiştir. Bunu bilmez mi insan? O halde neden bu bilgisine uygun hareket etmez?

SÖZLÜK

وَ الْعَادِيَاتِ — Nefes nefese koşan atlara yemin olsun.

ضَبْحًا — Atın koşarken çıkardığı ses.

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا — Çarparak kıvılcım çıkaranlara yemin olsun.

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا — Ve sabah vakti baskın yapanlara yemin olsun.

فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا — Ve tozu dumana katanlara yemin olsun.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا — Ve düşmanın ortasına dalanlara yemin olsun.

لَكَنُودٌ — Şüphesiz çok nankördür. Çok inkârcıdır.

لَشَهِيدٌ — Şüphesiz görendir. Şahit olandır.

وَ إِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ — Ve muhakkak ki o insan hayrı çok sever. Yani menfaatını, kendine yararı olanı çok sever.

إِذَا بُعْثِرَ — Çıkartıldığında.

وَ حُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ — Kalplerde olanlar açığa çıkartıldığında.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler kafir bir insanın Rabbini ve onun nimetlerini nasıl nankörce inkâr ettiğini haber vermektedir. Allah-u Teâlâ mücahitlerin hızla koşan atlarına, koşarken ayaklarının taşlara çarparak çıkardığı kıvılcımlara, sabah vakti ansızın düşman üzerine baskın yapan ve düşmanların arasına dalarak onları dağıtan atlara yemin etmektedir. Yüce Allah bütün yaratıklarına yemin ediyor. Onun katında her yaratığı kıymetlidir. Fakat bize nisbetle daha ehemmiyetliymiş gibi olanlara da ayrıca yemin ederek dikkatlerimizi o yemin edilene çevirmektedir.

İşte bu sûrede olduğu gibi. Atlar önceden olduğu gibi şimdi ve gelecekte de dünyanın pek çok yerinde hâlâ önemini korumaktadır. Sonra ayette geçen kelime sadece atları kasdetmiyor. Bilakis üzerine binilip de hızla sürülen her şeyi kapsamaktadır. Araba, tank, tren ve uçaklar da aynı kelimenin manasına dahildir. Hatta ileride icad edilebilecek bütün binilip sürülebilen her araç yine bu kelime ile ifade edilebilir. İşte Yüce Allah'ın bir kelimede bile pek çok şeyleri izah ettiği böylece anlaşılmaktadır.

Allah-u Teâlâ yemin konusu olan şeyi de şöyle açıklıyor:

"Şüphesiz insan Rabbine karşı nankördür."

Allah'ın kendisine verdiği sıhhat, akıl, mal-mülk, makam ve diğer nimet-

lerin şükrünü yerine getirmez. Allah'ın varlığını ve birliğini inkâr eder. İbadetini putlara yaparak Allah'a ortak koşar. Kendi nefsinin kötü arzularını kendisine ilah edinir. Helal haram demeden mal biriktirip onu haram yollarda harcar. İnsanlara zulmeder ve kendi şahsi menfaatı için başkalarını hiç düşünmez.

Bu kötü hallerini kendisi de bilir fakat kötü olduğunu kabul etmez. En iyisini yaptığına inanır. Öldükten sonra hesap vereceğini kabul etmediği için dünyada ne yaparsa yanına kâr kalacağını düşünür. Malı mülkü çok sevdiğinden cimrilik eder. Başkalarına yardım etmeyi sevmez.

Halbuki o bilmez mi ki, kabirlerde olanlar dışarı atıldığında her şeyin sonu geldi demektir. Kâinattaki varlıklar kıyametle birlikte alt üst olacaktır. İnsanlar o gün tekrar diriltilerek hesaba çekilecektir. Kalplerinde olanlar da yapmış olduğu ameller de gözler önüne serilecektir. Çünkü alemlerin Rabbi o insanın gizli ve açık her yaptığından haberdardır.

Hesap günü bizzat o inkârcı insanın azaları kendi aleyhine şahitlik edecektir. Dünyada yaptıklarını bir bir doğru olarak anlatacaktır. Artık gizleyeceği hiçbir şeyi yoktur. Kaçabileceği bir yeri de bulunmaz. Dünyada iken yaptığı inkâr ve isyanının cezasını ebedi cehennem ateşiyle ödeyecektir. Rabbini inkâr etmenin ve onun nimetlerine karşı nankörlük etmenin ne olduğunu görecektir.

Yüce Allah'ın insan diye bahsettiği, bütün insanlar değildir. İnanmayan ve Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük eden insanlar kastedilmektedir.

Allah'ın varlığına ve birliğine inanmış, Peygambere tabi olmuş ve Kur'an'ın emirlerine göre yaşamış insan, nankör değil şükreden bir insandır. Allah'ın nimetlerini helal bir şekilde kazanan ve helal yollarda harcayan bir kuldur. Bu insan inanan bir mü'mindir. Diğeri ise inkâr eden bir kafirdir.

SONUÇ

1- Allah yolunda cihada teşvik edilmiş, mücahitler ve cihad malzemeleri methedilmiştir.

2- İnkârcı bir insanın genel özellikleri anlatılarak küfürden ve nankörlükten sakındırılmıştır.

3- Genel olarak inanmamış insanların mala karşı ne kadar düşkün ve ne kadar cimri olduğu haber verilmiştir.

Sûre 101
Kaari'a Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 11

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الْقَارِعَةُ ﴿١﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾ يَوْمَ يَكُونُ
النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنفُوشِ ﴿٥﴾
فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ
مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Çarpan olay!

2- Nedir o çarpan olay?

3- O çarpan olayın ne olduğunu sen nereden bileceksin?

4- O gün insanlar, yayılmış pervaneler gibi olurlar.

5- Dağlar atılmış renkli yün gibi olur.

6- Kimin tartıları ağır gelirse,

7- O, memnun edici bir hayat içindedir.

8- Kimin tartıları hafif gelirse,

9- Onun anası bağrına atılacağı haviye uçurumdur.

10- Onun ne olduğunu sen nereden bileceksin?

11- Kızgın bir ateştir.

SÖZLÜK

اَلْقَارِعَةُ Kıyamet. Kalpleri korku ile çarpan.

مَا الْقَارِعَةُ Kıyamet nedir?

وَ مَا اَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ O kıyametin ne olduğunu bilir misin?

كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ Tıpkı ateş etrafında çırpınıp dökülen pervane gibi.

كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ Atılmış renkli yün gibi.
فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ Razı olunmuş hayatta.
فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ Varacağı yer ateştir.
نَارٌ حَامِيَةٌ Kızgın ateş.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler kıyamet olaylarından, cehennem ateşinin kızgınlığından ve cennet ehli ile cehennemliklerin ahiretteki durumlarından haber vermektedir.

Kâria suresi kıyamet olaylarını ve öldükten sonra dirilerek ahirette hesap verme olaylarını anlatan sûrelerin sonuncusudur. Kıyametin kopacağına ve öldükten sonra dirilmenin olacağını müşrikler inkâr ediyorlardı. Yüce Allah'da kıyamet günü meydana gelecek o dehşetli olayları anlatarak kafirlere kıyameti ve ahireti haber veriyor. O kıyamet günü olayların şiddetinden insanların kalpleri korku içindedir. Gözler âdeta yuvalarından dışarı fırlamış, çehreler korkudan kül gibi solmuştur. Telaş ve perişanlık içinde sağa sola koşuşurlar. Tıpkı ateşin etrafında sağa sola uçuşan pervane adlı kelebekler gibi çırpınıp dururlar. O gün gökler yerlerle çarpışır. Dağlar atılmış renkli yünler gibi boşlukta param parça olarak uçuşurlar.

Kainatta her şey alt üst olmuştur.

Kıyamet gününü takiben insanlar kabirlerinden, diriltilerek çıkartılır. Dünyada yaptıklarının karşılığını almaya getirilir. Hesap terazileri kurulur ve amel defterleri dağıtılır. Herkes dünyada iken yapmış olduğu iyilikleri ve kötülükleri tek tek amel defterinde görür. O gün:

"İyilikleri ağır gelen, hoşnut olacağı bir yaşayış içindedir."

Eğer dünyada iken Allah'a inanmış ve salih ameller işlemiş ise, bu kul Allah'ın razı olduğu bir insandır. Allah onu cennetine koyarak, kulunu razı olacağı bir hayata kavuşturur. Artık o mü'min kul, ebedi olarak cennette ve Allah'ın nimetleri içindedir. Fakat o hesap günü:

"Kimin kötülükleri ağır gelmiş ise onun yeri de ateştir."

Dünyada iken başta kötülüklerin en büyüğü olan küfrü işlemişti. Sonra hesap gününü inkâr ederek helal ve haram diye bir şeyi kabul etmemişti. İnkâr ve zulüm üzere ömrünü geçirip tevbe ederek Allah'a dönmemişti. Kafir ve zalim olarak ölüp, hesap meydanına gelmişti. Şimdi ağır basan yönü kötü-

lükleridir. Terazide olanlar küfrü, zulmü, isyanları ve günahlarıdır.

Onun için bu inatçı, kibirli ve zalim kafirin varacağı yer ateştir. Hem de öyle bir ateş ki yakıtı taşlar ve kendisi gibi kafir insanlardır. Cehennem tutuşturulmuş da tutuşturulmuştur. Kafirler için önceden hazır duruma getirilmiştir.

Mü'minler için cennet ve içindeki nimetler özel olarak hazırlandığı gibi, kafirler için de cehennem ve azap melekleri hazırlanmıştır.

Ey Allah'ın kulları, bunları duyun da ibret alın. Ölüm gelip çatmadan Allah'a tevbe edip ona yönelin. Dünya hayatınızı Kur'an'ın kanunlarına göre yaşayın da ahirette de razı olacağınız cennet hayatına kavuşun. Eğer küfürle ve Allah'ın dinine düşman olarak giderseniz çok acıklı bir azaba düşersiniz. Akıllı insan düşünen ve ibret alan insandır.

SONUÇ

1- Kıyamet ve ahiret olayları anlatılarak ölümden sonra tekrar dirilme ve hesap verme inancı pekiştirilmiştir.

2- Kıyamet olaylarının şiddetinden ve Allah'ın azabından haber verilerek insanlar küfürden sakındırılmıştır.

3- Allah'a iman etmeye ve salih ameller işlemeye teşvik edilmiştir.

4- Ahirette insanların iki grup olacağı bildirilip bir grubun cennetlik diğerinin de cehennemlik olduğu açıklanmıştır.

5- Cennete girebilmek için, dünyada iken, ölmeden Allah'a inanmanın ve salih ameller işlemenin farz olduğu anlatılarak, küfürle ve isyanla ölündüğü takdirde ebedi cehenneme gidileceği haber verilmiştir.

Sûre 102
Tekâsür Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 8

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ
كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾
ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Mal ve evlat çoğaltma yarışı, sizi oyaladı,

2- Nihayet kabirleri ziyaret ettiniz kabre girinceye kadar mal artırmağa çalıştınız.

3- Hayır olmaz bu, yakında bileceksiniz hatanızı!

4- Yine hayır, yakında bileceksiniz hatanızı!

5- Hayır gerçeği kesin bilgi ile bilseydiniz;

6- Mutlaka cehennemi görür onun varlığını gözle görmüş gibi kabul ederdiniz.

7- Sonra onu kesin olarak gözle göreceksiniz.

8- Sonra o gün, size verilen nimetten sorulacaksınız.

SÖZLÜK

أَلْهَاكُمْ	Sizi oyaladı, engelledi.
اَلتَّكَاثُر	Çoğalma yarışı.
حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ	Nihayet kabirleri ziyaret ettiniz. Dünyada elinizdeki her şeyi övünerek saydığınız gibi ölülerinizle de övünmeye başladınız. Yani ölünceye kadar malmülk biriktirmekle uğraştınız.
كَلَّا	Hayır. Gerçekten de.
لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ	Eğer kesin bilgiyle bilseydiniz.
لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ	Mutlaka cehennemi göreceksiniz.
يَوْمَئِذٍ	O gün. Hesap günü. Cehennemi gördüğünüz gün.
عَنِ النَّعِيمِ	Nimetlerden. Hesap günü nimetlerden sorulacaksınız.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler, ömrünü dünya malı biriktirmekle geçirenlerin hallerini ve ahirette karşılaşacakları durumlarını haber vermektedir.

Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Çoğalma yarışı sizi oyaladı."

Bu hitab, mal biriktirmekle ve malı ve soyuyla övünmekle ömrünü geçirenleredir. Allah-u Teâlâ onlara diyor ki, sizin işiniz gücünüz mal biriktirmek ve birbirinize karşı malınızla ve soyunuzla övünmek olmuş. Bu övünmeleriniz ve mal biriktirmeniz alemlerin rabbine ibadet etmekten alıkoymuştur.

Ölünceye kadar hep Kur'an'ın emirlerinden ve Peygamberin sünnetinden uzak yaşadınız. Bu övünme işiniz sadece dünyada elinizdeki mal, mülk, makam ve evlatlarla da kalmadı. Ölmüş gitmiş atalarınızı ve evlatlarınızı da birbirinize sayıp dökerek onlarla da birbirinize karşı övündünüz. Bizim şu kadar ölmüş atalarımız vardır, bu kadar evladımız ölmüştür diye onlarla da iftihar ettiniz. Kabirlere gidip onlara dua etmek ve ibret almak için ziyaret etmediniz. Bilakis ölmüşlerinizin çokluğuyla övünmek için kabirlerinizi sayıp döktünüz. Ömrümüzü boş bir övünme ile geçirerek alemlerin Rabbine yönelmediniz.

"Öyle değil yakında bileceksiniz."

Takındığınız kibir ve gurur halleriyle birbirinize karşı övünüp durduğunuz Allah'ın razı olduğu bir iş değildir. Çünkü övünmek sizleri Allah'ın yolundan alıkoymuştur. Yakında ecelleriniz gelip öldüğünüzde gerçeği bileceksiniz. Sonra kıyamet kopup da tekrar diriltilip hesap günü alemlerin Rabbi huzurunda hesap verdiğiniz de işin aslını bileceksiniz.

"Her türlü nimetten mutlaka sorulacaksınız."

Sizleri Allah yolundan alıkoyan her şeyden soracağız. Dünyada iken verdiğimiz bütün nimetlerin şükrünü yerine getirip getirmediğinizden de tek tek soracağız. Öyle ise ey insan dünya hayatını nefsinin kötü arzularına ve şeytana uyarak geçirme. Allah'ın emirlerine göre yaşayarak geçir ki ahirette de Allah'ın nimetleri sana devam etsin. Seni ebedi cennetine koysun. Cennet nimetleri içinde dilediğin gibi bir hayatı yaşamayı sana bahşetsin.

Eğer dünya malı seni Allah yolundan alıkoyar da şeytana uyarsan kaybedersin. Şeytan seni küfre sürükler. Küfür üzere ahirete gidersen:

"Mutlaka cehennemi görürsün."

O zaman pişmanlık asla fayda vermez. Şimdiden aklını başına al da Allah'ın yoluna gir. Yarın ahirette ebedi cehenneme düşmek istemiyorsan malını, mülkünü ve makamını Allah'ın emrettiği gibi kullan. Zenginliğini seni küfre değil, Allah'ın rızasına götüren bir araç yap.

SONUÇ

1- Malını ve mülkünü Allah'ın emrettiği şekilde kullanamayanların ahiretteki perişanlıkları açıklanmıştır.

2- Mal mülk aslında iyidir. Fakat mala ve mülke güvenerek Allah'ın yolunu terkedenler ellerindeki imkanları yerli yerince değerlendirememişlerdir.

3- Kulların ahirette her türlü nimetten mutlaka sorulacağı haber verilmiştir.

4- Ahiretteki olaylar anlatılarak öldükten sonra dirilme ve hesap verme inancı pekiştirilmiştir.

5- Kabahat malın çokluğu değil, malını Allah'ın haram kıldığı usullerle kazanan ve haram yollarda harcayanın olduğu bildirilmiştir.

Sûre 103
Asr Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 3

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ① إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ ② إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ③

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Asra yani peygamberlik çağına, yahut bütün zamana veya ikindi namazına andolsun ki,

2- İnsan ziyandadır.

3- Ancak inanıp iyi işler yapanlar, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler ziyanda değillerdir.

SÖZLÜK

وَ الْعَصْرِ	Zaman'a yemin olsun.
اِنَّ الْاِنْسَانَ	Şüphesiz ki insan.
لَفِی خُسْرٍ	Mutlaka zarardadır.
وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ	Hakkı birbirlerine tavsiye ettiler.
وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ	Sabrı birbirlerine tavsiye ettiler.

AÇIKLAMA

Ayet-i kerimeler iki grup insanın bulunduğu, birincisinin tamamen zararda olduğunu bildirirken, ikinci grubu da müjdelemektedir. Surede üç olay gözler önüne serilmektedir.

Birincisi: Allah'ın hükmü.

İkincisi: Hakkında hüküm verilen insanoğlu.

Üçüncüsü: Küfründen dolayı ebedi cehennemlik olan. İnsanlar, iman ve salih amelleriyle kurtuluşa erenler.

Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

"Asra yemin olsun."

Ayet-i kerimede geçen asır kelimesi zamanla alakalı bütün manaları içine almaktadır. Şöyle ki: Asır, yaratılışından itibaren bütün zamanlar için söylenebildiği gibi, zamanın parçalarına da tek tek asır denilebiliyor. Örneğin bir yüz yıl için asır denir. İkindi namazının vakti için asır denir. Gecesiyle ve gündüzüyle bir güne de asır denir. Hatta bir anlık bir zaman parçasına da asır denir. Çünkü bu küçük zaman dilimleri de asıl zamanın parçalarıdır.

Kısaca Yüce Allah zamana yemin ederek insanoğlunun zararda olduğunu haber veriyor. Burada zararı ve ebedi helak oluşu söylenen insan, şüphesiz ki Allah'ı inkâr eden ve Kur'an'ın emirlerine göre yaşamayan kâfir insanlardır. Dünyada da ahirette de zararda olan bu inkârcı gruptur. Çünkü Allah-u Teâlâ:

"Ancak iman edip, salih ameller işleyen, hayrı ve sabrı birbirlerine tavsiye edenler hariçtir." diye buyurmaktadır.

Dolayısıyla inanmayan ve Allah'ın emirlerini yaşamayan her insan ebedi bir zarara mahkum olmuştur. Kendi eliyle kendisini cehenneme atmıştır. Fakat dünyada iken Allah'a inanan, peygambere tabi olan ve Kur'an-ı Kerim'in emirlerine göre yaşayanlara gelince, bunlar da ebedi kazanç içinde olanlardır. Bunlar mü'min kullardır. Mü'minler hem dünyada hem de ahirette mutludurlar. Yüce Allah inananlar için ebedi cenneti ve içinde pek çok nimetleri hazırlamıştır. İman ve salih amellerinin karşılığında mü'minleri cennetle müjdelemiştir.

Öyle ise insanoğlu ebedi mutlulukla ebedi pişmanlık ve perişanlık arasında tercihini yapmalıdır.

Dünya ve ahirette daima mutlu olmak istiyorsa Allah'a inanmalı ve onun yolunda gitmelidir. Aksi takdirde ebedi olarak cehennem azabında pişmanlık ve perişanlık içinde azap çekecektir.

SONUÇ

1- İnsanın kurtuluş yolu anlatılmıştır.

2- Allah'ı inkâr edenin ebedi olarak zarara uğrayacağı ve cehennemde devamlı azap içinde kalacağı bildirilmiştir.

3- İman eden ve salih ameller işleyen insanların ebedi olarak cennette diledikleri gibi yaşayacakları müjdelenmiştir.

4- Hakkı ve sabrı tavsiye etmenin, Allah yolunda sıkıntılara karşı sabretmenin farz olduğu açıklanmıştır.

Sûre 104
Hümeze Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 9

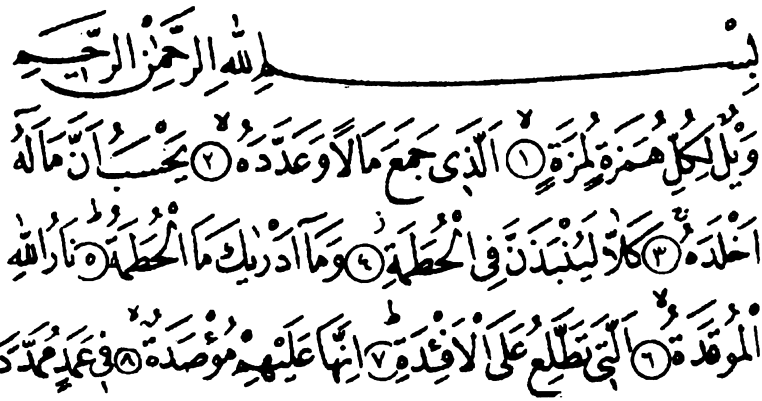

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- İnsanları diliyle çekiştiren, kaş ve gözüyle işaretler yapıp alay eden her fesad kişinin vay haline!

2- O ki mal yığdı, onu saydı, durdu.

3- Malının, kendisini ebedi yaşatacağını sanıyor.

4- Hayır, andolsun ki, o Hutame'ye atılacaktır.

5- Hutame'nin ne olduğunu sen nereden bileceksin?

6- Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir.

7- Bir ateş ki gönüllere işler.

8- O, onların üzerine kapatılıp kilitlenecektir.

9- Kendileri, uzatılmış direkler arasında bağlı olarak kalacaklardır. Tıpkı ahıra konup direklere bağlanan, üzerlerine ahırın kapısı sürgülenen hayvanlar gibi.

SÖZLÜK

وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ — Ayıplayan ve kaş göz işaretiyle küçük düşüren herkese azap vardır.

جَمَعَ مَالاً وَ عَدَّدَهُ — Mal biriktirip onu saydı.

يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُ اَخْلَدَهُ — Malı kendisini ebedi kılacağını zannediyor.

كَلاَّ — Hayır. Gerçekte.

لَيُنْبَذَنَّ Muhakkak atılacaktır.
فِي الْحُطَمَةِ Cehenneme.
تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ Kalplerin üzerine yükselir. Cehennem azabı kalplere işler.
مُؤْصَدَةٌ Kapatılmıştır.
فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ Uzatılmış sütunlarda.

AÇIKLAMA

Surenin akışı; insanların ayıplarını sayıp döken, onlara kusurlar arayan ve insanları küçük görenler için azaptan haber vermektedir. Bu insanlar ki kendilerinin dışında kimseyi beğenmezler. Gurur ve kibirlerinden yanlarına varılmaz. Kendilerini her bakımdan üstün görürken başkalarını da hep noksan ve küçük görürler. İnsanların arkasından bir takım ayıplar sayarlar. Yanlarına gelenlerle kaş göz işaretleriyle alay ederler.

İşi gücü dünya hayatıdır. Mal biriktirmek ve onu sayıp dökmekle, anlatıp övünmekle meşguldür. Biriktirdiği malının kendisinin her problemini çözeceğini zanneder. Hatta dünyada devamlı yaşayacağını düşünür.

Fakat ne ölümün önüne geçebilir ne de Allah'a hesap vermekten kurtulabilir. Gurur ve kibrinden dolayı insanları horlayan bu insan gide gide Allah'ın emirlerini de beğenmemeye başlar. Daha sonra Allah'ı da kabul etmeye yanaşmaz. Bütün bu kötülükler onun başına gurur ve kibirinden dolayı gelmiştir. Tıpkı şeytanın kendini beğenerek Allah'ın emrine karşı gelip kafir olduğu gibi, kendini beğe-nmiş insan da şeytanın yoluna girmiş olur. İşte bu kafir insan da şeytanın yoluna girmiş olur. İşte bu kafir:

"Mutlaka cehenneme atılacaktır."

Allah'ın kullarını küçük görüp sonra da yaratanı inkâr eden bu kibirli inkârcı insanın yeri hutame adlı ateştir. Nedir bu hutame bilir misin? Öyle bir ateş ki acısı insanın kalbine işliyor. O kibirli ve küfür dolu kalbe en güzel ve en uygun ceza işte o kalbe işleyen cehennem ateşidir.

Allah'ın tutuşturup hazırladığı bu ateşte hapsedilmiş olarak devamlı yanar. O ateşten çıkmanın imkanı da yoktur. Uzun uzun sütunlara bağlanmış olarak ateşin ta ortasına atılmışlardır. Dünyada biriktirdiği malı da kendisine asla fayda vermemiştir.

Ey insanoğlu bak kendini beğenmişlik ve başkalarını küçük görme nelere sebep oluyor. Kibir ve gururu sahibini götüre götüre Allah'ı inkâra ve

ebedi cehenneme götürüyor. Onun için kibrin ve gururun azını da çoğunu da terketmek gerekir. Alçak gönüllü olmak ve Allah'ın kullarını küçük görme-mek gerekir. Her şeyden önce de Allah'a inanmak ve salih amellerde bulunmak lazımdır. Çünkü her kötülüğün başı Allah'ı inkâr etmek ve onun emirlerini terketmektir.

SONUÇ

1- Kendini beğenmişlik, dedikodu yapmak ve başkalarını küçük görmek haramdır.

2- Ahirette hesap verileceği açıklanarak öldükten sonra dirilip hesap verme inancı pekiştirilmiştir.

3- Gurur ve kibirin ilerleyerek en sonunda Allah'ı inkâra kadar insanı sürüklediği bildirilmiştir.

Sûre 105
Fîl Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 5

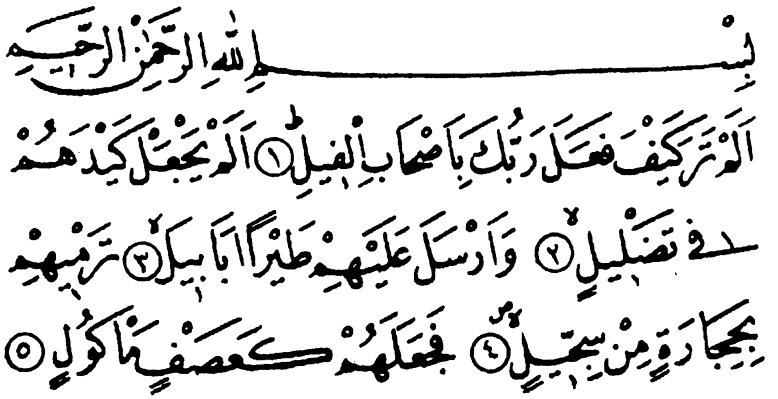
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ① أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ
فِي تَضْلِيلٍ ② وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ③ تَرْمِيهِمْ
بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ④ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ⑤

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Rabb'inin, fil sahiplerine ne yaptığını görmedin mi?

2- Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı?

3- Üzerlerine sürü sürü kuşlar gönderdi,

4- Onlara çamurdan sertleşmiş taşlar atan kuşlar.

5- Nihayet onları, kurt yeniği ekin yaprağı gibi yaptı.

SÖZLÜK

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ	Rabbinin nasıl yaptığını görmedin mi?
بِأَصْحَابِ الْفِيلِ	Fil eshabına. Fil ordularıyla Mekke'ye saldıranlara.
أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ	Hilelerini kılmadı mı? Hilelerini boşa çıkardı.
فِي تَضْلِيلٍ	Helakta, dalalette ve ebedi kayıpta.
أَبَابِيلَ	Grup grup.
مِنْ سِجِّيلٍ	Ateşte pişirilmişden. Yani ateş halinde taş parçalarından.
كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ	Yenilmiş ekin yaprağı gibi.

AÇIKLAMA

Surenin akışı tarihi bir olayı hatırlatarak Allah'ın kulları üzerinde koruyucu olduğunu bildiriyor.

Peygamber efendimiz henüz doğmamıştı. Rivayetlere göre fil olayı diye tarihe mal olan bu hadisenin olmasından tam elli gün sonra peygamber efendimiz doğmuştur. Fil olayının özeti şudur:

Bu gün Yemen diye bilinen bölgede Ebrehtül eşrem adlı bir vali vardır. Bu vali normal olarak Habeşistan kralının Yemen'e tayin etmiş olduğu bir validir ve hristiyandır.

O tarihte Mekke çok gelişmiş bir ticaret merkezidir. Mekke'nin böyle ticaret merkezi olmasında en büyük sebep Allah'ın evinin, yani, Kabe'nin Mekke'de olmasıydı. Kabe'yi ziyarete gelen binlerce insan günlerce ve hatta aylarca Mekke'de kalıp ticaret yapıyorlardı. Kabe'yi ziyarete giderken de kendi ülkelerindeki ürünlerden ve eşyalardan götürüp Mekke'de satıyorlardı. Mekke'den de kendilerine lazım olan malları satın alıyorlardı.

Mekke'nin ticari konumunu kıskanan Ebrehe, tüccarları Yemen'e çekmek için planlar hazırlar. Bu planlarından en önemlisi de Yemen'in o zamanki büyük şehirlerinden biri olan Sana'da çok muhteşem bir kilise yaptırmaktı. Kilise yapıldıktan sonra bütün arapları ve diğer insanları o kiliseyi ziyarete teşvik etmek olacaktı. Eğer insanlar Kabe'yi değil de Sana'daki kiliseyi ziyaret ederlerse Yemen ticaret merkezi olacaktı.

Ebrehe bu düşüncesini Habeşistan kralına anlatınca o da uygun buldu. Çok büyük bir ödenek ayrılarak kendi zamanında eşi olmayan muhteşem bir kilise yapıldı. Kilisenin açılışı her tarafa ilan edildi. İleri gelen devlet adamları ve kabile reisleri çağrıldı. Ebrehe'nin Kabe'ye karşı düzenlediği açıkça anlaşılan bu planına araplar çok kızmışlardı.

Bir gün araplardan bir şahıs gizlice kilisenin içine tuvaletini yapar ve duvarlarına da pisliği sürer. Olaydan haberdar olan Ebrehe çok kızar ve Kabe'yi yıkmak için filler eşliğinde büyük bir orduyla yola çıkar. Kabe'ye yaklaştıklarında Yüce Allah kuşlar vasıtasıyla Ebrehe'nin ordusuna ateşten taşlar attırarak çoğunu helak eder.

Ölen hayvanlar ve insanlar adeta çiğnenerek posası çıkmış ekin yapraklarına dönmüşlerdi.

Allah her şeye kâdirdir. Dilerse her şeyi yapar. Şimdi gördünmü Allah kafirlere ve zalimlere nasıl cezalarını verdi?

SONUÇ

1- Allah'ın her zaman mü'minlere ve dinine yardımcı olduğu hatırlatılarak başta peygamber olmak üzere bütün mü'minlere moral verilmektedir.

2- Allah'ın azabının şiddeti hatırlatılarak, zalimlerin Allah'a yönelmeleri için ikaz ediliyor.

3- Allah'ın her şeye kâdir olduğu açıklanıyor.

Sûre 106
Kureyş Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 4

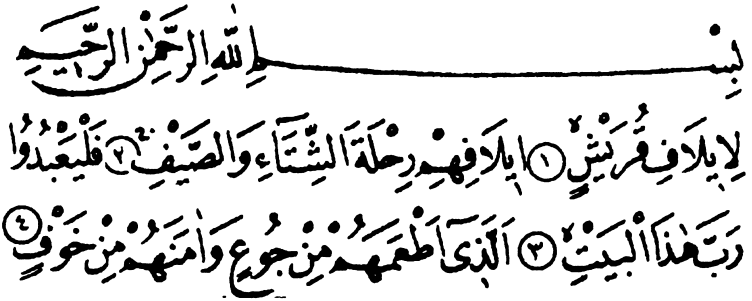

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Eğer Allah'ın başka nimetlerinden dolayı O'na kulluk etmiyorlarsa hiç değilse, güven sağlayıp Kureyş'i alıştırdığı için,

2- Onları kış ve yaz yolculuğuna kışın Yemen'e, yazın Şam'a gitmeğe alıştırdığı için,

3- Bu ev kabe'nin Rabb'ine kulluk etsinler.

4- O ki onları yedirip açlıktan kurtardı ve onları korkudan güvene kavuşturdu.

SÖZLÜK

لايلاف	Adeti için. Alışkanlığı için.
قُرَيْشٍ	Kureyş kabilesi. Mekke halkından olan bir kabilenin adıdır. Peygamber efendimiz de bu kabilenin Haşimoğulları soyundandır.
رِحْلَةَ الشِّتَاءِ	Kış seyahati.
وَالصَّيْفِ	Ve yaz.
فَلْيَعْبُدُوا	İbadet edin.
رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِ	Bu evin Rabbine.
اَلَّذِى اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ	O ki onları açlıktan doyurdu.
وَاٰمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ	Ve onları korkudan emin kıldı.

AÇIKLAMA

Surenin akışı Yüce Allah'ın kullarına bahşetmiş olduğu nimetlerinden

haber vermektedir.

Mekke'de yaşamakta olan kureyş kabilesi özellikle örnek verilerek bütün insanlara karşı Allah'ın ne kadar merhametli olduğu hatırlatılıyor.

İşte Kureyş kabilesi de bu rahmetten ve nimetlerden yararlananlardan sadece bir tanesidir. Allah onlara yaz kış kervanlarla ticaret yapabilme imkanı vermişti. Kendi şehirlerinde olmayan malları etraftaki ülke ve şehirlerden getiriyorlardı. Kendi şehirlerinde ürettiklerini de başka yerlere götürüp satıyorlardı.

Allah Mekke'yi emin bir şehir yapmıştı. Hala da öyledir. Mekke halkını da her türlü korkudan emin kılmıştır. Yüce Allah her şeyin Rabbi olduğu gibi Kabe'nin de Rabbidir, sizleri yaratan, rızıklandıran ve korkulardan sizleri emin kılandır.

Öyle ise ey insanlar! putlara değil, Kabe'nin rabbi olan Allah'a ibadet edin. Putlar size ne fayda ne de zarar verebilir. Sizin açlığınızı gideren ve korkularınızı yok edip sizleri emin bir şekilde yaşatan Allah'tır.

Kureyş kabilesinin özel olarak anlatılmış olması peygamberin ilk önce onlara hitab etmesindendir. Asıl itibariyle bütün insanlara Allah'ın nimetleri hatırlatılıyor. Yine herkesin sadece Allah'a ibadet etmeleri emrediliyor. Böylece hem verdiği nimetlerden dolayı Allah'a şükredilmiş olur hem de ebedi cehennemden kurtularak cennete ve nimetlerine kavuşulmuş olur.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ın insanlara karşı ne kadar merhametli olduğu açıklanıyor.

2- İnsanların sadece Allah'a ibadet etmelerinin gerekli olduğu bildiriliyor.

3- Allah'tan başkasına ibadet etmenin şirk olduğu haber veriliyor.

Sûre 107
Mâ'ûn Sûresi

Medine Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 7

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ① فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ②
وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ③ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ④ الَّذِينَ هُمْ
عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ⑤ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ⑥ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ⑦

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Dini, ahiret cezasını yalanlayan adamı gördün mü?

2- İşte o, öksüzü iter, kakar;

3- Yoksulu doyurmağa önayak olmaz.

4- Şu namaz kılanların vay haline.

5- Ki,onlar namazlarından gaflet ederler kıldıkları namazın değerini bilmez, ona önem vermezler.

6- Onlar gösteriş için ibadet yaparlar.

7- En ufak bir yardımı esirgerler. Zekat veya ev hacetlerini ödünç vermezler.

SÖZLÜK

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ	Dini yalanlayanı gördün mü?
فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ	İşte o, yetimi itip kakıyor.
وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ	Yoksul doyurmaya teşvik etmiyor.
فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ	Veyl olsun namaz kılanlara. Cehennem azabı olsun o namaz kılan münafıklara.
عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ	Namazlarından gafildirler.
يُرَاءُونَ	Gösteriş yaparlar.
وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ	Yardımı engellerler. En küçük bir yardımı bile yapmazlar ve üstelik engellerler.

AÇIKLAMA

Surenin akışı dini inkâr eden, yetimlere haksızlık yapan, fakirlere yardım etmeyen, ibadetlerini gösteriş olarak yapan ve insanlara en küçük de olsa kendisi yardım etmediği gibi başkalarını da engelleyen münafıkların durumlarını anlatıyor.

Bir görüşe göre de; yedi ayetli olan bu mübarek suûenin ilk üç ayeti Mekke'de inmiştir. İniş sebebi ise, kureyş kafirlerinin önde gelenlerinden olan, As bin Vail, Velid bin Muğiyre ve arkadaşlarıdır.

Geriye kalan dört ayet ise, Medine'de inmiştir ve münafıkların iç dünyalarıyla ahiretteki azaplarından haber vermektedir. İbadetlerini Allah rızası için değil de gösteriş için yapmış oldukları gözönünde tutulursa sûrenin asıl olarak münafıkları muhatab aldığı anlaşılır. Çünkü kafirler zaten ibadet etmeye yanaşmayıp açıktan küfürlerini ortaya koyuyorlardı. Münafıklar ise gerçekte inkâr ediyorlardı fakat bir takım menfaatlerinden dolayı müslüman gözüküyorlardı. Dolayısıyla ibadet de ediyorlardı.

Yüce Allah da münafıkların bir takım özelliklerini anlatarak hem onların gerçekte kafir olduklarını söylemiş hem de müslümanların münafıklardan gelebilecek zararlardan korunmalarını sağlamıştır. Çünkü ister bu sûrede ister diğer surelerde olsun, özellikleri anlatılan münafıklara karşı dikkatli ve temkinli olmaları öğretilmiştir. Her ne kadar münafıklara; sen müslüman değilsin, sen münafıksın ve gizli kafirsin denilemese de, o insanlardan emin olunmadığından önemli görevlere getirilmezler. Her zaman da kontrol altında tutulurlar. Adem (a.s.)'den kıyamete kadar müslümanlara en büyük düşman münafıklardır. Onun için mü'minler her dönemde mutlaka münafıkların varlığını gözönünde tutarak hareket etmelidirler. Özellikle siyasi çalışmalarda münafıkların zararları çok daha tehlikeli olmaktadır. Çünkü bir taraftan müslümanların sırlarının kafirlerin eline geçmesi diğer taraftan da müslümanların parçalanarak kafirler karşısında zayıf düşmeleri hep münafıkların vasıtasıyla olmaktadır.

Ey elçim ve kulum Muhammed ve ey mü'minlerin dini yalanlayanı görmedin mi? Bak özelliklerini sayıyorum hala tanımayacak mısınız? Müslüman gözüken o kafir münafık başta hakka hukuka riayet etmez. Hellal ve haram demeden kazanç elde eder. Mal biriktirebilmesi için gerekirse yetimlere bile acımaz. Onları itip kakar ve malları bir takım hilelerle elde eder.

Fakirlere ve ihtiyaç halinde olanlara hiç yardım etmez. Başkalarını da

teş-vik etmez.

Başta namaz olmak üzere ibadetlerini gösteriş için yaparlar. İnsanlar onlara müslüman desinler diye ibadet ederler. Onlar için cehennemin vadilerinden biri olan "veyl" vardır.

O münafıkların kalbinde iman yoktur. Ahirette hesap vermeye de asla inanmazlar. Onun için en basit yardımları bile insanlara yapmazlar. Hatta yardım edenleri de devamlı çeşitli bahanelerle engellemeye çalışırlar. Bu münafıkları iyi tanıyın da hile ve tuzaklarından korunun. Ahirette o münafıklar için ebedi cehennem azabı vardır.

SONUÇ

1- Ölümden sonra dirilme ve hesap verme inancı pekiştirilmiştir.

2- Allah'a ve ahirete inanmayan bir insan başkalarına faydadan çok zarar verir.

3- Münafıkların gerçekte kafir oldukları bildirilmiştir.

4- Münafıkların genel özellikleri anlatılarak kendilerine karşı dikkatli olunması sağlanmıştır.

Sûre 108
Kevser Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 3

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Biz sana Kevser'i bol nimet, ilim ve büyük şeref verdik.

2- Öyleyse Rabb'in için namaz kıl ve nahret (kurban kes veya ellerini boğazına kadar kaldırıp tekbir al).

3- Asıl sonu kesik olan, sana buğzedendir.

SÖZLÜK

اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ	Şüphesiz biz sana Kevser'i verdik. Kevser; genel olarak her hayra denir.
فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَ انْحَرْ	Öyle ise Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.
اِنَّ شَانِئَكَ	Şüphesiz ki sana düşmanlık eden.
هُوَ الْاَبْتَرُ	Odur her tülü hayırdan mahrum olan.

AÇIKLAMA

Ayette, Peygamber efendimize pek çok hayırların verildiğini ve ona düşmanlık edenlerin ise her türlü hayırdan mahrum olduğunu, peygambere tabi olanların da birçok hayırlara kavuşacağını bildirmektedir.

Peygamber efendimizin oğlu İbrahim vefat ettiğinde mü'minler üzülürken kafirler de çok sevinmişlerdi. Kafirlerin önde gelenlerinden biri olan As bin Vail: Artık Muhammed tamamen kurudu kaldı. Soyu kesildi. Hayır ve bereketten mahrum kaldı, şeklinde arkadaşlarına bir konuşma yapar. Arkadaşları da As'ı sevinçle alkışlarlar. Kafirlerin bu davranışları hem Peygamber efendimizi hem de mü'minleri oldukça üzmüştü. Yüce Allah da bu sûreyi indirerek kafirlere genel bir cevap verirken mü'minlere de moral vermektedir.

Biz sana Kevser'i verdik. O kafirler senin hayır ve bereketten mahrum olduğunu söylüyorlar ama, biz sana bütün hayırları verdik. Kevser, Allah'ın

yolunda giden bir kuluna bahşettiği her hayrın genel adıdır. Fakat özel olarak da cennetteki bir nehrin adıdır. O nehrin tadı baldan tatlı, rengi de kardan beyazdır. Kıyamet günü Arasat meydanında, Kevser nehrinden doldurulan bir havuz yapılır. Kafirler o meydanda perişanlık çekerken mü'minler de susadıkça o havuzdan içerler.

Ayet-i kerimede geçen kevser, yani hayırların başında hiç şüphesiz ki iman gelmektedir. Çünkü kişi ancak iman vasıtasıyla diğer hayırları elde edebilmektedir. Daha sonra Peygamberlik, Cennet ve içindeki nimetleri gelmektedir. Bütün bu hayırlar peygamber efendimize verilmiştir. Ona tabi olanlara da iman, ebedi kurtuluş ve cennet nimetleri verilmiştir. Peygambere inanmayan ve ona düşmanlık edenler ise her türlü hayırdan mahrum kalarak ebedi cehenneme girmişlerdir. Kafirlerin dünyada iken geçici olarak bir takım dünya nimetlerinden yararlanmalar çekecekleri sonsuz azaplar karşısında hiç bir hayır sayılmaz. Sadece kafirler bu dünyalıklarına aldanarak ahiretteki azaplarının artması sağlayabilirler.

Dolayısıyla ey mü'minler kafirler sizin morallerinizi bozmak için kıyamete kadar sizinle alay ederler. Sizi küçük görürler ve hayırlardan yoksun olduğunuzu iddia ederler. Sizlere bir zarar dokundu mu hemen sevinip sizin için bir noksanlık olduğunu ileri sürerler. Hayır! Asıl her türlü hayırdan ve bereketten mahrum olanlar kafirlerdir. Onların yeri ebedi cehennemdir. Siz o kafrilerin hileli sözlerine asla aldanmayın. Rabbinizin yolunda sabırla yürüyün. Size verilen nimetlere karşı Rabbinize şükredin. Sadece Allah'a ibadet edin ve sadece onun rızası için kurban kesin. İbadetlerinizi katiyyen Allah rızasının dışında başka bir şey için yapmayın. Ahirette o kafirler bizzat hayırsız ve bereketsizliklerini göreceklerdir.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ın Peygamber efendimize ve bütün mü'minlere karşı yapmış olduğu ikramdan haber verilmiştir.

2- İbadetlerin sadece Allah için yapılmasının farz olduğu bildirilmiştir.

3- Yeri geldiğinde kafirlerin ve zalimlerin aleyhine beddua edilebileceği açıklanmıştır.

Sûre 109
Kâfirûn Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 6

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ① لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ② وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ③

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ④ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ⑤ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ⑥

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- De ki: Ey inkar edenler.

2- Ben sizin yaptığınız ibadeti yapmam.

3- Siz de benim yaptığım ibadeti yapmazsınız.

4- Ben asla sizin yapmış olduğunuz ibadeti yapıcı değilim.

5- Siz de benim yapmakta olduğum ibadeti yapıcı değilsiniz.

6- Sizin dininiz size, benim dinim banadır.

SÖZLÜK

قُلْ	De. Söyle.
يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ	Ey kafirler!
لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ	Sizin ibadet ettiklerinize ibadet etmiyorum.
وَ لَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ	Siz de benim ibadet ettiğime ibadet ediciler değilsiniz.
وَ لَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ	Ben de sizin ibadet ettiklerinize ibadet edici değilim.
وَ لَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ	Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edici değilsiniz.
لَكُمْ دِينُكُمْ	Sizin dininiz sizedir.
وَلِيَ دِينِ	Benim dinim de banadır.

AÇIKLAMA

Ayetler mü'minlerle kafirlerin dinlerinin birbirlerinden tamamen ayrı olduğunu ve putların da ilahlıkla hiçbir alakalarının olmadığını haber vermektedir.

Daha önceki surelerde kafirlerin peygamberimize gelerek İslâm dininden vazgeçmesini istediklerini, Peygamberimizin de bunları reddettiğini görmüştük. Mekke müşrikleri daha sonra bir takım planlar hazırlarlar ve tatbikata koyarlar.

Eğer hiç bir plan tutmaz ise, en sonunda Peygamberimizle bir anlaşma yapmayı da plana eklerler. Ancak anlaşmanın şartları vardır. Birinci şartı bir yıl peygamberimizin onların putlarını ibadet etmesi, ertesi yıl da müşriklerin Allah'a ibadet etmesidir. Her yıl nöbetleşerek ibadet etmek. Bir yıl müşrik öbür yıl mü'min olmak. Anlaşmanın ikinci şartı düşmanlıkların ortadan kalkması ancak birinci şarta bağlanmasıdır.

Velid bin Muğire, As bin Vail, Esved bin Muttalib, Ümeyye bin Halef ve Ebu Cehil gibi önde gelen müşrikler bu anlaşma fikrini peygamberimize açarlar. Cevap olarak bu sûre iner.

Ey kafirler ben sizin ibadet ettiklerinize ne şimdi ne de gelecekte ibadet edici değilim. Haberiniz olsun sizin teklifiniz Allah'tan başka ilah edinmektir. Bu ise şirktir. Şirkin cezası da ebedi cehennemdir. Ortaklaşa veya nöbetleşe ibadet eolmaz. Sadece Allah'a ibadet edilir. Putları bırakın da bir olan Allah'a yönelin. Eğer putlarınızdan vazgeçmiyorsanız bilin ki ben sizin ibadet etmekte olduğunuz putlara asla ibadet edici değilim. Benim hayatım, ibadetlerim ve ölümüm alemlerin Rabbi olan Allah içindir. Ben sadece ona ibadet ederim. Allah'a hiç bir şeyi şirk koşmam.

Ey kafirler putlara ibadet etmekten vazgeçmeyecek olursanız ahirette ebedi cehenneme gireceksiniz. İnat ve inkârınızda ısrar ediyorsanız o zaman sizin dininiz size, benim dinim de banadır.

SONUÇ

1- Yüce Allah'ın başta Peygamber olmak üzere bütün mü'minlere kafirlere karşı nasıl davranacaklarını bildirmektedir.

2- Mü'minlerle kafirlerin ve müşriklerin birbirlerine asla benzemedikleri, inanç ve amelde tamamen farklı oldukları haber verilmiştir.

3- Yüce Allah'ın her şeyi önceden bildiği açıklanmıştır.

Sûre 110
Nasr Sûresi

Medine Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 3

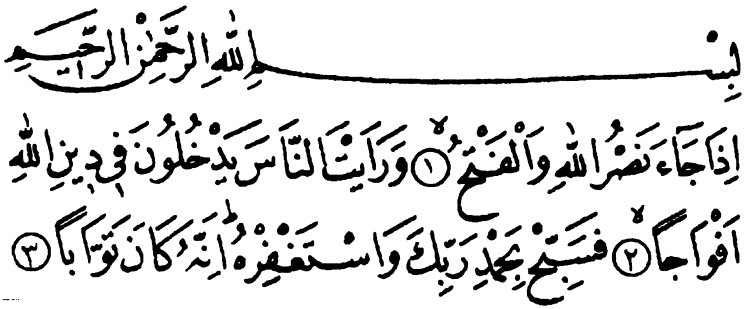
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ① وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أَفْوَاجًا ② فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ③

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Allah'ın yardımı ve fethi geldiği,

2- Ve insanların dalga dalga Allah'ın dinine girdiklerini gördüğün zaman,

3- Rabb'ini överek tesbih et, O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tevbeyi kabul edendir.

SÖZLÜK

اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ	Allah'ın yardımı geldiğinde.
وَ الْفَتْحُ	Ve zafer.
فِي دِينِ اللّٰهِ اَفْوَاجًا	Guruplar halinde Allah'ın dinine.
فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ	Rabbini hamd ile tesbih et.
وَ اسْتَغْفِرْهُ	Ondan af dile. Bağışlanmanı iste.

AÇIKLAMA

Ayetler, İslâm'ın zaferini ve mü'minlerin zaferler karşısında nasıl hareket etmesi gerektiğini bildiriyor. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki: Allah'ın yardımı ve zaferi sizlere geldiğinde sakın gurura kapılmayın. Kendi gücünüze güvenerek şükürsüzlük etmeyin. Ne kadar güçlü olursanız olun zaferin Allah katından olduğunu bilin. Galip gelince de, Allah'ın kullarına sakın zulmetmeyin. Allah'ı her türlü noksanlıklardan tenzih edin ve adaletle hareket edin. Kusur ve noksanlıklarınıza karşı Rabbinizden bağışlanma isteyin.

Sure Peygamber efendimize hitab ediyor, fakat kıyamete kadar gelecek olan bütün mü'minlere ikaz ve müjdelemede bulunuyor.

İslâm dininin her tarafa yayılacağını ve toplumların, grup grup İslâm'a gireceğini müjdeliyor. Arkasından da böyle zafer günleri geldiğinde tevazu ve alçak gönüllülüğü elden bırakmamak gerektiğini bildiriyor. Asıl zaferi verenin Allah olduğunu hatırlatıyor. Mü'minlerin de Allah'a şükretmeleri emrediliyor.

Hata ve kusurlardan af dilenilmesi gerektiği ikaz edilerek Yüce Allah'ın bağışlayıcı olduğu hatırlatılıyor.

SONUÇ

1- Nimetlere karşı Allah'a şükretmenin farz olduğu bildiriliyor.

2- İslâm dininin her zaman galip olduğu haber veriliyor.

3- Mü'minlerin her zaman alçak gönüllü olmaları ve insanlara adaletle muamele etmelerinin farz olduğu açıklanıyor.

Sûre 111
Tebbet Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 5

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- Ebu Leheb'in iki eli kurusun yok olsun o; zaten yok oldu ya.

2- Ne malı, ne de kazandığı onu Allah'ın kahrından kurtaramadı.

3- Alevli bir ateşe girecektir o.

4- Karısı da, odun hamalı olarak.

5- Boynunda hurma lifinden bir ip olacaktır.

SÖZLÜK

تَبَّتْ يَدَا اَبِى لَهَبٍ	Ebu Leheb'in elleri kurusun.
وَ تَبَّتْ	Ve kurudu da.
مَا اَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ	Malı ona fayda vermedi.
وَ مَا كَسَبَ	Kazandığı da. Amelleri de.
سَيَصْلَى نَارًا	Ateşe girecek.
ذَاتَ لَهَبٍ	Ebu Leheb'in kendisi.
وَ امْرَأَتُهُ	Ve karısı da.
حَمَّالَةَ الْحَطَبِ	Odun hamalı.
فِى جِيدِهَا	Boynunda.
حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ	Bükülmüş ipden bir halka. Ateşten halkalar.

AÇIKLAMA

Ayetler, mal ve makamına güvenerek Allah'ın dinine karşı savaş açan kafirlerin cehennemdeki azaplarından haber veriyor.

Bir gün peygamber efendimiz Mekke'nin yakınında bulunan Safa adlı tepeye çıkar ve Mekke halkına Allah'ın elçisiyim, Allah'a dönün ve kurtulun, yoksa ahirette ebedi azap sizleri beklemektedir. Eğer müslüman olursanız hem dünyada hem de ahirette mutlu olursunuz.

Topluluğun içinden Ebu Leheb çıkarak dedi ki: "Yazıklar olsun. Bizi bunun için mi çağırmıştın. Helak olsan da biz de kurtulsak."

Bunun üzerine Yüce Allah:

"Ebu Leheb'in elleri kurusun ve kurudu da." ayetiyle başlayan bu sureyi indirdi.

Ebu Leheb öyle bir hastalığa yakalandı ki kimse yanına yaklaşamıyordu. Kokudan ve pislikten dolayı herkes ondan kaçıyordu.

Öldüğü vakit normal yıkayamadılar bile. Sadece uzaktan üzerine biraz su döküp sonra da toprağa gömdüler. Müşriklerde de ölülerini yıkama vardı. Ölüyü defnetmeye çok önem verirlerdi. Fakat şirk içerisinde olduklarından amellerinin onlara hiç bir faydası yoktur.

Yüce Allah Ebu Leheb'i örnek vererek bütün kafirlerin sonunun cehennem olduğunu tıpkı Ebu Leheb gibi ateşe gireceklerini bildiriyor. Kafir olan kadınların da Ebu Leheb'in karısı gibi boynunda ateşten halkalarla cehennemde azap çekecektir. Ebu Leheb'in karısı sağdan soldan dikenleri toplayıp sırtında getirerek Peygamberimizin geçtiği yollara atardı. Peygamberimize huzursuzluk verebilmek için elinden gelen kötülüğü yapmaya çalışırdı. Yüce Allah da bu karı koca iki kafiri örnek göstererek dinine ve peygamberine karşı düşmanlık eden bütün kafirlerin ebedi olarak cehennemde azap çekeceklerini bildirmektedir.

SONUÇ

1- Ebu Leheb, karısı ve bütün kafirlerin cehennemlik olduğu açıklanmıştır.

2- Ahirette mal ve mülkün, kafirlere hiç bir fayda vermeyeceği bildirilmiştir.

3- Mü'minlere düşman olmanın ve onlara zarar vermenin haram olduğu açıklanmıştır.

Sûre 112
İhlâs Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 4

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- De ki: O Allah birdir.

2- Allah Samed'dir. Her şey varlığını ve bekaasını O'na borçludur. Herşey O'na muhtaçtır. O, hiçbir şeye muhtaç değildir. Herşeyin başvuracağı, yardım dileyeceği tek varlık O'dur.

3- Kendisi doğurmamıştır ve başkası tarafından doğurulmamıştır.

4- Hiçbir şey O'nun dengi olmamıştır.

SÖZLÜK

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ	De ki: O Allah birdir.
اَللّٰهُ الصَّمَدُ	Allah ihtiyaçsızdır. Herkes ona muhtaçtır.
لَمْ يَلِدْ	Doğurmadı.
وَ لَمْ يُولَدْ	Doğurulmadı.
وَلَمْ يَكُنْ لَّهُ كُفُوًا اَحَدٌ	Onun dengi yoktur. Allah'ın benzeri ve ortağı yoktur.

AÇIKLAMA

Sûredeki ayetler, iman esaslarının özetini yapıyor. Bu sûrede yer alan ayet-i kerimeler mü'minlerin genel olarak inanacakları ve reddedecekleri bütün iman esaslarını ortaya koymaktadır.

Müşrikler bir gün Peygamber efendimize gelerek: "Bizi kendisine çağırdığın Allah'ı anlat. Anasını, babasını, çocuklarını, akrabalarını ve soyunu bize bildir," dediler. Bunun üzerine Yüce Allah İhlâs Suresi'ni indirdi.

De ki: Benim sizleri çağırdığım Allah sizlerin zannettiği gibi değildir. O Allah birdir. Onun eşi ve çocukları yoktur. O çocuk edinmekten ve eş edinmekten münezzehtir.

O Allah doğurmadı ve doğurulmadı. Bu sizin söylediklerinizyaratıkların özellikleridir.

Yaratıklar doğarlar ve doğururlar. Yaratıkların eşleri ve çocukları olur. Yaratıklar doğar, büyür ve ölürler. Allah ise yaratandır. O ezelidir ve ebedidir. Onun başlangıcı ve sonu yoktur. O yaratıklarından hiç kimseye muhtaç değildir. Herkes ona muhtaçtır.

Allah, yaratıklarından hiç kimseye ve hiçbir şeye de benzemez. Onun dengi ve benzeri yoktur. Mülkünde tektir. Her şeyi o yaratmıştır. Her şey onun idaresi altındadır. Onun ortağı da yoktur. O Allah zatında bir olduğu, benzeri ve dengi olmadığı gibi, fiillerinde ve sıfatlarında da onun benzeri ve dengi yoktur. O Allah her bakımdan birdir.

SONUÇ

1- İsimleri ve sıfatları anlatılarak Yüce Allah tanıtılıyor.

2- Allah'a eş ve çocuk nisbet etmenin küfür olduğu açıklanmıştır.

3- Allah'ın dengi ve benzeri olmadığı bildirilmiştir.

4- İbadetin sadece Allah'a yapılmasının farz olduğu açıklanmıştır.

5- Allah'ın varlığı ve birliğini anlatan ve insanları sadece Allah'a ibadete çağıran peygamberlerin gelip geçtiğine işaret edilmiştir,

Sûre 113
Felâk Sûresi

Medine Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 5

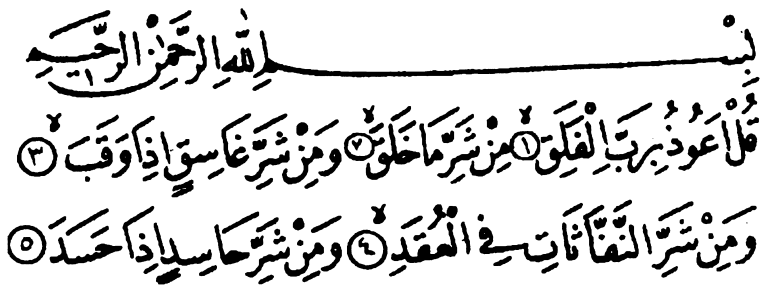
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ① مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ② وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ③
وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ④ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑤

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- De ki: Sığınırım ben, karanlığı yarıp sabahı ortaya çıkaran rabbe;

2- Yarattığı şeylerin şerrinden,

3- Karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden,

4- Düğümlere üfleyip tüküren büyücü kadınların şerrinden,

5- Ve hased ettiği zaman hasedcinin şerrinden.

SÖZLÜK

أَعُوذُ	Sığınırım.
اَلْفَلَقِ	Sabah.
مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ	Yaratıklarının şerrinden.
غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ	Karanlık çöktüğünde. Gece karanlığı olduğunda.
	Üfürükçüler. Sihirbazlar. Büyücüler.
اَلنَّفَّاثَاتِ	Düğümlerde, düğümlere. Büyücüler, büyü yaparken ipliklere bir takım düğümler yapıp onlara üflerler.
فِي الْعُقَدِ	Boynunda.
حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ	Çekemeyenler haset ettiklerinde.

AÇIKLAMA

Sûrenin akışı her şeyi yaratanın Allah olduğunu bildirerek yaratıkların zararlarından da Allah'a sığınılmasını öğretmekte ve emretmektedir.

Yüce Allah buyuruyor ki:

"De ki: Sabahın Rabbine sığınırım."

Gündüzün bana gelebilecek her türlü kötülüklerin şerlerinden beni ve sabahı yaratan Rabbime sığınırım. Benim rabbim hangi yaratığın ne gibi zararlar verebileceğini bilir ve beni korur. Gecenin yaratanı da odur. Geceleyin bana gelebilecek her türlü kötülüklerden de Rabbine sığınırım. Düğümlere üfleyerek insanlara büyü yapanların şerlerinden ve hasetçilerin kötü düşüncelerinden yine Rabbime sığınırım.

Onlar zarar vermek için ne kadar uğraşsalar da benim rabbimin izni olmadan kimse bana zarar veremez.

Hased etmek: Herhangi bir insanın başkasının elindekini çekememesi ve onun yok olmasını istemektir. Çekememezlik çok kötü bir ahlaktır. Bir müslümanın başka bir müslüman kardeşinin malına mülküne haset etmesi zaten haramdır.

Genellikle kafirler hasetçi olurlar. Kim olursa olsun her hasetçinin hasedinden ve yaratıkların kötülüklerinden Allah'a sığınmak gerekir. Kötülüklerden Allah'a sığınmak iki şekilde olur:

Birincisi: Allah'ın koyduğu kanunlara göre hareket ederek.

İkincisi: Dua ile Yüce Allah'tan bizleri korumasını isteyerek.

Her iki usul da Allah'ın koyduğu kanunlardır.

SONUÇ

1- Her türlü kötülüklerden Allah'a sığınılması emrediliyor.

2- Haset ve çekememezlik yapmanın haram olduğu açıklanıyor.

3- İnsanlara zarar vermek için. Sihir ve büyücülük yapmanın haram olduğu bildirilerek haramlığını inkar edip bu işlerle uğraşmanın aynı zamanda küfür olduğu açıklanıyor.

Sûre 114
Nâs Sûresi

Mekke Döneminde İndirildi
Ayet Sayısı: 6

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ① مَلِكِ النَّاسِ ② إِلَٰهِ النَّاسِ ③
مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ④ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑤
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑥

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla

1- De ki: "Sığınırım ben, insanların Rabbi'ne,

2- İnsanların padişahına,

3- İnsanların ilahına:

4- İnsanlara kötü şeyler fısıldayan o sinsi vesvesecinin şerrinden.

5- O ki insanların göğüslerine kötü düşünceler fısıldar.

6- Gerek cinlerden, gerek insanlardan olan bütün vesvesecilerin şerrinden Allah'a sığınırım.

SÖZLÜK

أَعُوذُ	Sığınırım.
بِرَبِّ النَّاسِ	İnsanların rabbine.
مَلِكِ النَّاسِ	İnsanların sahibine, insanlara hükmedene.
إِلَٰهِ النَّاسِ	İnsanların ilahına.
مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ	Vesvesecilerin şerrinden.
الْخَنَّاسِ	Sinsi. Çok gizli olan.
فِي صُدُورِ النَّاسِ	İnsanların kalbine.
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ	Cinlerden ve insanlardan.

AÇIKLAMA

Bu sûre de tıpkı kendinden bir önceki Felak sûresi gibidir. Hayır ve şer-

rin Allah'ın izni olmadan olamayacağını bildirmektedir. Her hayrı Allah'tan istemeyi ve her şerden de Allah'a sığınmayı emretmektedir.

İnsanların Rabbine sığınırım de.

Her şeyi bilen ve gören. Beni yaratan ve rızıklandıran alemlerin de Rabbi olan Allah'a sığınırım. İnsanın kalbine sinsice vesvese veren cinleri ve şeytanlaşmış insanları şerlerinden her şeyin sahibi olan Allah'a sığınırım.

İbadete tek layık odur. Ondan başka ilah yoktur. Kafir ve müşriklerin tapmakta olduğu putlardan uzak olarak sadece Allah'a kulluk ederim. O putların fayda vermeye ve zarar vermeye hiç bir güçleri yoktur. Her şey bir olan Allah'ın kudretiyle ve izniyle olur. Alemlerin Rabbi her şeyin şerrinden beni korur. Onun için ben sadece ona sığınırım. Ve sadece ona ibadet ederim. Fayda ve zararı da yalnızca Allah'tan beklerim. Beni iman üzere yaşattığı için ve bana bunca nimetleri verdiği için de sadece Allah'a şükrederim. Bir fayda elde etmek istersem onu yalnız Allah'tan isterim. Herhangi bir zarardan da korunmak için de sadece Allah'a sığınırım. Benim Rabbim her şeyin sahibi ve idarecisidir. Ben her işimde sadece Allah'a güvenir ve ondan yardım isterim. Beni yaratıkların şerlerinden ancak onları yaratan ve bilen Allah korur.

SONUÇ

1- Şeytanların ve insanların şerlerinden korunmak için Allah'tan yardım istemenin farz olduğu açıklanmıştır.

2- Her şeyin yaratıcısının sadece Allah olduğu ve sadece ona ibadet edilmesinin farz olduğu bildirilmiştir.

3- Allah'tan başkasına sığınmanın şirk olduğu anlatılmıştır.

İÇİNDEKİLER

TALAK SÛRESİ
Eşlerin Ayrılma Durumu ... 9
Tarihte Pek Çok Kavmin Allah'ın Emrine İsyan Ettikleri ... 22

TAHRİM SÛRESİ
Helal Olan Bir Şeyi Kendine Haram Etme Olayı ... 29
Kişinin Hem Kendinden Hem de Ehlinden Sorumlu Olması ... 34
Kafirlere ve Münafıklara Karşı Tutumumuz ... 38

MÜLK SÛRESİ
Hayatın ve Ölümün Yaratılış Hikmeti ... 45
Allah'a Karşı Huşu İçinde Olanlar ... 52
Allah'tan Başka Gerçek Yardımcısı Yoktur ... 58

KALEM SÛRESİ
Hz. Peygamberin Allah Tarafından Desteklenmesi ... 67
Yalancılara İtaat Edilmez ... 70
İnsanların İmtihan Olunmaları ... 73
Mü'minlerin Allah Katındaki Mükafatları ... 79
Allah'ın Ayetlerini İnkar Edenlerin Ebedi Cehennemlik Oluşu ... 84

HAKKA SÛRESİ
Zalim ve İnkarcı Kavimlerin Helak Olmaları ... 91
Kıyametin Dehşet Verici Olayları ... 95
Amel Defterleri Sağ Taraftan Verilenler ... 97
Amel Defterleri Sol Tarafından Verilenler ... 99
Kur'an Allah Kelamıdır ... 102

MEARİC SÛRESİ
Kafirlerin Üzerine İnecek Olan Azap ... 109
İnsanın Yaratılış ve Ahlaki Özellikleri ... 114
Kafirlerin Boş ve Asılsız Umutları ... 117

NUH SÛRESİ
Nuh (a.s)'ın Kavmine Tebliği ... 123
Nuh (a.s.) Çok Uzun Süre Kavmini Uyarması ... 126
Nuh (a.s.) Uyarılarına Kavminin Sırt Çevirmesi ... 129

Nuh (a.s.) Kavminin İnkar ve Zulümlerinden Dolayı Helak Olmaları 132

CİN SÛRESİ
Cinlerin Peygamber Efendimizi Dinlemeleri 137
Vahyin Korunmuş Olması 141
Allah Yolunda Gidenlere Allah'ın da Bol Bol Nimet Vereceği 144
Gayıp İlminin Allah Katında Oluşu 148

MÜZEMMİL SÛRESİ
Hz. Peygamberin Yüce Allah Tarafından Eğitilmesi 153
Tebliğ Esnasında Takınılacak Tavır 157
Gece Namazının Önemi 160

MÜDDESİR SÛRESİ
Kur'an'ı Tebliğ Etmedeki Genel Usüller 165
İnatla Allah'ın Ayetlerini İnkar Edenlerin Cezaları 168
Cehennemde Görevli Melekler 172
Her İnsana Kendi Yaptıklarına Göre Karşılığı Verilir 177

KIYAMET SÛRESİ
Kıyamet Olaylarından Bazıları 183
Kıyamet Olaylarından Vahyin İnişi 187
İnsanın Ölüm Anı 190

İNSAN SÛRESİ
İnsanın Yaratılışı ve Özellikleri 195
Cennet Hayatından Örnekler 199
Kur'an'ın Allah Tarafından İndirilişi 202

MÜRSELAT SÛRESİ
Kıyametin Kopması Esnasında Meydana Gelecek Olaylardan Bazıları 209
Kıyamet Gününü Yalanlayanların Durumu 212
Mü'minlerin Ahiretteki Mutlu Hayatları 218

NEBE SÛRESİ
Kıyamet Olayları ve Allah'ın Sayısız Nimetleri 223
Doğru ile Yanlış Mutlaka Birbirinden Ayrılacaktır 226
Mü'minler Kurtuluşa Erenlerdir 230

NAZİAT SÛRESİ
Kıyametin Kapması ve Öldükten Sonra Dirilme 235
Musa (a.s)'ın Tebliği 239
İnsanın Yaratılışı ile Göklerin Yaratılışı 242

Kıyametin Vakti Gelince 245

ABESE SÛRESİ
Allah'ın Kullarına Karşı Olan Merhameti ve Tebliğ Metodları 251
İnsanoğlunun Nankör Gücü Özelliği 254
Ahirette Herkes Kendi Haliyle İlgilenebileceği 257

TEKVİR SÛRESİ
Kıyamet Vakti Güneşin ve Yıldızların Parçalanması 261
Cebrail (a.s.) Bazı Özellikleri 264

İNFİTAR SÛRESİ
Göklerin Yarılıp Parçalanması 271
Mü'minlerin Cennetteki Kafirlerin de Cehennemde Oluşu 274

MUTAFFİFİN SÛRESİ
Ölçü ve Tartıda Haksızlık Edenler 279
Hesap Verme Gününü İnkar Edenler 281
Kalpleri Katılaşanlar 282
Mü'minlerle Kafirlerin Ahiretteki Durumları 284

İNŞİKAK SÛRESİ
Göklerin ve Yerin Kıyamet Günü Parçalanacağı 293
Kur'an'ı İnkar Edenlerin Özellikleri 296

BURUC SÛRESİ
Mü'minlere Yapılan İşkenceler 301
Yüce Allah'ın Hesap Sorması Çok Çabuk ve Şiddetlidir 304

TARIK SÛRESİ
İnsanın Yaratılışı 309

A'LA SÛRESİ
Yüce Allah'ı Tesbih Etmenin Önemi 315
Nefsinini Kötülüklerden Arındıranlar Kurtulmuştur 318

GAŞİYE SÛRESİ
Ahirette Mutlu Olanlarla Azap İçinde Olanlar 323
Allah'ın Yaratıklarından İbret almak 326

FECR SÛRESİ
Kavimlerin Helak Ediliş Sebepleri 331
İnsanoğlunun Genel Ahlaki Durumu 334

Ahirette Hesap Verme Olayları 337

BELED SÛRESİ
İnsanoğlunun Zorluklar İçinde Yaratılışı 341
İhtiyaç Sahiplerine Yardımcı Olmak 343

ŞEMS SÛRESİ
Nefsini Kötülüklerden Arındıran Kurtulmuştur 349
Semud Kavminin İsyanları 351

LEYL SÛRESİ
İyilerle Kötülerin Durumları 357

DUHA SÛRESİ
Yüce Allah'ın Peygamber Efendimize Bahşettiği Nimetlerden Bazıları 365

İNŞİRAH SÛRESİ
Peygamber Efendimizin Yüce Allah Tarafından Eğitilmesi 371

TİN SÛRESİ
İnsan En Güzel Bir Şekilde Yaratılmıştır 377

ALAK SÛRESİ
Yaratan Rabbinin Adıyla Oku 383
İnsanoğlu Genel de İsyankardır 386

KADİR SÛRESİ
Kur'an-ı Kerim'in Kadir Gecesinde İndirilişi 391

BEYYİNE SÛRESİ
Müşriklerin ve Ehli Kitabın Temel Özellikleri 397

ZELZELE SÛRESİ
Kıyametin Kopma Anındaki Olaylar 405

ADİYAT SÛRESİ
İnsanoğlunun Genel Özellikleri 411

KARİA SÛRESİ
Kıyamet Olayları 417

TEKASUR SÛRESİ
İnsanın Mal Biriktirmeye Düşkün Oluşu 423

ASIR SÛRESİ
İman, Salih Amel ve Tebliğ Üçlüsü 429

HÜMEZE SÛRESİ
İnsanlarla Alay Edenlerin Kötü Durumları 433

FİL SÛRESİ
Mekke'yi Yıkmaya Gelenlerin Helak Edilmeleri 439

KUREYŞ SÛRESİ
Yüce Allah'ın Nimetlerinden Bazıları 447

MAUN SÛRESİ
Hesap Gününü İnkar Edenler 447

KEVSER SÛRESİ
Yüce Allah'ın Hz. Peygambere Bahşettiği Nimetler 453

KAFİRUN SÛRESİ
Mü'minlerin Kafirlere Karşı Takınacakları Tavırları 457

NASR SÛRESİ
Yüce Allah'ın Mü'minlere Yaptığı Yardımları 461

TEBBET SÛRESİ
Peygamberimize ve Mü'minlere Karşı Kafirlerin İşkenceleri 465

İHLÂS SÛRESİ
Yüce Allah'ın Varlığı ve Birliği 469

FELAK SÛRESİ
Her Türlü Kötülüklerden Yüce Allah'a Sığınmak 473

NAS SÛRESİ
De ki: İnsanların Rabbine Sığınırım 477

İ N D E K S

	CİLT NO	S. NO
A'râf Halkının Durumları	3	157
A'râf Sûresine Giriş	3	125
Ad Kavminin Helak Olma Sebepleri	4	152
Ad ve Semud Kavminin İnkarları ve Helak Edilmeleri	7	21
Adâletle Emrolunduk	3	141
Adem (a.s.) ve İsa (a.s.)	2	426
Âdem (a.s.)'ın Cennet'te Kalması	2	76
Âdem (a.s.)'ın Cennet'te Kalması	1	76
Âdem (a.s.)'ın Yeryüzüne Gelmesi	2	78
Âdem (a.s.)'ın Yeryüzüne Gelmesi	1	78
Ahiret Hayatına Karşı Dünya Hayatının Geçici ve Kısa Ömürlü Olması	4	51
Ahiret Hayatının Varlığını İsbat Etmek İçin Verilen Örnekler	4	32
Ahiret Hayatıyla Dünya Hayatının Karşılaştırılması	4	122
Ahiret Yurdunun Kimlere Verileceği	6	464
Ahirette Cennet Ehli ile Cehennemdekilerin Karşılıklı Konuşmaları	7	410
Ahirette Herkes Kendi Haliyle İlgilenebileceği	10	257
Ahirette Hesap Verme	9	245
Ahirette Hesap Verme Olayları	10	337
Ahirette İnsanların Dünyadaki Amellerine Göre Yargılanacakları	8	235
Ahirette Mutlu Olanlarla Azap İçinde Olanlar	10	323
Ahirette Peygamberlere ve Kavimlerine Sorulacak Soru	3	127
Ahirette Pişmanlık Duyanlar	3	159
Aile Hayatının Düzenlenmesi	9	331
Aile İçi Düzenlemedeki Esaslar	6	169
Akrabalarla İlişkileri Kesmek	4	329
Âl-i İmrân Sûresine Giriş	2	369
Alah'ın Veli Kullarının Özellikleri	4	63
Alemlerin Rabbinden Gelen Gerçekler	3	60
Allah Bırakıp da Putlara Tapanların Durumu	5	278
Allah Dilediğini Yapar	9	201
Allah Hiçbir Nefsin Çekemiyeceğini Yüklemez Prensibi	2	363
Allah İle Beraber Başka İlahlara İbadet Etme	6	318
Allah Kelamının Manalarının Sonsuzluğu	7	128
Allah Nankörleri Sevmez	6	7
Allah ve Peygambere İsyan Edenler	9	336
Allah ve Peygambere İtaatın Farziyeti	3	301
Allah ve Peygambere Karşı Hainlik Etmek	3	307
Allah ve Rasulü Her Zaman Galipdir	9	359
Allah ve Rasûlüne İtaat Etmek	2	490
Allah ve Rasûlüne İteat	8	482
Allah Yoluna Davet Usulü	5	42
Allah Yolunda Cihada Çağrıldığında	3	396
Allah Yolunda Gidenlere Allah'ın da Bol Bol Nimet Vereceği	10	144
Allah Yolunda Hicret Edip de Sıkıntıya Uğrayanlar veya Öldürülenler	6	25
Allah Yolunda Hicret Etmenin Mükafatı	4	462
Allah Yolunda Hicret ve Cihadın Önemi	3	350
Allah Yolunda Yapılan Harcamalar	2	331
Allah Yolundan Alıkoyan Kafirlerin Durumları	9	39
Allah'a Dua Etme Âdaplarından Bazıları	3	163
Allah'a Evlat İsnad Etme	2	148
Allah'a Evlat İsnad Etme	1	148
Allah'a Güvenmek	4	359
Allah'a İbadet Etmek ve Anne-Babaya İyilikte Bulunmak	5	70
Allah'a İbadet Etmek ve O'nun Emirlerini Muhafaza Etmek	6	287
Allah'a İftira Edenler	3	49
Allah'a İftira Edenlerin Durumu	4	125
Allah'a İman ve Onun Elçisiyle Birlikte Cihada Çıkma	3	447

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Allah'a İnananların Ahiret Mutlulukları	9	149
Allah'a Karşı Huşu İçinde Olanlar	10	52
Allah'a Karşı İftira Etmek	9	427
Allah'a Ortak Koşanların Ahiretteki Durumları	7	77
Allah'a Ortak Koşanların Bahanelerinden	3	103
Allah'a Ortaklar Edinmek	3	57
Allah'a Sığınmak	2	27
Allah'a Sığınmak	1	27
Allah'a Söz Verip de Sonra da Sözlerinden Dönenler	7	184
Allah'a ve Âhirete İnanmayanların Peygamberlere Karşı Tutumları	3	66
Allah'a ve Peygambere İman	9	295
Allah'a ve Peygambere İtaat Etmek	9	326
Allah'a Yönelme Anı	9	307
Allah'ı Bırakarak İdareci ve Din Adamlarını Rab Edinenler	3	386
Allah'ı Hakkı ile Tanımaya Çalışmak	3	46
Allah'ı İnkar Edenlerin Bahaneleri	7	162
Allah'ı İnkar Edip de İnsanları Hak Yoldan Alıkoyanlar	8	447
Allah'ı İnkar, Ölüm ve Hayat.	2	67
Allah'ı İnkar, Ölüm ve Hayat.	1	67
Allah'ı Sevmenin Delilleri	2	402
Allah'ın (c.c.) Âdem (a.s.)'a Öğrettikleri	2	71
Allah'ın (c.c.) Âdem (a.s.)'a Öğrettikleri	1	71
Allah'ın Âyetleri Hakkında Uygunsuz Davrananlara Karşı Müslümanın Tavrı	3	28
Allah'ın Ayetlerini İnkar Edenlerin Ebedi Cehennemlik Oluşu	10	84
Allah'ın Âyetlerini Yalanlayanların Durumu	3	265
Allah'ın Azabının Kafirlere Ansızın Gelme Durumu	6	315
Allah'ın Birliği	2	191
Allah'ın Çocuk Edindiğini İftira Edenler	4	68
Allah'ın Dilediği Olur	7	301
Allah'ın Dinini Saptırmak ve		
Allah'ın Elçileri	2	314
Allah'ın Emirlerini Uygulamayanların Hâli	9	441
Allah'ın Emri Olmadığı Halde Bir Şeyi Helal Veya Haram Yapanlar	4	60
Allah'ın Her Şeyden Haberdar Olması	7	251
Allah'ın Hiç Bir Nimeti İnkar Edilemez	9	194
Allah'ın Hidayet Vermesi	3	43
Allah'ın Hükümlerinden Başka Hükümlerle Yaşamanın Sonuçları	3	69
Allah'ın İki Kişiyi Örnek Olarak Vermesi	4	488
Allah'ın İnananlara Verdiği Mükafaatlar	5	470
Allah'ın İsrailoğullarına Verdiği Nimetler	2	80
Allah'ın İsrailoğullarına Verdiği Nimetler	1	80
Allah'ın Kudretini Gösteren Delillerden Bazıları	5	7
Allah'ın Kudretinin Delillerinden Örnekler	4	370
Allah'ın Kudretinin Delillerinden Örnekler	4	431
Allah'ın Kullarına Karşı Olan Merhameti ve Tebliğ Metodları	10	251
Allah'ın Kullarına Yakınlığı	2	221
Allah'ın Lanetini Hakedenlerden Bazıları	2	449
Allah'ın Melekler Vasıtasıyla İnananlara Savaşta Yardım Etmesi	3	292
Allah'ın Melekler Vasıtasıyla Mü'minlere Yardım Etmesi	2	487
Allah'ın Mescidleri	2	146
Allah'ın Mescidleri	1	146
Allah'ın Mescitlerini Onarma	3	371
Allah'ın Mü'minlere Pek Çok Yerde Yardım Etmesi	3	379
Allah'ın Nasıl Yarattığı Konusu	6	488
Allah'ın Nimetleri	8	367
Allah'ın Nimetleri Sayılamıyacak Kadar Çoktur	8	244
Allah'ın Nimetlerinden Bazı Örnekler	4	480
Allah'ın Nimetlerini Hatırlamak	4	355
Allah'ın Nimetlerini Hatırlamak ve Şükretmek	7	177
Allah'ın Nimetlerini İtiraf Etmek	2	33
Allah'ın Nimetlerini İtiraf Etmek	1	33
Allah'ın Peygamberlere ve Mü'minlere Yardım Etmesi	4	306
Allah'ın Rahmetinin Sonsuzluğu	3	85
Allah'ın Sayısız Nimetleri	4	436
Allah'ın Şahitliği ve Müşriklerin İftiraları	5	126

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Allah'ın Ümmetler İçin Süregelen Kânunu	2	497
Allah'ın Vahiyle Hitab Etmesi	8	259
Allah'ın Varlığını ve Birliğini Gösteren Delillerden Bazı Örnekler	4	39
Allah'ın Varlığını ve Birliğini İsbat Eden Deliller	7	360
Allah'ın Yaratıcı Sıfatı	3	52
Allah'ın Yaratıcılığı	2	326
Allah'ın Yaratıklarından İbret almak	10	326
Allah'ın Yolunda Cihad ile Diğer Amellerin Durumu	3	374
Allah'tan Başka Gerçek Yardımcısı Yoktur	10	58
Allah'tan Başka Her Varlığın Sonunun Bulunduğu	9	238
Allah'tan Başka İlah Edinmenin Şirk Olduğu	4	468
Allah'tan Başka Ne Fayda, Ne Zarar Verebilmeye Güçleri Olmayanlara Yalvarma Şirki	3	31
Allah'tan Başkasına İbadet Etmenin Şirk Olduğu	4	445
Allah- Teâlâ"ın Âdem'in Neslinden Söz Alması	3	255
Allah-u Teâlâ'nın Yaratıklarından Verdiği Bazı Örnekler	2	64
Allah-u Teâlâ'nın Yaratıklarından Verdiği Bazı Örnekler	1	64
Allah; Adaleti, İhsanı ve Akrabaya Yardımı Emrediyor	5	15
Amel Defterleri Sağ Taraftan ve Sol Taraftan Verilenlerin Durumları	9	264
Amel Defterleri Sağ Taraftan Verilenler	10	97
Amel Defterleri Sol Tarafından Verilenler	10	99
Amelleri Yok Edenler	2	391
Andlaşmaları Bozan ve Mü'minleri		
Anne ve Babaya Karşı Görevlerimiz	8	414
Anne-Baba Dahi Olsa Allah Düşmanı Olanları		
Ashab-ı Kehf'in Kıssaları	5	149
Aydınlık İçinde Olanlar ve Karanlıktakiler	3	75
Az Toplulukların Çok Toplulukları Yenme Durumu	2	309
- B -		
Bakara Sûresi Girişi	2	37
Bakara Sûresi Girişi	1	37
Bedevilerin Genel Özelliklerinden	3	456
Bedir Savaşı ve İbret Dersleri	2	484
Besmele	2	28
Besmele	1	28
Besmelesiz Kesilen Hayvanın Durumu	3	72
Beyat Olayı	9	416
Beyi Vefat Etmiş Hanımın Durumu	2	290
Bilenlerle Bilmeyenlerin Durumu	4	339
Bilgisizce Allah (c.c.) Hakkında Tartışmak	5	457
Bir Yılda Kaç Tane Ay Olduğu	3	393
Birlik ve Beraberliğin Yararları	9	421
Borçlanmalar	2	355
Bütün Peygamberlerin Davetlerinden Örnekler	4	74
Bütün Semavi Dinlerin Aslı Birdir	8	220
- C -		
Cebrail (a.s.) Bazı Özellikleri	10	264
Cehaletten Dolayı Günah İşleyip de Sonra da Tevbe Edenlerin Durumu	5	38
Cehennem Azabından Sakındırılma	7	367
Cehennemde Görevli Melekler	10	172
Cennet Ehlinin Durumu	7	374
Cennet Hayatından Örnekler	10	199
Cennet ve İçindeki Nimetler	3	94
Cennetliklerle Cehennemliklerin Âhiretteki Karşılıklı Konuşmaları	3	154
Cihad'ın Farziyeti	2	258
Cihada Katılmamak İçin Bahane Edenler	3	408
Cihaddan Geri Kalmakla sevinenlere Karşı Tutum	3	442
Cin ve İnsanlardan Olan İnkarcıların Âhiretteki Durumları	3	148
Cinlerin Kur'an'ı Dinlemeleri	8	434
Cinlerin Peygamber Efendimizi Dinlemeleri	10	137
Cuma Namazının Farz Oluşu	9	444
- Ç -		
Çile ve Cennet	2	256
Çocuğun Emzirilmesi	2	288
- D -		
Dağların Yaratılış Hikmetleri	4	399

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Davetçi Bir Müslümanın Takınması Gekeren Tavır	4	99
Davud (a.s.) ile Süleyman (a.s.)	7	260
Davud (a.s.)'ın Hakemliği ve Yöneticiliği	7	468
Davud ve Süleyman (a.s.)'ın Hakemlik Olayı	5	427
De ki: İnsanların Rabbine Sığınırım	10	477
Denizin Yarılarak İsrailoğullarına Yol Olması	3	220
Denizlerdeki Hayat ve Faydalar	4	440
Dinde Zorlama Yoktur	2	320
Dinde Zorlama Yoktur Prensibi	2	386
Doğru ile Yanlış Mutlaka Birbirinden Ayrılacaktır.	10	226
Doğru Yol ve Sapıklık	2	34
Doğru Yol ve Sapıklık	1	34
Dost Edinmenin Durumu	3	376
Dua Âdâbı ve Allah'tan Yardım İsteme	2	31
Dua Âdâbı ve Allah'tan Yardım İsteme	1	31
Dünya Hayatını Tercih Edenlerin Durumu	5	67
Dünya Hayatının Diğer Yönü	2	250
Dünya Hayatının Özellikleri	9	312
Dünya Nimetlerinin Paylaştırılma Hikmetlerinden Bazıları	8	285
Dünyadaki Sevilenlerin Konumu	2	381
Düşmanla Savaş Alanında Karşılaşma Durumu	3	297
Düşmanlara Karşı Kuvvet Hazırlığı İçinde Olmak	3	338
Düşünce ve İmana Davet	3	7
- E -		
Ehl-i Kitab'ın Başka Bir Özelliği	2	393
Ehl-i Kitab'ın Hepsi Bir Değildir	2	474
Ehl-i Kitab'ın Mü'minlere Karşı Tutumu	2	432
Ehl-i Kitabın Bazı Tutumlarından	2	141
Ehl-i Kitabın Bazı Tutumlarından	1	141
Ehl-i Kitap'la Aramızda Ortak Olan Kelime	2	428
En Yararlı Ticaret Olayı	9	430
Eşinden Ayrılmış Hanımın Durumu ve Boşanma	2	276
Eşlerin Ayrılma Durumu	10	9
Evlenip de Birleşme Olmadan Ayrılma Durumunda	7	218
Evliliğe Teşvik ve Evlenmiyenlere Yardım Etme	6	141
Ey İnsanlar Hepiniz Allah'a Muhtaçsınız	7	316
Eyyup (a.s.)'ın Sabrı ve Tebliği	5	432
Eyyüp (a.s.)'ın Sabrı ve Yemin Olayı	7	483
- F -		
Faiz Yiyenlerin Halleri	2	349
Fatiha Sûresine Giriş	2	25
Fatiha Sûresine Giriş	1	25
Firavun'un Musa (a.s.) Karşısında Aşırı Kızgınlığı	8	298
Firavun'un Zulmü ve Helak Oluşu	6	391
Fravun'un Tavırlarından Bir Örnek	2	377
Fravun'un Zulümleri	2	88
Fravun'un Zulümleri	1	88
- G -		
Ganimetlerin Durumu	9	370
Ganimetlerin Paylaştırılması	3	320
Gaybın Anahtarları Allah'ın Yanındadır	3	21
Gayıp İlminin Allah Katında Oluşu	10	148
Gece Namazının Önemi	10	160
Geçmiş Ümmetlerden Tarihi Tersler	2	301
Gizli Gizli Konuşanların Durumu	9	341
Göklerde ve Yerdekilerin Allah'ı tesbih Etmeleri	9	365
Göklerin ve Yerin Kıyamet Günü Parçalanacağı	10	293
Göklerin Yaratılış Hikmetleri	4	311
Göklerin Yarılıp Parçalanması	10	271
Görenle Görmeyenin Bir Olmıyacağı Örneği	7	320
Günahları Sebebiyle Nefislerine Zulmedenler	3	82
- H -		
Hac İbadeti ve Takva	5	485
Hacc ve Umre	2	234
Hak Yolun Özellikleri ve Davetçinin Tavrı	4	302

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Haksız Kazanç	2	226
Hanımların Özel Halleri	2	269
Haram Aylarda Savaş Durumu	2	232
Haram Kılınan Şeyler	3	107
Haramlardan Sakınanların Cennetteki Mutlulukları	8	462
Harut ve Marut Adlı İki Melek	2	132
Harut ve Marut Adlı İki Melek	1	132
Hayat Kaynağı Olan Ölçü, Kısas	2	209
Hayatın ve Ölümün Yaratılış Hikmeti	10	45
Hayır ve Hasenatta Ölçü	2	257
Hayır ve Sadakaların Durumu	2	343
Hayırlı Ümmet Olma Özellikleri	2	467
Helak Olan Kavimlerden İbret Almak	7	339
Helal Olan Bir Şeyi Kendine Haram Etme Olayı	10	29
Helal Olandan Yiyip Allah'a Şükretmek	5	34
Helal ve Haramlar Konusu	3	99
Her Canlının Ölümü Tadacağı Gerçeği	7	40
Her Canlının Rızkının Allah'a Ait Oluşu	4	112
Her Halimizle İslama Giriş	2	248
Her İnsan Yaptıklarının Karşılığını Görür	4	385
Her İnsana Kendi Yaptıklarına Göre Karşılığı Verilir	10	177
Her İnsanın Amel Kitabı Boynundadır	5	62
Her İnsanın Sadece Kendi Günahından Sorumlu Olması	7	134
Her Nefis Ancak Kendisi İçin Amel Yapar	5	31
Her Şeyi Yaratanın Allah Olduğu	9	158
Her Şeyin Allah'ı Tesbih Edişi	9	289
Her Şeyin Allah'ın İzniyle Olması	9	474
Her Şeyin Allah'ın Varlığına Delil Olması	9	465
Her Şeyin Hükümranliği Allah'a Aittir	8	387
Her Şeyin Levhi Mahfuzdaki Kitapta Var Olduğu	9	316
Her Şeyin Mülkü Allah'a Aittir	9	183
Her Şeyin Yaratıcısı Allah'tır	7	313
Her Şeyin Yaratıcısının Allah Oluşu	8	269
Her Türlü Kötülüklerden Yüce Allah'a Sığınmak	10	473
Her Ümmet İçin İbadetin Emredildiği	6	32
Her Ümmet İçin Kıyamette Şahitlerin Getirilmesi	5	11
Hesap Gününü İnkar Edenler	10	447
Hesap Verme Gününü İnkar Edenler	10	281
Hidayet Olayı	2	345
Hud (a.s.) ve Kavmi	3	171
Hurûful Mukattaa	2	38
Hurûful Mukattaa	1	38
Hz. Muhammed'in Peygamber Olarak Gönderilmesi	9	437
Hz. Peygamberin Allah Tarafından Desteklenmesi	10	67
Hz. Peygamberin Yüce Allah Tarafından Eğitilmesi	10	153
Hz. Peygamberin Yüce Makamı	9	171
- İ -		
İbadetin Sadece Allah'a Yapılması Gereği	7	84
İbrahim (a.s.) ve Kâbe'nin Onarımı	2	157
İbrahim (a.s.) ve Kâbe'nin Onarımı	1	157
İbrahim (a.s.)'a Gelen Melekler	9	122
İbrahim (a.s.)'ın Babası Azer'i Tevhide Davet Etmesi	3	34
İbrahim (a.s.)'ın Babası ve Kavmine Dedikleri	6	269
İbrahim (a.s.)'ın Delilleri	2	323
İbrahim (a.s.)'ın Kavmini Allah'a İbadete Çağırma Uslubu	6	484
İbrahim (a.s.)'ın Kavmini ve Babasını Hakka Daveti	5	249
İbrahim (a.s.)'in Kavmiyle Karşılıklı Konuşması	7	7
İbrahim (a.s.)'ın Kavmiyle Tartışması	3	38
İbrahim (a.s.)'ın Nesli	3	41
İbrahim (a.s.)'ın Rabbine Duası	4	377
İbrahim (a.s.)'ın Tebliğ Çalışmaları	7	421
İbrahim, İshak ve Yakub (a.s.)'ın Allah Katındaki Değerleri	7	486
İçki ve Kumar	2	263
İhtiyaç Sahiplerine Yardımcı Olmak	10	343
İlmi Gizlemenin Cezası	2	203

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Ilyas (a.s.)'ın Kavmini Uyarması	7	434
İman Edip Ameli Sâlih İşleyenler Cennetliktir	2	101
İman Edip Ameli Sâlih İşleyenler Cennetliktir	1	101
İman ile Küfrün Sonuçları	8	251
İman ve İslâm Manaları	9	76
İman ve Kalbin Mutmain Olma Hali	2	329
İman, Namaz ve Sabır Üçlüsü	2	183
İman, Salih Amel ve Tebliğ Üçlüsü	10	429
İnananla İnkar Eden Bir Değildir	7	155
İnananla İnkar Edenin Allah'a ve Eşyaya Karşı Durumları	5	169
İnananların Cennetteki Mutlulukları	8	350
İnananların Müjdelenmesi	2	62
İnananların Müjdelenmesi	1	62
İnananların Mükafatları	3	152
İnananların Müşrikler Karşısındaki Tavrı	3	357
İnandık Demekle İmtihandan Kurtarılamıyacağı	6	473
İnanıp da Salip Amel İşleyenler	9	260
İnatla Allah'ın Ayetlerini İnkar Edenlerin Cezaları	10	168
İnkar Edenlerin Ahirette Başlarına Gelecek Olanlar	5	404
İnkar Edenlerin Ahiretteki Pişmanlığı	4	391
İnkarcıların İnananlara Karşı Tuzakları	3	309
İnsan En Güzel Bir Şekilde Yaratılmıştır	10	377
İnsan Ömrünün Sınırlı Oluşu	5	400
İnsana Anne ve Babasına İyilik Etmekle Emrolunması	6	477
İnsanın Kendi Nefsine Güvenmemesi Gerektiği	4	259
İnsanın Mal Biriktirmeye Düşkün Oluşu	10	423
İnsanın Ölüm Anı	10	190
İnsanın Yaradılış Merhaleleri	6	51
İnsanın Yaratılış Merhaleleri	7	96
İnsanın Yaratılış ve Ahlaki Özellikleri	10	114
İnsanın Yaratılışı	10	309
İnsanın Yaratılışı	4	403
İnsanın Yaratılışı ile Göklerin Yaratılışı	10	242
İnsanın Yaratılışı ve Allah'ın Ol Emri	7	386
İnsanın Yaratılışı ve Özellikleri	10	195
İnsanın Yaratılışı ve Özellikleri	9	93
İnsanın Zor Durumda Kaldığında Yaratana Yönelmesi	3	24
İnsanları Karanlıklardan Aydınlığa Çıkartması	4	351
İnsanların Allah katındaki Değerleri	3	334
İnsanların Allah'a Çağrılması	8	224
İnsanların Hayır ve Şer Konusundaki Tavırları	4	19
İnsanların Hidayete Erme Meselesi	6	438
İnsanların İbâdet Görevleri	2	58
İnsanların İbâdet Görevleri	1	58
İnsanların İmtihan Olunmaları	10	73
İnsanlarla Alay Edenlerin Kötü Durumları	10	433
İnsanlığın Konumu	2	253
İnsanoğlu Genel de İsyankardır	10	386
İnsanoğlunun Genel Ahlaki Durumu	10	334
İnsanoğlunun Genel Özellikleri	10	411
İnsanoğlunun Nankör Gücü Özelliği	10	254
İnsanoğlunun Zorluklar İçinde Yaratılışı	10	341
İsa (a.s.)'ın Anlatılması Karşısında Müşriklerin Tavırları	8	301
İsa (a.s.)'ın Yardımcılarının Tavrı	2	422
İslâm Düşmanlarına Karşı Mü'minlerin Tavırları	9	397
İslâm Toplumunun Temel Dayanakları	9	66
İslam Ümmetinin Birliği ve Yüce Allah'ın Vahdaniyeti	5	440
İslam'da Cizye'nin (gayrimüslimlardan alınan bir çeşit vergi) Durumu	3	383
İslâm'da Eşlerin birbirlerine Karşı Olan Davranışları	3	271
İslâm'da Savaş Esirlerinin Durumu	3	345
İslâm'da Savaş ve Savaş Ganimetlerinin Hükmü	3	285
İslâmî Tebliğde Genel Esaslar	3	277
İsmail (a.s.) ve İdris (a.s.)	5	257
İsrailoğullarından Alınan Söz ve Onların Tavırları	2	103
İsrailoğullarından Alınan Söz ve Onların Tavırları	1	103

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
İsrailoğullarından Tarihi Bir Sahne	2	455
İsrailoğullarının Asılsız İddiaları	2	126
İsrailoğullarının Asılsız İddiaları	1	126
İsrailoğullarının Avlanma Konusunda Hileler Yaparak Allah'a İsyan Etmeleri	3	247
İsrailoğullarının Buzağıyı İlah Edinmeleri	3	230
İsrailoğullarının Durumu	8	372
İsrailoğullarının Samiri'nin Yaptığı Puta Tapmaları	5	345
İsrailoğullarının Tarihi Serüvenleri	2	94
İsrailoğullarının Tarihi Serüvenleri	1	94
İyilerle Kötülerin Durumları	10	357
İyiliği Emredip de Yapmamak	2	83
İyiliği Emredip de Yapmamak	1	83
- K -		
Kabe'nin Tarihi Durumu	5	30
Kafir ve Münafıklara İtaat Edilmez	7	167
Kafir ve Münafıklara Karşı Tavırlarımız	3	434
Kafir ve Zalimlerin Ahiretteki Durumları	7	489
Kafirler İnanmadılar Diye Peygamberin Üzülmesi	6	243
Kafirler İnansa da Onların Yaratıcısı da Allah'tır	9	27
Kâfirler'den Dost Edinmenin Hükmü	2	30
Kafirlere Karşı Kur'an İle Cevap Verilmesi	6	21
Kafirlere ve Münafıklara Karşı Tutumumuz	10	8
Kafirleri Korkutsan da Korkutmasan da Onlar İnanmazlar	7	46
Kafirlerin Allah'a Çocuk İsnad Etme İftiraları	8	516
Kâfirlerin Allah'a İnanmamak İçin Ortaya Attıkları İddialardan Bir Kısmı	3	117
Kafirlerin Azabı Acele İstemeleri	6	15
Kafirlerin Boş ve Asılsız Umutları	10	117
Kafirlerin Cehennemdeki Perişanlıkları	7	331
Kâfirlerin Halleri	2	43
Kâfirlerin Halleri	1	43
Kafirlerin Kendilerine Peygamberin Gönderilmesini Garipsemeleri	9	83
Kafirlerin Kur'an'ın Arapça Oluşuna Olan İtirazları	5	27
Kafirlerin Sapıklıkları	7	457
Kafirlerin Üzerine İnecek Olan Azap	10	109
Kafirlerin ve Küfrün Reddedilmesi	9	222
Kâinatın Yaratılmasındaki Özellikler	6	54
Kainattaki Dengenin Söyledikleri	5	390
Kalbi Bozuk, Dilleri Tatlı Olanlar	2	244
Kalpleri Katılaşanlar	10	282
Kalplerinde Hastalık Olanların Zanları	8	478
Karun'un Malı ve Azgınlığı	6	455
Kasden Savaştan Geri Kalmak	9	19
Kavimlerin Helak Ediliş Sebepleri	10	331
Kavimlerin Helak Ediliş Sebepleri	9	129
Kavimlerin Helak Olma Sebepleri	5	384
Kavimlerin Helak Oluşlarından İbret Almak	8	425
Kavimlerin İmtihan Edilmeleri	8	334
Kavimlerin Peygamberleri İnkar Etmeleri	9	90
Kavminin Musa (a.s.'dan Kendileri İçin Allah'a Dua Etmelerini İstemeleri	3	217
Kavminin Musa (a.s.)'a Büyücü Diye Hitab Etmeleri	8	295
Kıblenin Değiştirilmesi	2	172
Kişinin Hem Kendinden Hem de Ehlinden Sorumlu Olması	10	34
Kitap Ehline Tebliğ Etme Metodlarından Bazıları	7	30
Kitapların İndirilişindeki Hikmetlerden Bazıları	3	113
Kıyamet Alametlerinden Bazıları	9	242
Kıyamet Alametlerinden Bazıları	8	330
Kıyamet Günü Hakkında Sorulan Sorular ve Cevapları	3	268
Kıyamet Günü Kafirlerin Birbirlerine Düşman Olmaları	8	309
Kıyamet Günü Müşriklerle Putların Durumu	6	196
Kıyamet Günü Yüce Allah'ın Kafirlere Hitabı	8	391
Kıyamet Gününü Yalanlayanların Durumu	10	212
Kıyamet İçin Sur'a Üfürülmesi	6	382
Kıyamet Kopmadan Önce O güne Hazırlık Yapmak	8	255
Kıyamet Mutlaka Gerçekleşecektir	9	113
Kıyamet Olayları	10	417

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Kıyamet Olayları ve Allah'ın Sayısız Nimetleri	10	223
Kıyamet Olaylarından Bazıları	10	183
Kıyamet Olaylarından Vahyin İnişi	10	187
Kıyamet Sahnelerinden Bazı Bölümler	5	377
Kıyamet Sahnelerinden Örnekler	4	449
Kıyamet Vakti Güneşin ve Yıldızların Parçalanması	10	261
Kıyametin Ansızın Geleceği	7	357
Kıyametin Dehşet Verici Olayları	10	95
Kıyametin Kapması ve Öldükten Sonra Dirilme	10	235
Kıyametin Kopma Anındaki Olaylar	10	405
Kıyametin Kopması Esnasında Meydana Gelecek Olaylardan Bazıları	10	209
Kıyametin Kopmasını İnkar Edenler	7	253
Kıyametin Vakti Gelince	10	245
Kıyamette Her Toplumun Önderleriyle Çağrılacağı	5	109
Kötülük Yapanlarla İyilik Yapanların Durumları	8	378
Kur'an Allah Kelamıdır	10	102
Kur'an Âyetlerinin Özellikleri ve Allah'ın Sıfatları	4	107
Kur'an Bir Şiir Kitabı Değildir	7	380
Kur'an Bir Uyarı ve Öğüttür	7	141
Kur'an Okuma Âdâbı	5	23
Kur'an Okunduğunda Bunu Duyan Kafirlerin Tavırları	5	88
Kur'an Üzerinde Düşünmek	8	473
Kur'an'a Büyü Diyen İnkarcıların Halleri	8	404
Kur'an'da Peygamberlerin Hayatlarını Anlatmaktaki Hikmetler	4	210
Kur'an'ı İnkar Edenlerin Özellikleri	10	296
Kur'an'ı Tebliğ Etmede Sabrın Önemi	8	439
Kur'an'ı Tebliğ Etmedeki Genel Usûller	10	165
Kur'an'ın Allah Katından İndirilmesi	8	357
Kur'an'ın Allah Tarafından İndirilişi	10	202
Kur'an'ın Arapça İndirilişi	4	217
Kur'an'ın Herkes İçin Bir Uyarı Oluşu	6	185
Kur'an'ın İndirilişi ve Hidayet Kaynağı Oluşu	5	141
Kur'an'ın İndirilmesi ve Öğretilmesi	9	231
Kur'an'ın İndirilmesindeki Hikmet	8	213
Kur'an'ın İndirilmesinin Hikmeti		
Kur'an'ın İsrailoğullarının Düştükleri Yanlışlıkları Nasıl Düzelttiği	6	375
Kur'an'ın Kendisini Tanıtması	4	91
Kur'an'ın Meydan Okuyuşu	2	60
Kur'an'ın Meydan Okuyuşu	1	60
Kur'an'ın Mübarek Bir Gecede İndirilişi	8	325
Kur'an'ın Özelliği	2	39
Kur'an'ın Özelliği	1	39
Kur'an-ı Kerim'in İndiriliş Metodlarından Biri	5	355
Kur'an-ı Kerim'in Kadir Gecesinde İndirilişi	10	391
Kur'an-ı Kerim'in Levhi Mahfuzda Mevcut Oluşu	8	265
Kur'an-ı Kerim'in Özelliği	5	59
Kur'an-ı Kerim'in Tarafından İndirilmesi	4	45
Kur'an-ı Kerim'in Yüceliği	9	391
Kur'an-ı Kul Anlayamaz mı?	2	7
Kur'an-ı Kul Anlayamaz mı?	1	7
Kurban Kesmenin Sosyal ve İbadetler Yönünden Durumu	5	489
Küfrüyle Öldüğü Açıkça Bilinenlere Asla Dua Edilemiyeceği	3	474
- L -		
Lokman (a.s.)'ın Oğluna Öğütleri	7	112
Lût (a.s.)'ın Daveti	3	182
Lut (a.s.)'ın Mücadelesi	6	300
Lut (a.s.)'in ve Ona İnananların Kurtarılması	7	437
Lût Kavminin Çirkin Davranışları ve Helak Olmaları	4	174
Lut Kavminin Helak Edilmesi	7	16
Lut ve Nuh (a.s.)'ın Olayları	5	424
- M -		
Mal ve Evlat Yolundan Alıkoymamalı	9	461
Mal ve Evlatlar Kâfirlere Ahirette Fayda Sağlamaz	2	477
Mal ve Evlatların da Bir İmtahan Aracı Olduğu	9	477
Münafıkların Mü'minleri Çekememezlikleri	9	301

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Mekke'nin Fethi	9	45
Mekke'yi Yıkmaya Gelenlerin Helak Edilmeleri	10	439
Meleklerin Âdem (a.s.)'a Secdesi ve Şeytan'ın Bundan Yüz Çevirmesi	2	74
Meleklerin Âdem (a.s.)'a Secdesi ve Şeytan'ın Bundan Yüz Çevirmesi	1	74
Meleklerin İbrahim (a.s.)'a Gelmeleri	4	169
Meleklerin Lut (a.s.)'a Gelişleri	4	413
Menfaat Elde Etmek İçin Allah'ın Âyetlerini Saptıranlar	3	365
Meryem (a.s.) ve İsa (a.s.)	5	233
Meryem (a.s.) ve Oğlu İsa (a.s.)	2	412
Mihir Konusu	2	294
Mucize Olarak Haber Verilmesi	7	62
Mucizelerin Gösterilmesi	6	337
Mucizelerle Donatılarak Firavun'a Gönderilmesi	5	294
Muhacir ve Ensardan Olan İlk Mü'minler	3	459
Muhkem ve Müteşâbih Âyetler	2	373
Musa (a.s)'ın Tebliği	10	239
Musa (a.s.) ile Firavun'un Mücadelesinden Bir Sahne	4	191
Musa (a.s.) İle Hızır (a.s.)'ın Kıssası	5	192
Musa (a.s.)'ın Allah'la Konuşması	3	24
Musa (a.s.)'ın Fravun'u ve Kavmini Daveti	3	200
Musa (a.s.)'ın Kavminden Yetmiş Kişiyi Kendisine Seçmesi	3	237
Musa (a.s.)'ın Şuayb (a.s.) ile Karşılaşması ve Firavun'la Mücadelesi	6	413
Musa (a.s.)'ın Tebliğe Hazırlandırılması ve Firavun'a Gitmesi	6	247
Musa (a.s.)'ın Tevhid Mücadelesi	2	97
Musa (a.s.)'ın Tevhid Mücadelesi	1	97
Musa (a.s.)'ın Tuvâ Vadisindeki Olayı ve		
Musa (a.s.)'ın Yetiştirilmesindeki Hikmetler	6	400
Musa ve Harun (a.s.)'ın Firavun'a Gitmeleri	7	431
Musa ve Kardeşi Harun (a.s.)'ın Firavun'a Gönderilmeleri	6	70
Musa, Harun ve İbrahim (a.s.)'in Tebliğleri	5	411
Mü'minler Kurtuluşa Erenlerdir	10	230
Mü'minlerden Başkasını Dost ve Sırdaş Tutmak	2	479
Mü'minlere Karşı Tavırları	9	55
Mü'minlere Yapılan İşkenceler	10	301
Mü'minlere Zarar Vermek İçin Mescit Yapanlar	3	465
Mü'minlerin Elde Ettikleri Nimetler	9	117
Mü'minlerin Ahiretteki Durumları	4	408
Mü'minlerin Ahiretteki Mutlu Hayatları	10	218
Mü'minlerin Allah Katındaki Mükafatları	10	79
Mü'minlerin Allah'a Karşı İnanç ve İbadetleri	7	205
Mü'minlerin Arasında Kötülüklerin Yayılmasına Sevinenler	6	124
Mü'minlerin Birbirlerine Karşı Yardımcı ve Mesul Olmaları	3	431
Mü'minlerin Cenetteki Mutlulukları	9	102
Mü'minlerin Cennet Hayatları	9	250
Mü'minlerin Cennetteki Kafirlerin de Cehennemde Oluşu	10	274
Mü'minlerin Genel Özellikleri	7	103
Mü'minlerin Genel Özellikleri	2	41
Mü'minlerin Genel Özellikleri	1	41
Mü'minlerin Kafirlere Karşı Takınacakları Tavırları	10	457
Mü'minlerin Kafirlere Tâbi Olma Durumu	2	463
Mü'minlerin Kurtulmuş Olmaları ve Özellikleri	6	47
Mü'minlerin Mal ve Canlarını Allah Yolunda Harcamaları	3	470
Mü'minlerin Özelliklerinden Bazıları	6	76
Mü'minlerin Peygambere Karşı Davranış Durumu	7	228
Mü'minlerin Toplantı Kuralları	9	347
Mü'minlerle Kafirlerin Ahiretteki Durumları	10	284
Mü'minlerle Kâfirlerin Elde Ettikleri ve Genel Özellikleri	2	117
Mü'minlerle Kâfirlerin Elde Ettikleri ve Genel Özellikleri	1	117
Mülk Allah'ındır	2	396
Münâfıkların Bellibaşlı Karakterleri	2	46
Münâfıkların Bellibaşlı Karakterleri	1	46
Münafıkların Genel Hileleri	6	159
Münâfıkların Hallerine Örnekler	2	54
Münâfıkların Hallerine Örnekler	1	54
Münafıkların İleri Geri Söylenmeleri	3	487

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Münafıkların İnananlara Karşı Tutumları	2	111
Münafıkların İnananlara Karşı Tutumları	1	111
Münafıkların Kur'an Âyetleri Karşısındaki Durumları	3	423
Münafıkların Peygambere Karşı Davranışları	9	456
Münafıkların Plan ve Tuzakları	7	237
Münafıkların Savaş Konusundaki Tavırları	9	381
Münafıkların Savaştaki Bozgunculukları	7	190
Münafıkların Temel Özellikleri	9	451
Münafıkların Yalanlarından Bazıları	9	353
Müslüman Olmayanların İnançlarına Karşı Mü'minlerin Tavrı	3	63
Müslümanlara Karşı Tuzak Hazırlamak İsteyenlerin Durumu	4	465
Müşriklerin Allah'a İftiraları	4	472
Müşriklerin Atalarını Taklit Etmeleri	8	279
Müşriklerin Cezaları	7	401
Müşriklerin Genel Karekterleri	7	447
Müşriklerin Kıyamet Günü Karşılaştıkları Perişanlıklar	6	445
Müşriklerin Kur'an'dan Başka Bir Kitabın İndirilmesini İsteme Bahaneleri	4	23
Müşriklerin Öldükten Sonra Dirilmeyi İnkar Etmeleri	8	342
Müşriklerin Peygamberden Mucize İstemeleri	5	123
Müşriklerin Peygambere Büyücü Diye İftira Etmeleri	9	137
Müşriklerin Peygambere Yaptıkları İtirazları	4	118
Müşriklerin Peygamberlere İtirazlarından Bir Örnek	4	9
Müşriklerin ve Ehli Kitabın Temel Özellikleri	10	397
Müşriklerle Evlenme	2	267
- N -		
Namaz İle Zekatın Birlikte Anılmasının Hikmeti	6	329
Namaz Kılmak ve Namaz Vakitleri	5	114
Namaz Vakitlerinin İzahı	4	205
Nefsini Kötülüklerden Arındıran Kurtulmuştur	10	349
Nefsinini Kötülüklerden Arındıranlar Kurtulmuştur	10	318
Nikahı Düşen Hanımlara Bakmanın Haram Oluşu	6	136
Nuh (a.s)'ın Kavmine Tebliği	10	123
Nuh (a.s.) Çok Uzun Süre Kavmini Uyarması	10	126
Nuh (a.s.) Kavminin İnkar ve Zulümlerinden Dolayı Helak Olmaları	10	132
Nuh (a.s.) Uyarılarına Kavminin Sırt Çevirmesi	10	129
Nuh (a.s.)'ın Allah'a Daveti	3	167
Nuh (a.s.)'ın Dokuzyüzelli Yıl Kavmi İçinde Yaşamış Olması ve Tebliği	6	482
Nuh (a.s.)'ın Duası	7	417
Nuh (a.s.)'ın Tebliğ Metodu ve Yeryüzünün Sular Altında Kalması	4	144
Nuh (a.s.)'ın Uzun Süreli Tebliği ve Kavminin Helak Edilmesi	6	57
Nuh Tufanı ve Allah'ın Zalim Kavimleri Helak Etmesi	4	71
- O -		
Oruç ve Takva İlişkisi	2	215
- Ö -		
Ölçü ve Tartıda Haksızlık Edenler	10	279
Öldükten Sonra Dirilmeyi İnkar Edenlerin Genel Zanları	9	470
Öldükten Sonra Yaratılışın Delilleri	4	315
Ölüm Anında İnsanın Durumu	9	283
Ölümden Sonra Dirilme İle Alay Edenler	7	256
Ölümden Sonra Dirilmeyi İnkar Edenler	6	87
Ölümden Sonra Dirilmeyi İnkar Edenler	5	91
Önce Savaşı Arzu Ettiği Halde Savaştan Yüz Çevirme Durumu	8	470
Önceki Kavimlerin Hallerinden İbret Almak	9	468
Önceki Kavimlerin Helak Olmasından Alınması Gereken İbretler	5	367
Önsöz	1	17
- P -		
Peygamber Efendimizin Evlenme Durumu	7	220
Peygamber Efendimizin Yüce Allah Tarafından Eğitilmesi	10	371
Peygamber ve Mü'minlerin Birbirlerine Kafirlere Karşı Tavırları	9	49
Peygambere "sen Delisin" diyenlerin Sonu	4	394
Peygamberi İncitme	3	420
Peygamberimize Beyat Eden Mü'minlerin Methedilmeleri	9	31
Peygamberimize ve Mü'minlere Karşı Kafirlerin İşkenceleri	10	465
Peygamberimize Verilen Büyük Fetih	9	9
Peygamberimizin Çok Kısa Bir Zamanda Göklerden Geçip		

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Peygamberin Allah Katındaki Değeri	7	173
Peygamberin Müjdeci ve Şahid Olarak Gönderilmesi	7	198
Peygamberin Müjdeci ve Şahid Olarak Gönderilmesi	7	216
Peygamberin Örnek Şahsiyeti	9	402
Peygamberin Ümmeti İçin Yapacağı Şahitlik	6	207
Peygamberin Ümmetine Karşı Şefkati	3	490
Peygamberlere Karşı Düşmanlık Besleyen Kavimlerin Durumları	3	193
Peygamberlere Karşı Gelmek İçin Ortaya Atılan Bahaneler	5	381
Peygamberleri Yalanlamanın Cezası	9	205
Peygamberlerin Asil Tavırları	2	442
Peygamberlerin Gönderilmesi ve Kavimlerin Uyarılmaları	9	188
Peygamberlerin Gönderilmesindeki Hikmetler	9	16
Peygamberlerin Konumu	2	404
Peygamberlerin Tebliğlerindeki Genel Esaslar	6	210
Peygamberlerin Tebliğlerinden Örnekler	7	350
Peygamberlerin Temel Görevleri	3	242
Peygamberlerin Uyarıcılık Görevleri	4	424
Peygamberlerin Yalanlanmaları	6	12
Putlara İbadet Ettirmek İçin Kurduğu Tuzakları	5	94
- R -		
Ramazan da Gecenin Durumu	2	223
Ramazan Hilali	2	228
Rızıkların Farklı Farklı Oluşu	4	484
Rızkın Allah'a Ait Oluşu	7	274
Ruhun Durumu	5	119
Rumlarla Önceki İranlılar'ın Savaş Durumları	7	55
Rüzgarların Görevlerinden Bazıları	7	93
- S -		
Sadece Allah'a İbadet Edilmelidir	7	393
Sadece Dünya Hayatıyla Yetinmek İsteyenler	4	16
Safa ve Merve	2	187
Salih (a.s.) ve Semud Kavmi	6	293
Salih (a.s.) ve Semud Kavmi	3	177
Salih (a.s.)'ın Kavmine Yaptığı Öğütleri	4	162
Samimi Olarak Allah Rızasını Arayanlara Karşı Tavır	3	14
Savaş Anında Mü'minlerin Davranışları	3	325
Savaş Esnasında ve Sonrasında Genel Tavır	9	407
Savaş Meydanındaki Genel Tavır	8	451
Savaş ve Fitne	2	230
Savaşın Yasak Olduğu Ayların Durumu	3	361
Sebe Kavminin Durumu	7	265
Sebe Kraliçesinin Mü'min Oluşu	6	352
Semud Kavminin Helak Sebepleri	4	420
Semud Kavminin İsyanları	10	351
Süleyman (a.s.)'ın İmtihanı	7	477
Süleyman (a.s.)'ın Tebliği	6	341
- Ş -		
Şeytan'ın Hileleri	3	131
Şeytanın Hile ve Tuzaklarından Bazı Örnekler	4	478
Şeytanın İnsan İçin Amansız Düşmanlığı ve Şeytanın Lanetlenmesinin Sebepleri	4	405
Şeytanla Müşriklerin Ortak Yönleri	5	182
Şeytanların Kimleri Saptatabileceği	6	322
Şirke ve Haramlara Götüren Sebepler	2	194
Şirkin ve Putların Reddedilmeleri	9	176
Şuayb (a.s.)'ın Kavmine Yaptığı Nasihatlar ve Kavminin Tavırları	4	183
Şuayb (a.s.)'ın Kavmini Daveti	3	185
Şükreden ve Nankörlük Eden İki Tip İnsan	5	475
- T -		
Takva ve Hayır İşlemede Tavır	2	206
Takvâya Ulaşmanın Yollarından Biri	2	453
Tarihte Pek Çok Kavmin Allah'ın Emrine İsyan Ettikleri	10	22
Tebliğ Esnasında Takınılacak Tavır	10	157
Tebliğci Bir Mü'minin Bazı Özelliklerinden	3	119
Tebliğde Ücret Alma Durumu	7	292

İNDEKS	CİLT NO	S. NO
Tebük Savaşı Zamanında Yaşanan İbret Dolu Bazı Olaylar	3	477
Tefsiri Nasıl Okumalıyız?	2	9
Tefsiri Nasıl Okumalıyız?	1	9
Tevazu ve Faydaları	6	230
Tevrat ve İncil'in Tahrif Edilmesi	2	114
Tevrat ve İncil'in Tahrif Edilmesi	1	114
Tevrat'ın Musa (a.s.)'a Verilmesi	7	159
- V -		
Vahyin Korunmuş Olması	10	141
Vasiyet Etme	2	212
- Y -		
Yağmurun Yağdırılmasındaki İncelikler	4	326
Yahudi ve Hristiyanların Bir Başka İddiası	2	167
Yahudi ve Hristiyanların Ne Şekilde Mü'minlerden Razı Olabileceği	2	152
Yahudi ve Hristiyanların Ne Şekilde Mü'minlerden Razı Olabileceği	1	152
Yahudilerin Yeryüzündeki Fesatları ve Helak Olmaları	5	52
Yakup (a.s.)'ın Oğullarına Öğütleri	4	271
Yalan Yere şahitlik Yapmayanların Asil Tavırları	6	235
Yalancılara İtaat Edilmez	10	70
Yaratan Rabbinin Adıyla Oku	10	383
Yaratılmışların Allah'ın Varlığına Delalet Etmesi	6	155
Yeminleri İstismar Edenler	5	21
Yeminlerin Durumu	2	273
Yer ve Göklerin Parçalanışı	9	257
Yer ve Göklerin Yaratılış Hikmetleri	9	86
Yer ve Göklerin Yaratılışı	4	12
Yerlerin ve Göklerin Gaybı	6	369
Yerlerin ve Göklerin Yaratılış Hikmetlerinden Bazıları	8	399
Yeryüzü Hilafeti	2	69
Yeryüzü Hilafeti	1	69
Yeryüzünde Büyüklük Taslayanların Durumu	3	228
Yeryüzünde Büyüklük Taslayarak Allah'ı İnkar Edenlerin, Peygamberlere ve Kavimlerine Yaptıl	7	279
Yeryüzünde Gezerek Önceki Kavimlerin Durumlarından Ders Çıkarmak	8	457
Yeryüzüne Varis Olma Şartları	5	449
Yetimlere Karşı Görevlerimiz	5	79
Yunus (a.s.)'ın Balığın Karnında Kalma Olayı	7	439
Yunus (a.s.)'ın Kavminden Örnekler	4	94
Yunus (a.s.)'ın Kavmine Kızıp Gitme Olayı	5	436
Yurtlarından Çıkartmaya Kalkışanlara Karşı Tutum Belirleme	3	367
Yurtlarından Zorla Çıkartılan Muhacirler	9	376
Yûsuf (a.s.)'ın Hapishanedeki Tebliğ Çalışmaları	4	248
Yûsuf (a.s.)'ın Hayatı ve Öğütleri	4	219
Yûsuf (a.s.)'ın Kardeşlerinin Babalarına Söyledikleri	4	285
Yûsuf (a.s.)'ın Rüya Tabir Etme İlmine Sahip Olması	4	296
Yüce Allah İle Konuşup Tekrar Dünyaya Dönmesi	5	49
Yüce Allah'ı Çokça Zikretmek	9	105
Yüce Allah'ı Tesbih Etmenin Önemi	10	315
Yüce Allah'ın Hesap Sorması Çok Çabuk ve Şiddetlidir	10	304
Yüce Allah'ın Hz. Peygambere Bahşettiği Nimetler	10	453
Yüce Allah'ın Mü'minlere Yaptığı Yardımları	10	461
Yüce Allah'ın Nimetlerinden Bazıları	10	447
Yüce Allah'ın Peygamber Efendimize Bahşettiği Nimetlerden Bazıları	10	365
Yüce Allah'ın Varlığı ve Birliği	10	469
Yüce Allah'ın Yarattıklarına Yemin Etmesi	9	145
Yüce Kur'an'ın Allah Katındaki Değeri	9	280
- Z -		
Zakkum Ağacının Günahkarların Yemeği Oluşu	8	348
Zalim ve İnkarcı Kavimlerin Helak Olmaları	10	91
Zalimlerin Allah Hakkındaki Kötü Zanları	4	381
Zalimlerin Hakettikleri Cezalarından Örnekler	4	207
Zekatın Verildiği Yerler	3	416
Zekeriyya (a.s.)'ın Rabbine Yönelmesi	5	225
Zina İftirasının Cezası	6	113
Zinanın Haramlığı ve Cezası	6	109
Zülkarneyn (a.s.) ve Yecuc Mecuc Olayı	5	206